

Närmade sig till Faringi, räckte han honom handen med en åtbörd af innerlighet, parad med behag, sägande:

— Gif mig din hand.

Mestisen, hvars pauna öfversköljdes af kallsvett, hvars ansigte var blekt, upprördt, nästan förståndt, tvekade något, innan han utsträckte handen; slutligen kände han sig öfvervunnen; beherrskad, nästan förtrollad, gaf han sin hand åt prinzen, som tryckte den hårdt och sade, enligt sitt lands bruk:

— Du lägger ärligt din hand uti en ärlig väns. — Denna hand skall alltid vara öppen för dig. — Faryväl, Faringi. — Jag känner mig nu mer värdig att knäböja för engeln.

Och Dschalma gick ut för att sätta sig i vagnen och begifva sig till Adrienne.

I trots af sin vildhet, i trots af det hat han hyste mot hela menniskoslägtet, var dock Bohwanis hemiska dyrkare öfvervunnen af Dschalmas ädla och milda ord. Han sade med fasa till sig själf:

— Jag har vidrört hans hand! . . . från denna stund är han helig för mig.

Men efter ett ögonblicks tystnad och, sedan förmodligen eftertanken fått makt med honom, ropade han:

— Ja; men han är icke helig för honom, som, enligt hvad man i natt sade mig, skall vänta honom vid porten af detta hus.

Han sprang in i ett angränsande rum, som hade utsigt åt gatan, lyftade på ett hörn af gardinen, och sade ängestfullt:

— Vagnen kör bort! . . . mannen nalkas . . . Helvete! — Vagnen för sin väg! . . . jag ser ingenting mer!

IV.

VÄNTAN.

Genom en besynnerlig tankarnas öfverensstämmelse, hade Adrienne, alldeles som Dschalma, velat vara Kludd precis på samma sätt, som då hon första gången såg prinzen, i det lilla huset vid gatan Blanche.

Till skådeplats för detta högtidliga möte, så viktigt för Adriennes tillkommande sällhet, hade hon, med sin medfödda talit, valt den stora mottagningssalongen i hotellet Cardoville, hvarest flera familjporträtter hängde på väggarna. De mest liknande af alla voro hennes far och hennes mor. Denna salong, mycket stor och hög, var, i likhet med alla de andra rummen i våningen, möblerad med all den imposanta lyx, som var rådande i Ludvig XIV:s tid. Taket, måladt af Lebrun, föreställde Apollos seger och utbredde sina herrliga teckningar, sin glödande färgprakt, inom en bred, förgylld karnis af det beundransvärdaste bildhuggeri; denna karnis uppbars i alla fyra hörnen af fyra hängande äfvenledes förgyllda bilder, föreställande de fyra årstiderna. Tapeter af karmosinrött sidendamast, omgifna med starkt förgyllda lister, tjenade till botten för de väl och dyrbart infattade familjporträtterna, som utgjorde en prydnad i detta stora rum.

Det är lättare att fatta än att skildra de tusen olika rörelser, hvaraf fröken de Cardoville skakades, ju närmare ögonblicket för hennes möte

med Dschalma nalkades. Deras närmande till hvarandra hade hittills mött så många smärtsamma hinder. Adrienne visste, att hennes fiender voro så sluga, så verksamma, så trolösa, att hon ännu tviflade på sin lycka. I hvarje ögonblick och nästan ofrivilligt föll hennes blick på pendylen; — ännu några minuter och nästestimmen skulle slå.

Ändtligen slog då denna öfterlängttade timma.

Hvarje pendels knäpp återljöd långsamt i Adriennes hjerta. Hon tänkte väl, att Dschalma, utan tvifvel af artighet, ej skulle tillåta sig att komma före det af henne utsatta timplaget, och långt ifrån att klandra honom för denna återbällsamhet, höll hon honom räkning derför; men ifrån detta ögonblick började hon att, vid minsta knäpp i salongen, hålla andan och hoppfullt lyssna.

Under de första minuterna, som följde på det klockslag, då Adrienne väntade prinsen, hyste hon ingen allvarsam fruktan, utan sökte att stilla sin något oroliga längtan med en erinran, som synes ganska barnslig, ganska enfaldig i deras ögon, hvilka aldrig erfarit den feberaktiga skakningen af en säll väntan; hon tänkte: klockorna i huset vid gatan Blanche kunna ju möjligtvis gå några minuter sednare, än klockorna i huset vid gatan Anjou.

Men då denna förmodade och i öfrigt ganska sannolika skilnad började utsträcka sig till en fjerdedels timma, till tjugu minuter och deröfver, kände Adrienne en med hvarje sekund växande ångest. Två eller tre gånger steg hon upp och gick med högt klappande hjerta och på täpspetsarna att lyssna vid salongsdörren.

Hon hörde ingenting.

Klockan slog half tre.

Då hon icke längre kunde öfvervinna sin tilltagande förskräckelse, och ändå ville fästa sig vid något hopp — det sista — gick hon till kaminen och ringde, sedan hon, så till sägandes, satt sitt ansigte i ordning, att det ej måtte röja hennes häftiga sinnesrörelse.

Efter några ögonblick öppnades dörren af en svartklädd, gråbårig kammartjenare; då denne med värnadsfull tystnad afvaktade sin matmoders befallning, yttrade Adrienne med godhet:

— André, bed Hebe, att hon tar en flaska, som jag glömt på kaminen i min sängkammare, och bär in den.

André bugade sig; men i samma ögonblick han ville gå ut, för att efterkomma frökens befallning — en befallning, den hon gaf endast för att få göra en fråga, hvars vikt hon icke ville att hennes folk skulle förstå, helst de voro underrättade om prinsens väntade ankomst — tillade hon derföre, med en likgiltig blick på pendylen:

— Går den här klockan rätt?

André drog upp sitt ur, kastade ögonen derpå och svarade:

— Ja, fröken; — jag ställde min klocka i morse efter Tuileriesklockan; min är också öfver half tre.

— Det är bra . . . jag tackar er, — sade Adrienne med godhet.

André bugade sig, men, innan han gick ut, sade han till Adrienne:

N:o 59.

29*

— Jag glömde säga fröken, att marskalk Simon var här för en timma sedan; men som frökens dörrar äro stängda för alla, utom prinsen, sade jag marskalken, att fröken icke tog emot.

— Det var rätt, — sade Adrienne.

André bugade sig åter och lemnade salongen; allt återsjönk i sin förra tystnad.

Just emedan Adrienne ända till sista minuten af det klockslag, som var utsatt till möte med Dschalma, icke hyst det ringaste tvifvel, var den felslagna väntan, hvaraf hon allt mer började plågas, dess mera smärtsam. I detsamma kastade hon ögonen på ett af de porträtter, som hängde midt emot henne, på hvardera sidan om kaminen, och utropade i en smärftull och otröstlig ton:

— Min mor!

Knappast hade hon uttalat dessa tvenne ord, förrän det dofva bullret af en vagn, som rullade in på gården, satte fönsterrutorna i dallring.

Den unga flickan spratt till och kunde icke återhålla ett sakta glädjeryp; hennes hjerta tycktes vilja hoppa till Dschalmas möte, ty nu *kände* hon inom sig, att det var han. Ack, hon var så säker derpå, som om hon med sina ögon hade skådat prinsen.

Hon satte sig åter, i det hon bortforhade en tår, som hängde i hennes långa ögonbår. Hennes hand darrade som ett asplöf.

Det temligen högljudda bullret af några dörrar, som öppnades och igenslogos, bevisade snart den unga damen, att hennes aning var visshet. — De begge stora förgyllda flygeldörrarne i salongen knarrade nu på sina gångjärn och flögo upp. Prinsen inträdde.

Medan en annan kammärtjenare tillslöt dörrarna, gick André, som hade inträdt ett par sekunder efter Dschalma, fram till Adrienne, och nedsatte på ett bord framför henne en liten förgylld silfvertallrik, hvarpå den lilla flaskan låg, som fröken nyss hade begärt. I detsamma lemnade André rummet.

Prinsen och fröken de Cardoville blefvo allena.

V.

ADRIENNE OCH DSCHALMA.

Prinsen hade långsamt närmat sig till fröken.

Oaktadt den unge Hinduens häftiga passioner, var hans gång nu så osäker, så rädd, men af en så intagande blyghet, att den förrådde hans djupa sinnesrörelse. Han hade ännu icke vågat upplyfta sina blickar på Adrienne, han hade plötsligen blifvit helt blek, och hans vackra händer, fromt korslagda öfver bröstet, enligt hans lands sed, vid religiös dyrkan, darrade synbart. Han stannade på några stegs afstånd ifrån Adrienne, med hufvudet något nedböjdt.

Denna förlägenhet, som hos hvarje annan skulle varit löjlig, var rörande och intagande hos den unga prinsen, denne ännu icke tjuguåriga prins, med ett nästan fabelaktigt hjeltomod, med en så ädel, så upphöjd karakter, att resande endast med benudran och vördnad talade om kung Kadscha-Sings son.

Ljufva rörelse! kyska blyghet! ännu mer intressant, då man betänker, att ynglingens passioner voro så mycket mera flammade, som de hittills varit fullkomligen qväfda.

Fröken de Cardoville, icke mindre brydd, icke mindre upprörd, hade förblifvit sittande. Liksom Dschalma höll hon sina ögon nedslagna; men hennes kinders brännande rodnad, den våldsamma häfningen af hennes jungfruliga barm, röjde en sinnesrörelse, som hon utomdessa icke var hägad att dölja.

Adrienne — oaktadt fastheten i hennes ömsom så glada, ömsom så behagligt satiriska lynne, oaktadt det beslutsamma i hennes oberoende karakter — visade dock vid detta tillfälle, liksom Dschalma, en älskvärd tafatthet, ett förtjusande bryderi, delande den fullkomliga, men dock öfvergående tillintetgörrelse, hvarunder begge dessa förälskade, brinnande, men rena själar nu måste böja sig, liksom hade ingendera af dem kunnat ensam uthärda sjudandet inom sitt klappande bröst och sitt hjertas berusande känslöspänning.

Och ännu hade icke deras blickar mött hvarandra. Båda två tycktes frukta denna ögats elektriska stöt, denna oemotståndliga dragningskraft emellan tvenne älskande, denna heliga eld, som, snabbare än åskan, antänder och upphettar blodet, och som ofta innan de sjelfve veta ordet af, rycker dem ifrån jorden upp i himmelen; ty det är ju att närma sig Gud, då man med en religiös hänförelse öfverlemnar sig åt den ällaste, den oemotståndligaste af alla de höjelser, den himlafadren hos oss nedlagt; . . . den enda höjelse, som all god gäfvas gifvare har velat helga, i det han meddelade den en gnista af sin egen gudomliga skaparekraft.

Dschalma var den, som först upplyfte ögonen; de voro på en gång fuktiga och flammade. Styrkan af en öfverspänd kärlek, ungdomens brännande, så länge qväfda begär, den exalterade beundran en idealisk skönhet väcker, allt detta kunde på en gång läsas i hans blick, hvilken icke desto mindre bar stämpeln af en vördnadsfull blyghet och gaf den sköna ynglingens anletsdrag ett oefterbärmligt, oemotståndligt behag.

Oemotståndligt — ty Adrienne behöfde blott möta prinsens blick, för att erfara en darrning i alla nerver och känna sig indragen i en magnetisk hvirvel. Redan tyckte hon, att hennes ögonlock tyngdes af en besusande mattighet, då hon, genom en våldsam viljeanstängning, med värdighet besegrade detta ljufva bryderi, reste sig upp ifrån länstolen, der hon satt, och yttrade med darrande röst till Dschalma:

— Prins, jag finner mig lycklig att återse er här hos mig.

Med en intagande åtbörd visade hon nu på ett af porträtterna, som hängde på väggen bredvid henne, och, liksom det hade varit fråga om en presentation, tillade hon, vänd till Dschalma:

— Prins! . . . detta är min mor.

Det var en känsla af finaste grannlagenhet, som härtill bevekta Adrienne, ty hon ville, så till sägandes, låta sin mor vara närvarande vid hennes samtal med prinsen.

Det var att skydda både henne och Dschalma från förförelserna af den första sammanvaron, så mycket mera farlig, som båda två visste sig

vara ousägligt älskade, som de båda voro fria och hade endast att inför Gud ansvara för de skatter af sällhet och tjusningskraft, hvarmed de båda voro så rikt begåfvade.

Prinsen förstod Adriennes mening; så snart den unga flickan hade pekat på sin mors porträtt, gjorde Dschalma en rörelse, full af ökonstladt behag; han bugade sig och höjde ett knä för porträttet, hvarefter han med sin manligt ljufva röst sade, blickande upp på målningen:

— Jag skall älska er, jag skall välsigna er som min mor, — och äfven min mor skall i min tanka vara närvarande, likasom ni är närvarande hos ert barn.

Man kunde icke bättre besvara den känsla, som hade förmått fröken de Cardoville, att ställa sig under sin mors beskydd. Från detta ögonblick var den älskvärda flickan trygg för Dschalma, trygg för sig sjelf, och fann sig, så till sägandes, mera hemmastadd. Sällhetens ljufva njutning efterträdde nu smäningsom den känsla af oro och bryderi, som först hade upprört henne.

Nu lugnad, sade hon till Dschalma, i det hon visade honom en stol, som stod midt emot den, på hvilken hon nyss suttit:

— Var god och sitt, min bäste kusin — och tillåt mig att få kalla er så; ty jag finner för mycken etikett uti ordet *prins*; — hvad er angår, så anhåller jag, att ni måtte kalla mig kusin, ty *fröken* låter alldeles för främmande. — Vi sköla då friare och ledigare språka med hvarandra, såsom goda vänner.

— Gerna, min kusin, — sade Dschalma, rodnande vid detta förslag.

— Såsom uppriktighet är tillåten emellan goda vänner, — återtog Adrienne, — så skall jag genast göra er en förebräelse, — tillade hon, i det hon småleende såg på prinsen.

Denne satte sig icke, utan förblef stående, lutad mot kaminen, i en behaglig och yördnadsfull ställning.

— Ja, min kusin, — återtog Adrienne, — en förebräelse, som ni kanske skall ursäktat att jag gör er — med ett ord . . . jag väntade er litet tidigare.

— Jag trodde, min kusin, att ni snarare skulle förebrå mig, för det jag icke kom sednare.

— Hvad menar ni?

— I samma ögonblick som jag for hemifrån, kom en karl fram till vagnen och sade med en skenbar uppriktighet, hvarpå jag trodde: — Ni kan frälsa en mans lif, hvilken för er har varit som en far . . . marskalk Simon är i stor fara; men för att rädda honom, måste ni genast följa mig.

— Det var en snara! — ropade Adrienne lifligt. — Marskalk Simon var här för en knapp timma sedan.

— Han! ropade Dschalma med glädje, och liksom en svår tyngd fallit ifrån hans bröst. — Ack! . . . då skall icke denna glädjedag bli förbittrad.

— Men, min kusin, återtog Adrienne, — hvarföre misstrodde ni icke den der budbäraren?

— Några ord, dem han sedan yttrade, ingåfvo mig tvifvel, — svarade Dschalma; — men först följde jag honom, fruktande, att marskalken verkligen var i fara, ty jag vet, att äfven han har många fiender.

— Då jag tänker efter, så gjorde ni deruti ganska rätt, min kusin, — sade Adrienne. — Några nya ränker hade ju kunnat blifva bopspunna emot marskalken; det var icke osannolikt. Vid minsta förmodan derom, hade ni hört ila till honom.

— Det var också hvad jag gjorde; — och likväl visste jag, att ni väntade mig.

— Detta var en ädelmodig uppoffring, och min högaktning för er ökas derigenom, i fall den kan ökas, — sade Adrienne med djup rörelse. — Men hur var det då med den der karlen?

— Jag befallede honom att stiga upp i min vagn, och han gjorde det. På en gång orolig öfver marskalken och förtviflad att se en dyrbar tid förrinna, en tid, som jag kunde få tillbringa med er, min kusin, öfverhopade jag karlen med frågor. Flera gånger svarade han mig med synbart bryderi. Då föll det mig in, att man kanske utlade en snara för mig. Erinrande mig allt, hvad man redan gjort, för att nedsätta mig i era ögon, befällte jag kusken taga en annan väg, än den vi först körde. Harmen hos den karlen, som följde mig, var då så tydlig, att jag icke hört behöfva någon annan upplysning. Emellertid kände jag ännu några lindriga samvetsagg vid tanken på marskalk Simon, men dessa har ni lyckligtvis skingrat, min älskvärda kusin.

— De der människorna äro obehkliga! — utropade Adrienne. — Men var sällhet skall dock vara starkare, än deras hat.

Efter ett ögonblicks tystnad, återtog hon med sin vanliga öppen-
hjärtighet.

— Min bästa kusin; det är mig omöjligt att förtiga eller dölja, hvad jag har på hjertat. Låtom oss ännu några ögonblick vänligt språka om det framfarna, som de så förgiftat för oss; sedan skola vi glömma det, liksom man glömmet en elak dröm.

— Jag skall svara er uppriktigt, med fara att skada mig sjelf, — sade prinsen.

— Hur har ni kunnat förmå er till att offentligen visa er i sällskap med . . .

— Med den der unga flickan? — ropade Dschalma, fallande Adrienne i talet.

— Ja, min kusin, — återtog Adrienne, väntande med yttersta otålighet prinsens svar.

— Obekant med detta lands seder och bruk, — svarade Dschalma, utan ringaste bryderi, emedan han sade sant, — vansinnig af förtviflan och missledd af en mans råd, hvilken hade sålt sig till våra fiender, trodde jag, då han sade mig, att, om jag låtsade mig hafva en annan älskarinna, jag skulle uppväcka svartsjuka hos er, och att . . .

— Nog, min kusin, jag begriper allt, — sade Adrienne, i sin ordning fallande Dschalma i talet, för att bespara honom en plågsam bekän-

nelse. — Jag var också bra betagen af förtvifvan, då jag icke kunde ana den der gemena komplotten, synnerligast efter er lika dåraktiga som hjältemodiga handling. — Att blottställa sitt lif, för att upptaga min bukkett! — tillade Adrienne, ännu rysande vid denna hägkomst. — Ännu ett ord, ehuru jag är nästan viss om, hvad svar ni ger mig, — tillade hon: — Fick ni aldrig det der brevet, som jag skref till er, morgonen af samma dag, då jag såg er på spektaket?

Dschalma svarade intet. Ett dystert moln drog sig hastigt öfver hans sköna anletsdrag, och efter en stund fingo de ett så hotande uttryck, att Adrienne blef verkligt förskräckt. Men snart stillades denna våldsamma sinnesrörelse, liksom af eftertankan, och Dschalmas panna blef åter lugn och klar.

— Jag har varit mildare, än jag sjelf visste af, — yttrade nu prinsen till Adrienne, som betraktade honom med förvåning. — Jag ville vara er fullkomligt värdig, då jag inställde mig hos er, och därför tillgaf jag den karlen, som, för att tjena mina fiender, hade gifvit mig de förderligaste råd. — Denne karl har äfven, derom är jag fullkomligen viss, undanhållit mig ert bref . . . Nyss, då jag tänkte på alla de olyckliga stunder, han förorsakat mig, höll jag på att ångra min skonsamhet . . . men då tänkte jag åter på det bref, jag i går erhöll ifrån er, och min vrede stillades genast.

— Det är då slut med detta sorgliga framfarna, med denna fruktan, detta mistroende, dessa tvifvelsmål, hvilka så länge plågat oss begge och som gjo, att jag tviflat på er och ni på mig. — O, ja! . . . långt, långt bort ifrån oss detta olycksaliga förflutna!

Så ropade Adrienne med innerlig glädje.

Och hon återtog, liksom hade hon på en gång befriat sitt hjerta från alla de tankar, hvilka möjligen kunnat göra henne sorgsen:

— Oss tillhör nu framtiden — hela framtiden . . . en leende, strålande framtid, utan mola, utan hinder; . . . en så skön horisont . . . så klar, så ren . . . så oändlig, att dess gränser undfalla ögat.

— Det vore omöjligt att söka återgifva den ousägliga hänförelse, det svärmiskt ljufva hopp, hvarmed Adrienne uttalade dessa ord. — Hastigt uttryckte dock hennes englasköna ansigte en rörande melankoli, och hon tillade med djupt rörd stämma:

— Och att veta att i denna stund ändå finnas varelser, som lida!

Detta återfall till ett okonstladt deltagande för olyckliga, i samma ögonblick som den ädla flickan nått höjden af idealisk sällbet, gjorde så djupt intryck på Dschalma, att han ovilkorligen föll på knä för Adrienne, hopknäppte händerna och höjde mot henne sitt sköna ansigte, hvaruti nästan en gudomlig dyrkan stod att läsa.

Derefter gömde han ansigtet i sina händer och nedböjde hufvudet, utan att säga ett ord.

Det blef ett ögonblicks djup tystnad.

Adrienne var den, som först bröt denna tystnad, då hon såg en tår falla ned emellan Dschalmas något åtskilda fingrar.

— Hvad fattas er, min vän? — ropade hon.

Med en rörelse, snabbare än tanken, böjde hon sig ned till prinsen och fattade hans händer, dem han ännu höll för ansigtet.

Hela detta sköna, intagande ansigte var öfversköljt af tårar.

— Ni gråter! — ropade fröken de Cardoville, så rörd, att hon behöll Dschalmas händer uti sina; då den unge Hinduen nu var ur stånd att kunna aftorka sina tårar, lät han dem rinna, droppe efter droppe, likt klara kristallperlor, på hans kinders matta guld.

— I hela världen kan icke finnas en sällhet, som liknar min, — sade prinsen med sin rena och vibrerande röst, och med ett slags hänförande känslospänning. — Likväl känner jag en stor bedröfvelse . . . men det hör ju så vara. — Ni ger mig himlen . . . om jag deremot gifve er hela jorden, så vore jag ändock icke nog tacksam emot er. — Ack! . . . hvad kan människan göra att visa sig tacksam emot gudomen? — välsigna, tillbedja den . . . men aldrig återgälda den de skatter, den slösar på oss . . . människans stolthet lider ju ingenting häraf . . . men hennes hjerta . . .

Dschalma talade utan öfverdrift. Han yttrade blott, hvad han verkligen tänkte och kände, och den hyperboliska formen, hvarmed orientens barn äro så förtroliga, kunde ensam återgifva hans tanke.

Uttrycket af hans bedröfvelse var så uppriktigt, hans ödmjukhet så okonstlad, så rörande, så ljuf, att Adrienne, som äfven utbrast i tårar, svarade honom med innerlig ömhet:

— Min vän, vi stå båda på sällhetens höjd. — Vår framtida lyckalighet känner inga gränser, och likväl, ehuru af olika orsak, hafva sorgliga tankar uppstigit hos oss; — det är därför att det ges en sällhet, hvars oändlighet kommer människan att häpna. — Det ges ögonblick, då sinnet, hjertat, själen icke förmå att fatta den, att inrymma den . . . ty den öfverströmmar, den nedtrycker oss. — Äfven blommorna böja sig ju stundom, öfverväldigade af solens hetaste strålar, och solen är dock deras lif . . . deras älskare. — O, min vän! . . . denna tanke är sorglig, men den är ljuf.

Då Adrienne uttalade dessa ord, sänktes hennes röst allt mer och mer; hennes hufvud böjde sig långsamt, som om hon verkligen blifvit nedtryckt under tyngden af sin sällhet.

Dschalma hade förblifvit liggande framför henne, med händerna slutna i hennes händer; så att, då Adrienne böjde sig ned, hennes gyllne lockar sakta vidrörde Dschalmas ambrafärgade panna och ebenholssvarta hår.

Och de unga älskandes milda, ljufva, tysta tårar nedrunno långsamt och blandades med hvarandra på deras vackra, sammanslutna händer.

Medan detta tilldrog sig i hotellet Cardoville, begaf Agricola Baudoin sig till gatan Vaugirard, till herr Hardy, med ett bref ifrån Adrienne.

VI.

EFTERFÖLJELSEN.

Herr Hardy behodde, såsom vi redan veta, en paviljong i det så kallade *Fridshuset* (la maison de retraite) på gatan Vaugirard, der ett ansen-

ligt antal af medlemmarna af *Jesu Sällskap* hade sin bostad. Ingenting kunde vara lugnare och tystare, än denna boning; man talade der beständigt med låg röst, sjelfva tjenarne hade någonting honungssött i sitt tal, någonting mjukt i sin gång.

Men liksom allt, hvilket på närmare eller fjärrare håll har ringaste beröring med dessa människor, äfven känner inflytelsen af en viss tryckande och olycksalig makt, så var ock i detta dystert stilla hus fullkomlig brist på lif. De, som der inackorderat sig, framläpade sina dagar under en tryckande enförmighet, en isande regelbundenhet, endast då och då afbruten af något gudfruktigt besök. Derföre, — just i öfverensstämmelse med de vördade fädernes sluga beräkning — smäktade människosjälén och slappades småningom, emedan den saknade all slags föda, all slags vederqvickelse, all gemenskap med den yttre världen. Hjärtats slag tycktes blifva allt långsammare, själen stelnade, förståndet mattades småningom; slutligen utsläcktes all fri vilja, allt sundt omdöme; och de inackorderade, hvilka underkastades samma lag af total själsförslappning, som sällskapets noviser, blefvo äfvenledes *lik* i händerna på kongregationens fäder och föreståndare.

Ändamålet med dessa manövrer var ganska klart och begripligt. De försäkrade ju framgången af de vördige fädernes bemödanden att fånga själar — ett oafsläppligt mål för dessa presters sluga politik och obarmhertiga vinningslystnad. Förmedelst de summor, hvaraf de på detta sätt blefvo ägare eller förvaltare, fullföljde de sina planer och tryggade framgången af sina ränker, om än mord, brand, uppror, ja alla det inbördes krigets fasor, af dem väkta och underblåsta, skulle bloddränka de länder, öfver hvilka de utsträckt sin mörka makt.

Deras häfstång är penningen, förvärfvad genom alla upptänkliga medel, de nesligaste såväl som de brottsligaste; deras mål en despotisk makt öfver själar och samveten, för att med fördel kunna bearbeta dem till jesuiterordens gagn och nytta. — Sådana hafva dessa munkars medel och ändamål varit, sådana skola de alltid förblifva.

Således hade de vördige fäderna, bland andra utvägar att i deras alltid gapande kassakistor låta penningar inströmma, grundlagt det *fridshus*, hvarest Hardy nu befann sig.

Personer med sjukt sinne, med brustet hjerta, med försvogad själ, vilade af en falsk gudaktighet, eller eljest bedragna genom de inflytelserika partipresternas inställsamma rekommendationer, hade blifvit ditlockade, kvarhållna, småningom isolerade, instängda och slutligen plundrade uti denna heliga fristad, allt på det frommaste sätt i världen, *ad majorem Dei gloriam*, enligt detta hederliga samfunds valspråk.

På jesuitisk rotväliska, såsom man kan se af deras skrymtaktiga prospekter, utgifna till fromma människors nytta, — människor, som låta narra sig af deras knep, — kallas sådana röfvarkulor vanligtvis:

— *Heliga fristäder, öppna för de själar, som blifvit trötta vid verldsbullret.*

Eller också benämnas de:

— *Lugna tillflyktsorter, hvarest den troende, som lyckligtvis blifvit befriad ifrån förgängliga band här nere och ifrån jordiska familjeförbindelser, slutligen kan, allena med sin Gud, kraftigt arbeta på sin eviga lycksalighet, etc.*

Om, sedan nyssnämnda förhållanden offentligen blifvit lagda i dagen och tyvärr bevisade genom tusende exempel af ovärdiga konstgrepp, dem man använt i flera af de religiösa husen till skada för många af de inackorderades familjer — om någon rättänkande människa då framkastar den förebräelsen till staten, att den icke tillräckligt bevakar dessa vådliga inrättningar, då skall man få böra prestpartiets skrik och jemmarop öfver att man lägger band på den individuella friheten, en förfärlig klagolåt öfver samvetstyrani.

Härpå skulle man kunna svara, att, på grund af dessa besynnerliga anspråk, skulle personer, som hålla biribi- och roulette-klubbar, äfvenledes kunna åberopa den individuella friheten att klaga öfver de utslag, som tillstängt deras spelhus. — När man rätt betänker, så har man ju också lagt band på de spelares frihet, hvilka sjelfmant komma att i dessa hålror hastigt och lustigt göra slut på sitt fädernearf. Man har ju tyranniserat deras samveten, hvilka tillåto dem att på ett enda kort väga sina familjers hela välfärd.

Ja — vi fråga rent ut och på fullt allvar: hvad skilnad är det emellan en man, som på *rouge et noir* ruinerar eller utplundrar de sina, och den, som ruinerar eller utplundrar de sina, i det tvifvelaktiga hoppet att punktera lyckligt i det der hasardspelet om *himmel* eller *helvete*, som vissa prester haft den gudlösa djerfheten att uppfinna, för att göra sig sjelfva till *croupier* *).

Ingenting kan väl vara mera stridande mot kristendomens sanna gudomliga anda, än dessa fräcka rofferier. — Det är ångern öfver begångna felsteg, det är utöfningen af alla slags dygder, det är barmhertighet emot dem som lida, det är kärleken till nästan, som göra oss värdiga att komma i åtnjutande af himmelrikets glädje, men icke en större eller mindre penningssumma, insatt, liksom på kort, i hopp att *vinna* paradiset, och på fint sätt bortkapad af falska prester, som förstå att skickligt *slå volt*

* Tidningarne *La Démocratie Pacifique* och *Le National* hafva nyligen omtalat ett prest-knep, utförd genom afskyrvärda medel. Det handlar om ett arf på åtta millioner. Saken kommer inom kort att upptagas vid domstol. Vi införa här en not, som blifvit oss meddelad, och för hvars sannfärdighet vi gå i borgen; men namnen anse vi oss af grannlaghetet bära utelemna.

M—, en ganska rik manufakturist, ägare till fabriken ---, nära ---, har nyligen, i närvaro af notarien M—, i Paris, gjort en donation af en million francs, till stiftande, efter hans död, af ett jesuitiskt ordenshus. Barn blifva derstädes icke intagna, förrän man gjort sig noga underrättade om föräldrarnes samt mor- och farföräldrarnes fromma och gudaktiga vandel. Denna akt har kostat de goda fäderna mycken möda att få lagfaren. Den har till och med rönt mycket motstånd af styrelsen; men — Ignatii söners skicklighet har dock drillat igenom saken. De vördige fäderna hafva dessutom till den grad missbrukat testators lättroghet, att han allvarsamt påstår, att de vördige fäderna på gatan des Postes under förliden vinter skulle döta af hunger, om icke ett underverk inträffat, hvarigenom de fäto, hvad de behöfde. — Herr M— har visserligen några förmögna släktingar, men också flera, hvilka befinna sig uti en stor, men öfvervälld och aktningsvärd fattigdom.

och genom oändligt indrägtiga taskspelarkonster draga fördel af själars svagheter.

Sådan var då denna lugna och oskyldiga fristad, inom hvars murar herr Hardy befann sig.

Han bebodde nedra våningen af en paviljong, som hade utsigt åt en del af trädgården på stället. Denna bostad hade med mycken sakkännedom blifvit vald; ty man vet, med hvilken fin och djefvulsk slughet fäderna begagna åsynen af materiella föremål, för att lifligt inverka på be-
ängstade sinnen.

Man föreställe sig en ofantlig mur, som är enda perspektivet ifrån fönstren. Denna mur är till hälften svart, till hälften grå, och för det mesta öfverväxt med murgrön, denna i ruiner så vanliga planta. En dyster allé af gamla idegranar, dessa grafvarnes träd med sin hemska grönska, går ifrån den hemska muren till en liten grön halfrundel utanför det rum, der Hardy vanligen vistas. Två eller tre gräsplaner, kantade med jemt och symetriskt klippta buxbomshäckar, fullkomna trädgårdens skönhet, men äro till alla delar lika med dem, som vanligen pläga omgifva grafvärdar.

Klockan var omkring tu på eftermiddagen; ehuru den vackra april-solen sken, förmådde dess strålar, hämmade af den förut omnämnda höga muren, icke mer intränga i denna del af trädgården, hvilken var mörk, fuktig och kall som en källare, och hvarifrån man hade ingång till det rum, der herr Hardy merendels vistades.

Detta rum var möbleradt med den noggrannaste beräkning på bekvämlighet. En mjuk matta betäckte golvet; tjocka gardiner af grönt kasimir, af samma kulör som tapeterna, draperade den bekväma sängen, äfvensom dörren, hvilken ledde ut åt trädgården. Några mahognymöbler, ganska enkla, men glänsande och snygga, prydde rummet. Ofvanför skrifbyrån, som stod midt emot sängen, såg man en Kristusbild af elfenben, på svart sammetsbotten, med några äfvenledes i elfenben inkrusterade hemska insignier, såsom timglas, liar, dödskallar m. m.

Må man nu beslöja denna taffla med en dyster halfdager; må man betänka, att denna ensliga fristad var beständigt försänt i en hemsk tystnad, endast vid bönestunderna störd af en klockas melankoliska klämtning från de vördige fädernes kapell — och man skall fatta den infernaliska skicklighet, hvarmed dessa farliga prester veta draga fördel af de yttre föremålen, dem de på ett eller annat sätt begagna, för att inverka på dem, som de vilja fånga.

Men detta var icke allt.

Sedan man hade vändt sig till ögonen, måste man äfven vända sig till förståndet.

Se här, på hvad sätt de vördige fäderna opererade:

En enda bok — en enda — lemnades, liksom bändelsevis, till herr Hardys dispositioner

Denna bok var *Christi Efterföljelse*.

Men som det möjligen kunde hända; att Hardy ej hade mod eller lust att läsa den, så voro en mängd tänkespråk och betraktelser ur denna

bok af obarmhertig misströstan, skrifna med stora bokstäfver och infattade i stora, svarta ramar, upphängda i det inre af Hardys alkov, äfvensom på de af väggspeglarna, som voro hans ögon närmast; så att han, under de långa och sysslolösa timmarna, måste ovilkorligen, emot sin vilja, fästa ögonen derpå.

Några citationer af de tänkespråk, hvarmed dessa prester omgifva sina offer, äro här nödvändiga. Man skall deraf se, i hvilken olycksalig krets af misströstan man inneslöt den stackars mannens mattade förstånd, som sedan någon tid var krossadt af de grymmaste sorger.

Se här, hvad han mekaniskt läste, i hvarje ögonblick, så väl natt som dag, då den välgörande sömnen flydde hans af lårar röda ögonlock *).

— *Den är mycket fåvisk, som sätter sitt hopp till menniskor, eller till någon varelse, cho den vara må.*

— *Detta timliga har snart en ända; tager vara på edra själar.*

— *Menniskan, som lefver i dag, är i morgon ett intet . . . Och då hon försvunnit ifrån våra ögon, utplånas hon äfven snart ur vår tanka.*

— *När det är morgon, så tänk, att du kanhända icke upplefver aftonen.*

— *När det är afton, bör du icke smickra dig med hoppet att få skåda morgonen.*

— *Ho skall minnas dig, då du är död?*

— *Ho skall bedja för dig?*

— *Du bedrar dig, om du söker något annat, än lidandet.*

— *Hela detta jordlif är fullt af jemmer och elände. Bär korset; tukta och spök ditt kött. Förakta dig sjelf, och önska dig andras förakt.*

— *Sök att öfvertyga dig om, att ditt lif bör vara en oafslätlig död.*

— *Ju mer en menniska dör sig sjelfvan, dess mer börjar hon att lefva Gudi.*

Men det var icke nog att försänka offrets själ i en obotlig förtviflan, med tillhjälp af tröstlösa tänkespråk; man måste äfven forma den efter Jesuiterordens likaktiga (cadavérique) lydnad. Således hade ock de sluga munkarne visligen valt några andra ställen ur *Efterföljelsen*; ty man finner uti denna skräckfulla bok tusen färor, för att skrämja svaga själar, tusen slafviska tänkespråk, för att fångla och kufva klenmodiga menniskor.

Sälunda läste man äfven:

— *Det är menniskan nyttigt att lefva i lydnadens band, att hafva en öfverherre och att icke sjelf vara herre öfver sina handlingar.*

*) Man läser uti Directorium följande, angående de medel, som böra användas, för att i Jesu samfund inlocka personer, af hvilka man vill draga fördel:

För att draga någon till sällskapet, bör man icke gå våldsamt till väga; man måste afvakta något gynnande tillfälle, till exempel då den personen drabbas af någon häftig sorg, eller gör dåliga affärer. Ett förträffligt tillfälle gifva oss sjelfva lasterna vid handen. (Se, i anledning häraf, herr Dezoymys förträffliga kommentarier öfver Jesuiterordens stadgar, uti hans arbete: *Du Jésuitisme vaincu par le Socialisme*. Paris, 1845).

— Det är vida säkrare att lyda, än att befalla.
 — Man är lycklig, då man beror endast af Gud, i och genom de förmäns personer, som äro i Guds stad och ställe.

Men icke nog härmed; sedan man störtat sitt offer i förtyvflan, sedan man obotligen nedslagit allt dess mod, sedan man vant det af med all slags frihet, sedan man höjt det under en blind, själslappande lydriad, sedan man med otrolig egoism och äkta presterligt högmod försäkrat, att, då man underkastar sig den förstkommande andliges vilja, underkastar man sig och Guds vilja, så måste offeret äfven fasthållas vid detta hus, der man för alltid tänkte fästa dess boja.

Således lüstes äfven bland tänkespräken:

— Hvarthelst du ock må komma, skall du dock aldrig finna något lugn, förrän du underkastar dig en förmäns vilja.

— Flera hafva blifvit bedragna af hoppet att annorstädes finna något bättre, och af begäret efter ombyte.

Må man nu föreställa sig Hardy, som särad fördes till detta hus; han, hvars hjerta, krossadt, sönderslitet af förfärliga sorger, af ett rysligt förräderi, blödde vida mer, än sären på hans kropp.

I början omgifven af de mest förekommande ömsorger och, tack vare doktor Baleiniärs kända skicklighet, ändamålsenligt skött, blef Hardy snart botad, och de sår, han fått, då han rusade midt in uti branden, som lade hans fabrik i aska, blefvo fullkomligt läkta.

Emellertid hade, till befrämjande af de vördige fädernas afsigter, ett visst medikament, i öfrigt ganska oskyldigt, men ämnadt att inverka på själsförmögenheterna, ofta, enligt hvad vi förut sett, blifvit af den skicklige doktorn användt, under särskilda viktiga omständigheter, och hade nu äfven ordinerats för Hardy. Detta läkemedel höll honom länge i en viss tankens och sinneas förslappning.

För ett sinne, sönderslitet af gäckade förhoppningar, är det — åtminstone skulle det så tyckas — en oskattbar lycka att vara försänkt i detta slags domning, som åtminstone hindrar en ifrån att tänka på det bedröfliga framfarna. Hardy, som öfverlemnade sig åt denna fullkomliga apati, kom slutligen derhän, att han betraktade sjärens totala domning såsom det högsta goda. — Det var med honom som med de olyckliga, hvilka plågas af en svår och pinsam sjukdom; med tacksamhet och längtan emottaga desse de opiidrycker, som långsamt döda, men åtminstone döfva deras plågor.

Då vi i det föregående gjorde ett flygtigt utkast till Hardys porträtt, sökte vi framställa den utmärkta fin känsligheten hos denna så ömma själ, samt hans plågsamma rethighet i fråga om allt lågt eller elakt, äfvensom hans obeskrifliga godhet, ärlighet, rättskänsla och ädelmod.

Vi erinra nu om dessa vackra egenskaper, emedan vi måste ådagalägga, att hos honom, likasom hos nästan alla andra, hvilka äga sådana egenskaper, de icke förenas, omöjligen kunna förenas, med en kraftig och beslutsam karakter. En beundransvärd ihärdighet i det goda gaf den fortvällige mannens verksamhet en oemotståndlig kraft, men den var ej befallande; det var icke med den sträfva energien, den något skarpa vil-

jan, vanlig hos andra män med ett ädelt och varmt hjerta, som Hardy hade tillvägabringat sitt *gemensamma boningshus* för fabriken arbetare; — det var genom vänlig öfvertalelse, ty en bevekande värtalighet ersatte hos honom styrkan. Vid åsynen af en låghet, af en orättvisa, uppreste han sig icke, retad och hotande; — han led. Han anföll icke den elake, bröst emot bröst; tvärtom bortvände han sina ögon med bitterhet och bedröfvelse, för att slippa se honom. Dertill kom, att detta älskande hjerta, som var begäfvadt med en helt och hållet kvinlig grannlagenhet, hade ett emotståndligt behof af den välgörande beröring med alla själens ljufvaste känslor; det var de allena, som lifvade honom. Sålunda dör den späda fågelungen, stelnande af köld, om han ej längre kan få trycka sig intill sina syskon och af dem erhålla den milda värme, som lifvar och uppehåller dem alla i det moderliga boet.

Och det var denna finkänsliga, mer än andra ömtåligen natur, som drabbades, slag på slag, af gäckade förhoppningar, af så bittra sorger, att en enda skulle varit nog, om icke ett helt och hållet nedslå, åtminstone att skaka den fastaste karakter.

Hardys mest bepröfvade, hittills trognaste, vän förrådde honom på ett nedrigt sätt.

En tillbedd älskarinna öfvergaf honom.

Byggnaden, som han hade grundlagt för sina arbetares sällhet, dem han älskade som sina bröder, förvandlades till ruiner och aska.

Hvad blef följden?

Jo, att alla själens fjädrar sprungo af.

För svag att åter kunna resa sig, efter ett så förfärligt slag, för grymt bedragen af dem, han älskat, för att vilja knyta nya ömhetsband, för mycket nedslagen att vilja bygga en ny fabrik, grunda en ny förening af fabriksarbetare, — se vi denna ädla själ, — för hvilken dessutom all gemenskap med den öfriga världen skickligt är afskuren — i en döfvande dvala söka glömskan af sig sjelf.

Men om, det oaktadt, någon lifvets och tillgifvenhetens instinkt då och då skulle uppvakna, om Hardy skulle någon gång till hälften öppna förståndets ögon, dem han med flit håller tillslutna, för att icke se hvarken det närvarande, det förflutna eller det tillkommande, — om han skulle blicka omkring sig — hvad finner han då? Dessa sentenser, hvilka bära prägeln af den vildaste förtviflan, såsom:

- Du är icke annat än stoft och aska.
- Du är född till smärta och tårar.
- Förlita dig på ingenting jordiskt.
- Det ges hvarken slägt eller vänner.
- Alla ömhetskänslor bedraga.
- Dö på morgonen, och du skall vara glömd innan qvällen.
- Förödmjuka dig; förakta dig sjelf och laga, att du blir föraktad af andra.

— Tänk icke, rasonnera icke, lef icke; lemna ditt sorgliga öde i

händerna på en förman; — han skall tänka för dig; han skall resonnera i ditt ställe.

— Du, du bör endast lida, gråta och tänka på döden.

— Ja, döden . . . endast döden. Den och ingenting annat bör vara föremålet och gränsen för alla dina tankar . . . ifall du tänker. Bäst är att icke tänka.

— Haf blott känslan af ett beständigt lidande, ty det är rätta sättet att vinna himmelriket.

— Man är ej täckelig för den fruktansvärde, lämnande Gud, vi dyrka, annat än genom elände och marter.

Sådana voro de tröstegrunder, som framställdes för den olycklige. Då blef han förskräckt, tillslöt åter ögonen, och försjönk änyo i denna förderfliga själs- och kroppsdvala.

Att komma ut ur denna dystra boning, det var honom omöjligt; han icke ens önskade det, ty viljan fattades honom; och — vi måste tillstå det — han hade hunnit så långt, att han vant sig vid stället och fann sig väl der. Man visade ju honom så mycken granulaga omsorg; man lernade ju honom så allena med sin smärta: det rädde, i detta hus, en grafvens tystnad, så öfverensstämmande med tystnaden i hans hjerta, hvilket ej var annat än en graf, hvarest sofvo — för alltid nedmyllade — hans sista kärlek, hans sista vänskap, hans sista förhoppningar på en lycklig framtid för hans arbetare. All kraft var hos honom utdöd.

Då började han undergå en långsam, men oundviklig förändring, visligen förutsedd af Rodin, som ledde denna fina ränkväfnad, ända till dess minsta detaljer.

Hardy, som i början skrämdes af de hemska tänkespråk, han öfverallt såg, hade småningom vant sig vid att nästan mekaniskt läsa dem, likasom fången, under sina odrägliga timmar af sysslolöshet, räknar spikarna på sin fängelsedörr och rutorna i fönstergallret.

Detta var redan en stor vinst för de sluga munkarna.

Stundom träffades hans mattade förstånd af den skenbara riktigheten i några af dessa falska och nedslående aforismer:

— *Man bör ej lita på tillgifvenhet hos någon varelse på jorden.*

Och han hade ju verkligen sjelf blifvit på ett övardigt sätt bedragen.

— *Menniskan är född, för att lefva i bedräfvelse.*

Och han lefde ju i bedräfvelse.

— *Det ges intet lugn, annat än i afsägelsen af all tanka.*

Och hans själsdvala var ju det enda, som lisade hans smärta.

Tvenne öppningar, skickligt anbragta bakom tapeterna i dessa rum, gifvo munkarna tillfälle att när som helst se och höra pensionärerna, synnerligast att ge akt på deras fysionmier, deras vanor och allt, som kan vara anmärkningsvärdt, då menniskan tror sig allena.

Några smärtsamma utrop, som undfölo Hardy uti hans dystra enslighet, blefvo af en hemlig bevakare noga framburna till pater d'Aigrigny. Denne yordige fader, som i allt följde Rodins föreskrifter, hade hittills ganska sällan besökt Hardy. Vi hafva nämt, att abbé d'Aigrigny, då han blott ville, lade ett förföriskt, nästan oemotståndligt behag i sitt um-

gångessätt. Iakttagande vid sina besök den finaste takt, den slugaste förbehållsamhet, inställde han sig blott då och då, för att underrätta sig om Hardys helsa. Snart märkte dock den listige f. d. öfversten, om allt väl underrättad af sin hemliga spion och dessutom ledd af sin naturliga skarp-sinnighet, hvilken fördel man kunde draga af denne pensionärs både fysiska och intellektuella förslappning. På förhand säker, att denne ej skulle lyssna till hans låtsade framställningar, talade han flera gånger med honom om ensligheten och tystnaden i denna boning, låtsande vänskapsfullt öfvertala honom, att endera helt och hållet flytta derifrån, i fall den derstädes rådande enformigheten plågade honom, eller att åtminstone utombus söka några förströelser och nöjen.

Att i den olyckliges närvarande tillstånd med honom tala om nöjen, det var ju det säkraste medel att få afslag. Så gick det ock. Pater d'Aigrigny försökte icke strax att vinna Hardys förtroende; han omnämnde icke med ett enda ord dennes sorger; men hvarje gång han såg honom, tycktes han visa honom ett ömt deltagande, och yttrade endast några få, enkla, men djupt ingripande ord. Småningom blefvo dessa samtal, som i början voro sällsynta och korta, längre och tätare. Begåfvad med en honungssöt, intagande, öfvertygande vältalighet, valde pater d'Aigrigny vanligen till tema för sina afhandlingar de nedslående grundsatser, på hvilka Hardys tankar oftast voro fästade.

Slug, smidig, försiktig, dessutom underrättad, att Hardy hittills hade hyllat den ädla naturreligion, som predikar en tacksam dyrkan för det högsta väsendet, kärlek till hela menskligheten, utöfningen af det goda och rätta, och som, åsidosättande dogmen, yrkar samma vördnad för Marcus Aurelius som för Confucius, för Moses som för Lycurgus, — försökte pater d'Aigrigny ej att genast omvända honom. Han började med att oupphörligen framhålla för den olyckliges tanke — för denne beklagansvärde, hos hvilken han ville döda allt hopp — hur förfärligt han blifvit besviken. I stället att för honom framställa dessa svikna förhoppningar såsom oskiljaktiga från det menskliga lifvet; i stället att söka lugna, uppmuntra och lifva hans nedslagna sinne; i stället att söka förmå Hardy att medelst kraft och ihärdighet tillkämpa sig glömska af tröst emot de lidna sorgerna, samt håg och lust att åter söka uppfylla sina pligter emot menskligheten, emot sina bröder, dem han hittills hade så innerligt älskat och så kraftigt understödt, uppref pater d'Aigrigny den olyckliges blödande sår, afmalade för honom människorna i allmänhet med de svartaste färger, sökte bevisa honom, att de allesammans voro bedrägliga, otacksamma, elaka, och lyckades såmedelst att göra hans förtviflan obotlig.

Då detta mål var hunnet, gick jesuiten ett steg längre. Underrättad om Hardys goda hjerta och dragande fördel af hans nu slöa förstånd, talade han om den tröst, som en af sorger och förtviflan nedtyngd menskiska borde finna uti den tron, att hvarje af dess tårar, i stället att vara onödig, vore Gudi behaglig, och kunde befordra både ens egen och nästans eviga salighet — med ett ord, att tro, tillade den sluge pater d'Aigrigny, att det är den troende ensam gifvet att göra sin sorg nyttig för dem, som äro lika olyckliga, och att göra den välbehaglig för Herran.

Allt det nedslående och ogudaktiga, allt det grymma och machiavellistiskt politiska uti dessa afskyvärda satsar, hvilka af Skaparen, som är så oändligt god och faderlig, göra en obarmhertig Gud, den der endast finner förnöjelse i människornas tårar — allt detta doldes sålunda ganska skickligt för Hardys ögon, hvars medfödda ädla instinkter icke af sorgen blifvit utsläckt. Snart fann denna kärleksfulla och ömma själ, som af de nedriga presterna tvangs till ett slags moraliskt självmord, ett bittert behag i den inbillningen, att hans lidanden kunde åtminstone gagna andra människor. I början var detta visst icke annat än en fiktion; men ett mattadt förstånd, som finner lindring och tröst i en sådan fiktion, antager den förr eller sednare såsom verklighet, och har snart kännning af alla dess följder.

Sådant var Hardys moraliska och fysiska tillstånd, då han af en mutad uppappare, erhöll ett bref från Agricola Baudoin, som anhöll om ett samtal.

Den utsatta dagen för detta samtal var inne.

Ett par timmar före den af Agricola utsatta timman, då han skulle komma, inträdde pater d'Aigrigny i Hardys rum.

VII.

BESÖKET.

Då pater d'Aigrigny inträdde i Hardys rum, fann han denne sittande i en stor länstol. Sjelfva hans ställning tillkännagaf en outhärlig matighet. Bredvid honom stod, på ett litet bord, ett af doktor Baleinier föreskrifvet medikament, ty Hardys klena kroppsbyggnad hade blifvit våldsamt skakad af alla de grymma olyckor han genomgått. Han var endast en skugga af hvad han förut varit. Hans ansigte, ytterst blekt och afmagradt, uttryckte i denna stund ett slags dystert lugn. På denna korta tid hade hans hår blifvit alldeles grått, den skumma blicken irrade hit och dit, smäktande, nästan slocknad. Han lutade hufvudet emot stolens ryggstöd, och de köttlösa händerna, som framstucko ur de vida ärmarna af hans bruna nattrock, hvilade på länstolens båda karmar.

Pater d'Aigrigny hade, då han nalkades honom, gifvit sitt ansigte en prägel af mildhet och deltagande; hans blick var full af vänlighet och godhet. Aldrig hade hans röst varit mera smekande.

— Nåväl, min käre son! — yttrade han till Hardy, i det han med skrymtaktig ömhet omfamnade honom (Jesuiterna bruka mycket att omfamna folk) — hur befinner ni er i dag?

— Som vanligt, min far.

— Är ni ännu, min käre son, lika nöjd med de personers tjänst och biträde, hvilka utgöra er dagliga omgifning?

— Ja, min far.

— Den här tystnaden, som ni älskar så mycket, har väl icke blifvit störd, hoppas jag?

— Nej; jag tackar er därför.

— Och er bostad behagar er lika mycket, som förr?

— Lika mycket.

— Och det fattas er ingenting?

— Ingenting, min far.

— Vi sinna oss så lyckliga af att se er trivas i vårt ringa hus, min älskade son, att vi gerna vilja gå alla era önsknigar till mötes.

— Jag önskar ingenting, min far . . . ingenting annat, än söma . . .

Den är så välgörande, den sömnen . . . tillade Hardy efter en paus.

— Sömnens . . . det är glömskan. Och här på jorden är det bättre att glömma än att minnas, ty människorna äro så otacksamma, så elaka, att nästan hvarje hågkomst är bitter. Är det icke så, min son?

— Ack jo, min far, det är alltför sant.

— Jag beundrar er gudfruktiga undergifvenhet, min käre son. Ack, hvad detta ständiga saktmod under olyckan är Gudi behagligt! Tro mig, min känslofulle son, era tårar och er outtömliga smärta äro Herranom ett offer, hvilket skall gagna såväl er sjelf, som era medmänniskor. Ja, ty, emedan människan är född till ingenting annat än att lida i denna världen, så är det detsamma som att bedja, när man lider med undergifvenhet och med tacksamhet emot Gud, som tillsänder oss alla våra lidanden . . . Och den, som beder, beder icke för sig allena, utan ock för hela menskligheten.

— Ja — Himlen gifve åtminstone, att mina lidanden ej måtte vara onyttiga! yttrade Hardy. — Att lida, det är att bedja . . . upprepade han halfhögt för sig sjelf, liksom bade han velat göra en betraktelse vid denna tanka. — Att lida . . . det är att bedja . . . och att bedja för hela menskligheten på en gång. Likväl förekom det mig förr — tillade han, i det han gjorde våld på sig sjelf — det förekom mig, som om människans öde . . .

— Fortfar, min käre son . . . säg era tankar rent ut, sade d'Aigrigny, då han märkte, att Hardy stannade midt i meningen.

Efter någon tvekan hade den sistnämnde, som, under det han talade, reste sig litet upp ifrån stolen, åter med samma modlöshet sänkt sig ned tillbaka, och han mumlade nu, i det han ånyo hopsjönk:

— Hvertill tjänar det att tänka? Det tröttrar mig endast . . . jag äger icke styrka att tänka.

— Ni har ganska rätt, min son! Hvertill skulle tankarna tjena? . . . Det är bättre att tro.

— Ja, min far; det är bäst att tro och lida; det är, framförallt, bäst att glömma . . . glömma! . . .

Hardy fullbordade icke meningen . . . han nedlade långsamt hufvudet emot stolskarmen och höll handen för ögonen.

— Ack, min son! . . . sade pater d'Aigrigny med tårad blick och gråtmild röst, i det den förträfflige skådespelaren kastade sig på knä framför Hardy; — ack! . . . huru kunde den der vännen, som så skamlöst förrådde er — huru kunde han misskänna ett hjerta, sådant som ert? Men se, det är alltid så, när man eftersträfvat någon människas tillgifvenhet, i stället att tänka på Gud . . . på Gud, ensamt och uteslutande. Denne ovärdige vän . . .

— O, af barmhertighet tala icke om denna trolöshet . . . afbröt Hardy med bönfallande röst.

— Näväl, min stackars son . . . jag skall icke mer tala derom. Nej . . . nej . . . vi måste glömma den der menedaren, som en gång var er vän. Förgät äfven den der olyckliga qvinnan, hvars brott var ganska stort . . . ty för er skull trampade hon de heligaste pligter under fötterna. Herren skall därför grymt straffa henne . . . och en dag . . .

Hardy föll ånyo d'Aigrigny i talet, och sade med en dämpad ton, som dock förrådde en sönderslitande smärta:

— Det är för mycket! . . . det är för mycket! . . . Ni anar icke, min far, huru ni smärtar mig! . . . nej, vid Gud! . . . det anar ni icke.

— Förlåt! . . . o, förlåt, min son! Men ack! . . . ni ser det! . . . blotta minnet af dessa jordiska band förorsakar er ännu i denna stund en utsäglig smärta. Just detta bör bäst bevisa er, att det är ofvanom denna förderfliga och förderfvade verd, som man bör söka en alltid säker tröst.

— O, min Gud! skall jag någonsin finna denna tröst? . . . ropade den olycklige med förtviflansfull nedslagenhet.

— Om ni skall finna den, min gode och känslofulle son? utbrast pater d'Aigrigny, med en mästerligt spelad rörelse; — kan ni väl tviffla derpå? . . . O, hvilken skön dag skall det icke bli för mig, då ni, som med hvarje stund går framåt på den eviga lycksalighetens väg, hvilken ni själf med era tårar banat, skall finna allt, hvad ännu förekommer er mörkt och dystert, belyst af ett herrligt, ett gudomligt ljus. O, hvilken helig, hvilken lycklig dag! . . . när de sista band, som ännu fängsla er vid denna jemmerfulla, snöda jord, blifva slitna . . . när ni blifvit en af våra och — liksom vi — eftersträfvar ingenting annat, än den eviga glädjen.

— Ja . . . döden!

— Säg då det eviga lifvet . . . paradiset, min son! Och ni . . . ni skall vinna en ärofull plats derstädes . . . icke långt ifrån den Allsmäktige själf . . . Mitt faderliga hjerta hoppas det, lika lifligt, som det önskar det . . . ty ert namn inblandas hvarje dag i mina böner, likasom i de öfrige fromme fädernas.

— Jag gör åtminstone allt, hvad jag kan, för att komma till denna blinda tro, till detta lösslitande från hela världen, hvori jag skall, enligt er försäkran, min far — slutligen finna lugnet.

— Min stackars son! . . . om er kristliga ödmjukhet tillstodde er att göra en jemförelse mellan hvad ni var under de första dagarna af er härvaro, och hvad ni nu är . . . och det endast genom ert allvarliga sträfande efter den rätta tron, så skulle ni bli alldeles förvånad. Min Gud, hvilken skillnad emellan er dåvarande sinnesstämning, era förtviflade suckar, och det religiösa lugn, som nu efterträdt detta bedröfliga själstillstånd! Har jag icke rätt?

— Jo . . . det är sant, att stundtals . . . då jag lidit mycket . . . lidit utsägligt . . . slår mitt hjerta icke mer . . . Jag är lugn . . . de döda äro också lugna. — Så talade Hardy, och lät hufvudet nedsjunka på bröstet.

— Min käre son! . . . min käre son! . . . ni kommer mitt hjerta att brista, då jag stundom hör er tala på det sättet. Jag börjar då alltid frukta, att ni saknar det der världsliga lifvet . . . så fruktbart på svikna förhoppningar. I alla fall skall ni, i detta hänseende, undergå ett afgörande prof.

— Huru så, min far?

— Den der beskedlige smeden, en af de bästa arbetarne vid er fabrik, kommer och helsar på er.

— Ack ja! — sade Hardy, efter ett ögonblicks besinning; ty hans minne, liksom hans förstånd, hade ansenligen försvagats. — Verkligen! . . . Agricola kommer! . . . Jag tycker, att jag med nöje skall se honom.

— Vålan, . . . min älskade son! . . . ert sammanträffande med Agricola skall bli det prof, hvarom jag nyss nämde. Denne beskedliga unge mans närvaro skall erinra er om det verksamma lif, ni förut förde; kanske skola dessa minnen komma er att med ett slags ömkan betrakta det gudliga lugn, ni här njuter; kanske skall ni åter vilja kasta er in på verksamhetens bana, knyta nya vänskapsband, ingå nya förbindelser — med ett ord — lefva upp igen, lefva som förut, ett stojande, bullersamt lif. Om dessa önsknningar vakna hos er, så är det derföre att ni ännu icke är mogen för ensligheten . . . men om de vakna, så åtyd dem, min älskade son. Sök ånyo nöjena, glädjen, fester, förströelser. Mina välönsknningar skola ständigt följa er, äfven midt under verldsbullret. Kom dock alltid ihåg, min goda son, att, om er själ en dag blifvit ånyo söndersliten af menniskornas trolöshet och ondskas, så står denna lugna fristad er alltid öppen; ni skall här alltid finna mig, färdig att med er begråta de jordiska tingens beklagansvärda fäfänglighet.

Ju mer pater d'Aigrigny talade, dess mer ökades den fasa, hvarmed Hardy afhörde honom. Vid blotta tanken uppå att åter störta sig i hvirveln af ett lif, hvaraf han ägde en så sorglig erfarenhet, förskräcktes denna lidande själ, och den stackars mannen sjönk åter tillsammans, darrande och svag. Derefter ropade den olycklige, i bönfällande ton:

— Jag, min far! . . . jag återvända till denna verld, der jag lidit så mycket . . . der jag lemnat mina sista illusioner! . . . Jag söka nöjen och förströelser! . . . Ack! . . . det är ett grymt skämt.

— Det är intet skämt, min son. Ni bör bereda er på, att åsynen af denne ärlige arbetare och hans tal måhända skola hos er uppväcka tankar, dem ni nu, i denna stund, anser för alldeles utslocknade. I det fallet, min son, råder jag er att ännu en gång försöka verldsbullret. Denna fristad blir ju, i alla händelser, öppen för er, efter nya sorger, nya förvillelser.

— Store Gud! . . . Hvertill skulle det väl tjena, att jag åter utsatte mig för nya lidanden? ropade Hardy i sönderslitande ton. — Jag kan ju knappast utbärda, hvad jag redan lider . . . O nej! . . . aldrig! . . . aldrig! . . . Glömska af allt, af mig själf . . . grafvens förintelse . . . ända intill grafven — se der hvad jag hädanefter önskar.

— Det förefaller er så nu, min son, derföre att ingen röst utifrån ännu kommit och stört er lugna enslighet eller försvagat era heliga för-

hoppningar, som säga er, att på andra sidan grafven skall ni njuta Guds heliga umgängelse . . . Men den der arbetaren, som mindre tänker på er eviga salighet, än på sitt timliga väl, skall komma och . . .

— O, min far! . . . ropade Hardy, fallande jesuiten i talet, — jag har varit så lycklig att för mina arbetare kunna göra allt, hvad i människomakt står, allt hvad en bra karl möjligen kan göra. Ödet har dock icke tillåtit mig att längre fortfara dermed. Jag har betalat menskligheten min skuld. Mina krafter äro nu uttömda . . . Jag begär hädanefter ingenting annat, än lugn och hvila . . . Är detta för mycket begärdt? — tillade den beklagansvärde med ett obeskrifligt uttryck af trötthet och förtviflan.

— Utan tvifvel, min käre son, har ert ädelmod varit utan like; men det är just på grund af samma ädelmod, som den der arbetaren skall komma och vilja ålägga er nya uppoffringar . . . Ja . . . ty för hjertan, sådana som ert, har det förlutna heliga förbindelser, och det skall bli er nästan omöjligt att kunna afslå era arbetares böner. Ni torde bli nödsakad att återtaga en oupphörlig verksamhet, för att ur ruinerna uppföra en ny byggnad, och ånyo grundlägga, hvad ni för tjugu år sedan med belä er ungdoms ifver och styrka grundlade; ni skall bli nödsakad att återknyta dessa kommersiella förbindelser, hvaraf er samvetsgranna redlighet så ofta blifvit sårad; att återtaga dessa bojor af alla slag, hvilka binda den store industriidkaren vid ett lif af oro och mäda . . . Men också — hvilket mål! . . . Efter några år skall ni, genom oförlåtligt sträfvan, hinna till samma punkt, der ni var före den olyckliga katastrofen . . . Och hvad dessutom bör uppmuntra er . . . är att ni puder era tränga arbeten ej skall, liksom förut, bli narrad af en ovärdig vän, hvars låtsade vänskap förekom ert så ljuf och utgjorde ert lufs behag. Ni skall ej längre ha att förebrå er en kärlek, förknippad med äktenskapsbrott, en kärlek, hvarutur ni dagligen trodde er hämta ny håg, ny kraft att göra det goda; — ack! . . . liksom det brottsliga någonsin skulle kunna få en god ända . . . Nej, nej! då ni hunnit branten af er bana, då ni insett det bedrägliga i vänskapen och det fåfängliga af en brottslig passion, skall ni ensam, aldeles ensam, modigt gå att ännu en gång trotsa livets stormar. Då ni lemna denna lugna och fredliga boning, der intet buller stör era betraktelser eller er hvila, skall utan tvifvel motsatsen i början bli stor — men, sjelfva denna motsats . . .

— Nog! . . . af barmhertighet! . . . nog! . . . ropade Hardy, med svag röst fallande den vördige fadren i talet . . . Då jag hör er tala om ett sådant lufs buller och oro, får jag en förfärlig svindel . . . mitt hufvud kan knappast hårda ut . . . O nej! . . . nej! . . . lugn! framför allt lugn! . . . lugn upprepar jag — om det ock skall bli grafvens.

— Men huru skall ni då kunna motstå handtverkarens böner? De, som åtnjutit välgörningar, hafva vissa anspråk på sina välgörare. Ni skall ej kunna motstå hans böner.

— Nåväl, min far . . . om så är . . . så . . . skall jag icke taga emot honom . . . Jag gjorde mig dock ett slags nöje af detta möte . . . men nu finner jag, att det är klokast att afstå derifrån.

— Men han skall icke afstå, han; — han skall vara enträgen att få råka er.

— Min far . . . ni skall ha den godheten säga honom, att jag mår illa . . . att det är mig omöjligt emottaga honom.

— Tro mig, min käre son, det går icke an. I våra dagar råda stora, olycksaliga fördomar emot Christi tjenare. Just derföre att ni frivilligt stannat kvar hos oss, sedan ni af en bändelse blifvit döende hitburen, skulle man, om man finge höra er vägra ett samtal, det ni en gång beviljat, falla på den tron, att ni stode under något främmande inflytande. Ehuru orimlig denna förmodan vore, så kunde den dock uppstå, och vi vilja icke ge fart åt densamma . . . Således blir det bättre, att ni mottager den unge arbetaren.

— Min far . . . hvad ni nu fordrar af mig, går öfver mina krafter . . . Jag känner mig redan alldeles tillintetgjord . . . detta samtal har uttömt alla mina krafter.

— Men, min käre son — smeden kommer . . . om jag säger honom aldrig så många gånger, att ni icke vill ta emot honom, så skall han dock icke tro mig.

— Ack, min far, . . . haf medlidande med mig . . . Jag försäkrar, att jag omöjligt orkar tala med någon . . . Jag är för mycket svag.

— Välan! . . . låtom oss tänka ut något medel . . . Om ni skulle skrifva honom till, så kunde man lemna honom brefvet, när han kommer . . . Ni kan ju utsätta en annan dag till samtal . . . I morgon till exempel.

— Hvarken i morgon . . . eller någonsin! — ropade den olycklige, som var alldeles uttråkad. — Jag vill icke se någon . . . ehvem det vara må . . . jag vill vara ensam . . . ständigt ensam . . . det kan ju icke skada någon menniska . . . Skulle jag icke kunna få den frihet?

— Lugna er, min son . . . följ mina råd . . . mottag icke i dag den der beskedliga gossen, efter ni så mycket fruktar ett samtal med honom; emellertid kan ni ju låta bli att binda er för det tillkommande . . . låt ert löfte att se honom en annan gång vara obestämdt.

— Som ni vill, min far.

— Men ehuru den till handtverkarens besök utsatta timman ännu är långt borta, — återtog den listige jesuiten — så vore det dock bäst, att ni genast skrefve honom till.

— Det orkar jag icke.

— Åh jo . . . försök.

— Omöjligt! . . . jag är för svag.

— Se så ja . . . litet mod bara! . . . sade den vördige fadren.

Han gick till en byrå, att derifrån hämta nödiga skrifmaterialier. Då han återkom, lade han en portfölj och ett ark papper på Hardys knän, höll sjelf bläckhornet och räckte honom pennan.

— Jag försäkrar er, min far, att jag icke orkar skrifva, yttrade Hardy med matt röst.

— Endast några ord, — yttrade abbé d'Aigrigny med obarmhertig enträgenhet och satte pennan emellan Hardys nästan bortvisnade fingrar.

— Nej, min far, . . . mina ögon äro så skumma, att jag icke ser.

Den olycklige sade sant; han hade ögonen fulla af tårar; ty alla de rörelser, jesuiten väckt hos honom, voro ju smärtsamma.

— Var lugn, min käre son, — sade denne; — jag skall nog föra er hand . . . Diktera blott.

— Min far, jag ber, att ni sjelf måtte skrifva. Jag skall under-teckna.

— Nej, min son . . . af tusen skäl nej . . . Alltsammans måste vara skrifvet af er egen hand . . . Några rader är tillräckligt.

— Men, min far . . .

— Se så . . . det måste ske . . . annars så släpper jag in den der arbetaren, — sade med mycken sträfbhet pater d'Aigrigny, som, då han såg Hardys förstånd mer och mer försvagas, fann, att han, i så viktiga omständigheter som denna, kunde använda stränghet, föresättande sig dock, att en annan gång betjena sig af lindrigare medel.

Och med sina stora grå ögon, runda och blänkande som en roffågels, fixerade han den stackars Hardy med en sträng min. Den olycklige darade vid denna nästan förhexande blick och sade suckande:

— Jag skall skrifva . . . min far . . . jag skall skrifva; . . . men jag ber, att ni ville vara så god och diktera; . . . mitt hufvud är så svagt.

Pater d'Aigrigny dikterade följande rader:

"Min käre Agricola! . . . jag har tänkt efter, att ett samtal med er skulle vara onyttigt. Det skulle endast tjena till uppväckande af mina sorgliga minnen, dem jag varit nog lycklig att kunna förjaga, medelst Guds hjälp och den ljufva tröst, religionen skänker".

Pater d'Aigrigny gjorde här ett uppehåll. Hardy bleknade allt mer, och hans matta hand förmådde knappt hålla pennan; hans panna öfversköldes af kallsvett. D'Aigrigny uppdrog en näsduk ur sin ficka, och sade med blid och inställsam röst, i det han torkade öfrets panna:

— Se så, min älskade och ömme son! . . . Litet mod bara! . . . Det är ju icke jag, som förmått er att afstå från det der samtalet? Tvärtom! . . . Men då ni, för ert lugn skull, önskar uppskjuta det, så bjud till att sluta det här brevet . . . ty hvad är det jag egentligen önskar? Ingenting annat, än att jag en dag måtte få se er rätt njuta af ett verkligt och ostördt lugn efter så mycken smärtsam oro.

— Ja, min far . . . jag vet det . . . ni är god — svarade Hardy erkänusamt. — Förlåt min svaghet.

— Orkar ni fortsätta brevet, min käre son?

— Ja, min far.

— Så skrif då.

Pater d'Aigrigny fortfor att diktera:

"Jag njuter ett fullkomligt lugn . . . Jag är omgifven af de ömmaste omsorger, och, tack vare den gudomliga barmhertigheten, hoppas jag att ganska kristligt kunna sluta min lefnad, långt ifrån en verld, hvars fåfänglighet jag lärt känna . . . Jag säger icke farväl . . . men jag säger —

till härnäst, min bästa Agricola . . . ty jag önskar mycket, att en gång få säga dig muntligen alla de hjertliga önsknigar, jag uppsänder för ditt och dina beskedliga kamraters väl. Var min tolk för dem; så snart jag känner mig ha krafter nog att tala med dig, skall jag låta säga dig till; tro emellertid, att jag tilldess och för alltid förblifver

din tillgifne, etc."

Derefter frågade d'Aigrigny den stackars Hardy:

— Tycker ni, att brevet är bra, min son?

— Ja, min far.

— Var då god och underteckna det.

— Ja, min far.

Den olycklige mannen kände, då han ädligtigen hunnit sätta sitt namn under brevet, alla sina krafter uttömda; han kastade sig tillbaka i länstolen.

— Det är icke allt, min son, återtog abbé d'Aigrigny, uppdragande ett papper ur sin ficka; — ni måste äfven ha den godheten underteckna detta papper, den nya fullmakten för den vördige fadren, vår prokurator, i fråga om den der vigtiga affären, ni vet.

— O, min Gud, . . . min Gud! . . . ännu något mer! — ropade Hardy med feberaktig och sjuklig otålighet. — Men ni ser väl, min far, att mina krafter äro slut.

— Det är endast fråga om att läsa och underteckna, min älskade son!

Pater d'Aigrigny räckte honom ett stort, stämpladt papper, aldeles fullskrifvet med en nästan oläslig stil.

— Min far, . . . det der orkar jag icke läsa i dag.

— Men ni måste det, i alla fall; . . . förlåt mig min efterhängsenhet . . . men vi äro mycket fattiga, och . . .

— Min far! . . . jag skall underteckna.

— Men, ni måste läsa, hvad ni undertecknar.

— Hvertill tjenar det? . . . Gif hit! . . . gif hit! ropade Hardy, nästan utom sig öfver munkens obevekliga envishet.

— Nå så . . . efter ni nödvändigt vill det, min son, sade denne och framräckte papperet.

Hardy sjönk tillbaka i sin förra mattighet.

I detta ögonblick hördes en knackning på dörren; men, då ingen öppnade, inträdde en betjent och sade till d'Aigrigny:

— Herr Agricola Baudoin ber att få tala med herr Hardy; han är väntad af herrn, säger han.

— Det är bra! . . . han får vänta . . . yttrade abbé d'Aigrigny med lika mycken harm, som förvåning, hvarefter han tecknade åt tjenaren att gå ut. Han sökte nu, så mycket som möjligt, att dölja sin förargelse, och sade till Hardy:

— Den der värdige handverkaren längtar bra mycket att få se er, min älskade son, ty han kommer nära tvenne timmar före den utsatta tiden. Hör på . . . ännu är det tid . . . vill ni ta emot honom?

— Men, min far! yttrade Hardy med ett slags smärtsam otålighet:

— Ni ser ju, i hvilket tillstånd af svaghet jag är . . . haf då något med-

lidande med mig . . . Jag bönfaller hos er om . . . lugn . . . lugn! . . . vore det ock grafvens . . . jag upprepar det . . . men . . . för Guds skull . . . lugn! . . .

— Ni skall en dag njuta det eviga lugnet bland Herrans utvalda, min käre son, ty era tårar och ert elände äro Gudi behagliga, — sade d'Aigrigny med mjuk och förbindlig röst.

Då han yttrat dessa ord, gick han ut.

Hardy, som nu blifvit ensam, sammanknäppte förtviflad sina händer, utbrast i en flod af tårar, och ropade i det han gled ner ifrån stolen och föll på knä:

— O min Gud! . . . min Gud! tag mig bort ifrån denna världen! . . . jag är för mycket olycklig!

Derefter böjde han pannan, lade den emot stolsdynan, betäckte ansigtet med sina händer och fortfor att bittert gråta.

Plötsligt hördes ett sorl af röster, som tilltog och kom allt närmare, derefter ett slags brottning. Snart öppnades dörren våldsamt genom en stöt af abbé d'Aigrigny, som for raglande några steg baklänges.

Agricola hade med kraftig arm stött honom tillbaka.

— Min herre, vågar ni bruka våld? ropade d'Aigrigny, likblek af raseri.

— Jag vågar allt, för att få se herr Hardy, svarade smeden.

Han störtade främ till sin fordne patron, som han såg ligga knäböjd midt uti rummet.

VIII.

AGRICOLA BAUDOIN.

Pater d'Aigrigny, som knappast förmådde styra sin vrede, kastade icke allenast vredgade och hotande blickar på Agricola, utan tittade äfven, gång efter annan, med orolig och härfull min åt dörren, som om han fruktat att få se inträda ännu en person, hvars åsyn han skydde.

Så snart smeden fick se sin fordne husbondes ansigte, studsade han; träffad af en smärtsam öfverraskning; till den grad voro Hardys anletsdrag härjade af sorg.

De tre deltagarne i detta uppträde förblefvo allesammans tysta under några sekunder.

Agricola hade ännu ingen aning om Hardys moraliska svaghet, så van som handtverkaren var att hos denne förträfflige man finna ett lika upplyst förstånd som innerlig godhet.

Pater d'Aigrigny var den, som först bröt tystnaden. Läggande tönvigt på hvarje ord, yttrade han till Hardy:

— Jag begriper ganska väl, min käre son, att efter er nyligen uttryckliga tillkännagifna vilja att ej taga emot . . . den här herrn . . . jag begriper, säger jag, att hans närvaro nu måste förefalla er högst besvärlig . . . Jag hoppas således att herrn — han visade med en åthörd på smeden — måtte, såväl af skyldig höflighet, som af tacksamhet emot er, min son, göra slut på detta lika öpassande som redan alltför långvariga uppträde, och genast gå sin väg.

Agricola svarade icke ett ord på hvad d'Aigrigny sade, utan vände honom ryggen och tilltalade Hardy, hvilken han under några ögonblick oafvändt betraktat, med en djup, innerlig rörelse, under det att den ena stora lären efter den andra nedtillrade från hans ögon:

— Aek, herr patron . . . hvad det är ljust att återse er, ehuru ni ännu ser mycket lidande ut! . . . Hvad mitt hjerta svakkas, lugnas, glädder sig vid er åsyn! . . . Mina kamrater skulle finna sig bra lyckliga, om de nu voro i mitt ställe . . . Om ni visste allt, hvad de sagt och bedt mig framföra till er! . . . ty, i fråga om att älska och värda er, ha vi allesammans icke mer än en enda själ.

Pater d'Aigrigny bastade på Hardy en blick, som tycktes säga: — *Hvad var det jag sade?* Derefter yttrade han till Agricola, i det han otäligt närmade sig till denne:

— Jag har ju redan sagt er, att er närvaro här var opassande.

Men Agricola yttrade till Hardy, utan att kasta en enda blick på d'Aigrigny, och utan att vända sig till honom:

— Herr Hardy! . . . haf då den godheten och säg till den der mannen, att han går sin väg. Min far och jag, vi känna honom — det vet han mycket väl.

Nu först vände smeden sig till abbéen, och sade, i det han med en blick af förakt och afsky mätte honom från hufvudet till fot.

— Min herre, om ni äntligen vill höra, hvad jag har att säga till herr Hardy om er, så kan ni återkomma om en stund; men nu har jag att med min för detta patron tala om enskilda saker, och att till honom framlemna ett bref från fröken de Cardoville — som också, olyckligtvis för henne, känner er.

Jesuiten förblef denna gång belt lugn och svarade:

— Jag tar mig den friheten säga er, min vän, att ni vänder upp och ned på rokerna. Här är jag hemma hos mig, och har här den äran hysa herr Hardy. Det är således jag, som har både rättighet och makt att visa ut er härifrån och det genast; — och . . .

— Min far! . . . för Guds skull — sade Hardy fogligt — ursäkta Agricola Hans tillgifvenhet för mig gör, att han går för långt . . . Men eftersom han nu är här och har enskilda saker att anförtro mig, så tillåt mig, min far, att några ögonblick få samtala med honom.

— Jag tillåta, min käre son? ropade d'Aigrigny med låtsad förvåning. — Hvarföre ber ni mig om denna tillåtelse? Är ni då icke fullkomligt er egen herre här, och rår att göra, hvad ni behagar? Var det icke ni sjelf, som nyss, i trots af allt, hvad jag deremot hade att invända, envist nekade att taga emot den här mannen?

— Det är sant, min far.

Efter dessa ord fann d'Aigrigny, att han icke, utan att begå den största ohöflighet, kunde qvarstanna längre. Han gick därför fram till Hardy, och tryckte hans hand, i det han med en uttrycksfull åtbörd sade:

— Vi råkas snart, min son. Men kom ihåg det samtal, vi nyss hade, och hvad jag då förutsade er.

— Vi råkas snart . . . min far! . . . var lugn . . . sade Hardy sorgset.

Presten gick ut.

Agricola, förvirrad, flat, bestört, frågade sig sjelf, om det verkligen var hans fordne husbonde, som han hörde kalla d'Aigrigny *min far*, och det med så mycken vördnad och ödmjukhet. Sedan, då smeden uppmärksamt betraktade Hardys anletsdrag, märkte han i dennes förvissnade fysiologi en utsäglig svaghet, en mattighet och trötthet, som på en gång smärtade och förskräckte honom. Bemödande sig att dölja sin starka sinnesrörelse, yttrade han nu:

— Ändtligen, min gode, älskade herre, skall ni återskänkas oss . . . och vi skola se er midt ibland oss. Ack! . . . er återkomst skall göra många hjertan glada . . . skall stilla mycken oro . . . ty . . . vore det möjligt, skulle vi älska er ännu mer än förr, sedan vi någon tid måst frukta att förlora er.

— Hederlige och beskedlige gossel! . . . sade Hardy med ett leende af melankolisk godhet, och i det han räckte Agricola sin hand. Jag har aldrig ett ögonblick tviflat, hvarken på dig eller på dina kamrater . . . Deras erkänsla har alltid varit mig en ljuf belöning för det lilla goda, jag kunnat göra dem.

— Och som ni ännu kommer att göra dem, min gode herre, ty ni . . .

Hardy föll Agricola i talet, sägande:

— Hör mig, min vän. Innan vi fortsätta detta samtal, bör jag tala uppriktigt med dig, så att hvarken du eller dina kamrater längre må hysa ett hopp, som icke kan förverkligas. Jag har beslutat att hädanefter lefva, om icke i kloster, åtminstone i den djupaste enslighet; ty jag är trött, ser du, min vän . . . mycket, mycket trött.

— Men vi äro icke trötta vid att älska er, vi, — ropade smeden, allt mer och mer förskräckt öfver Hardys medtagna krafter. — Nu är det vår tur att uppoffra oss för er, att komma er till hjälp, förmedelst arbete, nit och oegennyttia, så att fabriken, detta ert ädla och nyttiga verk, åter måtte uppstå.

Hardy skakade sorgligt på hufvudet.

— Min vän, jag upprepar det, återtog han; — det verksamma lifvet är slut för mig . . . Inom en kort tid har jag åldrats tjugu år, som du ser. Jag har ej mer hvarken kraft, lust eller mod att arbeta, såsom förr. Jag har . . . jag smickrar mig med den tanken . . . gjort allt hvad jag kunnat för mensklighetens väl . . . Jag har betalt min skuld . . . Men nu har jag icke mer än en enda önskan — och den är lugnet — icke mer än ett enda hopp — och det är den tröst och den frid, som religionen skänker.

— Huru, herre! utbrast Agricola, utom sig af häpnad. — Ni tycker mer om att lefva här, i denna dystra ensamhet, än att lefva midt ibland oss, som älska er så mycket. Ni tror, att ni skall vara lyckligare här, hos dessa prester, än i er fabrik, då den en gång uppstått ur sina ruiner, och blir mera blomstrande, än den förut var.

— För mig finnes icke mer någon sällhet på jorden, sade Hardy bittert.

Efter ett ögonblicks tvekan, återtog Agricola lifligt och med dar-
rande röst:

— Min herre, man bedrar er, man missbrukar på ett nedrigt sätt er
godtrogenhet.

— Hvad menar du, min vän?

— Jag säger, er herr Hardy, att de der presterna, som omgifva er,
hafva de brottsligaste afsigter. Men, min Gud, herre, ni vet då icke,
hvar ni är.

— Hos goda munkar, af Jesu samfund.

— Ja, era dödligaste fiender.

— Fiender! Härvid log Hardy med en smärtsamt liggilting min. Jag
har icke mer några fiender att frukta . . . Hvar skulle de kunna sára mig?
Det fins ju icke mer någon punkt, der ett styng kunde träffa mig!

— De vilja fränbända er den andel, er tillkommer uti ett omätligt
arff, herre — ropade smeden. — Det är en med infernalisk skicklighet
anlagd plan. Marskalk Simons döttrar, fröken de Cardoville, ni, Gabri-
el, min fosterbror . . . med ett ord alla, som tillhöra er familj, hafva
redan varit utsatta för dessa gemena ränker, och så när blifvit offer der-
för. Jag säger er, att dessa prester hafva intet annat mål, än att miss-
bruka ert förtroende. Det är därför som de, då fabriken brann, lagade
så, att deingo tag uti er och buro er, särad, nästan döende, hit i bu-
set, just för att undandraga er allas blickar. Det är därför som . . .

— Du bedrar dig helt och hållet i din tanke om dessa prester, min
vän . . . De ha visat mig de ömmaste omsorger . . . Och hvad det der
arvvet angår, hvarom du talar, så — hvad skulle hädanefter alla verdens
rikedomar gagna mig? — tillade han med en hemsk liknöjdhet. — Affä-
rer och tillgifvenhetsband, allt här nere i denna jemmerdal, detta tärar-
nas land, är nu för mig intet . . . Jag offerar Herran mina lidanden och
väntar, att han skall kalla mig uti sin barmhertighet.

— Nej . . . nej . . . min gode, min älskade herre, . . . det är icke
möjligt, att ni kan vara till den grad förändrad, — utropade Agricola,
som ännu icke ville tro på hvad han hörde. — Ni, herr patron, ni . . .
skulle lyssna till dessa nedslående grundsatser? . . . ni, som alltid lifvade
vår tro på och vår beundran för Guds outtömliga och fäderliga godhet!
. . . Och vi trodde . . . ty Han hade ju sändt er till oss.

— Jag bör underkasta mig Hans vilja, emedan Han ryckt mig ifrån
er, mina vänner; och det sannolikt därför att jag, oakadt min goda vil-
ja, icke tjänade Honom så, som Han vill vara tjänad. — Jag har alltid
haft de skapade varelserna mer i sigte, än Skaparen.

— Och huru kunde ni väl bättre tjena och ära Gud, min herre? —
ropade smeden, allt mer och mer nedslagen. — Att uppmuntra och be-
löna arbetet och redligheten, att göra människorna bättre, i det ni sörjde
för deras lycka, att behandla era arbetare, som om de varit era bröder,
att ingifva dem smak för det sköna, det goda, föröka deras välstånd. ge-
nom ert eget exempel, väcka hos dem känslor af jemnlighet, broderlighet

och kristlig kärlek . . . Ack, min älskade husbonde! för att lugna er, bör ni uti ert minne återkalla endast det goda, ni gjort, och de dagliga välsignelserna af så många, som hade er att tacka för den oväntade sällhet, de njöto.

— Min vän, hvartill tjänar väl att påminna oss det förflutna? — genmälte Hardy saktmodigt. — Om jag handlat väl i Herrans ögon, så skall Han kanske hafva det i åtanke. Långt ifrån att högmodas, bör jag ödmjuka mig i stoftet, ty jag har varit, som jag fruktar, på en dålig väg och långt ifrån kyrkan. Kanske har högmodet förvillat mig . . . mig, usla, obetydliga matk! . . . medan så många stora snillen ödmjukt underkastat sig denna kyrka. — Det är i tårar, i enslighet, i försakelser af alla slag, som jag bör söka utplåna mina fel. — Ja . . . och i det hoppet, att den hämnande Guden en gång måtte förlåta mig dem . . . och att mina lidanden åtminstone icke må gå förlorade för dem, hvilka äro ännu brottsligare, än jag.

Agricola hade icke ett ord att svara på allt detta. Han betraktade Hardy med stum förskräckelse, då han hörde honom med matt röst uttala dessa tröstlösa ord, och, när han betraktade detta slappa, nästan själlösa ansigte, frågade han sig sjelf med en hemlig rysning, genom hvilken trollmakt dessa prester förmått, i det de begagnat sig af den olycklige mannens sorger och själsdomning, så helt och hållet afskilja honom ifrån allt och ifrån alla, att förslöa och forinta ett af de ljusaste begrepp, en af de ädlaste naturer, en af de bästa, mest upplysta och mest menniskoälskande själar, som någonsin funnits på jorden.

Den unge smedens häpnad var så stor, att han kände sig äga hvarken lust eller mod att vidare fortsätta ett för honom så ytterst smärtande samtal, så mycket mera bedröfligt, som han med hvarje blick djupare nedträngde i den bottenlösa afgrund af obotlig misströstan, hvaruti de vördige fäderne hade störtat den arme Hardy.

Denne deremot nedsjönk åter i sin dystra sinnslöhet och förblef tyst, medan hans blickar irrade hit och dit på de hemska tänkespråken ur *Efterföljelsen*.

Stuttigen fann dock Agricola för godt att bryta tystnaden, uppdrog ur flickan fröken de Cardovilles bref, — detta bref, vid hvilket han fastade sitt sista hopp, och sade, i det han räckte det åt Hardy:

— Min herre, ett fruntimmer, som är slägt till er, men som ni troligen känner endast till namnet, har uppdragit mig att lemna er detta bref.

— Hvartill tjänar det brefvet, min vän?

— Jag bönfaller, häste herre, att ni täcktes taga kännedom deraf. — Fröken de Cardoville väntar ert svar . . . Det är fråga om ganska vigtiga saker.

— För mig fins icke mer än en vigtig sak, — genmälte Hardy, i det han mot himmelen höjde sina af tårar röda ögon.

— Herr Hardy, — återtog smeden, allt mera rörd — läs detta bref . . . läs det, jag bönfaller derom, vid den tacksamhet vi alla hysa för er, och som vi skola implanta hos våra barn, hvilka ej, såsom vi, komma i åtnjutande af den lyckan att känna er. — Ja — läs detta bref . . . och

om ni, efter dess genomläsande, icke ändrar er mening . . . se då . . . då, herr Hardy . . . må allt vara slut för oss, fattiga arbetare. — Vi ha då för alltid förlorat vår välgörare . . . den, hvilken bemötte oss som bröder, älskade oss som vänner . . . och oupphörligt predikade ett exempel, det andra goda hjertan förr eller sednare skulle hafva följt . . . så att småningom . . . och steg för steg, den arbetande klassens emancipation skulle, genom er åtgärd, hafva börjat . . . Dock . . . hvad göy det att vi, barn af folket, sjunka tillbaka i vårt elände? . . . Emellertid skall ert minne alltid vara oss heligt . . . o ja . . . ja . . . och vi skola aldrig nämna ert namn utan vördnad . . . utan rörelse . . . ty vi kunna ju aldrig upphöra att beklaga er.

Sedan några ögonblick hade Agricola talat med bruten röst; han kunde icke fullfölja. Hans sinnesrörelse hade nu nått sin höjd. Oaktadt den manliga fastheten i hans karakter, förmådde han icke återhålla sina tårar, då han ropade:

— Förlåt! . . . förlåt, att jag gråter! . . . men det är icke för min egen skull allena . . . ty . . . ser ni . . . mitt hjerta krossas af tanken på alla de tårar, hvilka länge skola utgjutas af en mängd beskedliga människor, som säga: — Vi skola aldrig, aldrig mer återse herr Hardy!

Agricolas sinnesrörelse, hans ton och blick, allt var så uppriktigt, hans öppna, redliga ansigte, öfversköldt af tårar, bar stämpeln af en så rörande tillgifvenhet, att Hardy, för första gången efter sin ankomst till Jesuiternas hus, kände sitt hjerta, så till sägandes, litet uppvärmdt, litet uppriskadt. Det förekom honom, som om en lifgivande solstråle ändtligen genomträngde det tjocka och isiga mörker, hvaruti han, sedan lång tid, vegeterade.

Hardy räckte Agricola handen och sade med hörbart darrande röst:

— Tack, min vän! . . . Detta nya prof af din saknad . . . af din kärlek, din tillgifvenhet . . . allt detta rör mig; . . . men det är en rörelse, utan bitterhet . . . en ljuf, mild rörelse, som gör mig godt.

— Ack, herre! — ropade smeden med en stråle af hopp; — tvinga er icke; lägg icke band på era känslor . . . lyssna till ert hjertas röst. Den skall säga er, att ni bör bereda deras sällhet, som älska er . . . och att se lyckliga människor omkring er, är ju för er detsamma, som att sjelf vara lycklig. — Se här, tag och läs den ädelmodiga frökens bref. Hon torde kunna fullborda, hvad jag endast börjat . . . och om det icke hjälper, så få vi väl se.

Då Agricola uttalade dessa ord, stannade han tvärt och kastade en hoppfull blick åt dörren, hvarest han tillade, i det han ånyo framräckte frökens bref:

— O, jag besvär er, min herre, — läs, läs! . . . Fröken de Cardoville har sagt mig, att jag skall intyga allt, hvad som står i detta bref.

— Nej . . . nej! . . . jag bör icke . . . jag borde icke läsa det, — sade Hardy, tvekan. — Hvartill skall det tjena att ingifva mig saknad? . . . ty . . . ack, min Gud! . . . det är alltför saut . . . jag älskade eder alla så mycket . . . jag hade så många planer för er framtid. — Dessa sista

ord uttalade Hardy med en ofrivillig rörelse. Derefter återtog han, kämpande med denna lifvande och värmande erinring: — Dock — hvartill tjenar väl att tänka på det? — Det förflutna kan icke återkallas.

— Hvem vet, herr Hardy, — hvem vet? — sade Agricola, allt mer och mer glad öfver sin fordue patrons tvekan. — Läs först fröken de Cardovilles bref.

Hardy, som ändtligen gaf vika för Agricolas böner, tog brefvet, nästan emot sin vilja, bröt det och läste. Under läsningen uttryckte hans ansigte efter hand rörelse, erkänsla och beundran. — Flera gånger afbröt han sin läsning, för att med en öppenhet, hvaröfver han sjelf syntes förundrad, säga till Agricola:

— O, det är bra! . . . det är vackert!

Efter slutad läsning, sade han till smeden med en melankolisk suck: — Hvilket hjerta den der fröken de Cardoville måtte äga! . . . Hvilken godhet! . . . hvilket förstånd! — Hvilken hög tankeflygt! . . . Ack! . . . aldrig skall jag glömma de ädla tänkesätt, som framlysa i det förslag, hon gör mig. — Mätte hon åtminstone bli lycklig i denna bedröfliga verld!

— Ack, tro mig! — ropade Agricola med hänförelse. — En verld, som hyser en sådan varelse och flera andra dertill, hvilka, utan att äga denna förträffliga fröhens oskattbara värde, likväl förtjena att hederligt folk fäster sig vid dem — en sådan verld är icke någon afgrund af förderf och elakhet . . . Tvärtom är detta något, som talar för menskligheten. Det är denna verld, som väntar er, som kallar er åter, min herre. Välan! . . . följ fröken de Cardovilles råd . . . antag de tillbud, hon gör er. Återvänd till oss . . . återvänd till lifvet . . . Detta hus — det är döden!

— Återvända till en verld, der jag lidit så mycket! . . . öfverge denna lugna fristad! — sade Hardy, tvekan. — Nej . . . nej . . . det skulle jag icke kunna. Jag bör det icke.

— Ah, jag har icke räknat på mig ensam att förmå er dertill, — ropade smeden med växande hopp. — Der (han pekade på dörren) har jag en mäktig bundsförvandt, som jag gömt till det afgörande slaget, och som skall framträda, när ni sjelf vill.

— Hvad menar ni, min vän? — frågade Hardy.

— Se, det var äfven en god idé af fröken de Cardoville . . . hon har inga andra än goda idéer . . . Som hon visste, i hvilka farliga händer ni råkat, och som hon ganska väl känner den trolösa listen hos dem, som vilja fänga er, herr Hardy, sade hon till mig: — Herr Agricola! Herr Hardys karakter är så ärlig och god, att han torde lätt låta narra sig . . . ty redliga menniskor tro icke gerna på nedrigheter; — dessutom kan han ju tänka, att det är af egennytta ni vill förmå honom att antaga mitt tillbud; tag därför med er en man, hvars heliga pligt bör, under dessa omständigheter, ingifva herr Hardy ett fullkomligt förtroende; ty denne beundransvärde prest är vår släkting, och har äfven varit ett offer för vår familjs oförsonliga fiender.

— Hvem är den presten? — frågade Hardy.

— Abbé Gabriel de Rennepont, min fosterbror, — ropade smeden med stolthet. — Se, det är en ädel prest . . . Ack, herr patron! . . . om ni hade känt honom förr, så hade ni hoppats, i stället att ni nu förtviflar . . . Ni hade hoppats, säger jag; er sorg hade icke motstått hans tröstegrunder.

— Den der presten, hvar är han? — frågade Hardy med lika mycken nyfikenhet, som förvåning.

— Der, i ert yttre rum. När pater d'Aigrigny såg honom i mitt sällskap, blef han ursinnig. Han befallte oss att gå vår väg; men min hederlige Gabriel svarade, att han kunde möjligen ha några viktiga saker att med er afhandla, hvarföre han stannade kvar. — Jag, som är mindre tålig af mig, jag gaf abbé d'Aigrigny en dugtig knuff, då han ville stänga vägen för mig; och dermed sprang jag in hit, ty jag längtade så mycket att få se er, min älskade herre. — Och nu . . . nu tar ni ju emot Gabriel? . . . är det icke så? . . . Han ville ej gå in, förrän ni sjelf önskade det . . . Jag skall gå efter honom . . . Ni talar om religionen . . . det är hans religion, som är den sanna, ty den gör godt, den uppmuntrar, den tröstar. — Ni skall få se . . . med ett ord . . . jag hoppas att ni, medelst hans och fröken de Cardovilles hjälp, skall bli oss åter-skänkt, — utropade smeden, som icke längre kunde qväfva sitt glada hopp.

— Min vän! . . . nej! . . . jag vet . . . jag fruktar — sade Hardy med tilltagande tvekan, ehuru han, emot sin vilja, kände sig lifvad och värd af smedens hjertliga ord.

Denne, som begagnade sig af sin fordné husboudes lyckliga tvekan, sprang till dörren, öppnade den och ropade:

— Gabriel, . . . min bror, . . . min goda bror, . . . kom, . . . Herr Hardy önskar tala med dig.

— Min vän, — återtog Hardy, ännu tvekan, men icke desto mindre, såsom det syntes, nöjd att se sitt samtycke aftvingadt; — min vän, . . . hvad gör ni?

— Jag inkallar vår och er räddare, — svarade Agricola, utom sig af glädje och säker på den goda framgången af Gabriels bemedling.

Den värdige unga presten inträdde nu, på sin fosterbrors kallelse, i den sjukas rum.

IX.

GÖMSTÄLLET.

Vi hafva redan omtalat, att de sluge jesuiterne hade i grannskapet af de flesta rum, hvilka beboddes af inackorderade personer, anbragt vissa små gömställen, i ändamål att, så mycket möjligt var, underlätta det oaf-låtliga spioneri, hvarmed man omgaf dem, hvilka detta samfund föresatt sig att bevaka. Som herr Hardy befann sig bland dessa, så hade man, fått intill hans rum, inrättat en liten hemlighetsfull skrub, hvarest flera personer på en gång kunde uppehålla sig. Ett slags skorstenspipa, mycket stor och vid, insläppte luft och dager i detta lilla kysse, der mynnin-gen af ett språkrör var inpassad, hvarigenom minsta ord, som talades i rummet näst intill, hördes klart och tydligt i det lilla gömstället. Dess-

utom funnos på åtskilliga ställen af väggarna flera runda hål, eburu ganska skickligt maskerade, hvilka lemnade utsigt till allt, hvad som tilldrog sig i rummet.

Pater d'Aigrigny och Rodin befunno sig nu i detta gömställe.

Efter Agricolas våldsamma inträde och den unga missionärens beslutsamma förklaring, att han ämnade qvarstanna, för att tala med Hardy, i fall denne skulle kalla honom, hade pater d'Aigrigny, som ej ville göra något buller, för att hindra följderna af samtalet emellan Hardy, smeden och missionären, — ett samtal, som kunde ha så vådliga följder för sällskapets planer — genast gått att rådfråga Rodin.

Denne som, under sitt lyckliga och hastiga tillfrisknande, bodde i ett tillgränsande hus, hvilket äfven tillhörde de vördige fäderna, insåg genast, huru vigtig och maktpåliggande saken var; och ehuru han erkände, att d'Aigrigny hade nog och skickligt följt hans föreskrifter angående sättet att hindra Hardy från ett sammanträffande med Agricola — en manöver, som ganska väl hade lyckats, såvida icke den unge smeden kommit för bittida — så ville han dock se, höra och döma sjelf, hvarföre han gick att ställa sig på lur i det lilla ofvannämnda gömstället. Han tog d'Aigrigny med sig dit; men först hade han afsändt ett bud till erkebiskopshuset i Paris; vi skola framdeles se för hvad ändamål.

De båda vördige fäderna hade inkommit i skrubben midt under samtalet emellan Agricola och Hardy.

I början ganska lugna, i anseende till den bedröfliga sinnesslöhet, hvaruti de lyckats försätta den olycklige mannen, och hvaratur smedens enkla vältalighet ej förmådde rycka honom, sågo de dock faran växa och slutligen nå sin största höjd i det ögonblick, då Hardy, som slutligen vid Agricolas enträgna böner började vackla, samtyckte att taga kännedom om fröken de Cardovilles bref; och deras ängest steg gradvis, ända till det ögonblick, då Agricola införde Gabriel, för att gifva sista stöten åt sin fordne patrons tyckan.

Rodin, hvars okulligt starka karakter gifvit honom styrka att genomgå doktor Baleiniers med honom anställda rysliga operation, var nu alldeles utom all fara. Han var nu så godt som fullkomligt tillfrisknad, men dock ännu förfärligt mager. Dagen, som kom uppifrån och nedföll lodrätt på hans gula och glänsande hufvudskål, på hans köttlösa kindknotor och tunna näsa, framställde dessa partier i ett hjert ljus, medan de öfriga delarne af ansigtet voro täckta af starka skuggor.

Man hade kunnat tro, att det var en lefvande modell till en af spanska målarekolans asketiska munkar, dessa hemska målningar, hvilka under en till hälften nedfälld brun kapuschong visa en hufvudskål af samma färg som på gammalt elfenfen, en likblek kindknota och ett slocknande öga i djupet af en stor ögongrop, medan det öfriga af figuren försvinner i en mörk halfskugga, hvarigenom med möda skönjes en mänsklig skepnad, knäböjd och insvept i en kåpa, med en repgrödel om lifvet.

Denna likhet var så mycket mera påfallande, som Rodin, hvilken i största brådskan skyndat ut ifrån sin bostad, icke hade aflagt sin vida nattrock af svart ylleyg; och, då han dessutom var mycket känslig för köld,

så hade han kastat öfver axlarna en gammal svart klädeskrage med kapuschong, för att dermed skydda sig för det starka draget.

Pater d'Aigrigny, som icke stod midt under det genom pipan rakt nedströmmande ljuset, var mera insvept i skugga eller halfskymning.

I ett ögonblick, då vi för läsaren framställa de båda jesuiterna, hade Agricola just gått ut ur rummet, för att till sin fordne patron kalla och införa Gabriel.

Pater d'Aigrigny, som med stor ångest, blandad med harm, blickade på Rodin, hviskade med låg röst:

— Om icke fröken de Cardovilles bref varit, så hade smedens böner och föreställningar förblifvit fruktlösa. Denna fördömda unga flicka skall då alltid och allestädes vara den klippa, mot hvilken våra bästa och klokaste planer skola stranda. — Oaktadt allt hvad man kunnat göra, är hon nu återförenad med den der Hinduen. Om nu abbé Gabriel sätter kronan på verket, så att Hardy, genom hans åtgärd, undslipper oss . . . hvad är då att göra? . . . Hvad är att göra? . . . Ack, min far! . . . man kan verkligen misströsta om framtiden.

— Nej, — svarade Rodin torrt. — Såvida man i erkebiskopshuset icke dröjer att utföra mina befallningar.

— Och i det fallet?

— Kan jag ändå ansvara för, att allt går bra, såvida jag inom en half timma har de ifrågavarande papperen i mina bänder.

— De böra vara färdiga och undertecknade redan för två eller tre dagar sedan, ty, efter er befallning, skref jag samma dag, er operation företogs . . .

Rodin, i stället att fortsätta det hviskande samtalet, lade sitt öga tätt intill en af de öppningar, hvilka tilläto honom att se allt, hvad som tilldrog sig i det angränsande rummet; sedan gjorde han med handen ett tecken åt pater d'Aigrigny, att denne skulle vara tyst.

X.

EN SANT KRISTLIG PREST.

I detta ögonblick såg Rodin Agricola åter inträda i Hardys rum, hållande Gabriel vid handen.

Närvaron af dessa begge unga män, den ena med en så manlig, så öppen fysiologi, — den andra af en så englalik skönhet, bildade en så märkvärdig motsats till de skrymtande skurkfysiomer, af hvilka Hardy vanligen var omgifven, att han, redan något uppvärmd af handverkarens hjertliga ord, började tycka, att hans hjerta, så länge hopkrympt och beklämdt, nu vidgades af en sällspordt välgörande inflytelse.

Gabriel blef, ehuru han aldrig hade sett Hardy, bestört öfver hans förstörda anletsdrag. Han igenkände på detta lidande, nedslagna, sorgsna ansigte, stämpeln af den enerverande lydningen, han igenkände den moraliska förstörelse, som alltid drabbar jesuiternes offer, så snart de icke i tid blifva ryckta undan deras mördande inflytelse.

Rodin, som stod med ogat fasttryckt intill det lilla hålet på väggen,

och d'Aigrigny, som uppmärksamt lyssnade, förlorade icke ett ord af följande samtal, hvartill de voro osynliga vittnen.

— Se här är han . . . se här är min hederlige bror, — sade Agricola till Hardy, i det han för honom presenterade Gabriel. — Här är han, denne bäste och värdigaste af alla prester . . . Lyssna till hvad han säger, och ni skall återfödas till hoppet, till sällheten . . . ni skall åter-skänkas åt oss . . . Hör honom, och ni skall få se, huru han demaskerar de skälmarna, som bedraga er medelst falska religionsmeningar. Ja, ja . . . han skall demaskera dem; ty äfven han har varit ett offer för dessa uslingar . . . Är det icke så, Gabriel?

Den unge missionären gjorde en rörelse med handen, för att tygla smedens känslosvall, och sade till Hardy med sin milda, väljudande röst:

— Om, uti de beklagliga omständigheter, hvaruti ni befinner er, min herre, råd och tröst af en bland era bröder i Christo kan vara er till någon nytta, så räkna på mig. — Tillåt mig dessutom säga er, det jag redan är med aktningfull tillgifvenhet fästad vid er.

— Ni, herr abbé? — sade Hardy.

— Min herre, — återtog Gabriel, — jag känner er godhet emot min fosterbror; jag känner ert beundransvärda ädelmod emot era arbetare; de älska och vörda er. Mätte vissheten om deras tacksamhet, måtte den säkra öfvertygelsen att hafva tjänat Gud, hvars eviga godhet finner glädje i allt hvad som är godt, utgöra en belöning för alla de välgerningar, ni redan gjort, och en uppmuntran till dem, ni ännu kommer att göra.

— Jag tackar er, herr abbé — svarade Hardy, rörd af detta språk, så olika det, pater d'Aigrigny förde. — I den sorg, hvaruti jag är försänkt, är det ljuft för hjertat att höra sig tilltalas på ett tröstande sätt, och . . . jag tillstår, — tillade Hardy med tankfull min, — det upphöjda, det allvarliga i ert ansigtsuttryck och ert sätt att vara, ge stor vikt åt era ord.

— Se der, hvad jag egentligen fruktade, — sade abbé d'Aigrigny till Rodin, som ständigt stod med sitt genomträngande öga liksom fastkli-stradt vid det lilla hålet i väggen. — Denne Gabriel skall göra allt, för att rycka Hardy ur sin slöhet och återföra honom till ett verksamt lif.

— Det fruktar jag icke, — genmälte Rodin med sin korta och hvassa röst. — Hardy skall väl glömma sig för ett ögonblick; men om han försöker att gå, så finner han nog, att hans ben äro sönderslagna.

— Hvad är det då som ers vördighet fruktar?

— Långsamheten hos den vördige fadren, som jag afsände till biskopshuset.

— Men hvad hoppas ni af . . .

Rodin, hvars uppmärksamhet åter var spänd, afbröt, med ett tecken af handen, pater d'Aigrigny, som genast tystnade.

En tystnad af några sekunder hade uppstått emellan början af Gabriels samtal med Hardy och fortsättningen af detsamma. Hardy hade derunder suttit djupt försänkt i de betraktelser, som hos honom väcktes af Gabriels ord.

Under denna tystnad hade Agricola mekaniskt kastat ögonen på några

af de hemska sentenser, hvarmed väggarne i Hardys kammare voro så godt som tapetserade. Hastigt fattade han Gabriel i armen, och sade med en uttrycksfull åtbörd:

— Ack, min bror, läs dessa tänkespråk, och du skall begripa allt . . . Min Gud, hvilken människa skulle icke, om hon sutte i enslighet och hvar minut hade för ögat dessa misströstande tankar, falla i allra djupaste förtvifvan? . . . Ja . . . hon skulle gå ännu längre . . . hon skulle bringas till sjelfmord . . . Ack, det är förfärligt . . . det är nedrigt, tillade handtyckeren med förtrytelse. — Det är ju ett själamord.

— Du är ung, min vän, — yttrade Hardy, sakta skakande på hufvudet. — Du har alltid varit lycklig; du har aldrig rönt smärtan af att bli bedragen; således kunna dessa tänkespråk förefalla dig falska. Men ack! . . . för mig och för större delen af människoslägtet äro de, tyvärr, alltför sanna. — Här nere är allt tomhet, elände, smärta; ty människan är född att lida. — Är det icke sant, herr abbé? — tillade han, vändande sig till Gabriel.

Denne hade äfven kastat ögonen på tänkespråken, som den unge smeden visat honom. Den redlige presten kunde icke afhålla sig ifrån ett bittert leende, vid tanken på den afskyvärda beräkning, som hade ledt valet af dessa sentenser. Också svarade han Hardy med vek röst:

— Nej, nej, min herre; allt på jorden är icke tomhet, elände, lögn, villfarelse och fäfänglighet . . . Nej, människan är ej född att lida . . . Nej, Gud, hvares hufvudgenskap är faderlig godhet, finner icke behag i sina varelsers lidanden, helst Han skapat dem att vara lyckliga, kärleksfulla och verksamma här i världen.

— O, hör ni, herr Hardy . . . hör ni? — ropade smeden. — Detta är också en prest; men en sann, en verklig, en sublim prest, och han talar icke, som de andre.

— Ack, herr abbé, — sade Hardy. — Dessa så sorgliga tänkespråk äro likväl hämtade ur en bok, hvilken skattas nästan lika högt, som en gudomlig uppenbarelse.

— Af denna bok, min herre, — svarade Gabriel, — kan man göra missbruk, liksom af hvarje annat människoverk. Skrifven för att fastkedja några stackars munkar vid försakelse, vid enslighet, vid en blind sysslolös och ofruktbar lydnad, har denna bok, i det den predikar lösslitandet från allt jordiskt, sjelfförakt, misstroende till nästan, samt en trälaktig, förkrossande lydnad, för ändamål att öfvertyga de olycklige munkarna, det de marter, som munklifvet ålägger dem — detta lif, så helt och hållet stridande mot Guds eviga afsigter med människoslägtet — att dessa marter, säger jag, skulle vara Gudi behagliga.

— Ack, den boken, sålunda förklarad, börjar förefalla mig ännu förskräckligare, — sade Hardy.

— Det är en hädelse! — fortfor Gabriel, ur stånd att längre återhålla sin billiga förtrytelse. — Det är en gudlöshet, att våga helga lättjan, ensligheten, misstroendet till allt, då det deremot i världen icke ges något gudomligare, än ett ärligt arbete, en helig kärlek till bröderna och en redlig gemenskap med dem. — Det är en gudlöshet att söka bevisa,

det Gud, den utsägligt, den oändligt gode Fadren, skulle glädjas öfver sina barns lidanden . . . Han! Han! . . . rättfärdige himmel! . . . Han, som icke har någon större fröjd, än sina barns glädje, som ingenting högre önskar, än deras sällhet, — Han, som i så ymnigt mått tilldelat dem alla skapelsens skatter, — Han, slutligen, som genom deras själars odödlighet förenat dem med sin egen odödlighet!

— O! . . . era ord äro sköna . . . äro tröstande, — utbrast Hardy, allt mera vacklande. — Men säg mig, hvarföre finnas då så många olyckliga på jorden, oakadt Guds faderliga godhet?

— Ja, ja! . . . här i världen finnas forskräckliga sorger och mycket elände, återtog Gabriel med rörelse och smärta. — O ja, många fattiga, som blifvit arfösa i fråga om glädje och hopp; som hungra, som frysa, som lida brist på kläder och husrum, och det midt ibland de rikedomar, dem Gud utdelat, icke till några få människors sällhet, utan till allas gemensamma bästa; ty Han ville, att delningen skulle ske med rättvisa och billighet*) . . . Men några hafva genom list och våld bemäktigat sig det gemensamma arvet . . . och deröfver är Gud bedröfvad. Ack ja . . . säkert lider han af att se, haru hela massor af skapade varelser offras åt ett olyckligt öde, endast för att tillfredsställa egennyttan hos några få. Också hafva förtryckarne i alla tider, i alla länder, djerfts återpå Gud såsom sin medbrottsling, och förenat sig att i Himlafadrens heliga namn utbasuna den förfärliga satsen: — *Menniskan är född att lida; hennes förödmjukelser, hennes lidanden äro Gudi behagliga* . . . Ja, detta ha de påstått, på det de enfaldige måtte tro, att, ju mer de varelsers lott, af hvilka de ville draga fördel, vore tung, hård, förödmjukande och smärtsam, ju mer de arma människornas svett, tårar och blod utgötes, dess mer skulle Guds ära förherrligas. Så predika dessa själamördare.

— Ack, jag förstår er . . . jag återlifvas . . . jag erinrar mig . . . ropade plötsligen Hardy, som om han uppvaknat ur en dröm, som om en ljusstråle hastigt inträngt i hans förmörkade inbillning. — Ack ja . . . det der är just, hvad jag alltid trott . . . detta trodde jag, innan de förfärliga sorgerna försvagade mitt begrepp.

— Ja, ni har trott det, ädla och stora hjerta! — ropade Gabriel. — Då tänkte ni icke, att allt här på jorden var uselhet, och det emedan era arbetare, genom er försorg, lefde glada och lyckliga, emedan ert hjerta hvarje dag njöt af era bröders erkänsla. Allt var icke tårar och misströstan, emedan ni rundt omkring er såg leende ansigten. Människorna voro icke då oåterkalleligen bestämda åt olyckan, emedan ni öfverbopade dem med sällhet . . . Ack, tro mig . . . då man med ett varmt hjerta, med kärlek och tro omfattar Guds sanna afsigter . . . den frälsande Guds, som har sagt: *älsker hvarandra inbördes!* — då ser, känner och vet man, att mensklighetens ändamål är allas bästa, och att människan

*) Läran, icke om delning, utan om gemenskap, icke om afsöndring, utan om förening, återfinnes till sin grund-idée på följande ställe af Nya Testamentet:

"Och uti hela hopen, som trodde, var ett hjerta och en själ; och ingen af dem sade något vara sitt af det han ägde; utan de hade allt gemensamt. — Och ingen var heller ibland dem, som något fattades.

Apostlg. 4: v. 32, 34".

föddes, för att blifva lycklig. Ack, min broder — tillade Gabriel, röd ända till tårar, i det han visade på tänkespråken, hvarmed alla rummets väggar voro fullsatta — denna förfärliga bok har gjort er mycket ondt! . . . denna bok, hvilken de haft den fräckheten att kalla *Jesu Christi Efterföljelse* — tillade Gabriel med förtrytelse. — Huru skulle denna bok vara en efterföljelse af Christi ord . . . denna nedslående bok, som innehåller idel tankar på hämd, förakt, död och förtviflan — då deremot Christi ord innehöllu idel frid, förlåtelse, hopp och kärlek!

— O, jag tror er! . . . ropade Hardy med ljuf hänförelse. Jag har behof af att tro er.

— O, min broder! . . . återtog Gabriel, som blef allt mer och mer röd, — min broder! . . . tro på en evigt god, evigt barmhertig och kärleksrik Gud . . . Tro på en Gud, som välsignar arbetet, som skulle blifva mycket bedröfvad öfver sina barn, i fall de, i stället att till allas gemensamma bästa använda de gåfvor, Han slösat på dem, låte en för dem sjelfva och andra onyttig förtviflan aflägsna dem från gemenskapen med nästan. Nej, nej . . . så vill icke Gud . . . Stå upp, min broder — tillade Gabriel, hjertligt fattande vid handen herr Hardy, hvilken genast reste sig upp, som om han känt verkan af en välgörande magnetisering. — Stå upp, broder! En hel skara af ärliga och slitiga arbetare välsignar er och kallar er tillbaka . . . Lemna denna graf. Kom ut, kom ut i den fria luften, i det milda solskenet; kom ut ibland varma och likstämiga hjertan. Utbyt denna qväfvande atmosfer emot frihetens helsosamma och lifgifvande luft; utbyt denna hemska ödslighet emot en boning, som lifvas af era arbetares glada sånger. Kom, kom att återfinna denna lilla värld af slitiga och redliga arbetare, hvars Försyn ni är. Buren på deras starka armar, tryckt intill deras varma hjertan, omgifven af glädjegråtande kvinnor, barn och gubbar, skall ni tillfriskna och pånyttfödas . . . Ni skall åter hos er känna Guds vilja och makt . . . just för det ni kan bereda era bröder så mycken sällhet.

— Gabriel, du har rätt! . . . det är dig, näst Gud, som vårt stackars lilla samhälle af arbetare skall ha att tacka för sin välgörares återfäende — ropade Agricola, kastande sig i Gabriels armar och tryckande honom med öm rörelse till sitt hjerta. — Ack! nu fruktar jag ingenting mer. Herr Hardy skall bli oss återgifven.

— Ja, du har rätt . . . det är honom, denne beundransvärde prest, denne prest enligt Christi sinne, som jag skall ha att tacka för min återuppståndelse . . . ty här var jag lefvande inmurad i en grift, — sade Hardy, i det han reste sig upp, rak och stadig, med kinderna färgade af en svag rodnad och ögonen glänsande af förståndets låga; — han, som nysst var så blek, så nedslagen, så förstörd, så nedböjd.

— Ändtligen tillhör ni oss åter — ropade smeden. — Jag tviflar icke mer derpå.

— Jag hoppas det, min vän, sade Hardy.

— Ni antager fröken de Cardovilles anbud?

— Jag skall snart skrifva henne till i detta ämne; men först — till N:o 40.

lade han med allvarlig och viktig min — önskar jag att få tala allena med min broder. — Härvid räckte han med öppenbjertighet sin hand åt Gabriel. — Han skall väl tillåta mig att gifva honom det ädla namnet broder, han, den ädlaste af brödrakärlekens apostlar?

O! . . . jag är lugn, då jag lemnar honom med dig — sade Agricola. — Jag skall emellertid springa till fröken de Cardoville, för att meddela henne denna goda nyhet. Men — jag erinrar mig . . . om ni flyttar härifrån i dag, herr Hardy — hvar skall ni då bo? . . . Vill ni, att jag skall . . .

— Jag skall med din värdige oeb förträfflige bror tala om allt detta, — svarade Hardy. — Gå, jag ber dig, till fröken de Cardoville; tacka för hennes tillbud och säg, att jag i afton skall ha äran besvara hennes bref.

— Ack, min älskade husbonde! . . . jag får noga hålla reda på mitt hufvud och mitt hjerta, för att ej bli tokig af glädje — sade den gode Agricola, i det han ömsom förde händerna till hufvudet, ömsom till hjertat, uttryckande med dessa åtbörder sitt öfvermått af förnöjelse. Deref- ter sprang han åter till Gabriel, tryckte honom ännu en gång till sitt hjerta och hviskade honom i örat:

— Om en timma återkommer jag; men icke ensam. En hel hop . . . en massa . . . du skall få se . . . Sä g ingenting till herr Hardy. Jag har min idé, jag.

Den unge smeden gick ut i ett obeskrifligt sällhetsrus.

Gabriel och Hardy blefvo allena.

Rodin och d'Aigrigny hade, som man vet, varit osynliga vittnen till denna scen.

— Nåväl . . . hvad tänker ers vördighet? — yttrade d'Aigrigny med häpnad till Rodin.

— Jag tänker, att budet, som jag skickade till erkebiskopshuset, har dröjt för länge, och att den der kätterske missionären skall förderfva allt — sade Rodin i det han bet sig i naglarna, så att de blödde.

XI.

BIKTEN.

Så snart Agricola lemnat rummet, gick Hardy fram till Gabriel och sade:

— Herr abbé!

— Nej, nej . . . säg broder. Ni har ju en gång gifvit mig detta namn . . . och jag behåller det — sade med mycken tillgifvenhet den unge missionären, räckande Hardy sin hand.

Denne tryckte ömt den framräckta handen.

— Välan, min broder! . . . era ord hafva upplifvat mig, hafva återkallat mig till mina pligter, hvilka jag, under min sorg, helt och hållet misstänkte. Mätte styrka icke nu fattas mig vid det nya prof, som jag ämnar genomgå!

— Hvad menar ni? frågade Gabriel med deltagande.

— Jag har svåra bekännelser att göra er, återtog Hardy efter ett ögonblicks besinning. — Vill ni höra min bikt?

— Jag ber er, min broder, att ni måtte säga ert förtroende och icke er bikt, genmålte Gabriel.

— Vill ni då icke höra mig i egenskap af biktfar?

— Så mycket jag kan, undviker jag bikten, sade Gabriel. — Den officiella bikten, om jag så skall kalla den, har, enligt min åsigt, sina stora olägenheter. Men jag känner mig lycklig . . . o! . . . innerligt lycklig, när jag förmår ingifva så mycket förtroende, att en vän kommer själfmant och öppnar sitt hjerta för mig; när han säger: jag lider, trösta mig . . . jag tviflar, råd mig . . . jag är lycklig, dela min glädje. Ser ni, för mig är den bikten den allra heligaste; det var så Christus menade, då han sade: Bikten eder för hvarandra! . . . Olycklig den, som under hela sitt lif ej funnit något troget och pålitligt hjerta, för hvilket han sålunda kan bikta. Är det icke så, min broder? Som jag emellertid nödgas underkasta mig kyrkans lag, till följe af ett frivilligt afslagdt löfte, — tillade den unge presten, utan att kunna återhålla en djup suck — så måste jag lyda denna lag . . . och om ni så önskar, min broder . . . skall jag såsom biktfar afhöra er.

— Ni lyder en lag, som ni till och med ogillar! — ropade Hardy, förvånad öfver en sådan undergifvenhet.

— Min broder — återtog Gabriel sorgset; — oaktadt allt, hvad erfarenheten lär oss, oaktadt allt, hvad den för oss afslöjar . . . så är dock ett frivilligt, med vett och vilja afslagdt löfte, för en prest en helig förbindelse och för en man af heder lika bindande, som en ed. Så länge jag tillhör kyrkan, måste jag underkasta mig dess disciplin, ehuru tung den stundom förefaller mig.

— Disciplin? . . . för er, min broder?

— Ja, för oss, landtprester eller tjenande prester i städerna, med ett ord, för oss alla, som utgöra presterskapets underordnade tjänstemän, simpla arbetare i Herrans vingård. Ja, den aristokrati, som efter hand insmygit sig inom kyrkan, behandlar oss ofta med en feodalisk stränghet. Men det ligger i kristendomens gudomliga väsende att emotstå alla de missbruk, som sträfva att vanställa den; och det är just i det lägre presterskapets ringa grader jag bäst kan gagna de vanlottades heliga sak och med ett visst oberoende predika deras emancipation. Det är därför, min broder, som jag blir kvar vid kyrkan, och så länge jag är kvar vid den, underkastar jag mig dess disciplin . . . Jag säger detta åt er, min broder, tillade Gabriel med mycken förtroelighet . . . just emedan ni och jag hylla samma lära. De arbetare, dem ni inbjudit att med er dela frukten af era arbeten, äro icke mera vanlottade . . . Således tjänar ni Christum, genom det goda ni gör, mycket kraftigare, än jag kan göra.

— Och jag upprepar, att jag fortfarande vill tjena Honom, så framt jag har styrka dertill, sade Hardy.

— Hvarföre skulle då denna styrka fattas er?

— Om ni visste, huru olycklig jag är . . . om ni visste alla de slag, som drabbat mig!

— Utan tvifvel är den förstörelse, er fabrik undergått, ganska beklaglig, och . . .

— Ack, min broder, — sade Hardy, fallande Gabriel i talet — hvad vill det säga, mot allt det öfriga? . . . Store Gud! . . . Mitt mod skulle icke duka under för en olycka, som kan hjälpas med penningar. Men ack, det ges förluster, som af ingenting kunna ersättas . . . det ges förstörelser i hjertat, som aldrig kunna botas . . . Nej! Och likväl kände jag mig nyss så lifvad af era ädla ord, att framtiden, som hittills förekommit mig så mörk, upplarnade. Ni lifvade och uppmuntrade mig, i det ni erinrade mig om min heliga bestämmelse på jorden.

— Nåväl, min broder?

— Ack! en ny farhåga har nu kommit öfver mig, vid blotta tanken uppå att åter inträda i denna verld, hvarest jag lidit så mycket.

— Men hvad är det då, som väcker denna farhåga? frågade Gabriel med ökad intresse.

— Hör på, min broder, återtog Hardy. — Alla de känslor af ömbet och tillgifvenhet, som bodde i mitt hjerta, hade jag sammanträngt kring tvenne varelser, en vän, som jag trodde vara uppriktig, och ett ännu ömmare föremål . . . Vännen bedrog mig på ett grymt sätt . . . och qvinnan, som för min skull hade öfverträdt heliga pligter, hade mod att . . . jag kan icke annat än dubbelt högakta henne därför . . . hade mod att för sin mors lagn uppoffra vår kärlek . . . hvarföre hon lemnade Frankrike . . . Ack, jag fruktar, att dessa sorger äro obotliga, och att de skola krossa mig, på den nya bana, ni vill öfvertala mig att beträda. Jag bekänner min svaghet . . . den är stor . . . och den förskräcker mig så mycket mer, som jag icke har rättighet att lefva sysslolös, isolerad, så länge jag ännu förmår uträtta något till mensklighetens gagn. Ni, min broder, har upplyst mig angående denna pligt . . . Men, oakadt min goda vilja, fruktar jag . . . ännu en gång upprepar jag det, att styrkan sviker mig, då jag åter vill begyuna att lefva och verka i denna verld, som hädanefter måste förblifva kall och ödlig för mig.

— Men de beskedlige arbetarne, som vänta er, som älska er så mycket — skola icke de hädanefter utgöra er verld?

— Jo, min broder, — svarade Hardy sorget. — Men förr var det dock annorlunda: — med den ljufva känslan att kunna göra det goda, blandade sig tvenne andra ljufva känslor — nyss omtalade ömhetskänslor, hvilka förljufvade vårt lif . . . De äro nu icke mer, och jag känner, att de hos mig skola lemna en oändlig tomhet . . . Jag hade räknat på religionen, för att fylla denna tomhet; — men ack! . . . till ersättning för hvad som orsakar mig en sådan bitter saknad, har man till föda åt min tröstlösa själ icke gifvit annat än idel förtviflan . . . i det man sagt mig, att ju mer jag sökte sorgen, ju mer marter jag lede . . . dess lättare skulle jag finna nåd för Gud.

— Man har bedragit er, min broder . . . jag försäkras det; sällhet, icke smärta, är Guds afsigt med människoläget. Han vill, att människan skall blifva lycklig, och just därför vill Han, att hon skall vara rättänkande och god.

— O, om jag förr hade hört dessa hugsvalelsens ord! — utbrast Hardy; — då skulle mitt hjertas sår blifvit läkta, i stället för att blifva obotliga; jag skulle redan nu hafva åter börjat det verk, ni råder mig att fullfölja, jag skulle kanske deruti funnit tröst och glömska af mina olyckor . . . hvaremot nu . . . O! . . . hör mig . . . det är förfärligt att tillstå . . . Man har gjort mig så förtrolig med smärtan, man har till den grad inkarnerat mig med den, att jag tycker den skall för alltid förlama min lifskraft.

Men Hardy tycktes i detsamma blygas öfver sitt återfall i denna mattighet och slöhet, hvarföre han tillade med hjertslitande röst, i det han dolde sitt ansigte i händerna:

— O förlåt, förlåt min svaghet . . . Men, om ni visste, hur det är, när en stackars varelse har sitt lif endast i hjertat, och när den då mister allt på en gång. — Hvad vill ni den skall göra? . . . Den söker på alla sidor någonting att fästa sig vid . . . och dess tvekan, dess fruktan . . . ja . . . sjelfva dess vanmakt till och med äro . . . tro mig det, mera förtjenta af medlidande, än af förakt.

Det låg någonting så sönderslitande i ödmjukheten af denna bekän- nelse, att Gabriel rördes deraf ända till tårar.

Vid detta anfall af nästan sjuklig mattighet, igenkände den unge missionären med fasa de förfärliga verkningarna af de nedriga presternas manövrer, dessa prester, så skickliga i konsten att förgifta och göra dödliga de djupa såren hos känslofulla själar, dem de vilja isolera och fängsla; ty de drypa i deras sår det skarpa giftet af nedslående förtviflans- fulla religionsmeningar.

Vetande dessutom, att förtviflans afgrund utöfvar ett slags svindelgifvande dragningskraft, gräfva desse prester en sådan afgrund kring sina offer, tilldess att de, hisnande, förtrollade, oafåtligen sänka sina stela och brinnande blickar ned i detta djup, som skall uppsluka dem; — ett rysligt skeppsbrott, dervid presternas omätliga girighet bergar godset.

Förgäfvos glittra solens gyllne strålar på himlahvalfvets rena azur; förgäfvos känner den olycklige, att han vore räddad, om han höjde sina ögon emot himmelen . . . förgäfvos, till och med, kastar han då och då en fästulen blick dit upp . . . snart ger han dock åter vika för den infernaliska trollmakt, som de förhexande presterna utöfva på honom och han sänker åter sina blickar i det framför honom gapande svalget.

Så var det nu med Hardy. Gabriel begrep hela vådan af den beklagansvärdes tillstånd, och samlade all sin styrka, för att med ens rycka honom ifrån afgrundens brädd, ropade han:

— Hvad talar ni, min broder, om medlidande, om förakt? — Fins då någonting ljufvare, någonting heligare i Guds, och äfven i människors ögon, än en själ, som söker tron, för att under passionernas stormar fasthålla sig vid den? — Lugna er, min broder . . . era sår äro icke oläkliga . . . Tro mig, att de skola läkas, så fort ni bara kommer ut ur detta hus.

— Åh! . . . haru skulle jag kunna hoppas det?

— Tro mig, min bröder — de skola läkas i samma mån som era utståndna smärtor, långt ifrån att väcka er förtviflan, skola hos er föda tröstande, nästan ljufva tankar.

— Tanken på mina utståndna olyckor skulle förekomma mig ljuf . . . nästan tröstande! ropade Hardy, som ej kunde tro på hvad han hörde.

— Ja — återtog Gabriel, i det han log med englalik mildhet, — ja; ty det fins, ser ni, mycken ljufhet, mycken tröst i medlidandet och förlåtelsen. Säg mig, min vän, om ni någonsin hört, att åsynen af dem, som förrådde Christus, väckte hos honom några känslor af hat, förtviflan och hämd . . . Nej, nej . . . han fann alltid i sitt hjerta några milda och förlåtande ord. Han smålog under tårar, med en ljuf förlåtelse både på läpparna och i hjertat . . . sedan bad han för sina fiender . . . Välan! i stället att så grymt lida af en väns förräderi, bör ni beklaga honom, min bröder . . . ni bör bedja för honom . . . ty säkert är, att af er båda är icke ni den olyckligaste. Säg mig . . . hvilken skatt här icke denne beklagansvärde förlorat, då han förlorade er ädelmodiga vänskap! . . . Hvem har då sagt er, att denne otrogne vän icke bittert ångrar sig, icke sönderslites af samvetsqval? . . . Det är visst sant, att, om ni ständigt tänker på det onda, som den trolöses förräderi orsakat er, så skall ert hjerta brista af obotlig förtviflan. — Tänk därför hellre på det ljufva i förlåtelsen, på det trösterika i bönen, och ert hjerta skall vidgas, er själ glädjas, ty den lyder då Guds vilja.

Att för denna ädla, finkänsliga, älskande natur plötsligen öppna förlåtelsens och börens heliga vägar, det var att vädja till hans ädla höjelser, det var att rädda den olycklige, då deremot, att fastkedja honom vid en hemsk och fruktlös förtviflan, var att långsamt döda honom, såsom de vördige fäderne hade velat.

Hardy stod ett ögonblick liksom bländad, vid åsynen af den strålände horisont, som Gabriels evangeliska ord hade för andra gången helt och hållet framställt för hans ögon.

Med hjertat klappande af alldeles stridiga rörelser emot dem, han förut känt, ropade han nu:

— O, min bröder! . . . hvad det lågar för en gudomlig kraft i era ord! Huru kan ni på detta sätt nästan plötsligen förvandla bitterhet i ljufhet? Jag tycker mig redan känna lugnet återfödas i min själ, då jag — såsom ni rådt mig — tänker på förlåtelsen, på bönen . . . på den med frid och hopp uttalade bönen.

— O, ni skall få se — sade Gabriel med hänförelse, — ni skall få se, hvilka ljufva fröjder vänta er: — att bedja för den ni älskar . . . att bedja för den ni har älskat . . . att medelst bönen sätta Gud i gemenskap med hvad ni har kärast. — Och denna qvinna, hvars kärlek var er så dyrbar . . . hvarföre skall ni göra hennes minne så smärtande för er? . . . hvarföre fly detta minne? . . . Ack, min bröder, långt ifrån att fly det, bör ni tänka derpå; men för att rena det, för att helga det genom bönen. Låt en himmelsk kärlek efterträda den jordiska . . . en kristlig kärlek . . . en brors rena kärlek för sin syster! . . . Och sedan . . . om

denna qvinna varit brottslig i Guds ögon . . . huru ljust, huru nödvändigt att bedja för henne! . . . hvilken utsäglig glädje att hvarje dag kunna med Gud tala om henne; med Gud, som är så förlåtande, så god! Han skall röras af era böner, Han skall förlåta både er och henne; ty Han skådar ju i djupet af människohjertat; Han vet, att människan kan falla. — Christus sjelf bad ju hos sin Fader för den ångerfulla Magdalena och för den andra lastbara qvinnan. Icke stötte han de arma varelserna ifrån sig, icke förbannade han dem; . . . nej; han beklagade dem, han förlät dem . . . *derföre att de hade mycket älskat*, sade ju människosläktets Frälsare.

— O! . . . nu förstår jag er ändtligen, — ropade Hardy. — Att bedja, det är att älska . . . att bedja är att förlåta, i stället att förbanna . . . det är att hoppas, i stället att förtvilla . . . med ett ord, bönens tårar äro sådana tårar, som på hjertat återfalla, likt en välgörande dagg, i stället för dessa tårar, som bränna. — Ja, jag förstår . . . er förstår jag, emedan ni icke säger: lida, det är att bedja. — Nej, nej, jag känner, att ni säger sant, då ni yttrar: hoppas, förlåta, det är att bedja. — Ja — jag skall nu, tack vare er, åter inträda i det verksamma lifvet, och det utan tvekan, utan fruktan.

Med ögonen fulla af ljufva tårar, räckte han nu armarna åt Gabriel, utropande:

— Ack, min broder! — ni räddar mig för andra gången.

De båda hederliga männen sjönko i hvarandras armar.

Rodin och d'Aigrigny hade, som vi veta, varit osynliga vittnen till detta uppträde. Rodin, som lyssnade med andlös uppmärksamhet, hade icke förlorat ett ord af hela samtalet.

I det ögonblick, då Gabriel och herr Hardy kastade sig i hvarandras armar, drog Rodin sitt huggormsöga tillbaka från hålet, hvarigenom han tittat.

Jesuitens ansigte hade ett djefvulskt uttryck af glädje och triumf. Pater d'Aigrigny, som deremot blifvit alldeles nedslagen och rädlös vid scenens upplösning, och som icke begrep, hvarifrån kamratens segrande min härledde sig, betraktade honom med utsäglig förvåning.

— *Nu vet jag!* sade Rodin med sin korta och hvassa röst.

— Hvad menar ni? — frågade d'Aigrigny, bestört.

— Är här någon resvagn? frågade Rodin, utan att svara på d'Aigrignys fråga.

Denne, högst förundrad vid denna fråga, gjorde stora ögon och upprepade mekaniskt:

— En resvagn?

— Ja . . . ja, — sade Rodin otåligt. — Talar jag hebreiska? — Fins här någon resvagn? . . . Är det begripligt, hvad jag säger?

— Utan tvifvel . . . jag har min resvagn här.

— Skicka då genast efter posthästar.

— Hvarföre?

— För att bortföra Hardy.

— Bortföra Hardy? — upprepade d'Aigrigny, som trodde, att Rodin yrade.

— Ja, — svarade denne. — Ni skall i afton föra honom till Saint-Hérem.

— Hardy? . . . till denna djupa och sorgliga enslighet?

Pater d'Aigrigny trodde sig drömma.

— Ja, just Hardy, — svarade Rodin, i det han höjde på axlarna.

— Bortföra Hardy, nu . . . just nu . . . då Gabriel nyss har . . .

Inom en half timma skall Hardy på knä bedja mig att bortföra honom långt ifrån Paris, till världens ända . . . i en öken, om jag kan.

— Och Gabriel?

— Än brevet då, som jag nyss erhöll från erkebiskopshuset?

— Men ni sade ju nyss, att det var för sent?

— Ja, ty nyss visste jag ännu icke, huru jag skulle taga saken, — svarade Rodin, med sin sträfvva röst.

I detta ögonblick lemnade de båda jesuiterne sitt gömställe.

XII.

BESÖKET.

Det är öfverflödigt nämna, att Gabriel med hedrande skonsamhet hade åtnöjt sig att anlita de ädlaste medel, för att rycka Hardy undan jesuiternas mördande inflytelse. Det var motbudande för den unga missionärens storsinta och sköna själ att medlåta sig till afslöjande af dessa presters afskyvärda ränker. Han skulle ej tillgripit detta yttersta medel, om icke i nödfall, d. v. s. om hans svärmande och sympatetiska ord hade helt och hållet studsat tillbaka mot Hardys olycksaliga förblindelse.

— Arbete, bön och förlåtelse! — utropade Hardy med förtjusning, i det han tryckte Gabriel i sina armar. — Med dessa tre ord har ni återgifvit mig åt lifvet — åt hoppet.

Han hade just uttalat dessa ord, då dörren öppnades. En tjenare inträdde och lemnade tigande ett stort konvolut åt den unge presten, samt aflägsnade sig genast.

Temligen förvånad, fattade Gabriel paketet och blickade mekaniskt derpå; då han hastigt varseblef i ett af dess hörn en egen slags stämpel, uppbröt han det skyndsamt, samt framtog och läste ett papper, som var yiket i form af en ministeriel despatch, och hvarvid ett sigill hängde.

— O, min Gud! — ropade Gabriel med en smärtsam upprörd stämma. Derefter vände han sig till Hardy, sägande:

— Förlåt min herre!

— Hvad är det? — Har ni fått någon ledsam nyhet? — frågade denne med deltagande.

— O, ja! . . . alltför ledsam, — svarade Gabriel, ytterst nedslagen. Derefter tillade han, liksom för sig sjelf:

— Således var det därför man befalle mig att komma till Paris! . . . Man har icke en gång värdigats höra mig . . . man slår mig, utan att tillåta mig att säga ett ord till mitt rättfärdigande.

Efter en ny tystnad, sade han med en djup suck af undergifvenhet:

— Det må så vara! . . . jag måste lyda . . . jag bör lyda . . . mitt löfte förbinder mig dertill.

Hardy, betraktande den unga presten med lika mycket deltagande, som oro, sade vänligt:

— Ehuru min vänskap och min erkänsla så nyligen blifvit er hemhjudna, så frågar jag dock, om de icke skulle kunna vara er nyttiga till något. — Jag har er att tacka för så mycket, och jag skulle skatta mig särdeles lycklig, om jag på något sätt kunde afbördna något af min skuld.

— Ni skall göra mycket för mig, min broder, om ni lemna mig ett ljust minne af denna dag. — sade Gabriel; — ni skall sålunda för mig lätta undergifvenhetens pligt under en grym sorg.

— Ni har en sorg? — frågade Hardy lifligt.

— Ja — eller, det är snarare en förfärlig öfverraskning. — återtog Gabriel.

Han bortvände hufvudet, för att aftorka en tår, som rann utför hans kind, hvarestefter han fortfor:

— Men i det jag vänder mig till Gud — till den rättvise och gode Guden — skall jag icke lida brist på tröst . . . Denna tröst börjar redan genom medvetandet att jag lemna er på så goda vägar. — Farväl då, min broder, vi återse snart hvarandra.

— Ni lemna mig?

— Jag nödgas det. Först måste jag veta, huru detta bref här kunnat komma mig tillhanda . . . sedan måste jag genast åtyda en just nu udfängen order . . . Min beshedlige Agricola kommer rättou hit, för att emottaga era befallningar; han skall säga mig, hvad beslut ni fattar . . . den bostad, der jag kan träffa er . . . samt när ni önskar att vi skola återse hvarandra.

Af höflighet och för att icke synas otidigt nyfiken, ville Hardy ej göra några frågor angående Gabriels hastiga sorg; han sade blott:

— Ni frågar mig, när vi kunna återse hvarandra. I morgon, tycker jag, ty jag lemna i dag detta hus.

— Således farväl tills i morgon, min käre broder! sade Gabriel, tryckande Hardys hand.

Men just i det ögonblick, då Gabriel ville draga sin hand tillbaka, fattade Hardy den ånyo och tryckte den hårdt, med en ofrivillig, nästan instinktlig rörelse, mellan sina båda händer, som om han fruktat att se honom försvinna och velat qvarhålla honom hos sig.

Den unge presten blickade, helt förvånad, på Hardy. Denne smålog vänligt och sade, i det han släppte handen, som han höll emellan sina.

— Förlåt mig min broder, men ni ser, att jag, efter allt hvad jag här lidit, har blifvit som barnen; — de äro rädda, när man lemna dem allena.

— Men jag är deremot lugn, i åseende till er. Jag lemna er med tröstande tankar, med säkra förhoppningar. De skola tillräckligt sysselsätta er i ensligheten, tilldess den gode Agricola kommer. Ännu en gång farväl, broder, tills i morgon!

— Farväl tills i morgon, min älskade räddare! Försumma icke att komma, ty jag har ännu mycket behof af ert välgörande stöd under mina första steg på den solglänsta banan; . . . jag, som suttit så länge orörlig i mörkret.

— I morgon, således — sade Gabriel — och till dess mod, hopp och bön!

— Mod, hopp och bön! upprepade Hardy. — Med dessa tre ord kan man vara mycket stark.

Och nu var han ensam.

Huru besynnerligt! Den fruktan, han känt i det ögonblick, då Gabriel lagade sig till att gå, framställde sig 'nu för hans sinne under en helt annan form. Så snart den unge presten var ute genom dörren, tyckte sig jesuiternas pensionär se en hemsk, allt mera växande skugga efterträda den strålande atmosfär, som i Gabriels närvaro hade omgifvit honom.

Detta slags återverkan var dessutom ganska begriplig, efter en dag af så djupa och så olika sinnesrörelser, synnerligast om man betänker det tillstånd af andlig och lekamlig förslappning, hvaruti Hardy så länge varit försänt.

En fjerdedels timma ungefär hade förflutit, sedan Gabriel lemnade rummet, då en af de till pensionärernas uppsättning anställde tjenare inträdde och lemnade ett bref.

— Från hvem är detta bref? frågade Hardy.

— Från en inbyggare här i huset, svarade betjenten bogande.

Denne man hade en inbunden och skenhelig fysionomi; hans bår var slätkammadt, han talade sakta och höll beständigt ögonen nedslagna; medan han väntade på Hardys svar, lade han händerna i kors och rörde med gudsnädelig min tummarna omkring i luften.

Hardy bröt det erhållna brefvet och läste följande:

"Min Herre!

Jag har först i dag och af en händelse fått veta, att ni, liksom jag, befinner er i detta vördnadsvärda hus. En lång och svår sjukdom, som hållit mig vid sängen, och den djupa enslighet, i hvilken jag lefver, skola för er tillräckligt förklara min okunnighet om er härvaro. Ehuru vi blott en enda gång hafva råkats, min herre, så var dock den omständighet, som förskaffade mig äran af er bekantskap, till den grad vigtig, att jag svärligen vill tro, det ni kan hafva helt och hållet glömt mig".

Hardy gjorde här en rörelse af öfverraskning och samlade sina minnen, men som han icke fann någonting, hvilket kunde erinra honom om brefskrifvaren, fortfor han att läsa:

"Denna omständighet väckte dessutom hos mig en så djup och så högaktningfull sympati för er, att jag icke kan emotstå min lifliga önskan att få betyga er min aktning; isynnerhet som jag fått veta, att ni redan i dag ämoar lemna detta hus; åtminstone hörde jag så nyss af den värdige och forträfflige abbé Gabriel de Rennepont, en man, som jag på det högsta älskar, högaktar och värderar".

"Vägar jag hoppas, min herre, att ni, i det ögonblick, då ni står färdig att lemna denna fristad, för att träda ut i verlden, täcktes gynnsamt

upptaga denna — kanske något obilliga — begäran af en stackars gubbe, som hädanefter egnar sig åt den djupaste enslighet, och som ej kan hoppas att få råka er midt i sällskapslifvets hvimmel, det han för alltid lemnat."

"Under afvaktan af ert ärade svar, min herre, ber jag er vara god och emottaga min försäkran om de känslor af djup högaktning och tillgifvenhet, hvarmed jag har den äran framhärda

Min herres ödmjukaste och hörsammaste tjänare
Rodin."

Efter läsningen af detta bref och af underskriften, samlade Hardy på nytt sina minnen och sökte länge, men kunde dock icke erinra sig hvarken Rodins namn eller den omständighet, denne menade.

Efter en temligen lång tystnad, sade han till betjenten :

— Det är herr Rodin, som lemnat er detta bref?

— Ja, min herre.

— Hvem är han?

— En gammal, beskedlig herre, som nyss kommit upp ur en svår sjukdom, hvilken var nära att lägga honom i grafven. Nu på några dagar har han varit uppe, men han är dock så svag och ser så sorgsen ut, att det gör en ondt att se honom; och det är verkligen stor skada, ty det fins i hela huset ingen värdigare och beskedligare herre, än han, om icke herrn, som går fullkomligt upp emot herr Rodin, — tillade tjänaren, vördsamt smickrande, och i det han bugade sig.

— Herr Rodin! — upprepade Hardy, tankfull, — det är besynnerligt . . . jag kan icke erinra mig det namnet, ej heller någon händelse, som dermed har gemenskap.

— Om herrn vill vara god och ge mig svar, — sade tjänaren, — så skall jag framföra det till herr Rodin. Han är nu hos pater d'Aigrigny, dit han gick, för att aflägga sitt afskedsbesök.

— Afskedsbesök!

— Ja, min herre; posthästarne kommo nu.

— För hvems räkning?

— För abbé d'Aigrignys.

— Reser han bort? frågade Hardy, temligen förvånad, — det anade jag icke.

— Åh, han ärnar väl inte bli länge borta, kan jag tro, — sade tjänaren i förtrolig ton, — ty den vördige fadren tar ingen tjänare med sig och medför blott helt litet saker. Föröfrigt kommer patern säkert hit och tar afsked af herrn. Men hvad skall jag svara herr Rodin?

Brefvet, som Hardy hade fått, var ju affattadt i så artiga ordalag; der talades om Gabriel med så mycken aktning, att Hardy, som dessutom drefs af en naturlig nyfikenhet och ej såg något skäl att afslå det begärda samtalet, i den stund han stod färdig att lemna huset, sade till tjänaren:

— Var beskedlig och säg herr Rodin, att han är välkommen, om han behagar inföna sig hos mig; jag väntar honom här.

— Jag skall genast låta honom veta det, min herre — sade tjänaren med en djup bugning, och lemnade rummet.

Då Hardy blef ensam, började han, allt under det han frågade sig sjelf, hvem herr Rodin kunde vara, att göra några små förberedelser till sin aflyttnig från stället. För allt i världen ville han skynda sig derifrån, och skulle icke, till hvad pris som helst, velat tillbringa ännu en natt derstädes; — för att uppehålla sitt mod, erinrade han sig, hvarje ögonblick, Gabriels milda evangeliska ord, — alldeles som när de troende läsa Litanian, för att icke duka under för frestelsen.

Snart inträdde åter den skrymtaktige tjenaren och yttrade:

— Herr Rodin är här, min herre.

— Bed honom komma in.

Rodin inträdde, klädd i sin svarta nattrock och hållande i handen sin gamla svarta silkesnattmössa.

Betjenten försvann.

Skymningen började inbryta.

Hardy steg upp och gick emot Rodin, hvars auletsdrag han ännu icke kunde urskilja; men då den jesuitiske gubben kom fram till det ljusare stället i rummet, närmare fönstret, kunde Hardy ej tillbakahålla ett svagt utrop, framkalladt så väl af bestörtning, som af ett plågsamt minne.

Så snart denna första rörelse af förvåning och smärta var öfverständern, hemtade Hardy sig och sade, med något staplande röst, till Rodin:

— Ni här, min herre! — Ja, ni har rätt . . . den omständighet, under hvilken jag första gången såg er, var ganska vigtig.

— Ack, min bästa herre, — sade Rodin med inställsam röst och i förnöjd ton, — jag var mycket säker, att ni icke hade glömt mig.

XIII.

BÖNEN.

Man torde påminna sig att Rodin, utan ett förut kända Hardy, hade besökt honom på fabriken, för att upptäcka herr de Blessacs ovärdiga förräderi; — ett förfärligt slag, hvilket några få ögonblick derefter följdes af en ny olycka, icke mindre förskräcklig; ty det var i Rodins närvaro Hardy fått veta, att den kvinna, han tillbad, hade rest bort. Man kan väl föreställa sig, att, efter sådana händelser, skulle Rodins oförmodade närvaro förefalla honom ytterst plågsam. Likväl hämtade han sig smänigom, tack vare det välgörande inflytandet af Gabriels råd. På den förvidning af hans auletsdrag, som den första smärtan hade framkallat, följde nu ett sorgligt lugn, och han yttrade till Rodin:

— Min herre, jag väntade mig verkligen icke den förmånen att få återse er här i huset.

— Ack, min Gud, — svarade Rodin, suckande, — jag trodde mig icke heller behöfva komma hit, för att här sluta mina sorgliga dagar, då jag, utan att känna er, endast i afsigt att göra er en tjänst, kom och upptäckte för er en ytterst ovärdig handling.

— I sanning, min herre, ni gjorde mig då en verklig tjänst . . . och jag fraktar nästan, att jag, i detta sorgliga ögonblick, alltför illa

uttryckte min tacksambhet, ty . . . i samma ögonblick som ni hade för mig upptäckt herr de Blessacs trolöshet . . .

— Blef ni förkrossad af en annan för er mycket smärtsam nyhet, — inföll Rodin. — Jag glömmer aldrig, fortfor han, . . . huru brådstörtande den der bleka frun kom, . . . hur bestört, ja . . . alldeles utom sig, och . . . utan att det ringaste bry sig om min närvaro, hon underrättade er, att en person, hvars tillgifvenhet var er mycket dyrbar, nyligen hade lemnat Paris.

— Ja, min herre, och utan att ens tänka på att tacka er för er tjänstaktighet, . . . störtade jag ut, — inföll Hardy, mycket melankoliskt.

— Vet ni, min herre, — började Rodin efter några ögonblicks tystnad, . . . att stundom sammanstöta händelserna på ett högst besynnerligt sätt.

— Hvad menar ni, min herre?

— Medan jag begaf mig bort att för er upptäcka, huru ni på ett skamlöst sätt blef bedragen, så . . . vardt jag . . . fick jag sjelf . . .

Rodin tvärstannade här, som om han blifvit öfvervåldigad af en djup rörelse; hans fysionomi uttryckte en så förfärlig smärta, att Hardy, som ej kunde undgå att märka det, sade med innerligt deltagande:

— Hvad fattas er, min herre?

— Förlåt, sade Rodin med ett bittert småleende. — Genom den engaliska abbé Gabriels religiösa tröstegrunder har jag lärt mig undergifvenhet. Det oakadt känner jag dock, vid vissa minnen, en stickande smärta . . . Jag nämnde — återtog Rodin, med mera säker röst — att dagen efter den, då jag kom till er och sade: *man bedrar er*, blef jag sjelf offer för ett nedrigt bedrägeri . . . En fosterson, ett stackars fattigt barn, som jag hade upptagit, . . .

Rodin afbröt åter, strök den darrande handen öfver ögonen och fortfor:

— Förlåt, min herre, att jag kommer och talar med er om en stackars gammal gubbes bekymmer, som, ehuru stora, likväl . . .

— Min herre, jag bar lidit för mycket, att någon sorg skulle kunna vara mig likgiltig, — svarade Hardy. — Dessutom är ni ingen främling för mig. Ni har gjort mig en verklig tjänst, och vi hysa ju båda en helig vördnad för den unge presten.

— Abbé Gabriel! — ropade Rodin, fallande Hardy i talet. — Ack, min herre, det är min räddare, min välgörare . . . Om ni visste hans omsorger om mig, hans sjelfuppoffring under min långa sjukdom, som härörde af en förfärlig sorg . . . om ni visste, hvilka goda och helsosamma råd han gifvit mig.

— Om jag vet det? — ropade Hardy. — Ack, jo! jag vet ganska väl, huru ljust hans inslytande är.

— Har jag icke rätt deruti, min herre, att uti hans mun låta religionens föreskrifter mildare och tröstefullare, än annars? — återtog Rodin med låtsad hänförelse. — Äro icke hans läror lugnande? Lära de en icke att älska och hoppas, i stället att hata och darra?

— Ack jo, min herre; just här har jag sjelf varit i tillfälle att göra denna jemförelse.

— Jag, — sade Rodin — var så lycklig, att jag genast fick den engalike abbé Gabriel till biktfader, eller snarare till förtrogen.

— Ja, — svarade Hardy; — han emottager hellre förtroende, än bikt.

— Hvad ni känner honom väl! — utbrast Rodin, med en godlynt och uppriktig ton, omöjlig att återgifva, hvarefter han fortfor:

— Gabriel är ingen menniska; . . . han är en engel. Hans genomträngande, värmande ord skulle kunna omvända den mest förstöckade . . . Jag . . . till exempel . . . hade, utan att precisit vara ogudaktig, lefvat uti en öfvertygelse, som man påstod vara naturreligion, men den ojemförliga Gabriel styrkte småningom min vacklande tro och gaf den, så till sägandes, kropp och själ . . . med ett ord: — han gaf mig den rätta tron.

— Ack, det är derföre att han är en prest i kristendomens sanna anda, en prest, som predikar idel kärlek och förlåtelse — ropade Hardy.

— Ni har rätt; jag kan af egen erfarenhet besanna det, sade Rodin, — Jag kom hit i huset nästan ursinnig af sorg, då jag stundom tänkte på den uslingen, som lönade mina faderliga välgärningar med den oerhörda ste otacksamhet; ibland försjönk jag i en dyster slöhet, isig och hemsk som grafven. . . . Men hastigt visade sig abbé Gabriel . . . Då skingrades mörkret och dagen frambröt ånyo.

— Ni har rätt min herre, då ni säger, att händelserna stundom på ett besynnerligt sätt sammanstötta — sade Hardy, gifvande allt mer vika för den sympati, som naturligtvis skulle hos honom väckas genom likheten i hans egen ställning med Rodins diktade. — Och, tillade han, — uppriktigt taladt, så lyckönskar jag mig verkligen att hafva träffat er, innan jag lemnar detta hus. Om jag ännu en gång varit i stånd att återfalla i detta tillstånd af fog förslappning, hvori jag nu under någon tid befunnit mig så skulle ert blotta exempel hindra mig derifrån. Sedan jag träffat er och hört er tala, känner jag mig ännu mera uppmuntrad att beträda den ädla väg, som för mig blifvit öppnad af den engalika abbén, såsom ni kallar honom.

— Den stackars gubben skall således icke behöfva ångra, att han åtydtt sitt hjertas inre rörelse, som drog honom till er — sade Rodin med ett rörande uttryck. — Ni skall således ha den godbeten och minnas mig i den bullersamma verd; dit ni återvänder.

— Var viss derom, min herre; dock tillåt mig en fråga: jag har hört, att ni stannar qvar här i huset?

— Ja, hvad skall jag göra? — Man njuter här ett djupt lugn; man blir icke störd i sina böner. — Ni skall veta — tillade skrymtaren med en ton af öppenhet och förtrolighet — ni skall veta, att man har gjort mig så mycket ondt . . . jag har lidit så mycket . . . Den olyckliges uppförande, — han som bedragit mig så grymt — har varit så godlöst, han har kastat sig in uti så afskyvärda oordningar, att Gud säkerligen måste vara mycket förtörnad på honom . . . Jag är så gammal, att, ehuru jag tillbringar större delen af dygnet i de mest brinnande böner, hysar jag

dock föga hopp att hinna afväpna Herrans rättvisa vrede . . . Det är abbé Gabriel, som undervisat mig om börens kraft och ljufhet . . . men äfven om de heliga pligter, den ålägger.

— Ja, i sanning, . . . dessa pligter äro stora och heliga — svarade Hardy.

— Känner ni Ranceys lefnadshistoria? — frågade Rodin hastigt, i det han på Hardy kastade en besynnerlig blick.

— Grundläggaren af abbotstiftet La Trappe — frågade Hardy, bestört öfver Rodins fråga. — Jag har endast helt flyktigt och mycket länge sedan hört talas om skälen till hans omvändelse.

— Det fins, — återtog Rodin, — intet mer öfvertygande, mer skakande exempel på börens kraft och på det nästan exalterade tillstånd, hvori den kan försätta gudfruktiga och troende själar. Så här lyder, i få ord, hans tragiska och undervisande historia . . . dock, förlåt . . . jag fruktar, att jag tar er tid för mycket i anspråk.

— Nej . . . nej . . . — återtog Hardy lifligt. — Ni kan tvärtom icke föreställa er, huru mycket allt, hvad ni säger, intresserar mig. Mitt samtal med abbé Gabriel blef så tvärt afbrutet; men då jag samtalar med er, tycker jag mig höra utvecklingen af hans tankar. Tala derföre, jag besvär er!

— Alltför gerna; ty jag skulle önska, att den undervisning, jag hämtat af den engalike abbéns berättelse om Rancey, blefve för er lika gagnelig, som den varit för mig.

— Det är således af Gabriel . . .

— Det är Gabriel, som, till stöd för sina uppmaningar, har för mig berättat detta slags liknelse, — afbröt Rodin. — Ack, min Gud! . . . för allt hvad som uppriskat, styrkt och tröstat mitt gamla förkrossade hjerta — för allt sådant har jag att tacka Gabriel.

— Då hör jag er med dubbelt intresse.

— Herr de Rancey var en verldsman, — berättade Rodin, i det han uppmärksamt gaf akt på Hardy. Han var krigare, ung, liflig och vacker. Han älskade en flicka af förnäm börd. Hvilket hinder, som reste sig emot deras förening, vet jag icke; men deras kärlek förblef hemlig. Hvarje afton kom herr de Rancey genom en lönntrappa upp till sin älskarinna. Det var, påstår man, en sådan der passionerad kärlek, som man blott en gång i lifvet erfar. — Den hemlighet, som omgaf deras förhållande, till och med den uppoffring, som den unga flickan gjorde, i det hon öfverträdde dygdens och sedlighets bud, tycktes förlåna ett nytt behag åt denna brottsliga kärlek. Sålunda tillbragte de båda älskande, höljda af hemlighetens skugga, tvenne hela år, i en hjertats yrsel och i ett vållustens rus, som gränsade ända till extas.

Vid dessa ord spratt Hardy till. För första gången, efter en lång tids förlopp, betäcktes hans panna af en brännande rodnad. Hans hjerta slog våldsamt; han erinrade sig, att han sjelf helt nyligen hade känt ruset af en hemlig och brottslig kärlek.

Ehuru solen sjönk allt djupare, kunde dock Rodin, då han på Hardy

kastade förstulna och genomträngande blickar, ganska väl märka det intryck, hans ord gjorde. Han fortfor:

— Stundom tänkte dock Rancey på att bryta dessa så lufva band, helst när han besinnade, hvilken fara hans älskarinna lopp, i fall deras hemliga förbindelse blefve upptäckt; men den unga flickan, berusad af kärlek, kastade sig om sin älskares hals, hotande honom, i det mest passionerade språk, att sjelf upptäcka allt och trotsa alla följder, om han framhårdade i tankan på att öfvergifva henne. — För mycket svag och för mycket kär att kunna emotstå den älskades böner, gaf Rancey vika därför, öfverlemnande sig åt hvirveln af den salighet, som hänförde honom, och de unga, de lyckliga glömde under sin kärleksyrsel hela världen, ja — Gud sjelf.

Hardy afnörde med spänd, slukande, feberaktig uppmärksamhet Rodins berättelse. Jesuitens beräknade målning af en sinlig och förbjuden kärlek lifvade allt mer och mer de i djupet af Hardys själ glödande minnena, som hittills varit dränkta i tårar. Det välgörande lofn, hvaruti Gabriels milda, hugsvalande ord hade lemnat Hardy, aflöstes nu af ett doft, besynnerligt känslösvall, hvilket i förening med alla de sinnesrörelser, som under dagens lopp hade skakat honom, började försänka hans sinne uti ett slags yrsel.

Rodin, som redan hade nått det mål, han föresatt sig, forlfor nu sålunda:

— En olyckans dag inbröt ändtligen. Rancey, som måste ut i krig, nödgades lemna den unga flickan, men efter ett kort fälttåg återkom han, mera passionerad, än någonsin. Han hade skrivit henne till, att han skulle anlända nästan på samma gång, som hans bref. Han kom; — det var om natten; — han går enligt vanan uppför lönatrappan, som förde till älskarinnans rum; han inträder, med hjertat klappande af hopp och begär. — Hans älskarinna var död — hade dött om morgonen.

— Ha! — ropade Hardy, döljande ansigtet i sina händer.

— Hon var död, — återtog Rodin. — Tvenne vaxljus brunno ut med hennes likbädd. Rancey tror icke, vill icke tro, att hon är död. Han kastar sig på knä bredvid sängen. I sin yrsel fattar han med båda händerna tag i det unga, sköna, älskade, tillbedda hufvudet, för att betäcka det med kyssar. . . Detta förtjusande hufvud går löst ifrån kroppen och stannar kvar i hans händer. — Ja, — sade Rodin, då han såg Hardy, blek och stum vackla tillbaka; — ja, . . . den unga flickan hade blifvit angripen af en så hastig, så besynnerlig sjukdom, att hon ej hunnit undfå de heliga sakramenten. Efter hennes död hade läkarne, för att söka upptäcka orsaken till denna plötsliga död, obducerat henne; — styckat denna sköna kropp.

Vid denna punkt i berättelsen led dagen till sitt slut; i det tysta rummet herrskade nu endast en svag skymning, hvaruti Rodins hemiska och bleka figur otydligt visade sig, med sin långa, släpande, svarta nattrock. Hans ögon gnistrade af en djefvulsk eld.

Hardy, helt och hållet under inflytande af de häftiga rörelser, hvaraf han greps vid denna berättelse, så sällsamt uppblandad med tankar på dö.

den, på vällust, kärlek och fasa, förblef orörlig, förkrossad, afvaktande, med en sällsamt blandad känsla af nyfikenhet, ängest och fruktan, fortsättningen af Rodins berättelse.

— Än Rancey? — frågade han sedan med darrande röst, i det han torkade sin af kallsvett öfversköljda panna.

— Efter tvenne dagar, hvarunder han öfverlät sig åt en oförnuftig förtviflan, — återtog Rodin, — skiljde han sig från världen och inneslöt sig i en ogenomtränglig enslighet. — Första tiden af hans ensamma lefnad var förfärlig . . . i sin förtviflan uppgaf han höga rop af ängest och raseri, hvilka hördes på långt håll; . . . tvenne gånger försökte han döda sig, för att undslippa de ohyggliga synerna.

— Hade han syner? frågade Hardy med fördubblad nyfikenhet och ängest.

— Ja, — svarade Rodin med högtidlig röst; han hade rysliga syner. — Den unga flickan, som för hans skull dog i ett tillstånd af dödlig synd, såg han störtad i de eviga lågorna. Hennes sköna ansigte var vanstält af eviga marter, och från hennes mun skallade de olycksaliges förtviflansfulla hänskratt. — Hennes tänder gnisslade af raseri, hon vred händerna af vända, hon gret blod, och med ängestfull, hämdgirig röst ropade hon till sin förförare: — Du, som varit orsaken till mitt förderf, vare du förbannad! . . . förbannad! . . . förbannad! . . .

Om man betänker det tillstånd af mattighet, oro och skrämsel, hvaruti Hardy befann sig; om man betänker, att jesuiten hade i djupet af den olyckliges själ framletat och upprört alla både sinliga och andliga frön af en genom tårar affylld, men ingalunda slocknad, kärlek; om man erinrar sig, huru äfven Hardy förebrädde sig att hafva förfört en qvinna, hvilken för sin öfverträdelse kunde, enligt katolska religionens dogmer, blifva dömd till de eviga lågorna — så skall man lätt begripa den förstörande verkan af denna fantasmagori, framkallad i en sådan enslighet, under djup skymning, af en hemsk prest med ett ohyggligt ansigte.

Också blef denna verkan förskräcklig för Hardy; den blef så mycket farligare, som jesuiten icke gjorde annat än att med djefvulsk list, så till sägandes, utveckla Gabriels idéer, ehuru ur en helt annan synpunkt.

Hade icke den unge presten öfvertygat Hardy, att ingenting vore ljufvare och saligare, än att bedja Gud om förlåtelse för dem, som tillfogat oss något ondt, och för dem, vi hafva förledt?

Förlåtelse innefattar ju begreppet om straff — och det var detta straff, Rodin hemödade sig att för sitt offer utmåla med de hiskligaste färger.

Hardy, som satt med sammanknäppta händer och med ögonstenarna vidgade af fasa, darrade i alla leder. Han tycktes ännu afhöra Rodin, ehuru denne upphört att tala, och upprepade, sakta och mekautiskt: — *Förbannad! . . . förbannad! . . . förbannad!*

Derefter ropade han plötsligt i ett slags yrsel:

— Och jag . . . jag skall också bli förbannad! . . . Den qvinna, jag förledt till förgätande af sina, i mensklighetens ögon heliga pligter, som jag fört till en i Guds ögon oförlätlig synd . . . denna qvinna skall äf-

ven en gång, störtad i de eviga lågorna, . . . vridande händerna i öfvermättet af sina plågor . . . och gråtande blod, ropa till mig ur afgrundens djup: *Förbannad, förbannad, förbannad!* — En dag — tillade han med stigande hemskhet — en dag . . . och hvem vet? . . . kanske i denna samma stund förbannar hon mig . . . Ty denna resa öfver oceanen, . . . om den gått olyckligt . . . om ett skeppsbrott . . . O, min Gud! . . . hon . . . äfven hon . . . död uti ett tillstånd af dödlig synd . . . hon . . . för evigt fördömd! . . . o! . . . förbarmande med henne! . . . o min Gud! öfverbopa mig . . . mig . . . med din vrede . . . men skona henne, . . . haf förbarmande med henne, . . . jag ensam är brottslig.

Den olycklige föll, under sin yrsel, på knä med sammanknäppta händer.

— Min herre, — ropade Rodin, med vänlig och rörd stämma — min herre, . . . min bästa vän, . . . lugna er, . . . hämta er . . . Jag skulle vara otröstlig, om jag bedröfvat er . . . Detta var ingalunda mitt uppsåt.

— *Förbannad!* . . . *förbannad!* . . . Och hon skall förbanna mig, äfven hon, . . . hon, som af mig varit så högt älskad . . . hon skall störtas i de eviga lågorna! — mumlade Hardy med rysning, och tycktes icke höra, hvad Rodin sade.

— Men, min bästa herre, så hör då — ropade denne. — Hör mig, . . . jag bönfaller derom . . . Låt mig sluta min berättelse, och ni skall då finna den lika tröstande, som den nu förekommer er ryslig . . . I Guds namn, erinra er vår englalike abbé Gabriels ord, angående bönen's ljufhet.

— Vid det ljufva namnet Gabriel, kom Hardy åter till sans och ropade med skärande röst:

— Ack ja . . . hans ord voro milda och välgörande . . . hvar äro de nu? — O, af barmhertighet, upprepa för mig dessa tröstande ord!

— Vår englalike abbé Gabriel talade om bönen's ljufhet; — sade Rodin.

— Ack ja! . . . bönen . . .

— Nåväl, min bästa herre, hör mig, och ni skall förnimma, att det var bönen, som frälsade Rancey, bönen, som af honom gjorde ett helgon. — Ja . . . de der ohyggliga synerna, som jag målade för er . . . dessa hotande syner . . . det var bönen, som besvor dem, som förbytte dem i himmelsk ljufhet.

— Jag bönfaller! — sade Hardy med matt röst — tala med mig om Gabriel . . . tala med mig om himlen! . . . O! . . . men icke mer om dessa lågor . . . om detta helvete . . . der brottsliga qvinnor gråta blod.

— Nej, nej, — sade Rodin, och lika hotande och skarp, som hans röst hade varit under målningen af helvetets fasor, lika öm och varm blef den nu, då han uttalade följande ord: — Nej . . . icke mera denna bild af förtviflan, . . . ty, som jag säger: — efter att hafva utstått en helvetisk förtviflan, kom Rancey i åtnjutande af paradiset's fröjd.

— Paradiset's fröjd! — upprepade Hardy, som lyssnade med längtan.

Rodin förtfor:

— En dag, under den djupaste smärtan — kom en prest . . . en god prest . . . en abbé Gabriel . . . till Rancey. O sällhet! . . . o Försyn!

. . . Inom några få dagar inviger han den olycklige i börens ljufva mysterier . . . i denna gudomligt herrliga gemenskap emellan det skapade väsendet och Skaparen, till upprättelse för en af himmelens vrede förkrossad själ. Då tycks Rancey blifva förvandlad, hans smärta stillas . . . han beder . . . och ju mera han beder, dess mer ökas hans ifver och hans hopp . . . han känner, att Gud bönhör honom . . . I stället att glömma den älskade flickan, tillbringar han hela timmar med att tänka på henne, att bedja för hennes salighet. Ja, med glädje innesluten i den mörka cellen, ensam med det älskade minnet . . . tillbringar han dagar och nätter med att bedja för henne . . . och det under en ljuf . . . brinnande . . . jag skulle nästan kunna säga . . . förälskad hänförelse.

Det är omöjligt att beskrifva den tonvigt af nästan sinlig kraft, Rodin lade på ordet *förälskad*.

Hardy darrade af en på en gång brännande och isande frossa . . . För första gången blef hans nu svaga förstånd slaget af idéen om ascetismens olycksaliga vållust, om extasen, denna beklagansvärda, ofta erotiska själens katalepsi hos en Sancta Theresia — en Sanct Aubierge, m. fl.

Rodin, som genomskådade Hardys tankar, fortfor:

— O, Rancey kunde icke åtnöja sig med en matt, tankspridd bön, uppsänd här och der, midt under de världsliga sysselsättningarna, som inblanda sig i bönen och hindra den att framtränga till Herrans öra . . . Nej, nej! . . . i den allra djupaste enslighet söker han ännu att göra sin bön mera kraftig; så lifligt önskar han vinna den tillbedda qvinnans lycksalighet på andra sidan grafven.

— Men hvad gjorde han då? . . . o, hvad gjorde han då i den der djupa ensligheten? — ropade Hardy, som nu var försvarslös lemnad åt jesuitens inflytande.

— Först — sade Rodin med mycken tonvigt på de efterföljande orden — gjorde han sig till munk.

— Munk! — upprepade Hardy med tankfull min.

— Ja, — återtog Rodin; — han gjorde sig till munk, emedan han väl visste, att hans bön då skulle bli nådigare upptagen af Herran . . . och som han tyckte, att han . . . ehuru han lefde i en djup enslighet, ändå blef förströdd af världsliga tankar, så fastade han, spåkte sig, gisslade sig och kufvade hos sig, så mycket möjligt var, allt som var köttsligt, för att bli helt och hållet ande, på det att bönen måtte ur hans bröst uppstiga klar och ren som en låga och såsom en rökelse till Herrans ära.

— O, hvilken hänförande dröm! — ropade Hardy, som kom allt mer och mer under förtrollningen af jesuitens tal — För att så mycket kraftigare kunna bedja för ett älskadt föremål, bör man blifva ande . . . vållukt . . . ljus! . . .

— Ja — ande . . . vållukt . . . ljus! — sade Rodin, i det han lade tonvigt på orden. — Men det är icke en dröm. Huru många munkar, huru många eremiter hafva icke, i likhet med Rancey, kunnat försätta sig i detta slags extas, medelst bön, köttets korsfästade, fasta och spåkning? . . . O, om ni kände den himmelska vållusten af denna hänförelse! . . . På de rysliga syner, som först hade plågat Rancey, följde de mest förtju-

sande, sedan han blifvit munk . . . Huru många gånger inträffade icke, efter en fastedag och en natt, tillbragt i bön och späkning, att han nedföll vanmäktig på golftiljorna i cellen . . . Då svingade sig själen från kroppens mattighet upp till de himmelska regionerna. En utsäglig vållust bemäktigade sig alla hans sinnen . . . en himmelsk musik smekte hans tjusta öra . . . ett sken, på en gång bländande och ljuft, ett sken, som icke tillhör denna världen, trängde genom hans tillslutna ögonlock; då . . . då . . . under de harmoniska ackorderna af serafernas guldharpor, midt igenom en gloria af ljus, i jemförelse med hvilken solen är matt, såg munken sin tillbedda . . .

— Henne, som han ändtligen genom sina böner lyckats rycka ur de eviga lågorna? — frågade Hardy med flämtande röst.

— Ja, henne sjelf, — återtog Rodin med verkligt hänförande vältalighet, ty detta missfoster talade alla slags språk. — Och då . . . då gret icke den sköna kvinnan blod . . . hennes plågor hade upphört, ty Herren hade hört hennes älskares böner; . . . hon vred icke mer sina händer under helvetiska konvulsioner. Nej . . . nej! . . . alltid skön! . . . o, tusen gånger skönare, än hon någonsin var här på jorden . . . skön, förklarad af englarnes eviga skönhet, log hon med utsäglig ljufhet åt sin älskare . . . och med ögon, strälände af en himmelsk låga, sade hon till honom:

— Åra vare Herran! . . . åra vare ock dig, o, min innerligt tillbedde älskare! . . . Dina outröttliga böner och din stränga späkning hafva räddat mig . . . Herren har förflyttat mig bland de utvalda. O, tack och pris vare dig, min evigt dyrkade älskare! Strälände i sin himmelska salighet, böjde hon sig då och vidrörde med sina af himmelsk vållukt doftande läppar den hänyrckta munkens . . . och snart försmälte deras själar i en kyss af vållust, brinnande som kärleken, kysk som nåden, oändlig som evigheten *).

— O! — ropade Hardy, som nu var ett rof för den fullkomligaste yrsel, — o, ett helt lif af bön, fasta och marter för ett dylikt ögonblick med henne, som jag begråter . . . med henne, hvars fördömlse jag torde hafva förorsakat!

— Hvad säger ni! . . . ett sådant ögonblick! — sade Rodin, hvars gula hufvudskål var öfverhöljad af svett, alldeles som hufvudet på en magnetisör. Han tog härvid Hardys hand, för att närmare tala honom till, liksom hade han bokstafiligen velat hos honom inblåsa den förderfliga yrseln; — det var icke en enda gång i sitt lif, utan det var nästan hvarje dag, som Rancey, försänkt i behaget af en gudomlig späkning, smakade denna ljufva, utsägliga, öfversvinneliga, öfvermenskliga vållust, hvilken, i jemförelse med den jordiska lyckaligheten, är, hvad evigheten är emot jordlifvet.

*) Såsom exempel på en dylik andlig extas, kunna vi här icke, ens i beslujade ordalag, citera utbrotten af den Heliga Theresias erotiska yrsel, under inflytelsen af hennes hänyrckta kärlek till Kristus. Beskrifningen på sådana sjukdomar kan endast i en Läkarevetenskapens Dictionär eller i Jesuiternas Compendium ännu plats.

Då Rodin nu troligen såg Hardy på den punkt, dit han ville hafva honom, och då mörkret dessutom hade helt och hållet inbrutit, hostade den vördige fadren trenne gånger, på ett ganska betydelsefullt sätt, och vände dervid ögonen åt dörren. I detta ögonblick ropade Hardy, med bönfällande, ursinnig röst:

— En celd! . . . en graf! . . . och ett sådant ögonblick med henne, som jag begråter!

Dörren till rummet öppnades och Pater d'Aigrigny inträdde med en kappa på armen.

En betjent följde honom med ett ljus i handen.

Tio minuter efter detta uppträde vandrade ett dussin starka, resliga karlar med raska och öppna fysionomier, anförda af Agricola fram på gatan Vaugirard; med lätta steg styrde de kosan till jesuiternes hus.

Det var en deputation af Hardys forna arbetare; de kommo, för att hämta honom och tacka honom, för det han ämnade återvända till dem.

Agricola gick i spetsen för dem. Hastigt varseblef han en resvagn, som körde ut genom porten till *Fridshuset*; hästarne påmanades af postiljonen med dugtiga piskslängar och kommo sättandes i fullt traf.

Var det en tillfällighet eller instinkt? Ju mer vagnen närmade sig till den af Agricola anförda truppen, ju hårdare slog den unge smedens hjärta.

Hans sinnesrörelse blef så stark, att den snart förbyttes till en förfärlig aning; och just i det ögonblick då kupévagnen, hvars alla jalousier voro väl tillslutna, skulle köra förbi Agricola, lydde denne en röst, som oemotståndligt talade inom honom, störtade fram emot hästarna och ropade:

— Hitåt, mina vänner!

— Postiljon! . . . tio louisdorer! i galopp, fort som blixten! — ropade, innanför det stängda vagnsfönstret, pater d'Aigrignys militäriska stämma.

Det var midt under värsta koleratiden. Postiljonen hade hört talas om giftblandarnes massakrering; redan mycket förskräckt vid Agricolas häftiga framrusande, gaf han honom med piskskäftet ett häftigt slag öfver hufvudet, så att den unge smeden, aldeles döfvad, störtade till marken. Därefter sporrade postiljonen sin ridhäst, så att han så när uppristat buken på honom, och satte de trenne draghästarna i galopp, hvarigenom vagnen skyndsamt försvann, medan Agricolas kamrater, som icke begrepo meningen, hvarken med hans framrusande eller hans ord, trängde sig omkring den stackars smeden och sökte återkalla honom till sans.

XIV.

ÅTERERINNINGAR.

Andra händelser tilldrogo sig några dagar efter den olyckliga afton, då Hardy, förtrollad och ända till vansinnighet betagen af den olycksful-

la, mystiska exaltation, Rodin lyckats ingifva honom, hade med sammanknäppta händer bönfallit hos pater d'Aigrigny, att han ville föra honom långt bort ifrån Paris, till någon mycket enslig ort, der han kunde, fjeran ifrån världen, helt och hållet egna sig åt bön, fasta och den strängaste botöfning.

Marskalk Simon bebadde, sedan sin ankomst till Paris, tillika med sina båda döttrar, ett hus vid gatan Trois-Frères.

Innan vi införa läsaren i denna tarliga boning, nödgas vi i hans minne summariskt återkalla några händelser.

Samma dag, då eldsvådan ödelade Hardys fabrik, hade marskalk Simon ditkommit, för att rådfråga sin far i ett för marskalken ytterst viktigt ämne, och gifva honom förtroende af den förfärliga oro, som hans döttrars tilltagande sorgsenhet förorsakade honom, en sorgsenhet, hvars orsak han ej förmådde utleta.

Man eriorar sig väl, att marskalk Simon egnade den aflidne kejsarens minne en nästan gudomlig dyrkan; hans tacksambet emot denne hans hjelte hade varit gränslös, hans hängifvenhet blind, hans entusiasm grundad på förnuftskäl, och hans tillgifvenhet lika varm, som den uppriktigaste, mest passionerade vänskap.

Detta var icke allt:

En dag hade kejsaren, i ett öfvermått af glädje och faderskärlek, fört marskalken fram till den sofvande konungens af Rom vagger, med stolthet gjort honom uppmärksam på barnets skönhet, och sagt:

— Min gamle vän, svär, att du helgar din tillgifvenhet åt sonen, liksom du gjort det åt fadren.

Marskalken hade aflagt denna ed och äfven hållit den.

Då han, under restaurationen, ställt sig i spetsen för en till förmån för Napoleon II företagen revolution, hade han, ehuru förgäfvets, sökt vinna ett kavalleriregemente, då kommenderadt af markis d'Aigrigny; förrädd och anklagad, hade marskalken, efter en häftig duell med den sedermera blifvande jesuiten, lyckats fly öfver till Polen och sålunda undkommit det honom ådömda dödsstraffet.

Det är onödigt att erinra om de händelser som förde marskalken ifrån Polen till Indien och derifrån tillbaka till Paris, sedan, efter julirevolutionen flera af hans forna vapenkamrater, marskalken ovetande, utverkat regeringens tillåtelse för honom att bära den titel, kejsaren före slaget vid Waterloo hade tillagt honom.

Vid sin återkomst till Paris, efter en så långvarig ladsflykt, hade marskalken, oaktadt all den sällhet han kände vid att få omfamna sina döttrar, blifvit djupt förkrossad af underrättelsen om deras mors död, denna qvinnas, som han tillbad. Ända intill sista ögonblicket hade han hoppats återfinna henne i Paris; verkan af detta svikna hopp var förskräcklig och han kände den grymt, ehuru han i sina barns ömhet sökte en ljuf tröst.

Snart kastades, genom Rodins konster, ett frö af oro och sorg i marskalkens husliga lif.

Medelst jesuitens hemliga och sluga ränker vid hofvet i Wien, kom en af hans utskickade — som väl var i stånd att väcka förtroende, både genom sitt föregående lif och i anseende dertill, att han, till stöd för sina förslag och löften, framlade de till utseendet mest ofäktiga bevis och fakta — till marskalk Simon och sade:

"Kejsarens son håller på att dö, ett offer för den fruktan, som blotta namnet Napoleon ännu väcker i Europa.

"Från denna långsamma dödskamp torde ni, marskalk Simon, ni, som var en af Kejsarens trognaste vänner, möjligen kunna rädda den olyckliga prinsen.

"Den brefvexling, jag här har äran lemna, bevisar, att man utan ringaste fara kan sätta sig i beröring med en af de mest inflytelserika personer bland dem, som omgifva konungen af Rom, och denna person är hugad att understödja prinsens bortförande.

"Det är således möjligt att, medelst ett oförmodadt, ett djerft försök, bortröfva Napoleon II från Österrike, som låter honom så småningom utslökna i en för honom dödlig atmosfär.

"Företaget är dristigt, men har all möjlig utsigt till framgång, och ingen skulle såsom ni, marskalk Simon, kunna bereda dess framgång; ty er tillgifvenhet för kejsaren är känd, och man vet, med hvilken äfventyrlig djerfhet ni redan år 1815 konspirerade i Napoleon II:s namn".

Det afstyningstillstånd, hvori konungen af Rom befann sig, var då i Frankrike allmänt känt; man gick till och med ända derhän att påstå, det kejsarens son var af ränkfulla präster uppfostrad i en fullkomlig okunnighet om äran och om hans fars hjältenamn, samt att man, medelst nedriga ränker, sökte att med hvarje dag qväfva och utsläcka de instinkter af tapperhet och ädelhet, som gäfvo sig tillkänna hos det olyckliga barnet. De kallaste själar blefvo rörda vid berättelsen om hans beklagansvärda öde.

Om man erinrar sig marskalk Simons ridderliga karakter, om man fattar hans passionerade dyrkan för kejsaren, då inser man lätt, att Rosas och Blendas fader skulle, mer än någon annan, lifligt intressera sig för den unge prinsens öde, och att, om tillfälle erbjöd sig, marskalcken skulle anse sig liksom förpligtigad att ej inskränka sig till blotta medömkan.

Hvad angår äktheten af den brefvexling, som Rodins utskickade hade att framvisa, så hade denna brefvexling blifvit af marskalcken underkastad en noggrann pröfning, genom en af marskalckens fordna krigskamrater, som länge varit anställd vid franska beskickningen i Wien; resultatet af denna undersökning, verkställd med lika mycken försigtighet, som skicklighet, så att ingenting måtte utspidas, blef, att marskalcken kunde tryggt afhöra de förslag, som gjordes honom.

Från denna stund försänkte dessa förslag Rosas och Blendas far i en grym själsvanda; ty, ville han företaga någoting så farligt, så djerft, måste han ju öfvergifva sina döttrar. Om han åter, afskräckt af denna skilsmessa, öfvergäfve tanken på att rädda konungen af Rom, hvars bedröfliga svaghetstillstånd och långsamma dödskamp icke var diktad, utan

verklig och af alla känd, ansåg sig marskalken såsom en menedare, såsom öfverträdare af de heliga löften, han gifvit kejsaren.

För att nu göra ett slut på denna plågsamma tvekan, gick marskalken, som kände sin gamle fars ärlighet, samvetsgrannhet och osvikliga karakter, samt satte fullt förtroende dertill, hem till gubben, att af honom begära råd; till all olycka blef den gamle republikanske arbetaren dödligt sårad vid anfallet på Hardys fabrik; men med tankarna, äfven under sina sista ögonblick fästade på de viktiga förtroenden, hans son nyss gjort honom, yttrade han, just i det han uppgaf andan:

"Min son, du har en helig pligt att uppfylla; vid äfventyr att icke längre anses som hederlig karl, vid äfventyr att misškänna min sista vilja . . . bör du . . . utan att tveka . . ."

Men olyckligtvis uttalades den gamle handtverkarens sista ord, hvilka skulle fullända hans mening, med slocknande, fullkomligt otydlig röst; han dog således, lemnande marskalk Simon i så mycket större ångest, som ett af de tvenne partier, han hade att taga, var förmligen ogilladt af hans far, till hvars omdöme han satte det ovilkorligaste, det mest grundade förtroende.

Med ett ord: han plågade sig med att utgrunda, om fadrens mening varit, att i pligtens och hederns namn råda honom, att icke öfvergifva sina döttrar och att afstå från ett alltför vägsamt företag; eller om gubben tyärtom hade velat råda honom, att utan tvekan på någon tid lemna sina barn, för att hålla den ed han gifvit kejsaren, och åtminstone försöka att rycka Napoleon II ur en mördande fångenskap.

Denna beklagensvärda ovissbet, som blef ännu grymmare genom omständigheter, dem vi sedan skola nämna; den djupa smärta, marskalken erfor, dels öfver den gamle hederlige fadrens tragiska död, dels genom den ständiga, smärtsamma saknaden af hans maka, som dött i landsflykt, och slutligen den djupa bedröfvelse, som hvarje dag plågade honom, då han såg Rosas och Blendas tilltagande sorgsenhet — allt detta gjorde marskalk Simon mycket, mycket olycklig; tilläggom att, oakadt hans naturliga och medfödda hjeltmod, så herrligt ådagalagd under tjugu års blodiga krig, kolerans härjningar, denna ohyggliga sjukdom, för hvilken hans älskade maka hade i Siberien fallit ett offer, väckte hos marskalken en ovilkorlig bafvan; ja, denne man af jern, som i så många slagtingar med köld hade trotsat döden, kände nu, icke sällan, sin vanliga karaktärsfasthet rubbas vid de uppträden af förtviflan, död och sorg, som Paris vid hvarje steg erbjöd.

Emellertid, då fröken de Cardoville hade kring sig församlat medlemmarna af sin familj, för att väpna dem emot deras gemensamma fienders ränker, tycktes Adriennes ömhet och tillgifvenhet för Rosa och Blenda utöfva en så välgörande inflytelse på deras sorgsna sinnen, att marskalken, som för någon tid glömdt sina många andra bekymmer, tänkte på ingenting annat, än att njuta af denna lyckliga förändring, hvilken dock, tyvärr, var af så liten varaktighet.

Efter dessa förutskickade erinringar och förklaringar, gå vi att fortsätta vår berättelse.

Uppå Sjunde 200 bladz.

XV.

JOCRISSE.

Marshalk Simon bebodde, som vi redan nämt, ett tarfligt hus på gatan Trois-Frères.

Klockan slog tu på dagen; slagen klingade från en pendyl, som stod i marshalk Simons sängkammare, hvilken var möblerad med militärisk enkelhet. Öfver sängen såg man en vapenrustning, sammansatt af de vapen, marshalken begagnat under sina fälttåg; på skrifbyrån, midt emot sängen, stod en liten bronsstaty, föreställande kejsar Napoleon, och som utgjorde det tarfliga rummets enda prydnad.

Ute var temperaturen långt ifrån ljum. Marshalken, som under sitt långvariga vistande i Indien, blifvit särdeles ömtalig för köld, hade låtit i sängkammarspiseln upptända en stor eldbrasa.

En tapetdörr, ledande till planen vid en kökstrappa, öppnades långsamt. En karl visade sig. Han bar en korg med huggen ved och gick med långsamma steg fram till kaminen, der han föll på knä och började att symmetriskt upprada vedträden uti en bredvid stående låda; efter några minuter steg han upp och framskred sakta till en annan dörr, icke långt ifrån kaminen, der han lade örat intill, liksom för att lyssna, om något talades i nästa rum.

Denne karl, hvilken der i huset var anställd såsom hjälpkarl eller så kallad busdräng, såg så narraktigt dum ut, att man aldrig kan tänka sig hans like. Hans syssla bestod i att bära upp ved och uträtta ärender m. m. Han betraktades som ett slags narr af det öfriga tjenstefolket, och under ett ögonblick af godt lynne, hade Dagobert, som härstädes var ett slags hofmästare, gifvit den dumma karlen namn af Jocrisse. Detta öknamn fick han behålla; ett i alla afseenden väl förtjent öknamn, såväl i anseende till den sällsamma individens klumpighet, tafatthet och ohjelpiga dumbet, som i anseende till hans platta ansigte, ovanligt breda näsa, nästan omärkliga haka och intet sägande, långt ifrån hvarandra sittande, ögon. Om man nu till allt detta lägger hans klädsel, som bestod af en röd vadmalströja, på hvars frandel triangeln af ett hvitt förkläde aftecknade sig, samt dertill ett par gula skinbyxor — så måste man tillstå, att karlen gjorde fullkomligen skäl för det erhållna öknamnet.

Icke desto mindre hände sig, att, under det Jocrisse egnade en så liflig uppmärksamhet åt det, som möjligen kunde talas i angränsande rummet, en gnista af ljus begrepp lifvade detta vanligen så dumma och slöa ansigte.

Sedan Jocrisse sålunda i några ögonblick lyssnat vid dörren, smög han på knäna tillbaka till kaminen. Derefter steg han upp, tog sin korg, som var till hälften fylld af ved, närmade sig änyo till dörren, vid hvilken han nyss hade lyssnat, och klappade sakta på.

Ingen öppnade, ingen talade.

Han klappade ännu en gång något starkare.

Samma tystnad.

N:o 41.

37.

Då sade han med en ganska hes, skarp, gnällande och besynnerlig röst:
— Behöfva fröknarna någon ved i spiseln der inne?

Då han icke erhöll något svar, nedsatte han sin korg på golvet, öppnade sakta dörren, gick in i angränsande rummet, efter att hafva kastat en flyktig blick ditin, och utkom efter några sekunder, seende sig omkring åt alla sidor, liksom hade han utfört någonting viktigt och hemlighetsfullt.

Han återtog sin korg och lagade sig till att gå ut ur marskalk Simons rum, när tapetdörren, som ledde till kökstrappan, åter långsamt och försigtigt öppnades, och en person ånyo inträdde. Det var Dagobert.

Soldaten, synbart förvånad öfver Jocrisses närvaro, rynkade ögonbrynen och ropade tvärt:

— Hvad gör du der?

Vid detta plötsliga tillrop, beledsagadt af en dof morrnig från Rabat-Joie, som gick i sin husbondes spår, uppgaf Jocrisse ett verkligt eller låtsadt utrop af förskräckelse; för att nu gifva mera sannolikhet åt sin skrämsel, släppte vår förmente Dummer Jöns, liksom af bestörtning och fruktan, sin vedkorg på golvet.

— Hvad gör du der, ditt färhufvud! — upprepade Dagobert, hvars fysiologi var mycket sorgsen, och som syntes föga böjd att skratta åt den dumme drängens rädsla.

— Ack, herr Dagobert, — ropade denne, — hvad jag blef rädd! Hvilken skada, att jag icke har en stor hög med tallrickar; det hade icke varit mitt fel, om jag slagit sönder dem allihop.

— Jag frågar dig, hvad du har här att göra, återtog Dagobert.

— Ni ser väl, herr Dagobert, — svarade Jocrisse, pekande på korgen — jag har upp ved i hertigens rum . . . så att han kan få elda, i fall han fryser . . . för si att . . .

— Det är bra . . . tag upp din korg och ge dig af.

— Ack, herr Dagobert! jag är ännu alldeles krokig i knäna af bara skrämsel. Ack hvad jag blef rädd . . . hvad jag blef rädd! . . .

— Vill du gå din väg, ditt erkenöt? ropade veteranen.

Han tog nu Jocrisse i armarna och sköt honom åt dörren, medan Rabat-Joie, som lade sina spetsiga öron långs utåt ryggen och borstade upp sig lik ett piggsvin, syntes betänkt på att ytterligare påskynda drängens aftågande.

— Jag går ju . . . jag går ju, herr Dagobert, svarade Jocrisse, som hastigt upptog sin korg; — var bara så god och säg åt herr Rabat-Joie, att han . . .

— Så gå då för fan i våld, din dumme pratmakare! — röt Dagobert, i det han skuffade Jocrisse ut genom dörren.

Dagobert sköt nu regeln för tapetdörren och gick sedan fram till den andra dörren, hvilken ledde till de båda fröknarnas rum, och i hvars lås han kringvred nyckeln.

Den gamle skyndade sedan till alkoven, kröp in emellan sängen och väggen, och nedlöste från den förut omtalta krigsrustningen ett par laddade fältpistoler, från hvilka han sorgfälligt borttog knallhattarna, hvar

ut ur rummet, och, som han apporterade utmärkt väl (enligt hvad han nysst ådagalagt), så tog han, då han såg Jocrisse falla brefvet, detta helt varsamant emellan tänderna och gick ut ur rummet, i hamn och hül efter Jocrisse, hvilken alldeles icke varseblef detta nya prof på Rabat-Joies skicklighet.

XVI.

DE ANONYMA BREFVEN.

Vi skola sedermera omtala, hvad det blef af brefvet, som Rabat-Joie höll i munnen, och hvarföre han lemnade sin husbonde, då denne sprang emöt Agricola.

Dagobert hade icke på flera dagar sett sin son. Han omfamnade honom derföre nu så mycket hjertligare, och införde honom sedan i ett af de små rummen på nedra botten, som utgjorde hans bostad.

— Hur mår din hustru? frågade soldaten sin son.

— Jag tackar, min far; hon mår bra.

Men då Dagobert märkte sig sons upprädda utseende, sade han:

— Du ser sorgsen ut. Har det hänt dig något ledsamt, sedan jag sist såg dig?

— Min far! . . . allt är förbi! . . . han är förlorad för oss — sade den unge smeden, med förtviflan i ton och åtbörder.

— Om hvem talar du?

— Om herr Hardy.

— Han? . . . Men du skulle ju, för tre dagar sedan, gå och helsa på honom?

— Ja, min far; jag träffade honom; min värdige bror, Gabriel, var äfven med . . . och han talade vid honom . . . som han plägar . . . med sin milda och ljufva röst. Också lyckades han till den grad att trösta och upplifva herr Hardy, att denne beslöt återvända till oss. Då sprang jag, utom mig af glädje, att för några af kamraterna, som väntade på mig, för att få veta utgången af mitt samtal med herr Hardy, förkunna denna glädjefulla nyhet. Jag återvände med dem, för att tacka honom. Vi voro ungefär hundra steg från svartrockarnes hus . . .

— Svartrockarnes? — inföll Dagobert med dyster min. — Då vet jag, att någon olycka är i farvattnet; jag känner det der folket, jag.

— Ni bedrar er icke, min far — svarade Agricola med en djup suck.

— Jag kom således med ett dussin af mina kamrater, då jag på afstånd varseblef en resvagn. Jag vet icke, hvad det var för en aning som sade mig, att det var herr Hardy, som bortfördes.

— Med våld? frågade Dagobert lifligt.

— Nej, svarade Agricola med bitterhet; — dertill äro dessa prester alltför sluga. De förstå alltid att göra sina offer medbrottsliga i det onda, de tillfogade dem. Vi minnas väl, huru de buro sig åt med min stäckars mor.

— Ja . . . den värdiga qvinnan! . . . åter en stackars fluga, som de snärjt i sina spindelnät . . . Men hur var det med vagnen, hvarom du talade?

— Då jag såg denna vagn komma ut genom svartrockarnes port, — återtog Agricola, — kände jag mitt hjerta sammanpressas; fattad af en inre rörelse, för hvilken jag ej sjelf kunde göra mig redo, kastade jag mig emot hästarna och ropade mina kamrater till hjälp. Men postiljonen gaf mig med piskskafvet ett slag i hufvudet, så att jag föll omkull och förlorade sansningen. När jag åter kom mig före, var vagnen långt borta.

— Du blef väl icke sårad? — frågade Dagobert, i det han oroligt betraktade sin son.

— Nej, min far; jag fick endast en skråma.

— Men hvad gjorde du då, min gosse?

— Jag sprang till vår goda engel, till fröken de Cardoville, och berättade alltsammans. "Ni måste," sade hon, "genast följa Hardy i spåren. Tag en af mina vagnar och posthästar; herr Dupont skall följa med. Ni far efter Hardy, från station till station, och om ni är nog lycklig att träffa honom, så torde er närvaro och era böner kunna öfvervinna det olycksaliga inflytande, presterna vunnit öfver honom."

— Det var det bästa man kunde göra. Den beskedliga fröken hade ganska rätt.

— En timma derefter voro vi herr Hardy på spåren, ty vi hade af återvändande postiljoner fått veta, att han var på väg till Orleans. Vi följde honom ända till Etampes; der sade man oss, att han vikit af, för att begifva sig till ett enstaka hus, beläget i en dal, fyra mil från stora landsvägen. Man sade vidare, att detta hus hette Val-de-Saint-Hérem, och att prester voro ägare deraf; men man rådde oss tillika, att hellre ligga kvar på värdshuset, än att resa längre, emedan natten var mörk och vägarne ytterst dåliga. Vi följde detta råd, och så snart det blef dager, satte vi oss åter i vagnen. En fjerdedels timma efter afresan från gästgivaregården, veko vi af från stora landsvägen och följde en ödslig bergväg; öfverallt syntes blott sandstensklippor, sparsamt bevuxna med björk. Ju längre fram vi kommo, dess vildare blef landskapet. Man skulle trott sig vara hundra mil från Paris. Ändteligen kommo vi till ett stort, gammalt, svartaktigt hus, försedt med några få, mycket små fönster, och byggt vid foten af ett högt, skrofligt sandstensberg. I hela min lefnad har jag väl aldrig sett något ödsligare och otrefligare ställe. Vi stego ur vagnen; jag ringde på en port; en karl kom och öppnade. — Abbé d'Aigrigny har i natt kommit hit, i sällskap med en herre, sade jag helt frimodigt. Var god och underrätta den herrn, att här är någon, som önskar, att i ett ganska viktigt ärende tala vid honom, och det nu genast. Denne man, som trodde mig vara i samråd med abbén, släppte oss genast in; efter en liten stund öppnade d'Aigrigny dörren till rummet, der vi befundo oss, men drog sig genast tillbaka och försvann. Dock voro icke fem minuter förflutna, innan jag befann mig ansigte mot ansigte med herr Hardy.

— Nåväl? — frågade Dagobert, ytterst nyfiken.

Agricola skakade sorgligt på hufvudet och fortfor:

— Så fort jag kastade ögonen på herr Hardys ansigte, såg jag, att allt hopp var förbi. — Han tilltalade mig med vänlig, men beslutsam röst sålunda: — "Jag begriper, till och med ursäktar de skäl, som hitföra dig; men jag har beslutat att hädanefter tillbringa mitt lif i enslighet och bön. Det är frivilligt och af egen böjelse, som jag fattat detta beslut, och det derföre, att jag är mån om min själs salighet. Säg dina kamrater, att de dispositioner, jag gjort, äro sådana, att mina fordna arbetare alltid skola bibehålla ett minne af mig". — När jag nu ville tala, afbröt herr Hardy, sägande: — "Det är fäfängt, min vän, att du säger något, ty mitt beslut är oryggligt. Skrif mig icke till, ty dina bref skola bli obesvarade. Bönen skall hädanefter helt och hållet upptaga mig. — Ursäkta att jag lemnar dig, men resan har tröttat mig så mycket". — Han sade sant, ty han var blek, som en vålnad; såsom jag tyckte, röjde sig till och med i hans ögon en viss grad af sinnesrubbing, och han hade, blott sedan föregående dag, blifvit alldeles oigenkännelig. Handen, som han räckte mig till afsked, var torr och feberhet. Abbé d'Aigrigny kom nu åter in. Min far, sade Hardy till honom, vill ni ha den godheten och följa ut Agricola Baudoin? Då han sagt dessa ord, gjorde han med handen en afskedshelsning åt mig och gick in i rummet näst intill. Allt var slut; han var för oss evigt förlorad.

— Ja, — sade Dagobert, — de der svartrockarne ha förtrollat honom, liksom de gjort med så många andra.

— Då — återtog Agricola förtviflad, — nödgades jag och herr Dupont resa tillbaka. Se der, hvad presterne förmått göra af herr Hardy, . . . af denne ädle man, som skapade öfver trehundra arbetares lycka, i det han utvecklade deras begrepp, förädlade deras hjertan och gjorde sig tillbedd af dessa menniskor, hvilkas fader och Försyn han var. — I stället har herr Hardy nu egnat sig åt ett lif af betraktelse . . . ett dystert, onyttigt lif.

— O, de svartrockarne! — ropade Dagobert rysande och ur stånd att dölja en oöfvervinnelig fasa. — Ju längre jag vandrar, ju mera rädd blir jag för dem . . . Du vet, hvad de gjorde med din stackars mor . . . du ser, hvad de gjort med herr Hardy. Du känner deras komplotter emot mina arma små moderlösa, emot den ädelmodiga fröken de Cardoville. O, de menniskorna äro mycket mäktiga! . . . Jag skulle hellre vilja trotsa en hel pluton grenadierer, än ett dussin af dessa kaftaner. Men, låtom oss icke mer tala derom; jag har väl andra orsaker till sorg och fruktan.

Då nu den gamle soldaten såg Agricolas bedröfvade utseende, kunde han icke längre bemästra sin sinnesrörelse. Han kastade sig i sonens armar och ropade med qväfd röst:

— Jag kan icke längre utärda! . . . Mitt hjerta öfversvallar! . . . Åt hvem skall jag förtro mig, om icke åt dig?

— Min far! . . . ni förskräcker mig! — sade Agricola. — Hvad är det då som tilldrar sig här?

— Hör på, min gosse; om icke du varit och de små flickorna, så hade jag hundra gånger varit frestad att skjuta mig för pannan . . .

hellre än att se, hvad jag ser . . . framförallt att frukta, hvad jag fruktar.

— Hvad fruktar ni då, min far?

— Jo, sedan några dagar vet jag icke, hvad som fattas marskalken; men han riktigt skrämmer mig.

— Men hans sista samtal med fröken de Cardoville har ju . . .

— Ja, sedan dess var han litet bättre. Den ädla fröken bade, med sina ljuftva ord, gjutit liksom litet balsam i hans hjertas sår. Den unge Hinduens närvaro hade äfven förstrött honom något. Han såg icke mer så bekymrad ut, och hans arma små flickor hade också känning af denna lyckliga förändring . . . Men nu, på några dagar, vet jag icke hvad det är för en ond ande, som blifvit lössläppt emot hela familjen. Det är så att man kan bli galen. Jag är säker, att de anonyma breffven, som en tid hade upphört, ånyo börjat *).

— Hvilka bref, min far?

— De anonyma breffven.

— Hvad kunna de åsätta de der breffven?

— Du känner marskalkens rättmätiga hat till den der renegaten abbé d'Aigrigny. När han fick veta, att den der förrädaren var här, och att han hade förföljt hans båda unga, oskyldiga döttrar, liksom han förföljde deras mor . . . ända in i döden . . . men att han på sednare tiden blifvit prest . . . trodde jag, att marskalken skulle blifva tokig af harm och raseri . . . Han ville genast gå till renegaten. Med ett enda ord stillade jag honom. Han är prest, sade jag; förgäfvos skall ni säga honom de mest äreröriga saker — ni skall till och med få piska upp honom, och han skall dock icke duellera med er; — det der är ju helt naturligt . . . det är icke en gång värdt att spotta på. — Men jag måste väl i alla fall tukta honom för allt det onda, han tillfogat mina stackars barn — jag måste väl på honom hämnas min lustrus död! — ropade marskalken, utom sig. — Ni vet väl, att ingen annan, än domstolen kan hämnas de oförrätter, ni lidit, — sade jag. — Fröken de Cardoville har ju stämt renegaten, för det att han instängt era barn i ett kloster. Man måste ge sig ro och vänta.

— Ja — sade Agricola sorgset — men olyckligtvis fattas de mot abbé d'Aigrigny erforderliga bevisen . . . Härondagen, då jag af fröken de Cardovilles advokat blef tillspord angående vårt inträngande på

*) Man vet, huru förtroliga de vördige Jesuiterfäderne äro med anonyma angifvelser, hotelser och smädelser. Den vördnadsvärde kardinal de Latour-d'Auvergne har nyligen uti ett i tidningarna infördt bref beklagat sig öfver de ovärdiga chikaner och de många anonyma hotelser, som bestormat honom, för det han ej obetingadt ville gilla herr de Bonalds herdabref emot herr Dupins utgifna Handbek, hvilken, i trots af prestpartiet, alltid skall förblifva en regel för allt hvad rättvisa, förnuft och oberoende heter. Vi hafva nyligen med egna ögon sett handlingarna i ett arfförnillingsmål, som nu är under föredragning i statsrådet. Deribland funnos en stor mängd anonyma bref, skrifna till en gubbe, hvares egendom presterne ville lura åt sig, och innehållande dels hotelser emot honom, om han icke gjorde sina brorsbarn arflösa, dels de afskyvärdaste anklagelser emot hans aktningssvärda familj. Af rättgångshandlingarna inhämtas stuligen, att de der anonyma breffven äro skrifna af tvenne munkar och en nunna, hvilka allesammans hade omgifvit gubben under den sednare tiden af hans lefnad, och som aldrig lemnade honom under hans sista stunder, samt slutligen plundrade hans rättmätiga arfvingar på en summa af 500,000 francs.

efter han, med en djup suck, satte vapnen tillbaka på deras plats. Han höll just på att lemna alkoven, då han besinnade sig och fattade en indisk kanjar med ganska hvass egg, utdrog den ur dess förgyllda silfverfodral och afbröt udden på detta alltför mordiska vapen; den afbrutna udden stack han sedan under en af de jerntressor, som voro anbragta under sängföföterna.

Dagobert gick nu att åter öppna de båda dörrarna, och närmade sig sedan långsamt till kaminen, mot hvilken han, med sorgsen och tankfull min, stödde sig. Rabat-Joie, som låg hopkrupen framför eldbrasan följde med uppmärksam blick alla husbondens rörelser. Den trogna hunden visade till och med ett prof på sällsynt förstånd. Soldaten hade, då han ur fickan uppdrog sin näsduk, ovetande låtit en pappersrulle, innehållande tuggtobak, nedfalla på golvet. Rabat-Joie, hvilken apporterade rätt så bra som någon retriever af Rutlandsrasen, tog pappersrullen emellan tänderna och presenterade den vördnadsfullt för Dagobert, i det han reste sig på bakfötterna. Men gubben emottog pappersrullen helt mekaniskt, och syntes fullkomligt likgiltig för hundens slughet.

Den gamle s. d. grenadierens ansigte uttryckte lika mycken sorg, som ångslan. Sedan han några ögonblick med en orörlig, tankfull blick stått bredvid kaminen, började han att spatsera af och an i rummet, under synbar oro, och hållande ena handen emellan revererna af sin långa, ända upp till halsen igenknäppta, blå militärrock, den andra nedstucken i en af bakfickorna.

Tid efter annan tvärstannade den gamle, och, svarande helt högt på sin själs tysta tankar, lät han som oftast undfalla sig några utrop af tvivel och fruktan; slutligen vände han sig till den på väggen uppsatte vapenrustningen och sade, i det han sorgligt skakade på hufvudet:

— Det är detsamma . . . denna fruktan är barnslig . . . men han har på de två sista dagarna varit så besynnerlig. Emellertid är detta försigtigast.

Han började ånyo att gå fram och tillbaka, och sade, efter en ny tystnad:

— Ja, han måste säga mig hvad det är . . . Han gör mig för mycket orolig . . . Och de der små flickorna sedan . . . Ack! . . . det är så, att hjertat kan brista.

Dagobert vred häftigt sina mustascher emellan tummen och pekfingeret; — en nästan konvulsivisk åtbörd, som synbart betecknade en häftig sinnesrörelse.

Några minuter derefter återtog soldaten, ständigt svarande på sina inre tankar:

— Hvad manne det kan vara? Inte kan det väl vara de der breffven? . . . nej, de voro alltför infama . . . sådant föraktar han . . . och likväl . . . nej, nej! . . . Han är öfver allt sådant der.

Dagobert började åter spatsera med skyndsamma steg.

Plötsligt spetsade Rabat-Joie öronen, vände hufvudet åt dörren och började att sakta morra. Några ögonblick derefter hördes en knackning på dörren.

- Hvem är der? frågade Dagobert.
- Ingen svarade, men det klappades på nytt.
- Otålig, gick den gamle att öppna, och Jocrisses dumma figur mötte hans öga.
- Hvarföre svarar du inte, när jag frågar, hvem som knacker? sade soldaten, förtretad.
- Herr Dagobert, sade karlen, — eftersom ni nyss körde ut mig, så vågade jag icke säga, hvem jag var; för si jag var rädd, ni skulle bli ond, när ni fick höra, att det var jag.
- Hvad vill du? . . . så säg, tala då! . . . Men så kom då in! — ropade Dagobert, i det han drog in Jocrisse, som hade stannat på tröskeln.
- Herr Dagobert . . . se här . . . se här är jag nu hel och hållen; blif bara inte ond . . . Jag skall säga . . . det är en ung man / . . .
- An se'n?
- Han säger, att han genast vill tala med herr Dagobert.
- Hans namn?
- Hans namn, herr Dagobert — sade Jocrisse, i det han vaggade hit och dit, och grinade med ytterst dum min, — hans namn! . . .
- Ja — hans namn, ja — så tala då, din äsna!
- Hå, Herre Gud, herr Dagobert, det är väl bara på narri ni frågar mig om hans namn.
- Din lymmel, du har då föresatt dig att göra mig ursinnig med dina dumbeter! — ropade Dagobert, fattande Jocrisse i kragen. — Säg mig, hvad den karlen heter, som begär att få tala med mig.
- Se så, herr Dagobert blif då inte ond, utan hör på, hvad jag säger. Det är viest inte värdt att säga er den unge karlens namn, ty det måtte ni väl allra bäst veta sjelf.
- Kors, ett sådant erkefå! — ropade Dagobert, med knutna näfvar.
- Men det är riktig sanning, att ni vet hans namn, återtog Jocrisse; — ja, det gör ni; ty den unge mannen är er egen son, och han står der nere och ber att strax på stunden få tala med er.
- Jocrisse spelade sin Jönsroll så väl, att Dagobert blef lurad deraf; mera ömkansfull, än vred, öfver en sådan nötaktighet, betraktade han drången med stadig blick; derefter höjde han på axlarna och gick ut åt trappan, sägande:
- Följ mig!
- Jocrisse lydde, men, innan han tillslöt dörren efter sig, famlade han i sin ficka och uppdrog obemärkt ett bref, som han kastade bakom sig, utan att se sig om; i detsamma sade han till Dagobert, sannolikt för att sysselsätta dennes uppmärksamhet:
- Er son är der nere på gården, herr Dagobert. Han ville icke gå upp; derföre stannade han der nere.
- Jocrisse stängde nu dörren, troende brefvet ligga mycket säkert på marskalkens sängkamargolf.
- Men Jocrisse hade icke erinrat sig Rabat-Joie.
- Den ovärderlige hunden hade, endera derföre att han fann det klokast, eller ock af skyldig aktning för tvåfotingarna, funnit för godt att gå sist

klostergården, sade han mig, att han hvarje ögonblick stötte på hinder för processens lyckliga utförande, och det i brist af bindande bevis, ty presterna lära hafva tagit sina mått och steg så väl, att anklagelsen torde bli utan påföljd.

— Det är just hvad marskalken också tror, mitt barn, och hans förargelse öfver en sådan orättvisa ökas med hvarje dag.

— Han borde förakta de der uslingarna.

— Än de anonyma brefven då?

— Ja, min far — hur hänger det ihop med dem?

— Du skall få veta allt. Tapper och redlig, som marskalken är, fann han, då hans första vredes uppsvallning var öfver, att, om han förolämpade den der usle renegaten, sedan han haft den fegheten att göra sig till prest, så vore det sak samma, som om han förolämpade en qvinna eller en gubbe. Han föraktade honom derföre och bjöd till att glömma honom, så mycket möjligt var. Men se, då ankommo hvarje dag med posten anonyma bref, och i dessa bref sökte man, på alla upptänkliga sätt, att åter väcka marskalkens vrede mot renegaten, i det man upprepade allt det onda, som d'Aigrigny tillfogat marskalken, hans hustru och barn. Slutligen förebrådde man marskalken, att han kunde vara nog feg att icke hämnas på den nedrige presten, hans dyrkade makas plågare, hans älskade barns förföljare, hvilken hvarje dag satt och gjorde narr af honom.

— Från hvem tror du att de der brefven kunde vara, min far?

— Det vet jag icke . . . Man kan bli tokig af allt detta . . . Säkertligen komma de från marskalkens fiender; och han har inga andra fiender, än svartrockarne.

— Nej, min far; då de der brefven uppretat marskalken emot abbé d'Aigrigny, så kunna de ju icke vara skrifna af prester.

— Det är just hvad jag sagt mig sjelf.

— Men hvad kan meningen vara med dessa bref?

— Mening? — ropade Dagobert. — Äh, den är alltför klar, tycker jag. Marskalken är mycket hetsig. Han har tusen skäl att vilja hämnas på renegaten. Men han vill icke sjelf utkräfvat rättvisa; och någon annan rättvisa uteblifver helt säkert . . . Då besinnar han sig . . . han bjuder till att glömma och glömmar. Men se, då komma ju hvarje dag de försmädliga och retande brefven, som med sitt begabberi, sina otidigheter och elakheter, lifva och uppegga marskalkens välgrundade hat. — Tusen dj—r! . . . inte har jag svagare hufvud, än någon annan; men en sådan lek skulle, i längden, kunna göra mig tokig.

— Ack, min far! . . . en sådan plan vore förfärlig, vore afgrundden värdig.

— Men det är icke allt.

— Hvad säger ni?

— Marskalken har äfven erhållit andra bref, som han dock icke visat mig. När han läste det första af dem, blef han liksom krossad af ett hårdt slag . . . och sade med låg röst: — icke ens det värda det! — O,

det är för mycket! . . . det är för mycket! . . . Och han betäckte sitt ansigte med båda händerna och gret.

— Han? . . . marskalken? . . . gret han? — ropade Agricola, som hade svårt att tro, hvad han hörde.

— Ja; — sade Dagobert; han gret som ett barn.

— Hvad kunde de brefven innehålla, min far?

— Det vågade jag icke fråga honom, ty han såg för mycket olycklig ut.

— Men då den stackars marskalken är till denna grad retad och plågad, och det dagligen och stundligen, så måtte han lefva ett förfärligt lif.

— Än de stackars små flickorna då, som han ser med hvarje dag mera nedslagna och bedröfvade, utan att kunna utfundera orsaken till denna sorg? Och hans fars död, sedan? . . . denne vördnadsvärde gubbe, som dog en så olycklig död och uppgaf andan i sonens armar? Nu tycker du väl, att det skulle kunna vara nog med allt det här? Är det icke så? Men nej! . . . jag är viss på, att marskalken har en ännu större och bittrare sorg. Sedan någon tid är han alldeles oigenkännelig. För den allra ringaste lapprisak blir han ond . . . tar illa vid sig . . . ja, blir topprasande. — Efter en stunds tvekan, återtog soldaten: — Nå, jag kan väl säga det för dig . . . min beskedliga gosse . . . För en stund sedan var jag uppe i marskalkens kammare och tog bort knallhattarna från hans laddade pistoler.

— Ack, min far! — ropade Agricola; — du skulle kunna frukta . . .

— I det tillstånd af öfverretning, hvaruti jag såg honom i går, är det skäl att frukta allt.

— Hvad var det då, som tilldrog sig?

— Jo, du skall få höra. Marskalken har, sedan längre tid, haft täta och långa samtal med en herre, hvilken ser ut som en gammal militär, som en hederlig och bra karl. Jag har märkt, att hvarje gång, då denne varit här, har marskalkens oro och sorgsenhet ökats. Två eller tre gånger har jag med honom talat derom; men jag har af hans min funnit, att det misshagade honom, och har icke vågat fortsätta.

— I går afton, så der i skymningen, kom den der herrn åter hit och qvarblef ända till klockan elfva på qvällen, då hans fru hämtade honom i en hyrvagn. Sedan han farit, gick jag upp, för att se, om marskalken behöfde något; han var ytterst blek, men lugn, tackade mig och sade, att han ingenting behöfde; hvarefter jag åter gick ned. Du vet, att min kammare, här bredvid, ligger alldeles under marskalkens sängkammare. Så snart jag kom ned till mig, hörde jag marskalken gå af och an, som om han varit mycket upprörd, men snart tyckte jag, att det lät, som om han häftigt kullvräkt möblerna i rummet. Förskräckt springer jag upp; med vredgad min frågar han, hvad jag vill, och befaller mig att gå ut. Men jag blef qvar, jag, då jag såg honom i ett sådant tillstånd. Han blef ond, men då jag märkte, att en stol och ett bord lågo omkull, visade jag honom dem med en åtbörd, så sorgsen, att han förstod, hvad jag menade. Och som han är innerligt god, ja, den bästa människa i världen, så fattar han min hand och säger: — Förlåt att jag oroar dig

så här, min beskedlige Dagobert; men jag hade nyss ett anfall af sinnesyrsel . . . jag visste icke, hvad jag gjorde . . . jag tror, att jag hade kastat mig ut genom fönstret, om det varit öppet. Bara inte mina älskade små flickor hört, hvilket väsende jag hållit! — tillade han, i det han på få gick att öppna dörren till det rum, som stöter intill hans döttrars sofrum. Efter att en liten stund hafva ängsligt lyssnat vid deras dörr, återvände han till mig. De sofva lyckligtvis, sade han. — Då frågade jag, hvad som kunde ha förorsakat hans häftiga oro; om han, oakadt min vaksambet, hade kunnat erhålla något sådant der anonymt bref. — Nej, svarade han med dyster min. Men lemna mig, min vän; jag känner mig bättre nu; det gjorde mig godt att få se dig. God natt, min gamle kamrat; gå nu ned till dig och lägg dig. — Men jag aktade mig väl att gå ned, jag. — Jag låtsade, som om jag hade gått, men smög mig upp igen, satte mig på öfversta steget af trappan och lyssnade. Utan tvifvel hade marskalken, för att lugna sig, gått att omfamna sina döttrar; ty jag hörde de dörrar, som leda till deras rum, öppnas och tillslutas. Sedan återkom han och spatserade ännu länge af och an i sin sängkammare, men med lugnare steg, än förut; slutligen hörde jag honom kasta sig på sängen, och jag gick icke ned till mig, förrän det var dager. Lyckligtvis tyckte jag, att han tillbragte en lugn morgon.

— Men, min far, hvad kan det fattas marskalken?

— Jag vet icke. När jag åter kom upp, blef jag förfärad öfver förändringen i hans anletsdrag, öfver den underliga glansen i hans ögon. Om han haft yrsel eller brinnaade feber, så kunde han ej varit annorlunda . . . Och då jag hörde honom säga, att, om fönstret stått öppet, så hade han kastat sig ut derigenom, trodde jag det vara bäst att borttaga knallhattarna från pistolerna.

— Jag kan icke begripa det, — sade Agricola. — En man, sådan som marskalken . . . så stadig . . . så oförskräckt! . . . så lugn . . . och hafva sådana utbrott af raseri!

— Jag säger dig, återtog Dagobert, — att något besynnerligt måtte föregå inom honom. Under två dagars tid har han icke velat se sina barn, hvilket alltid är ett elakt tecken hos honom. Man kan föreställa sig, hvad sådant skall kosta på de arma barnen; ja, de äro alldeles otröstliga, emedan de föreställa sig, att de gifvit sin far någon orsak till missnöje, och detta fördubblar deras sorgsenhet. De göra honom missnöje? Om du visste, huru de tillbringa sina dagar. En promenad hvarje dag, till fots eller i vagn, med mig och deras guvernant; ty jag låter dem aldrig fara ut, utan att jag är med. Sedan återvända de och sätta sig att arbeta — läsa, skriva eller brodera, alltid tillsammans, och så gå de och lägga sig. Deras guvernant, som är, enligt hvad jag tror, en beskedlig människa, påstår sig hafva sett dem gråta i sömnen. Stackars barn, hittills ha de känt föga sällhet, — sade soldaten suckande.

I detta ögonblick hörde Dagobert någon gå på gården. Han tittade ut och såg marskalken blek, med förstördt utscende, och hållande med båda händerna ett bref, det han med yttersta ångest syntes läsa.

XVII.

DEN GYLDENE STADEN.

Medan marskalken gick igenom trädgården och med upprörd min läste det bref, han genom Rabat-Joies sällsamma mellankomst hade erhållit, befunno sig Rosa och Blenda allena uti salongen, der de vanligen vistades, och der Joerisse hade smygit sig in, medan de en stund varit frånvarande.

De stackars barnen tycktes vara offrade åt beständiga sorger. Just då sorgtiden efter deras mor led till slut, hade farfadrens död ånyo insvept dem i ett dystert sorgflor.

Båda två voro alldeles svartklädda och sutto på en soffa, med ett arbetsbord framför sig.

Sorgen har stundom samma verkan, som tiden: — den föräldrar. Således hade Rosa och Blenda på några få månader blifvit fullt utbildade flickor. Behaget af deras barnsliga ansigten, fordom så trinda och rosenröda, sedermera så bleka och afmagrade, hade nu lemnat rum för ett uttryck af rörande sorgsenhet. Deras stora, milda, azurblå, ständigt drömmande ögon, voro aldrig mer fuktade af de glada tårar, som ett godt, friskt och oskyldigt skratt framlockade i deras långa silkeslena ögonhår, på den tiden, då Dagoberts komiska kallblodighet eller något stumt upptåg af Rabat-Joie kom att upplifva deras långa och besvärliga pilgrimståg.

Med ett ord — dessa förtjusande anleten, dem Greuzes blomstrande pensel allena då skulle kunnat afmåla i hela deras sammetslena friskhet, voro nu värdiga att inspirera den odödliga Aug. Scheffers melankoliskt idealiska pensel — han, som målat *Mignard*, saknande himmelen, och *Margaretha*, tänkande på Faust.

Rosa, hvilande mot soffans ryggstöd, höll hufvudet något nedlutadt emot bröstet, hvarpå en svart krusflorshalsduk låg i kors. Dagern, som inströmmade genom ett fönster midt emot henne, lekte mildt på hennes rena och hvita panna, prydd med tvenne tjocka, kastanjebruna hårflätor. Hennes blick var stirrande, och ögonbrynnens fina bågar, som nu voro något hopdragna, tillkännagäfvö, att en smärtsam tanke fängslade hennes själ. De små, hvita, men mycket afmagrade, händerna hade nedfallit på knäet, hållande ännu det broderi, hvarmed hon var sysselsatt.

Blenda, som nu vände profilen åt fönstret, och något lutade hufvudet emot sin syster, med ett uttryck af ömt och innerligt deltagande, betraktade henne, hållande mekaniskt sin synål instucken i hårduken, liksom hade hon hållit på att sy.

— Min syster, — sade Blenda med mild röst, efter några ögonblick, hvarunder tårarne stego henne i ögonen, — min syster, hvad är det du tänker på? Du ser mycket sorgsen ut.

— Jag tänker på våra drömmars gyldene stad — svarade Rosa med långsam och sakta röst, efter ett ögonblicks tystnad.

Blenda förstod det bittra i hennes ord; utan att säga ett enda ord, kastade hon sig till systemens bröst och lemnade sina tårar fritt lopp.

Stackars unga flickor! . . . Deras drömmars gyldene stad — det var Paris . . . och deras far. — Paris, glädjens och festernas beundransvärda hufvudstad, öfver hvilken fadrens ansigte hade, i de moderlösas inbillning, lyst, så leende och glädjesträlände.

Men ack! den sköna gyldene staden har för dem förvandlats till en tårarnas, dödens och sorgens stad; den förfärliga landsplåga, som i det inre af Siberien dödade deras mor i deras armar, tycktes hafva följt dem, som ett mörkt och dystert moln, hvilket ständigt sväfvade öfver dem, städse för deras ögon hade skymt den blå himmelen och solens lifgifvande glans.

Deras drömmars gyldene stad! — Det var äfven den stad, hvarest deras far en dag skulle hafva yttrat till dem, i det han för dem framställt tvenne friare, goda och älskvärda, som de sjelfva voro: — "Desse älska eder . . . deras själar äro edra själar värdiga . . . måtte en hvar af eder ha en bror . . . och jag tvenne söner!" — Då — hvilket kyskt och förtjusande bryderi för de moderlösa, hvilkas kristallrena hjertan aldrig hade afspeglat någon annan bild, än den himmelska bilden af erkeengelen Gabriel, sänd af deras mor, för att beskydda dem.

Man kan således lätt fatta den djupa bedröfvelse, Blenda skulle erfaras, då hon hörde sin syster med bitter vemodighet yttra dessa ord, hvilka målade deras gemensamma tillstånd:

— Jag tänker på våra drömmars gyldene stad.

— Hvem vet? — sade Blenda, aftorkande systemens tårar; — kanske skall sällheten framdeles komma.

— Ack! . . . då vi, oakadt vår fars närvaro icke äro lyckliga, huru skola vi då någonsin blifva det?

— Jo, när vi bli återförenade med vår mor, — genmålte Blenda, höjande sina ögon emot himmelen.

— Då, min syster, är det väl ett förebud . . . den der drömmen . . . drömmen, som vi hade . . . liksom förut . . . i Tyskland.

— Skilnaden bestod blott deruti, att då nedsteg erkeengelen Gabriel från himmelen, för att komma till oss; nu deremot förde han oss bort ifrån denna jorden, för att ledsaga oss till vår mor.

— Den drömmen skall kanske slå in, liksom den andra, min syster. — Vi drömde ju, att erkeengelen Gabriel kom att beskydda oss, — det var han, som räddade oss från skeppsrottet.

— Ja — denna sista gång drömde vi, att han förde oss upp i himlen; — hvarföre skulle icke det också slå in?

— Men dertill fordras ju, att han dör, han också . . . vår Gabriel, som räddade oss under stormen? . . . Nej . . . nej . . . det skall icke hända! . . . bedjom Gud, att det icke måtte hända!

— Nej, det skall icke hända; . . . ser du . . . det är endast den honom liknande gode engelen Gabriel, som vi ha sett i drömmen.

— Så besynnerlig dröm! . . . Denna gång, liksom i Tyskland, ha vi båda haft samma dröm . . . och tre gånger å rad samma dröm.

— Det är sant. Engelen Gabriel lutade sig emot oss, betraktade oss

med mild och sorglig blick, sägande: — Kommen, mina barn . . . kommen, mina systrar, er mor väntar eder. — Stackars barn! . . . tillade han med sin ljufva, ömhetsfulla röst; — komma så långt ifrån, skolen j hafva farit öfver hela jorden, fromma och oskyldiga, som tvenne dufvor, endast för att slutligen för alltid få hvila ut i det moderliga boet!

— Ja; . . . detta var just erkeangelens ord, — sade den andra moderlösa med tankfull min. — Vi ha ju aldrig gjort en människa något ondt . . . vi ha älskat dem, som älskat oss . . . hvarföre skulle vi frukta att dö?

— Också vet du väl, min syster, att vi snarare smålogo, än greto, då erkeangelen, utbredande sina stora, hvita vingar, förde oss med sig upp i den blå himmelen.

— I himmelen, . . . der vår mor räckte oss sina armar . . . med ansigtet badande i tårar.

— Ack, min syster! . . . man bar icke sådana der drömmar förgäfvets . . . Dessutom, — tillade hon, i det hon med ett hjertslitande smålående af hemligt förstånd betraktade Rosa, — skulle det kanske göra slut på en stor sorg, hvar till vi äro orsaken . . . du vet väl.

— Ack, min Gud! . . . det är ju icke vårt fel! . . . vi älska honom så mycket! . . . Men vi äro i hans närvaro så rädda, så sorgsna, att han måhända tror, att vi icke älska honom.

Då Rosa sade dessa ord, ville hon taga sin näsduk, för att aftorka sina tårar; hon fattade derpå sin något stora arbetskorg, hvaruti hon hade lagt näsduken; men just då hon uppdrog densamma, föll derutur ett papper, viket som ett bref.

Vid denna syn darrade de båda systrarna och tryckte sig hårdt intill hvarandra; Rosa sade, med darrande röst, till Blenda:

— Åter ett sådant der bref! . . . O, jag är rädd, att det liknar de öfriga . . . och det gör det säkert.

— Vi måste fort taga upp det, så att ingen må få se det . . . du vet väl — sade Blenda, i det hon böjde sig och skyndsamt fattade papperet — annars — tillade hon, — kunde de personer, som vilja oss väl, råka i stor fara.

— Men hur har det brefvet kommit dit?

— Ja . . . hur ha de andra brefven kommit oss tillhanda? . . . och det alltid i vår guvernants frånvaro?

— Det är sant. Men hvar till tjenar det att söka uttydning på denna gåta? . . . den finna vi ändå aldrig. . . Låt oss läsa brefvet! . . . Kanske är det bättre, än det förra.

De båda systrarna läste följande:

"Fortfären, kära barn, att älska och vörda eder far, ty han är mycket olycklig, och det är ni, som, emot eder vilja, förorsaken honom så mycken sorg. J kunnen aldrig föreställa eder de grymma uppoffringar, som eder närvaro ålägger honom; . . . dock, . . . han är ju ett offer för sin faderliga pligt. — Hans sorger äro nu grymmare, än någonsin; j måsten för all del bespara honom dessa ömhets- och kärleksbevis, som gifva honom mera bedröfvelse, än sällhet; — hvarje af edra smekningar är

för honom ett dolkstyng, ty han ser uti eder den oskyldiga orsaken till alla sina plågor.

"Och ändå måsten j icke förtvifla, älskade barn! — Om j hafven nog välde öfver eder att icke sätta honom på det hårda profvet af en alltför stor ömhet, så varen förbehållsamma, ehuru vänliga, och j skolen på detta sätt ganska mycket lindra hans smärta. — Men bevarer hemlighetens sorgfälligt, äfven för den gode Dagobert, som älskar er så mycket: ty annars skall han, såväl som eder far, j sjelfva och den okände vännen som skrifver eder till, råka i stor fara, ty j ären omgifna af förfärliga och fruktansvärda fiender.

"Mod och hopp! . . . ty man önskar göra eder fars ömhet för eder ren ifrån alla sorger; och då — hvilken skön dag! Ranske är denna dag icke långt borta!

"Brännen upp detta bref, liksom de förra".

Brefvet var skrifvet med så mycken illistighet, att, om ock de moderlösa hade visat det för sin far eller för Dagobert, så skulle dessa rader på sin höjd kunnat betraktas som en besynnerlig och förarglig produkt af oförstånd, ehuru nästan ursäktlig, att döma efter tonen i dessa rader, som dock verkade så mycket ondt. Ingenting i verlden kunde vara svekfullare och illnätigare uttänkt, om man besinnar den grymma oebslutsamhet, hvaruti marskalk Simon befann sig, då han uppplörligt kämpade mot smärtan att på nytt öfverge sina döttrar och skammen att bryta mot hvad han ansåg för sin pligt — ja — för den heligaste af alla pligter, emedan han med ett förbundet sig att skydda kejsarens son. De unga flickornas för alla intryck öppna hjertan hade nu, genom dessa afgrundskonster, blifvit uppmärksamma på hvad de annars aldrig hade anat. De varseblefvo snart, att deras närvaro var på en gång ljuf och smärtsam för deras far; ty stundom, då han var med dem, kände han sig ur stånd att öfvergifva dem, och då väcktes hos honom, emot hans vilja, känslan af en öfverträdd helig pligt, hvilken känsla genast fördystrade hans ansigte.

Sålunda kunde de arma barnen icke annat än efter innehållet af de anonyma brefven tolka denna fadrens sinnesstämning. De voro öfvertygade, att deras närvaro, af ett hemligt skäl, det de icke förmådde utgrunda, var plågånde för den älskade fadren.

Derifrån härledde sig Rosas och Blendas beständigt tillväxande sorg, derifrån ett slags rädsla, ett slags förbehållsamhet, som, tvärt emot deras vilja, lade band på deras barnsliga kärlek; en pinsam förlägenhet, ett besynnerligt tvång, som marskalken, å sin sida bedragen af ett för honom oförklarligt sken, ansåg för kallsinnighet hos döttrarna. Då tyckte han, att hans hjerta ville brista; hans manliga ansigte förrådde en bitter sorg, och ofta nödgades han, för att dölja sina tårar, plötsligt lemna sina barn.

Då sade de arma moderlösa sins emellan: — Vi äro orsaken till vår fars sorg; det är vår härvaro, som gör honom så olycklig.

Må man nu föreställa sig, hvilken härjning en sådan fix, onpphörlig tanka skulle åstadkomma i dessa unga, kärleksfulla, blyga och oskyldiga hjertan. Och huru skulle väl dessa oerfarna barn kunna misstro de der anonyma skrivelserna, hvilka med vördnad talade om allt, hvad de ä-

skade, och dessutom syntes för hvarje dag rättfärdigas af deras fars uppförande? Som de redan varit offer för otaliga ränker och dagligen hörde, att de voro omgifna af fiender, så begriper man lätt, hvarföre de, trogna de uppmaningar de erhöilo af den okände vännen, aldrig hade anförtrott Dagobert något om dessa skrivelser, hvaruti den gamle soldatens värde var så rättvist uppskattadt.

Ändamålet med alla dessa tillställningar var helt enkelt följande: Då man sålunda från alla håll oroade och plågade marskalken, då man öfvertygade honom, att hans barns ömhet för honom hade kallnat, så trodde man sig kunna på ett naturligt sätt öfvervinna den tvekan, som ännu afhöll honom ifrån att öfvergifva sina barn och lasta sig in uti ett lika vådligt, som äfventyrligt, företag. Man ville göra marskalkens lif så bittert, att han ansåge för en sällhet att i stormarna af ett djerft, ädelt och ridderligt företag söka en glömska af sina själslidanden. — Sådant var det mål, Rodin hade föresatt sig, och detta var icke allena slugt uttänkt, utan ock ganska möjligt att ernå.

Efter läsningen af ofvan citerade bref, sutto de unga flickorna en lång stund tysta och bedröfvade; hvarefter Rosa, som höll papperet, steg hastigt upp, närmade sig till kaminen och kastade brefvet i elden, sägande, med en röst, som röjde fruktan:

— Vi måste skynda oss att bränna upp detta bref; annars torde någon stor olycka hända.

— Åh, — sade Blenda — det kan icke hända någon större olycka, än som redan hänt. Hvad kan vara anledningen dertill, att vi förorsaka vår far så mycken sorg?

— Kanske, Blenda, — svarade Rosa, hvars tårar långsamt runno ut för kinderna, — kanske finner han oss icke så, som han ville ha oss. Han älskar oss visst, såsom döttrar af vår stackars mor, hvilken han tillbad; . . . men vi torde dock för honom icke vara sådana döttrar, han väntat sig. — Förstår du, min syster?

— Ja, mycket väl; det är kanske det, som så mycket oroar honom. Vi äro så litet bildade, så blyga, så schåpiga, att han skäms för oss; och som han icke desto mindre älskar oss, så lider han.

— Men ack! . . . det är ju icke vårt fel. Vår stackars mor uppfostrade oss, der i öknen, så godt hon kunde.

— Åh . . . säkert finner vår far, att han icke kan förebrå oss våra brister . . . men . . . som du säger . . . han lider deraf.

— Ja, i synnerhet om han har vänner, hvilkas döttrar äro mycket sköna, talangfulla och qvicka . . . då sörjer han öfver, att vi icke också äro sådana.

— Kommer du ihåg, då han förde oss till vår släktning, fröken Adrienne, som var så god, så öm emot oss, huru han sedan med yttersta beundran sade till oss: — Säg ni, mina barn, huru skön fröken Adrienne var! . . . Hvilket förstånd! hvilket ädelt hjerta! . . . Och dertill — hvilket behag! . . . hvilket intagande väsende! . . .

— Ack ja, . . . det är alltför sant. — Fröken de Cardoville var så mild; — hennes röst så ljuf, att när man såg och hörde henne, kunde man nästan glömma alla sina sorger.

— Och ser du, min syster, det är därför, som vår far, då han jemför oss med vår älskvärda släkting och med så många andra unga flickor, ej kan vara stolt öfver oss . . . Han, som är så älskad, så högaktad . . . han skulle så gärna vilja vara stolt öfver sina barn.

Hastigt lade Rosa handen på systemens arm och sade med ångest:

— Hör . . . hör! . . . Det talas mycket hårdt i vår fars kammare.

— Ja, du har rätt, — sade Blenda, som äfven lyssnade — och så går någon der med häftiga steg . . . Det är hans gång.

— Ack, min Gud! . . . hvad han höjer rösten . . . han måtte vara mycket ond . . . Ranske han kommer hit.

Och vid blotta tankan på, att deras far skulle komma, deras far, som dock tillbad dem, sågo de moderlösa på hvarandra med synbar fruktan.

Då de talande rösterna blefvo alltmer högljudda, alltmer vredgade, yttrade Rosa, helt darrande till sin syster:

— Lätom oss icke stanna här; — kom in i vår kammare.

— Hvarföre det?

— Jo, ty här skola vi mot vår vilja höra, hvad vår far säger; och han vet ju icke, att vi äro här.

— Du har rätt . . . kom . . . kom — svarade Blenda, i det hon skyndsamt steg upp.

— O, jag är rädd, — sade Rosa — jag har aldrig hört honom tala i en så vred ton.

— Ack, min Gud! — ropade Blenda, i det hon bleknade och ovilkorligt stannade; — det är till Dagobert han så talar.

— Hvad har då händt, efter han tilltalar honom på det viset?

— Herre Gud! . . . någon olycka har visst händt.

— Ack, syster, lätom oss icke stå här! . . . det gör mig för mycket ondt att höra Dagobert så tilltalas.

Skrällen af någonting, som nedkastades och sönderstogs i det angränsande rummet, förskräckte till den grad de båda flickorna, att de, bleka och darrande störtade in i sin kammare och tillslöto dörren efter sig.

Förklarom nu orsaken till marskalkens häftiga vrede.

XVIII.

DET SÅRADE LEJONET.

Vi vilje nu beskrifva det uppträde, hvaraf bullret hade i så hög grad skrämt Rosa och Blenda.

Först hade marskalken, som var allena i sitt rum och befann sig i ett upprördt och retadt tillstånd, omöjligt att beskrifva, börjat att med hastiga steg spatsera af och an på golvet. Hans manligt sköna ansigte var vanständt af vrede, ögonen gnistrade af harm och förtrytelse, medan

några ådror på hans breda, höga, af gråsprängdt, kortklippt hår omgifna panna uppsvälde så, att man kunnat räkna deras pulsslåg, ja — så, att de syntes färdiga att brista. Då och då syntes hans svarta mustascher af en konvulsivisk rörelse ryckas hit och dit, — en rörelse, icke mycket olik den, som förvrider det vredgade lejonets fysiologi. Och likasom ett säradt, retadt, af tusende osynliga stung plågadt lejon går med vildt raseri af och an i buren, der det hålles fängsladt, så gick den upprörde och vredgade marskalk Simon, flämtande och — man skulle nästan kunna säga — hoppande af och an i sitt rum. Än vandrade han krokig, liksom hade han varit nedböjd under tyngden af sin vrede; än åter stannade han häftigt, rätade upp sig, ställde sig i en stadig och trotsande ställning, lade armarna i kors öfver det breda bröstet, och med högburen panna och hotande blick tycktes han sålunda vilja utmana en förfärlig, eburu osynlig fiende, i det han mumlade några orediga utrop. — Då var det krigaren i hela dess oförfärade stridsifver.

Rätt som det var, stannade marskalken med ens, stampade ursinnigt i golvet, gick fram till kaminen och ringde så våldsamt, att klocksträngen brast och blef qvar i handen på honom.

En betjent skyndade, vid denna förfärliga ringning, in genom dörren.

— Du har då icke sagt till Dagobert, att jag ville tala med honom? — ropade marskalken.

— Jag har utfört hertigens befallning; men herr Dagobert följde sin son ned till porten och . . .

— Det är bra — sade marskalken med en häftig och befallande åtbörd, som betydde, att betjenten borde aflägsna sig.

Denne gick, och hans herre fortfor att spåsera med stora steg, harnfullt gnuggande ett bref, som han höll i venstra handen. Detta bref hade blifvit honom helt oskyldigt lemnadt af Rabat Joie, som, då han såg marskalken komma hem, hade sprungit att fånga honom.

Slutligen öppnades dörren, och Dagobert inträdde.

— Det är bra länge sedan jag skickade efter er, min herre! — ropade marskalken i vredgad ton.

Dagobert, mera bekymrad, än bestört, öfver detta nya anfall af vrede, hvilket han med skäl tillskref det tillstånd af onaturlig och nästan beständig öfverretning, bvaruti marskalken befann sig, svarade saktmodigt:

— Min general, ursäkta mig; men jag följde min son ut, och . . .

— Läs detta, min herre! — ropade marskalken, tvärt afbrytande hans tal och rätkande honom brefvet, som han hade i handen.

Medan Dagobert läste, fortfor marskalken med stigande vrede, i det han spackade ombull en stol, som stod honom i vägen:

— Således fins det, ända i mitt eget hus, ända invid min egen person, uslingar, troligen köpta af dem, hvilka med obarmhertig ihärdighet föresatt sig att ständigt plåga mig . . . Nåväl, har ni läst, min herre?

— Det är en ny gemenhet, till råga på alla de öfriga, — sade Dagobert kallt.

Och den gamle kastade brefvet i spiseln.

— Brevet är gement, men det säger sant, återtog marskalken.

Dagobert såg på honom, utan att förstå honom.

Marskalken fortfor:

— Vet ni väl, hvem som lemnat det der brevet i mina händer? Man skulle kunna säga, att djefvulen är med i spelet . . . Det var er hund.

— Rabat-Joie? — ropade Dagobert, utom sig af bestörtning.

— Ja, — svarade marskalken. — Det är säkert ett skämt af er uppfinning.

— Jag har föga lust att skämta, min general, — sade Dagobert, allt mer och mer bedröfvad öfver det uppretade tillstånd, hvaruti han såg marskalken; . . . jag kan bara icke begripa, huru allt detta hänger ihop . . . Rabat-Joie appporterar ganska snällt; troligen har han hittat brevet här i huset, och då har . . .

— Och hvem har lagt hit brevet? . . . Jag är då omgifven af förädare? . . . Du bevakar ingenting, du . . . till hvilken jag satt så mycket förtroende.

— Min general! . . . hör mig! . . .

Men marskalken fortfor, utan att vilja höra:

— Hur tusan dj-r skall jag förstå detta? . . . Jag har i fem och tjugu år varit i fält; jag har besegrat arméer; jag har segerrikt bekämpat de svåraste tider, tider af landsförvisning och biltoghet; jag har emotstått klubbslag . . . och jag skall nu falla för knappnålsstyng . . . Huru? . . . jag skall då, förföljd ända in i mitt eget hus, blifva ostraffadt redad, förolämpad, pinad i hvarje ögonblick, till följe af — jag vet icke hvad för ett lumpet hat? När jag säger, att jag icke vet, så har jag dock orätt . . . renegaten d'Aigrigny är på botten af allt det der . . . derom är jag säker . . . Jag har, i hela världen, icke mer än en fiende, och det är den karlen . . . Jag måste uppgöra min räkning med honom . . . Jag har tröttnat nu . . . det är för mycket.

— Men min general, betänk, att han är prest, och att han . . .

— Hvad frågar jag efter, att han är prest? . . . Jag har sett honom handtera värjan; jag skall nog jaga hans soldatblod upp i ansigtet på honom.

— Men, min general . . .

— Jag säger dig, att jag måste taga ihop med någon, — ropade marskalken, ytterst förbittrad. — Jag säger dig, att jag måste ha ett namn och en person till alla dessa mörka nedrigheter, för att en gång få slut på dem . . . De klämma mig på alla sidor . . . de göra mitt lif till ett helvete . . . Du vet ju alltsammans! . . . Och man gör ingenting att bespara mig denna harm, som steker mig vid sakta eld . . . jag är ej så lycklig, att jag kan lita på någon.

— Min general, det der kan jag icke låta passera, — sade Dagobert, i en lugn, men stadig och tillika rörd, ton.

— Hvad betyder det?

— Min general, jag kan icke höra er säga, att ni har ingen att lita på; ni kunde slutligen börja tro det, och det vore ändå hårdare för er

sjelf, än för dem, som veta, hurudan deras tillgifvenhet för er är . . . och som skulle kasta sig i elden för er, om det gällde. — Och jag är en bland dessa, jag . . . det vet ni.

Dessa vecka ord, uttalade af Dagobert med en djupt rörd stämma, återförde marskalken till besinning; ty hans redliga och ädla karakter kunde väl då och då låta hänföra sig af vrede och sorg, men återtog snart sin vanliga fasthet. Således tilltalade han nu Dagobert i en ton, som var mindre tvär, men dock förrädde en mycket upprörd känsla:

— Du har rätt: på dig behöfver jag icke tvifla . . . min vrede drifver mig för långt . . . det der fördömda brevet har gjort mig alldeles ursinnig . . . man kan bli rent af galen. — Jag är orättvis . . . grof, otacksam. — Otacksam! . . . och emot hvem? . . . jo, till och med emot dig! . . .

— Låtom oss icke tala om mig, min general, — ty med sådana der ord kan ni komma mig att gråta . . . Men hvad är det som händt?

Marskalkens fysionomi blef dystrare, än någonsin, och han svarade med kort och stadig röst:

— Det har händt mig att . . . man föraktar mig.

— Er . . . er . . . herr general?

— Ja, just mig, — återtog marskalken bittert. — Hvarföre skulle jag för dig dölja detta nya sår? . . . Jag har tviflat på dig och är dig skyldig upprättelse; således må du få veta allt . . . Jag har på någon tid märkt, att, då jag råkat mina gamla vapenkamrater, ha de liksom dragit sig undan för mig . . .

— Huru? . . . skulle väl det der brevet nyss . . .

— Det brevet gjorde anspeglning derpå . . . Ja . . . och det sade sant, — återtog marskalken med en djup suck, framtvingad af harm och förtrytelse.

— Men det är ju omöjligt, min general! . . . Ni, som är så älskad! . . . så högaktad!

— Allt det der är bara prat, det, . . . men jag talar om handlingar, jag. När jag nalkas, händer icke sällan, att ett påbegyndt samtal afstannar. I stället att bemöta mig som en gammal kamrat, iakttagar man emot mig en utsökt, men kall, höflighet. Det fins, med ett ord, tusen småsaker, tusen miner och ord, som sårar hjertat, men hvaröfver man ej kan öppet beklaga sig.

— Hvad ni nu behagat säga, min general, gör mig alldeles förbluffad, — sade Dagobert, med nedslaget utscende. — Då ni försäkrar mig om en sak, hör jag tro er, och dock . . .

— Det var odrägligt, — fortsatte marskalken. — I morse var jag hos general d'Haurincourt. Han och jag voro på en och samma gång öfverstar vid kejsrerliga gardet. Han är sjelfva hedern och ärligheten. — Jag börjar märka, sade jag, att man visar mig kallsinnighet. Något förtal om mig måtte vara gängse. Säg mig uppriktigt, hvad det kan vara. Säg mig alltsammans rent ut; då jag känner, hvad man lägger mig till last, så kan jag försvara mig högt och öppet.

— Nåväl, min general?

— D'Haurincourt förblef obeveklig. På mina frågor svarade han ceremoniöst och kallt: — Jag vet icke, herr marskalk, att något elakt rykte angående er har kringlupit. — Här är icke fråga om att kalla mig herr marskalk, min käre d'Haurincourt; vi äro ju soldater och gamla kamrater. Min hederskänsla är något ömtålig, jag tillstår det, och den såras deraf, att mina kamrater icke bemöta mig lika hjertligt som förr. Detta är något, som icke kan förnekas: — jag ser, jag vet, jag känner det. — På detta svarar mig nu d'Haurincourt med samma köld: — Jag har aldrig märkt, att någon felat i uppmärksamhet emot er. — Jag talar icke om uppmärksamhet, ropade jag, i det jag varmt och hjertligt tryckte hans hand, då han svagt och tvunget besvarade min tryckning. — Jag har ganska väl märkt, att icke allt är som förr. Jag menar den hjertlighet, det förtroende, som man förr visade mig, hvaremot man nu bemöter mig allt mer och mer som en främling. Hvarföre det? . . . Hvarifrån denna förändring? — Lika kall och förbehållsam, som förut, svarade d'Haurincourt: — Det der är ett så grannliga ämne, herr marskalk, att jag derom ej kan ge er ringaste upplysning. — Mitt hjerta ömsom svällde af vrede, . . . ömsom bekländes af smärta; — men hvad var att göra? — Att längre vilja truga d'Haurincourt till förklaring, hade varit ändamålslost: af känsla för min egen värdighet afbröt jag således detta samtal, som alltför väl hade besannat min fruktan. — Således, tillade marskalken, i det han allt mer och mer förifrade sig, — således är jag då utesluten från den högaktning, hvartill jag har så fullkomlig rätt; föraktad, utan att ens få veta orsaken . . . Är icke detta odrägligt? . . . Om man bara med en enda stafvelse ville upplysa mig om någon handling, något rykte . . . hvilket som helst, så kunde jag åtminstone svara, lämnas eller försvara mig . . . Men ingenting . . . ingenting! En iskall höflighet, lika sårande, som en förolämpning . . . O . . . jag säger ännu en gång, att allt detta är för mycket, emedan dertill komma ännu andra sorger . . . Hvilket lif har jag icke haft, allt sedan min far dog! . . . Finer jag ens någon sällhet, något lugn, inom mitt eget hus? . . . Nej! . . . Jag kommer hem endast för att få läsa gemena bref. Och det värsta af allt — tillade marskalken i sönderslitande ton, efter någon tvekan — jag finner ju mina egna barn allt mer och mer likgiltiga mot mig . . . Ja — tillade han, då han såg Dagoberts bestörtning — ja; . . . och de veta icke, huru kära de äro mig.

— Era döttrar liknöjda mot er! — ropade Dagobert med häpnad. — O, min general! . . . kan ni väl göra dem en sådan förebräelse?

— Nå, min Gud! . . . jag gör dem ingen förebräelse . . . de ha ju knappast haft tid att lära känna mig.

— De ha haft tid att lära känna er? — upprepade soldaten i en ton af förebräelse och förifrändande sig i sin ordning. — Ack! . . . hvarom tror ni väl att deras mor talade med dem, om det icke var om er? . . . Än jag då? . . . Var ni icke ständigt närvarande bland oss? . . . Och hvad skulle vi väl ha lärt era barn, om icke att känna och älska er?

— Du försvarar dem . . . Det är rätt . . . ty de älska dig mer, än mig — sade marskalken med en bitter känsla.

Dagobert kände sig så smärtsamt upprörd, att han betraktade marskalken, utan att svara honom.

— Nå ja — ropade marskalken med sorglig uppriktighet — nå ja . . . jag medger, att det är lågt och otacksamt . . . men, . . . jag kan icke hjälpa det. Tjugu gånger har jag varit afvundsjuk, . . . ja . . . grymt afvundsjuk öfver det tillitsfulla förtroende, som mina barn visa dig, under det att de mot mig visa sig skygga och förbehållsamma. Om deras melankoliska ansigten då och då lifvas af en känsla, som är någon smula gladare än vanligt, så är det när de se dig, när de tala med dig, under det att de för mig hysa ingenting annat, än vördnad . . . tvång . . . köld . . . Det der dödar mig. Säker om mina barns tillgifvenhet, skulle jag trotsat allt . . . öfvervunnit allt.

Då nu marskalken såg Dagobert skynda till den dörr, som förde till Rosas och Blendas rum, ropade hon:

— Hvart tar du vägen?

— Jag går att hämta era döttrar, min general.

— Hvarföre det?

— För att ställa dem midt framför er och säga till dem: Mina barn, er far tror, att ni icke älsken honom . . . Jag behöfver icke säga mer än det och . . . ni skall få se . . .

— Det förbjuder jag dig, Dagobert — ropade marskalken häftigt.

— Här är icke fråga om Dagobert nu, utan om det, att ni icke har rättighet till någon orättvisa mot era stackars små flickor.

Den gamle soldaten tog ännu ett steg närmare dörren.

— Dagobert, . . . jag befaller dig att stanna här — ropade marskalken, ännu högre, än förut.

— Hör på, min general, — sade den gamle, — Jag är er soldat, er underordnade, er tjänare, om ni så vill — men det ges ingen grad och ingen rang, som håller mig tillbaka, då fråga är om att försvara era döttrar . . . Allt skall förklaras . . . Att ställa den ena hederliga människan inför den andra . . . det är det bästa sätt jag känner.

— Blif kvar! — sade marskalken i så befallande ton, att soldaten, som var van vid lydnad, sänkte hufvudet och rödde sig icke ur fläcken.

— Hvad ämnar du göra? återtog Simon. — Gå och säg till mina döttrar, att jag tror, det de icke älska mig, och sålunda framkalla utgjutelser af en ömhet, som de stackars barnen icke känna . . . Det är icke deras fel . . . det är utan tvifvel mitt.

— Ack, min general — sade Dagobert i smärtsamt rörd ton — nu är det icke längre vrede, jag känner, då jag hör er tala så om era barn . . . det är sorg . . . det är bedröfvelse! . . . ni söndersliter mitt hjerta.

Marskalken, rörd af det uttryck, hvaraf Dagoberts ansigte nu stämpelades, fortfor i en mindre barsk ton:

— Nå-nå . . . får så vara . . . jag har väl orätt nu igen . . . Men nu frågar jag dig, utan bitterhet . . . utan afvund: äro icke mina döttrar mera öppenlystiga, mere förtroliga mot dig än emot mig?

— För tusan, min general, — ropade den gamle f. d. grenadieren — om ni utgår från den synpunkten, så kan jag också säga, att de äro förtroligare mot Rabat-Joie, än emot mig . . . Ni är deras far . . . och ehuru god en far må vara, så inger han dock alltid vördnad . . . De äro förtroliga mot mig! . . . ja, det tror jag förbannadt väl . . . Hvad dj-n vill ni de skola ha för aktning för mig, som, med undantag af mina stora mustascher och mina sex fot i längd, är som en gammal dada åt dem . . . ty jag har ju vaggat dem, vet jag . . . Och sedan så . . . om jag skall säga rent ut . . . så har ni, min general, allt ifrån er fars död, varit sorgsen, tankspridd . . . Barnen ha märkt det, och hvad ni anser för kall-sinnighet hos dem, är icke annat än oro öfver er, derom är jag säker . . . Ja, ja, min general; ni är orättvis . . . ni beklagar er öfver, att barnen hålla för mycket af er . . .

— Jag beklagar mig öfver, att jag lider — sade marskalken med smärtfull ifver. — Jag ensam känner höjden af mina lidanden.

— Ja, de måtte vara bittra, dessa lidanden — sade Dagobert, emot sin vilja hänförd af sin tillgifvenhet för flickorna, vida längre, än han sjelf både tänkte och ville. — Ja, era lidanden måtte vara rysliga, ty alla, som älska er, hafva känning deraf.

— Åter förebräelser, min herre!

— Nåväl, min general . . . förebräelser, ja — ropade Dagobert. — Det är snarare era barn, som ha skäl att beklaga sig öfver er, att anklaga er för kallsinnighet, emedan ni sålunda misskänner dem.

— Min herre — sade marskalken, som knappast kunde styra sig — min herre . . . det är nog . . . det är för mycket.

— Åh ja, det är nog — återtog Dagobert med ökad sinnesrörelse. — I alla fall . . . hvartill tjenar det väl att försvara dessa olyckliga barn, som icke kunna annat än underkasta sig sitt öde och egna er sin kärlek? . . . Hvartill skulle det tjena att försvara dem emot er olyckliga förblindelse.

Marskalken gjorde en rörelse af otålighet och vrede, hvarefter han, med tillkämpad kallblodighet, fortfor:

— Jag behöfver påminna mig allt, hvad du gjort för mig . . . och jag skall icke glömma det . . . ehuru . . .

— Men, min general, inföll Dagobert, — hvarföre tillåter ni icke, att jag går efter era barn?

— Begriper du då icke, att detta upptråde förkrossar . . . dödar mig? — ropade marskalken utom sig. — Du vill väl icke göra mina döttrar till vittnen af hvad jag lider . . . En fars sorg har sin värdighet . . . du borde vörda den.

— Vörda den? . . . Nej . . . ty det är orättvisa som är orsaken dertill.

— Nog, min herre . . . nog!

— Och icke nog dermed, — fortfor Dagobert, som icke längre lade något band på sig — icke nog dermed, att ni plågar er sjelf, . . . utan ni tar lifvet af era barn . . . ni dödar dem bara genom sorg, förstår ni . . . och det var icke därför, som jag förde dem hit ifrån det inre af Asien.

— Hvad! Förebräelser! . . .

— Ja; ty den verkliga otacksamheten emot mig består deruti, att ni gör era döttrar olyckliga.

— Gå ut! . . . gå genast ut! — skrek marskalken, alldeles utom sig och i en sådan vrede, att Dagobert, ångrande att hafva gått för långt, återtog: — Min general, jag har orätt . . . Jag har måhända felat i vördnad emot er . . . förlåt mig . . . men . . .

— Se så ja . . . jag förlåter dig, men jag anhåller, att du genast måtte lemna mig allena — yttrade marskalken, som med möda kufvade sin harm.

— Min general! . . . ett ord!

— Jag ber dig som en nåd, att du lemnar mig allena . . . jag ber dig derom som en tjänst, och det bör vara nog; tycker jag — sade marskalken, i det han fördubblade sina bemödanden, för att kufva sin allt mer och mer uppsvallande vrede.

En förfärlig blekhet följde nu på den starka rodnad, som under hela detta obehagliga uppträde hade färgat marskalk Simons ansigte. Dagobert, förskräckt öfver denna symptom, fördubblade sin enträgenhet.

— Jag hönfaller, min general, — sade han med bruten röst — tillåt mig, bara på ett ögonblick, att . . .

— Emedan ni fordrar det, min herre, så skall det väl bli jag, som lemnar rummet — sade marskalken och gick åt dörren.

Dessa ord yttrades på ett sätt, att Dagobert icke längre vågade vara envis. Han nedböjde hufvudet. Tillintetgjord, förtviflad, betraktade han ännu en gång marskalken under tystnad och med en ytterst hönfällande min; men vid en ny rörelse af vrede, som Rosas och Blendas far ej förmodade återhålla, utgick veteranen med långsamma steg.

Knappt voro några minuter förlidna, sedan Dagobert lemnat rummet, då marskalken, som, efter en lång och plågsam tystnad, hade flere gånger närmat sig den dörr, hvilken ledde in till hans döttrars rum och åter med en ångestfull tvekan gått derifrån, ändtligen gjorde nytt våld på sig, aftorkade svetten, som öfversköljde hans panna, sökte, så mycket möjligt var, att dölja sin upprörda sinnesstämning; och inträdde i den kammare, der Rosa och Blenda voro.

XIX.

PROFVET.

Dagobert hade haft rätt i att försvara sina barn, såsom han faderligt kallade Rosa och Blenda, men icke desto mindre var marskalkens fruktan för hvad han kallade ljumhet hos döttrarna olyckligtvis grundad på ett yttre sken. Sålunda kunde han, såsom han hade sagt till sin far, omöjigen utgrunda orsaken till den sorgliga förlägenhet, ja skygghet, som döttrarna visade i hans närvaro, och han började slutligen att i kallsinnighet för honom, för deras egen, älskade far, söka denna orsak. Än förebrådde han sig bittert, att han icke i deras närvaro lagt nog hand

på den smärta, som deras mors död hade förorsakat honom, och att han såmedelst kommit dem att tro, det de voro ur stånd att trösta honom; än fruktade han, att han icke visat sig nog öm, nog hjertlig emot dem, att han möjligen kunnat skrämman dem genom sin militäriska sträfhet. Stundom åter sade han med sönderslitande smärta till sig sjelf, att, som han alltid nödgats lefva långt aflägsnad ifrån sina barn, hade han ju förblifvit nästan främmande för dem. Med ett ord: de minst grundade misstankar framställde sig oupphörligt för hans sinne, och så snart sådana frön af tvifvel, misstroende och fruktan blifvit inkastade i en ömhetskänsla, så utvecklade de sig småningom med olycksbringande fruktsamhet.

Oaktadt denna inbillade köld, hvaraf han led så mycket, var marskalkens tillgifvenhet för sina döttrar så innerlig, att blotta sorgen öfver att nödgas öfvergifva dem ensam förorsakade den grymma tanken, hvilken gjorde honom lifvet så odrägligt. Det var en oafslätlig kamp emellan hans faderskärlek och en pligt, den han betraktade såsom helig.

Hvad åter den olyckliga verkan af förtälet angår, detta förtal, som var med all nödig skicklighet utspriddt, för att hederliga män, af marskalkens fordna krigskamrater, kunde sätta tro dertill, så hade detta förtal med en förfärande slughet blifvit uppfunnet och kringspiddt af prinsessan de Saint-Dizier. Man skall sedermera få veta både innehållet och ändamålet med dessa afskyvärda rykten, hvilka, i förening med så många andra frätande sår, dem marskalkens hjerta hade erhållit, rågade måttet af hans sorg och förtviflan.

Hänförd af den öfverretning, hvilken hos honom vållades af dessa oupphörliga *knappnålsstyng*, såsom han kallade dem, och dertill stött af några ord, hvilka undfallit Dagobert, hade han rytit åt denne; men då den gamle soldaten lemnat rummet, hade marskalken, som under en infallande tystnad vid mognare eftertänka erinrade sig de öfvertygande och varma uttrycken hos hans döttrars försvarare, känt inom sig något tvifvel uppstå angående den köld han förebrådde flickorna, och, efter att hafva fattat ett rysligt beslut, i fall det prof, han nu ville anställa, skulle bekräfta hans nedslående farhåga, inträdde han, såsom vi ofvanföre nämt, till sina döttrar.

Hans tvist med Dagobert hade varit så högljudd, att marskalkens röst, genom salongen, således genom tvenne dörrar, hade oredigt framträngt till de båda systrarnas öron, i deras sängkammare, dit de tagit sin tillflykt. Också uttryckte, vid fadrens inträde, deras bleka ansigten fasa och ångest. Vid åsynen af marskalken, hvars anletsdrag voro icke mindre upprörda, hade de båda flickorna vördnadsfullt stigit upp; men de stannade midt på golfvat, tryckande sig tätt intill hvarandra, synbart darrande.

Likväl var det icke vrede och hårdhet, som de läste på fadrens ansigte; det var en djup, nästan bönfallande smärta, som tycktes säga:

— Mina barn! . . . jag lider . . . jag tar min tillflykt till eder . . . trösten mig . . . älsken mig eller jag dör.

Uttrycket i marskalkens ansigte var i detta ögonblick så talande, att, då rädlans första intryck var öfverståndet, voro de moderlösa på väg att

kasta sig i fadrens armar; men erinrande sig den anonyma skrifvelsen, som sade, huru plågsamt uttrycket af deras ömhet vore för fadren, vexlade de en hastig blick och lade band på sin känsla.

Af en grym tillfällighet kände marskalken sig just i samma ögonblick fattad af en innerlig lust att för sina barn öppna sina armar. Han betraktade dem med afgudadyrkan. Han gjorde till och med en sakt rörelse, liksom för att kalla dem till sig, men vågade icke göra mer, af fruktan att ej blifva förstadd. Dock — de stackars barnen, förstenade af de trolösa råden, stodo der stumma, orörliga, darrande.

Vid denna skenbara köld, kände marskalken sitt hjerta sammandragas. Det var icke mer något tvifvel — hans döttrar förstodo hvarken hans förfärliga smärta eller hans förtviflade ömhet. — Alltid samma köld, — tänkte han. — Jag har då icke bedragit mig.

Emellertid sökte han dölja, hvad som föregick inom honom; han gick fram till flickorna och sade, med en så stadig röst, han förmädde:

— God dag, mina barn.

— God dag, min far — sade Rosa, som var mindre rädd, än systemen.

— Jag kunde icke få se er . . . i går! — sade marskalken med staplande röst. — Jag var så sysselsatt, ser ni . . . det var viktiga affärer jag hade att uppgöra . . . saker, som rörde min tjänst . . . Nå . . . j ären väl inte onda på mig, för det att jag försummar er. Han försökte småle, men vågade icke säga, att han förliden natt hade, för att stilla sin ångest, gått att betrakta dem under deras sömn. — Är det icke så — fortfor han — j förlåten väl, att jag glömde er.

— Ja, min far! — sade Blenda med nedslagna ögon.

— Än om jag nödsakades resa bort för någon längre tid — sade marskalken långsamt — så skulle ni väl trösta er öfver min frånvaro? . . . Är det icke så?

— Vi skulle vara mycket ledsna, om ni det allra ringaste besvärade er för vår skull — sade Rosa, erinrande sig den anonyma skrifvelsen, som talade om den uppoffring, flickornas närvaro förorsakade deras far.

Vid detta svar, afgifvet med lika mycken förlägenhet som blyghet, och hvaruti marskalken trodde sig se idel liknöjdhet, betviflade han icke mer sina döttrars kallsinnighet för honom.

— Det är förbi, — tänkte den olycklige fadren, i det han betraktade sina barn. — Ingen ömmare känsla för mig lefver i deras bröst . . . Om jag reser, eller om jag blir kvar . . . det qvittar dem lika . . . Nej . . . nej . . . de hålla icke af mig . . . när i detta högtidliga ögonblick . . . då de kanhända se mig för sista gången, . . . den barnsliga instinkten icke säger dem, att deras ömhet skulle kunna rädda mig.

Under denna sorgliga betraktelse hade Simon oafslåtligen, med djupa rörelse, betraktat sina döttrar. Hans manliga ansigte fick derunder ett så rörande, så sönderslitande uttryck, hans blick talade så tydligt om hans själs smärta, marter, och förtviflan, att Rosa och Blenda, förskräckta, alldeles utom sig, gifvo vika för en ofrivillig, öfverlagd rörelse, kastade sig om fadrens hals och höljde honom med tårar och kyssar.

Marskalk Simon hade icke sagt ett ord; hans döttrar hade icke heller sagt något, och likväl hade de alla tre förstätt hvarandra . . . En sympatetisk stöt hade i ett enda ögonblick elektriserat och sammansmält dessa tre hjertan.

Grundlösa farhågor, tomma tvifvelsmål, lögnaktiga uppgifter, trolösa råd . . . allt . . . allt var glömdt . . . allt hade vikit för den oemotståndliga känslan, som kastade barnen i fadrens armar. En plötslig förklaring ingaf dem tron på hvarandra, just i det ögonblick, då ett obotligt miss-troende var på väg att för alltid åtskilja dem.

I en enda sekund kände marskalken allt detta, men ord felades honom att uttrycka sina känslor. Darrande, förvirrad, utom sig af glädje, kysste han sina döttrars mun, panna, hår och händer, gråtande, suckande, leende ömsom. Han var från sina sinnen, han yrade, han var rusig af sällhet. Slutligen utropade han:

— Jag har återfunnit dem . . . eller snarare . . . jag har aldrig, aldrig förlorat dem . . . De älskade mig . . . o! . . . nu betviflar jag det jcke mera . . . de älskade mig . . . men de vågade icke säga mig det . . . Jag ingaf dem rädsla och fruktan . . . Och jag, som trodde . . . men, det är alltsammans mitt fel . . . Ack, min Gud, hvad detta gör godt! . . . hvad det ger styrka, mod och hopp! . . . Ha! . . . ha! . . . ropade han, skrattande och gråtande på en gång och öfverhopande sina döttrar med nya smekningar — må de nu komma och förakta mig, förarga, förolämpa mig . . . nu trotsar jag allt. — Se så, mina vackra blå ögon, mina ljufva blå ögon . . . se på mig . . . riktigt . . . riktigt . . . innerst in i ögat . . . detta skall ge mig nytt lif.

— O min far! . . . ni älskar oss då lika mycket, som vi älska er? ropade Rosa, med intagande oskuld.

— Vi få då ofta, mycket ofta . . . alla dagar kasta oss till ert bröst, omfamna er och säga, huru lyckliga vi finna oss af att få vara hos er — sade Blenda.

— Vi få då visa er, min far, de skatter af ömhet och kärlek till er, som vi uti våra hjertan hafva samlat, och som vi varit så ledsna öfver att ej få slösa på er.

— Vi få då säga er helt högt, hvad vi tänka inom oss.

— Ja, ni kunnen det — ni kunnen det! — sade marskalken, stammande af glädje. — Och hvem nekar er det, mina barn? . . . Dock nej! . . . nej! . . . svara mig icke. Nog om det framfarna! . . . jag vet allt . . . jag begriper allt . . . min sorgsenhet . . . min tankspriddhet . . . allt detta har ni tolkat på ett sätt som . . . ja, jag förstår . . . detta bedröfvade er . . . Er sorgsenhet deremot . . . förstår ni . . . den tolkade jag på mitt vis . . . emedan . . . ser ni . . . men hör bara . . . jag tänker ju icke på något enda af de ord, jag talar till er . . . Jag tänker på ingenting annat, än att betrakta er. — Det bländar mig . . . jag svindlar af glädje.

— O, betrakta oss, min far! . . . skåda in i våra ögon, ned i djupet af våra hjertan! ropade Rosa med förtjusning.

— Ni skall der läsa vår nuvarande sällhet och vår kärlek till er — tillade Blenda.

— Ni! . . . ni! — sade marskalken i en ton af mild förebräelse. — Hvad skall det betyda? — Vill ni vara så goda och kalla mig *du*? . . . jag säger *ni*, jag, för det j ären två.

— Min far, din hand! — sade Blenda, fattande sin fars hand och läggande den på sitt hjerta.

— Min far, din hand! — sade likaledes Rosa och fattade marskalkens andra hand.

— Tror du nu på vår lycka och på vår kärlek till dig? — återtog Blenda.

Det var omöjligt att beskrifva den intagande stolthet och den strålande, barnsliga kärlek, som afmålade sig i de båda unga flickornas förtjusande ansigte, medan deras far, med de tappra händerna tryckta mot deras varma hjertan, hänryckt räknade deras hjertans glada och snabba pulsslåg.

— Ack ja! . . . endast glädjen och kärleken kan sålunda komma hjertat att klappa, — sade marskalken.

Ett slags grof och qväfd suck, som hördes från dörren, hvilken blifvit lemnad öppen, kommo de båda brunetta hufvudena och det gråa hufvudet att vända sig om, och de sågo nu Dagoberts stora ansigte, lutadt emot nosen af Rabat-Joie, hvilken hade rest sig upp emot sin husbonde.

Soldaten, som med sin lilla blårutiga näsduk torkade sina ögon och sina mustascher, förblef för resten orörlig, såsom guden Termes. Då han äntligen förmådde tala, skakade han på hufvudet och sade till marskalken med hes röst; ty den gode gubben hade tårarna i halsen:

— Jag sade . . . ju . . . det der . . . jag!

— Tyst! — sade marskalken, i det han gaf honom ett tecken af hemligt förstånd. — Du var en vida bättre far, än jag, min gamle vän . . . Kom nu och omfamna flickorna . . . Jag skall icke längre vara svartsjuk.

Marskalken räckte handen åt den gamle soldaten, som hjertligt tryckte den, medan de båda flickorna kastade sig om gubbens hals, och Rabat-Joie, som enligt sin vana, ville vara med om glädjen, reste sig på bakfötterna och lade framtassarna på sin husbodes rygg.

Det var ett ögonblicks djup tystnad.

Marskalkens, hans båda döttrars och den gamle trogne vännens himmelska salighet, under detta ögonblick af innerlig förtrolighet, afbröts nu genom ett gläfsande af Rabat-Joie, som i detsamma lemnade sin tvåfotställningen.

Den lyckliga gruppen åtskiljdes, blickade åt sidan, och varseblef Jo-crisses dumma ansigte. Han såg ändå mera nötaktig ut och gapade vida mera, än någonsin förut. Han stod som en bild i dörröppningen, med stirrande ögon, hållande på ena armen sin eviga vedkorg och en qvast under den andra.

Ingenting försätter människan i så glädtigt lynne, som sällheten. —

Också, oaktadt besöket i öfrigt var störande och föga välkommet, skallade vid denna groteska syn ett friskt och hjertligt skratt från Rosas och Blendas läppar.

Jocrisse, som narrade marskalkens döttrar att skratta, sedan de så länge varit bedröfvade och nedslagna, hade således rätt till undseende af marskalken, som sade till honom med mycken godhet:

— Hvad vill du, min gosse?

— Min hertig, det är icke jag, — sade Jocrisse, läggande handen på sitt bröst, som om han hade affagt en ed. I detsamma tappade han qvasten, som han höll under armen.

De unga flickornas skratt fördubblades.

— Huru, är det icke du? — sade marskalken.

— Häråt, Rabat-Joie! — ropade Dagobert, ty den kloka och snälla hunden tycktes hafva någon elak aning angående det förmenta dumhufvudet, hvarföre han med arg min nalkades honom.

— Nej, herr hertig, det är icke jag, — återtog Jocrisse. — Det var kammartjenaren, som sa' åt mig, då jag skulle bära upp ved, att jag skulle säga till herr Dagobert, eftersom jag bar upp ved, att han skulle säga till hertigen, att herr Robert ville tala med hertigen.

Vid herr Roberts namn studsade marskalken.

Herr Robert var Rodins hemliga utskickade, angående det möjliga, churu äfventyrliga företaget, i fråga om försöket att bortföra Napoleon II.

Efter ett ögonblicks tystnad yttrade marskalken, hvars ansigte ännu strålade af sällhet, till Jocrisse:

— Min gosse, bed herr Robert, att han ett ögonblick väntar der nere.

— Ja, herr hertig, svarade denne och bugade sig ända ned till golvet.

Då den dumme karlen nu lemnade rummet, sade marskalken med glädttig röst till sina döttrar:

— J begripen väl, att, på en sådan dag och i en sådan stund som denna, lemnar man icke sina barn — icke ens för herr Robert.

— O, så mycket bättre, min far! ropade Blenda, ytterst glad; ty herr Robert har alltid misshagat mig.

— Har ni skrifdon der? — frågade marskalken vidare.

— Ja, min far, der, på bordet, svarade Rosa lifligt, i det hon visade marskalken till ett litet bord, som stod under ett af fönstren i rummet, och dit marskalken nu ställde sina steg.

Af skyldig grannlagenhet stannade de båda flickorna qvar vid kaminen, hvarest de stodo och höllo hvarandra ömt omfamnade, liksom för att sins emellan fröjda sig öfver denna oväntade glädjedag.

Marskalken satte sig vid sina döttrars skrifbord, och gaf tecken åt Dagobert att närma sig.

Under det han, fort och med stadig hand, skref några rader, yttrade han till soldaten, leende, och så lågt, att döttrarna omöjligen kunde uppfatta, hvad han sade:

— Vet du, hvad jag nästan hade beslutit mig till, för en stund sedan, innan jag gick hitin?

N:o 42.

40*.

— Hvad hade ni då beslutit, min general?

— Att skjuta mig för pannan . . . Det är mina barn, som jag har att tacka för mitt lifs räddning.

Marskalken fortfor att skriva.

Vid detta förtroende gjorde Dagobert en hastig rörelse; derefter svarade han, likaledes med låg röst:

— Åtminstone hade det icke blifvit med era pistoler, som ni kommit att skjuta er, ty jag hade borttagit knallhattarna.

Marskalken vände sig hastigt om och såg med bestört min på den gamle.

Soldaten böjde bekräftande på hufvudet och tillade: — Gud ske lof, det är nu slut med alla de der idéerna!

I stället för svar, pekade marskalken med tårfull, men tillika glädje-strålände blick, på sina döttrar; derefter förseglade han den af några rader bestående biljetten, och gaf den åt veteranen, sägande:

— Lemna detta till herr Robert; jag skall komma till honom i morgon.

Dagobert tog biljetten och gick ut.

Marskalken, som återvände till sina döttrar, yttrade gladt, i det han sträckte armarna åt dem:

— Se så, mina fröknar! . . . två sköna kyssar, för det jag åt er uppoffrat den stackars herr Robert! . . . Kanske jag icke förtjent dem?

Rosa och Blenda störtade till fadrens bröst.

Ungefär vid samma tid, som dessa händelser tilldrogo sig i Paris, funnos tvenne resande, hvilka, ehuru långt skilda från hvarandra, genom rymden vexlade hemlighetsfulla tankar.

XX.

RUINERNA AF KLOSTRET SAINT-JEAN-LE-DÉCAPITÉ.

Solen är i nedgången.

Längst in uti en ofantlig granskog, i den allra dystraste enslighet, höja sig ruinerna af ett förfallet kloster, fordom helgadt åt *Saint-Jean-Le-Décapité*.

Murgrön, parasitväxter och mossa betäcka nästan helt och hållet de svarta och förvittrade stenarna; några mest nedramlade hvalfbågar, några med hvälfda fönster försedda murar, stå der ännu och asteckna sig mot den svarta skogens mörka botten.

Beherskande hela denna massa af sten och grus, upprätt stående på sin horniga pedestal, som till hälften betäckes af slingväxter, har en kolossal, här och der stympad, stenstaty förblifvit någorlunda skonad af tidens tand.

Denna staty är hemsk och ohygglig.

Den föreställer en man utan hufvud.

Iklädd den antika togan, håller han i sina händer ett fat . . . på detta fat ligger ett hufvud. — Detta hufvud är hans eget.

Det är den Helige Martyren, Johannes Döparen, som på befallning af Herodias affifvades.

Tystnaden är högtidlig.

Tid efter annan höres dock det dofva suset i de ofantliga trädens grenar, vaggade hit och dit af vinden.

Tunga moln, kopparfärgade af den nedgående solen, draga långsamt öfver skogen och spegla sig i en liten bäck, som flyter förbi klosterruinerna och tar sitt utlopp midt igenom en massa af oerhörda klippor.

Vattnet rinner, molnen tåga förbi, de hundraåriga träden rista sig och nordanvinden tjuter.

Plötsligen visar sig en människogestalt på den lilla öppna platsen emellan dessa oräkneliga stammar, hvilkas rötter förlora sig i ett bottenlöst djup.

Det är en qvinna.

Hon går långsamt fram till ruinerna . . . uppnår dem . . . vidrör den fordom heliga marken.

Denna qvinna är blek; hennes ansigte är bedröfvadt; hennes långa, fladdrande klädnad är, äfvensom hennes fötter, betäckt af dam; hennes gång matt och vacklande.

Ett stenblock ligger vid brädden af källan, tätt bredvid det halsuggna helgonets staty.

På detta stenblock nedsjunker den trötta qvinnan, utmattad och slämtande.

Och likväl har hon, i många dagar, många år, många sekler gått . . . gått . . . utan att tröttna.

Nu känner hon, för första gången, en öfvervinnelig trötthet, för första gången äro hennes fötter ömma.

Hon, som med jemna, stadiga och säkra steg gick öfver de brännande öknarnes rörliga lava, under det hela karavaner slukades af den glödhetas sandens vågor . . .

Hon, som med fasta och likgiltiga fjät trampade de nordliga regionernas eviga snö, vandrade genom isiga ödemarker, der ingen människovarelse kan lefva . . .

Hon, som skonades af brandens frässande lågor och af flodens brusande böljor . . .

Hon — slutligen, som i så många sekler hade haft ingenting mer gemensamt med menskligheten, . . . hon känner nu, för första gången kroppslig smärta.

Hennes fötter blöda; . . . hennes lemmar äro förlamade af trötthet . . . en brännande törst plågar henne.

Hon känner dessa vedermödor . . . hon lider deraf . . . och likväl vägar hon knappast tro derpå.

Hennes glädje skulle då vara för utomordentlig.

Emellertid sammandrager sig allt mer och mer hennes torra strupe . . . hela hennes bröst tyckes brinna invertes . . . Hon varseblir källan och

störtar sig på knä, för att släcka sin törst uti detta kristallklara vatten, genomskinligt som en spegel.

Hvad händer?

Knappast hafva hennes brännheta läppar vidrört den rena och friska böljan, förrän hon, som ännu ligger knäböjd, med båda händerna stödda mot källbrädden, hastigt upphör att dricka och deremot uppmärksamt beskådar sin bild i den klara, svala vattenspegeln.

Glömmande den törst, som ännu förtär henne, uppgifver hon plötsligt ett högt rop . . . ett rop af innerlig, utsäglig, from glädje . . . såsom ett oändligt tackoffer åt Herran.

I den klara spegeln har hon varseblifvit, att hon åldrats.

På några dagar, på några timmar, på några minuter kanhända, har hon hunnit medelåldern.

Hon, som i mer än aderton hundra år alltid varit tjugofem år gammal, och som genom verlden och generationerna släpade denna oförgångliga ungdom . . .

Hon hade åldrats; . . . hon kunde således . . . äfven hon, hoppas på döden.

Hon visste nu, att hvarje minut af hennes lif förde henne närmare grafven.

Hänförd af detta lufva hopp, reser hon sig upp, lyfter ansigtet mot himmelen, sammanknäpper händerna och antager en ställning af brinnande, andäktigt bön.

Då fästas oförmodadt hennes blickar på den stora stenbilden, som föreställer den halshuggne Johannes Döparen.

Hufvudet, som martyren bär i sina händer, tyckes, ur de genom döden halfslutna ögonstenarna af granit, kasta en blick af ömkan och deltagande på den irrande Judinnan.

Det är verkligen hon . . . det är Herodias . . . hon . . . som under ruset af en hednisk fest, bad om helgonets hufvud.

Och det är vid foten af den helige martyrens bild, som den odödligt, hvilken i så många århundraden tyngt Herodias, nu tycks vara lättad.

"O, du egenomträngliga hemlighet . . . du gudomliga hopp! — utropade hon. — Ändtligen mildras himlens vrede. Herrans hand leder mig till foten af denne helige martyrs bild . . . det är här jag åter börjar blifva en mensklig varelse. — Och det var dock för att hämnas martyrens död, som Herren dömdo mig att evigt vandra!

"O, min Gud! . . . wätte jag icke vara den enda, som fått förlåtelse! . . . Han . . . den der handverkaren, hvilken, likasom jag, konungadottren, äfvenledes vandrar från sekel till sekel, — kan äfven han, liksom jag, hoppas att en gång hinna målet för sin eviga vandring?

"Hvar är han, o Herre? . . . hvar är han? . . . Har du fräntagit mig den förmåga jag hade, att, oakadt den rymd, som skiljde oss åt, höra och se honom? — Återgif mig . . . o, återgif mig i detta högtidliga ögonblick denna gudomliga gåfva . . . Återgif mig den, o Herre! . . . ty, i samma mån jag känner dessa verkningar af den menskliga bräcklighet,

heten, dem jag välsignar såsom förebud till det annalkande slutet på mina eviga lidanden, — i samma mån förlorar min syn kraften att tränga genom oändligheten, och mitt öra förmågan att höra den från världens ena ända till den andra irrande mannen”.

Natten inbröt, mörk och stormig. Det blåste i den höga granskogen.

Öfver furornas mörka toppar började månans silfverskifva uppstiga, långsamt befriande sig från några dystra moln, hvaraf den hittills varit höljd.

Den vandrande Judinnans bön hade måhända blifvit hörd.

Hastigt sammanföllö hennes ögonlock, händerna hopknäpptes och hon förblef stilla, knäböjd, vid foten af ruinerna . . . orörlig, som en bildstod emellan grafvar.

Hon hade då en sällsam syn.

XXI.

KULLEN MED KORSET.

Sådan var Herodias' syn:

På spetsen af ett högt, kalt, skrofligt och brant berg höjer sig en kulle med ett kors.

Solen är i nedgången, liksom då den vandrande Judinnan, matt och uttröttad släpade sig till ruinerna af Saint-Jean-le-Décapité.

Den stora christusbilden på korset, som beherrsakar höjden och den ofruktbara, ensliga, oändliga slätten — den stora christusbilden aftecknar sig, hvit och blek, mot de mörkblå skyar, som öfverallt betäcka himmelen, och som antaga en mörk violett färg, ju mer de sjunka mot horisonten . . .

Mot horisonten . . . hvarest den nedgående solen qvarlemnadt ett hemskt . . . blodfärgadt sken.

Så långt ögat kan nå, synes ingen den ringaste växtlighet på denna ohyggliga ödemark, endast betäckt med sand och kisselsten, liksom en uttorkad oceans urgamla bädd.

En dödstygnad herrskar i denna ödsliga trakt.

Då och då komma jättestora gamar, svarta, med nakna röda halsar och gula blänkande ögon, långsamt flygande öfver ödemarken, för att derstädes blodigt frässa af det rof de fångat i mindre vilda trakter.

Huru har detta kors blifvit upprest, så fjerran, fjerran bort ifrån hvarje människoboning?

Jo — det har, med stor kostnad, blifvit uppfördt af en ångerfull syndare. Denne hade gjort sina medmänniskor mycket ondt . . . och, för att vinna förlåtelse för sina brott, hade han på knä krupit uppför berget och blifvit cenobit . . . det vill säga, att han, ända till sin död, hade bott vid foten af det ofvannämnda stora korset, skyld endast af ett uselt halm-tak, till det mesta bortsopadt af vinden.

Solen sänker sig alltmer.

Himlen blir allt mörkare, de lysande ränderna vid horisonten, hvilka nyss voro purpurfärgade, börja småningom fördunklas, alldeles som jern-

stänger, hvilka blifvit glödgade i elden och sedan småningom kallna och mörkna.

Plötsligt höres, bortom höjdens vestra slutning, bullret af några lossnande stenar, hvilka med mycket brak rulla ända ned till foten af berget.

En resande, som hade gått öfver slätten och i en timmas tid hållit på att klättra uppför det branta berget, hade med sin fot lossat dessa stenar.

Ännu syntes icke vandringsmannen, men hans långsamma, afmätta steg höras. Ändtligen hinner han bergets spets och hans resliga växt aftecknar sig mot den molnhöljda himmelen.

Den resande är lika blek, som Christus på korset; på hans breda panna sträcker sig, från den ena tinningen till den andra, en svart rand.

Det är Jerusalems Skomakare.

Det är handtverkaren, som genom fattigdom, orättvisa och förtryck, blef hård och elak . . . det är han, hvilken utan medlidande med gudamänniskan, som bar korset, hade från sin boning bortstött denne, . . . i det han med sträf röst ropade:

GÅ! . . . GÅ! . . . GÅ! . . .

Och alltifrån den dagen har den hämnande Guden sagt till Jerusalems Skomakare:

GÅ! . . . GÅ! . . . GÅ! . . .

Och han har gått . . . oupphörligt gått!

Och Herren, som icke dertill inskränkte sin hämd, ville stundom fästa döden vid den irrande mannens spår . . . ville, att oräkneliga grafvar skulle vara de tusenfaldiga gränsstenarne för hans mördande gång genom världen.

Och det var för den oupphörligt vandrande mannen lugna stunder under hans oändliga smärta, . . . dessa stunder, då Herrans osynliga hand sköt honom in i djupa ödemarker, sådana som den öken, der han nu framsläpade sina steg; ty då han vandrade öfver denna öde slätt, då han klättrade uppför denna branta klippa, då åtminstone slapp han höra de hemska dödslockorna, hvilka annars utan uppehör klämtade för hans öron i de bebodda trakterna.

Hela dagen, och ännu i denna stund, hade den irrande mannen, med hela sin själ försänkt i sina tankars svarta, bottenlösa djup, gående dit den osynliga handen förde honom, vandrat med huvudet nedsänkt emot bröstet, med ögonen fästade på marken, tvärs öfver slätten och upp till spetsen af det branta berget . . . utan att blicka upp till himmelen . . . utan att varseblifva kullen . . . utan att se Christus på korset.

Den vandrande Juden tänkte på de sista telningarna af sin slägt . . . han tänkte med hjertat sönderslitet af tusende smärtor, på de många och stora faror, som ännu hotade dem.

Och med bitter förtviflan, en förtviflan, så djup som oceanen, satte sig Jerusalems Skomakare vid foten af kullen.

I detta ögonblick kastade en af solens sista strålar, som vid horisonten genouträngde den tunga, mörka molnmassan, sitt guld på bergets topp och gaf åt kullen en glans, hjert och blodig, som skenet af en eldsvåda.

Juden stödde i detta ögonblick sin panna mot handen . . . hans långa

hår, hvarmed aftonstormen lekte, hade beslöjat det bleka ansigtet, då han plötsligt bortströk lockarna från panna och ögon, och spratt till af förundran; — han, som på så lång tid aldrig hade förundrat sig öfver någonting.

Med en lång, slukande blick betraktade han den långa härtesten, som han höll i handen. . . Han märkte då, att hans hår, nyss så svart som natten, hade blifvit grått.

Han, likasom Herodias, hade åldrats.

Loppet af hans ålder, sedan aderton århundraden afstannadt, hade nu återtagit sin fart.

Således kunde äfven han, i likhet med den vandrande Judinnan, hoppas på grafven.

Kastande sig på knä, höjde han ansigte och händer mot himlen . . . för att af Gud begära förklaring på denna hemlighet, som ingaf honom ett så förtjusande hopp.

Då stannade hans blickar för första gången på den korsfäste Kristus, som höjde sig öfver kullen, alldeles som den vandrande Judinnan hade fäst sin blick på Johannes Döparens granitöga.

Christusbilden, hvars hufvud var nedböjdt under törnekronans tyngd, tycktes, från höjden af sitt kors, med mildhet och förlåtelse skåda ned till denne handverkare, den han från sekel till sekel hade förbannat, och som nu, liggande på knä, med kroppen tillbakalutad, i en ställning af förskräckelse och häpnad, sträckte mot honom sina bönfällande händer.

”O, Kristus! — ropade Juden. — Herrans hämnande hand har fört mig till foten af detta så tunga kors, hvilket du, dignande af trötthet, bar. O Kristus! . . . du ville stanna för att hvila dig på tröskeln af min fattiga boning, och jag, i min obevekliga hårdhet, bortstötte dig och sade: Gå! . . . Gå! . . . och nu, efter mitt långa, irrande lif, befinner jag mig åter vid foten af detta ditt kors . . . och nu . . . nu först finner jag, att mitt hår grånat . . . O Kristus! . . . har du då i din gudomliga nåd, i din ousägliga godhet, förlåtit mig? . . . Har jag då kommit till målet af min eviga bana? . . . Männe din himmelska barmhärtighet slutligen förunnar mig grafvens hvila, som hittills beständigt flytt mig? . . . O, om din mildhet nedsänker sig till mig, . . . må den då äfven sänka sig ned till denna qvinna, hvars straff är lika med mitt! — Beskydda äfven de sista afkomlingarna af min släkt! . . . Hvad blir deras öde, o Herre? . . . Den ende bland dem alla, som af olyckan blef förderfvad, har redan försvunnit från denna jord . . . Är det derföre, som mitt hår har grånat? . . . Blir mitt brott icke försonadt förr, än ingen enda tening af vår förbannade släkt mer finnes kvar på jorden? — Eller kanske detta bevis på din allsvåldiga godhet, o Herre, hvilket återger mig åt menskligheten, bebådar de minas räddning och sällhet? . . . Skola de slutligen segrande genomgå de hotaude farorna? — Skola de, i utförandet af allt det goda, som deras stamfader anbefallte dem, förtjena nåd för sig sjelfva och för mig? — eller skola de, af dig, o Herre, oåterkalleligen förbannade, såsom afkomlingar af en förbannad släkt, aftvä den medfödda fläck, hvilken genom mitt brott vidlåder dem?

O, säg, säg Herre — skall jag jemte dem blifva förlåten? . . . Skola de jemte mig blifva straffade?"

Förgäfvles hade skymningen lemnat rum för én svart och stormig natt; . . . ännu alltid bad Juden, bad, ständigt knäböjd vid korsets fot.

SJUTTONDE AFDELNINGEN.

I.

RÄDPLÄGNINGEN.

Följande scen tilldrog sig i hotellet Saint-Dizier, tvenne dagar efter den, då marskalk Simous och hans döttrars inbördes förklaring ägt rum.

Prinsessan afhör med yttersta uppmärksamhet Rodins ord. Den vördige fadren står, enligt sin vana, med ryggen stödd emot spiseln, hållande händerna nedstoppade i bakfickorna på den gamla bruna rocken. Hans stora, smutsiga skodon hafva lemnat fula märken efter sig på hermelinsmattan, som omgifver det främre af spiseln. En innerlig tillfredsställelse står att läsa på jesuitens likaktiga ansigte.

Prinsessan de Saint-Dizier, klädd med denna för en kyrkans moder så passande, förtäcka behagsjuka, som hon numera ständigt förstod att iakttaga, vände intet ögonblick sina ögon ifrån Rodin, ty denne hade helt och hållet utstuckit abbé d'Aigrigny, i fråga om prinsessans ynnest. Flegman, djerfheten, det öfverlägsna snillet, den sträfva och herrsklystna karakteren hos denne ex-socius, gjorde intryck på den stolta qvinnan, kufvade henne och ingaf henne en uppriktig beundran, nästan förtjusning; det fanns ingenting hos denna prest, ända till hans cyniska snuskighet, ända till hans icke sällan förolämpande och plumpa svar, som icke för prinsessans skämda smak hade något tilldragande, ingenting, som hon icke nu vida föredrog framför den vackré pater d'Aigrignys prydliga och väl-luktdoftande figur.

— Ja, madame, — sade Rodin med allvarlig och öfvertygande ton; ty detta slags folk demaskera sig aldrig, icke ens inför sina medbrottsliga; — ja, madame; underrättelserna från vårt kloster, Saint-Hérem, låta förträffligt. Hardy, . . . fritänkaren . . . kättaren, har slutligen kastat sig i vår heliga, katolska, apostoliskt-romerska kyrkas sköte.

Sedan Rodin med skrymtaktig min hade talat dessa sista ord i näsan, böjde den skenheliga damen vördnadsfullt på hufvudet.

— Nådens hand har vidrört denne ogudaktige, — fortfor Rodin, — och har skakat honom så starkt, att han, i sin ascetiska entusiasm, genast velat aflägga de löften, som fästa honom vid vårt heliga samsfund.

— Så snart, min far? — sade prinsessan förvånad.

— Våra stadgar förbjuda en sådan brådska . . . så vida det icke är fråga om en botgörare, som befinner sig *in articulo mortis* (i dödstillstånd), och anser såsom väsendtligen nödvändigt för sin salighet att dö uti vår drägt och att åt oss testamentera alla sina ägodelar . . . till Herrens äras utbredande.

— Skulle då Hardy verkligen befinna sig uti en så förtviflad belägenhet, min fader?

— Ja, ty febern förtär honom. — Efter så många på hvarandra följande slag, hvilka tillsammans bidragit att inleda honom på salighetens väg, — sade Rodin med låtsad andakt, — har denna så bräckliga, så fina natur ändtligen blifvit förstörd, både i fysiskt och moraliskt hänseende. Också skola de stränga ordenspligterna, spåkningarna och öfverretningens gudomliga njutning, vida fortare, än eljest vore fallet, för honom jemna vägen till det eviga lifvet. Det är icke omöjligt att efter några dagar . . .

Presten skakade på hufvudet med en hemsk min.

— Så snart, som om några dagar, min far?

— Det är nästan säkert. Jag har således, i kraft af min fullmakt att meddela dispens, kunnat tillåta, att denne älskelige botgörare, *in articulo mortis*, upptages såsom medlem af vårt heliga samfund, till hvilket han, enligt reglorna, afträdt allt, hvad han nu äger och framdeles kan komma att äga . . . så att han nu för närvarande har ingenting att sköta om, annat än sin själs salighet. Se der åter ett filosofismens offer, som blifvit ryckt undan Satans klor.

— Ack, min far! — ropade den skenheliga, full af beundran, — detta är en märkvärdig omvändelse. Pater d'Aigrigny har sagt mig, huru mycket ni haft att kämpa mot abbé Gabriels inflytande.

— Abbé Gabriel, — inföll Rodin — har blifvit tuktda därför, att han blandade sig i sådant, som icke angick honom, jemte ännu mycket mer. — Jag har begärt interdikt emot honom . . . och han har af sin biskop blifvit förklarad i bann, samt afsatt ifrån sin kyrkoherdebeställning. Man säger, att han, för att fördrifva tiden, springer på kolerasjukhusen, i akt och mening att der sprida kristlig tröst, — detta är något, som man icke kan hindra. — Men den der ambulatoriska tröstaren luktar kättare på en half mils afstånd.

— Det är en farlig karl, — yttrade prinsessan, — ty han har mycket inflytande på folk i allmänhet. Också fordrades det er beundransvärda, oemotståndliga vältalighet, för att tillintetgöra de afskyvärda verkningsarna af abbé Gabriels råd, då han hade föresatt sig att återföra Hardy till det världsliga, praktiska lifvet. — I sanning, min fader, ni är en annan Sanct Chrysostomus.

— Vackert, vackert, madame, — sade Rodin, vresigt; ty han var föga trakterad af detta smicker.

— Jag säger er, att ni är en Sanct Chrysostomus, — återtog prinsessan ifrigt, — ty ni förtjenar, liksom han, tillnamnet af den Helige Johannes med guldmunnen.

— Prat, min prinsessa — sade Rodin snäsigt och höjande på axlarna: o 42.

na; — jag, en *guldmun*? — Jag har dertill för bleka läppar och för svarta tänder. — Ni skämtar med er *guldmun*.

— Men, min far . . .

— Men, madame . . . jag nappar icke på sådana krokar, jag — återtog Rodin vresigt. — Jag hatar komplimanger, jag sätter alldeles inte värde på dem.

— Må er blygsamhet förlåta mig, min far! . . . sade den skenheliga frun ödmjukt. — Jag har icke kunnat emotstå mitt begär att få betyga er min beundran; ty, alldeles som ni förutsade . . . eller förutsåg, för några få veckor sedan, äro nu redan tvenne medlemmar af familjen Renepont *skilda från allt anspråk på arvet*.

Rodin betraktade prinsessan de Saint-Dizier med en mildare och mera gillande blick, då han hörde henne sålunda benämna hans ställning till de båda aflidna arfvingarna. Ty, enligt Rodins mening, kunde Hardy, i ansende till sin donation och sin mördande ascetism, icke längre anses tillhöra världen.

Den skenheliga damen fortfor:

— En af dessa menniskor, den usle handtverkaren, blef af sina laster dragen i förderfvat; . . . den andre har ni fört på salighetens väg, i det ni exalterade hans ömma och menniskoälskande böjelser. Ärad vare således ni, min far, för era förutsägelser! — ty ni sade ju: "Det är till passionerna, jag skall vända mig, för att hinna målet."

— Triumfera bara icke för hastigt, jag ber — sade Rodin otåligt. — Än er bror dotter då? . . . och marskalk Simons döttrar? — Hafva dessa personer också fått ett kristligt slut? — eller ha de slagit arfsfrågan ur hägen, så att vi så der hastigt kunna gläda oss?

— Nej, tyvärr.

— Näväl . . . ni ser det sjelf, min prinsessa! — Låtom oss icke förlora tiden med att lyckönska oss öfver det förflutna . . . tänkom hellre på det kommande. Den stora dagen nalkas; vi ha icke långt till den 4 Juni . . . Himlen gifve, att vi icke måtte få se de fyra medlemmarna af familjen, hvilka ännu lefva, framhärda i obotfärdighet intill denna dag och slutligen komma i besittning af detta omätliga arf . . . ett medel till förderf i deras händer, men ett medel till Herrans äras och Hans heliga kyrkas förherrligande, om det fölle i händerna på Jesu samfund!

— Det är sant, min far.

— I anledning häraf, borde ni, min prinsessa, besöka era affärsmän, i fråga om er bror dotter.

— Jag har besökt dem, min far; och churu oviss framgången är af det, hvarom jag talade med er, så kan man dock försöka. Jag hoppas i dag få veta, om det på laglig väg är möjligt.

— Kanske torde man . . . under det mellanstånd, hvaruti denna nya ställning skall försätta henne, finna medel . . . till hennes omvändelse — sade Rodin med ett besynnerligt och obyggligt småleende; — ty hittills, alltifrån den tid, då hon lyckades närma sig till Hinduen, synes dessa båda hedningars sällhet vara oföränderlig och strålande som diamanten

... ingenting kan bita derpå, icke ens Faringis tand. — Men låtom oss hoppas, att Herran skall tukta denna fäfänga och brottsliga sällhet.

Detta samtal afbröts af pater d'Aigrigny, som inträdde i salongen och ropade, så snart han kom i dörren:

— Victoria!

— Hvad säger ni? — frågade prinsessan.

— Han har rest — han reste i natt! . . . sade d'Aigrigny.

— Hvem då? — frågade Rodin.

— Marskalk Simon, — svarade d'Aigrigny.

— Ändtligen! — utbrast Rodin, som icke kunde dölja sin innerliga glädje.

— Det är tvifvelsutan hans samtal med general d'Havrincourt, som gjort slag i saken, — ropade prinsessan — ty jag vet, att han haft ett samtal med generalen, hvilken, i likhet med så många andra, satt tro till de mer eller mindre grundade rykten, jag satt i omlopp . . . Alla medel äro goda, då det är fråga om att komma åt de ogudaktige, — tillade prinsessan såsom ursäkt.

— Har ni några närmare underrättelser? — frågade Rodin.

— Jag kommer nu från Robert, — svarade d'Aigrigny. — Dennes ålder och signalement kan alldeles passa in på marskalkens ålder och signalement. Robert har rest med papperen. Det var blott en sak, som i högsta grad förvånade er agent.

— Hvad då för sak? — frågade Rodin.

— Jo; han hade hittills haft mycket svårt att besegra marskalkens tvekan; . . . han hade, bland annat, märkt, att marskalken var dyster och nedslagen. — I går deremot fann han honom så lycklig, så glädjestrålalande, att han ej kunde underlåta att fråga honom om orsaken till denna förändring.

— Nåväl? — utropade på en gång Rodin och prinsessan, ganska förvånade.

— Jag är i sanning den lyckligaste man på jorden — skulle marskalken svarat; — ty med glädje och sällhet går jag att uppfylla en helig pligt.

De trenne deltagarne i detta uppträde betraktade hvarandra stillatigande.

— Hvad har kunnat åstadkomma denna hastiga förändring uti marskalkens lynne? — yttrade prinsessan med tankfull min. — Man räknade just tvärtom på sorger och allt slags förtret, för att inleda honom i detta äfventyrliga företag.

— Jag grubblar förgäfvos derpå — sade Rodin, eftersinnande. — Dock . . . han har emellertid rest, och vi måste, utan att förlora ett ögonblick, söka inverka på hans döttrar. — Tog han den förbannade soldaten med sig?

— Nej, — svarade d'Aigrigny, — olyckligtvis icke. Denne, som af det förflutna lärt sig att vara misstrogen, skall nu fördubbla sina försigtighetsmått; och en man, som i detta förtyvillade fall hade kunnat vara oss till mycken hjälp emot honom, har blifvit angripen af smittan.

— Hvem då? — frågade prinsessan.

— Morok. Jag kunde räkna på honom uti allt . . . för allt . . . öfver allt . . . och han är förlorad; ty om han ock går igenom sjukdomen, så dukar han förmodligen uuder för ett obotligt och ändå förskräckligare öndt.

— Hvad menar ni?

— Han blef, för få dagar sedan, biten af en, menageriet tillhörig, stor dogg; följande dagen befanns, att hunden hade vattuskräck.

— Ha! . . . det är förskräckligt! — ropade prinsessan. — Hvar är den olycklige?

— Han är förd till ett af de i Paris inrättade provisoriska sjukhusen; ty hittills har endast koleran yppat sig hos honom . . . och . . . jag upprepar det ännu en gång — det var för oss en dubbel olycka, ty han var oss tillgifven, och en karl, som var beslutsam och färdig till allt. — Dessutom skall soldaten, flickornas väktare, bli omöjlig att nalkas, och det är dock endast genom honom som man kan komma åt marskalk Simons döttrar.

— Det är påtagligt, — sade Rodin.

— Synnerligast, sedan de anonyma breffen ånyo väckt hans misstan-
kar, — tillade d'Aigrigny — och . . .

— Efter vi tala om de der anonyma breffen, — inföll Rodin hastigt, — så är det en sak, som kan vara god för er att veta; jag skall säga er hvarföre.

— Hvad är det?

— Utom de bref, ni vet, har marskalk Simon erbållit många andra, hvarom ni är okunnig, och i hvilka man, genom alla upptänkliga medel, sökt uppreta hans raseri mot er, i det man erinrat honom om alla de skäl, han hade att hata er, och gycklat öfver, att er egenskap af andlig satte er i skydd för hans hämd.

Abbé d'Aigrigny såg med bestörtning på Rodin, och rodnade mot sin vilja.

— Men i hvad ändamål har ers vördighet handlat så? — frågade han.

— Först och främst för att ifrån mig afvända de misstankar, som af dessa bref kunde väckas; sedan för att ända till ursinnighet uppreta marskalkens vrede mot er, i det man oaförligen upprepade för honom de rättmätiga skäl, han hade att hata er, jemte omöjligheten för honom att komma åt er. Detta, i förening med alla de frön till sorg, till vrede, till förbittring, som satte denne krigares passioner i skakning, var beräknadt att drifva honom till det galna företaget, som är följden af och straffet för det afgudereri, han eguar en eländig våldskräktare.

— Må så vara, — svarade pater d'Aigrigny med tvungen min; — men jag tar mig dock friheten göra ers vördighet uppmärksam på, att det kanhända är farligt att sålunda reta marskalken emot mig.

— Hvarföre det? — frågade Rodin, i det han på d'Aigrigny fäste en genomträngande blick.

— Derföre, att marskalken, drifven till det yttersta och erinrande sig vårt ömsesidiga hat, kunde uppsöka mig . . . och . . . träffa mig.

— Nå — än sedan? — frågade Rodin.

— Än sedan? . . . Han kunde möjligen glömma, att jag är prest . . . och . . .

— Ah! . . . ni är rädd! — sade Rodin med föraktlig min, fallande d'Aigrigny i talet.

Vid dessa Rodins ord: "Ni är rädd" — hoppade abbén upp af stolen, men återfick snart sin kallblodighet och sade:

— Ers vördighet bedrar sig icke; . . . ja . . . jag är rädd . . . Under en dylik omständighet . . . är jag rädd att jag kunde glömma, det jag är prest . . . för att alltför mycket ihågkomma, att jag varit soldat.

— Verkligen? — yttrade Rodin med en ton af öfverlägset förakt. — Ni står ännu på samma punkt? — Ni hänger då ännu fast vid denna dumma och vilda hederskänsla? — Er prestrock har således icke släckt denna vackra eld? Således, om denne sabelhjelte, hvars lilla tränga hjerna, tom och ihålig, som en trumma, jag var säker att kunna rubba ur dess esse, endast genom att uttala de för dessa dumma slagskämpar magiska orden: "*militärisk heder . . . ed . . . Napoleon II*" — om denne sabelhjelte tillåte sig någon våldsambhet emot er, så skulle ni ha mycket svårt att visa er lugn?

Rodin fästade ånyo sin genomträngande blick på d'Aigrigny.

— Det är, efter hvad jag tror, onödigt, att ers vördighet framställer sådana der förmodanden, — sade d'Aigrigny, som hade svårt att kufva sin sinnesrörelse.

— Såsom er förman, — återtog Rodin med stränghet, — har jag rättighet att fråga, hvad ni skulle göra, ifall marskalken bure händer på er.

— Min herre! — ropade abbé d'Aigrigny.

— Här fins ingen herre . . . här finnas endast prester, — sade Rodin hårdt.

Pater d'Aigrigny sänkte hufvudet, och hade svårt att kufva sin vrede.

— Jag frågar er, — återtog Rodin envist, — huru ni skulle förhålla er, ifall marskalken skulle slå er? — Är detta tydligt nog?

— Tyst, tyst, för Guds skull! — sade pater d'Aigrigny. — Tyst, jag ber!

— Eller, om ni tycker mer om, att jag uttrycker mig så: — om marskalken gafve er ett par örfilar? — återtog Rodin med halsstarrig flegma.

Abbé d'Aigrigny, gulblek, händerna knutna och tänderna sammanbitna, anfölls af ett slags svindel vid blotta tanken på en sådan skymf, medan Rodin, som säkert icke för ro skull framställt denna fråga, upplyfte sina slappa ögonlock och syntes uppmärksamt iakttaga de betydelsefulla symptomer, som förrådde sig på den fordne öfverstens förstörda anlete.

Den skenheliga prinsessan, allt mer och mer kommen under förtrollningen af *ex-socius*, fann pater d'Aigrignys ställning lika plågsam, som falsk, och kände sin beundran för Rodin tillväxa.

Slutligen återtog d'Aigrigny småningom sin kallblodighet, och svarade Rodin med konstladt lugn:

— Om det blefve mitt öde att undergå en sådan skymf, så skulle jag bedja Herran förlåna mig undergifvenhet och ödmjukhet.

— Och säkert skulle Herran höra era böner, — sade Rodin kallt, ehuru han var tillfreds med det prof, han låtit d'Aigrigny undergå. — Emellertid är er uppmärksamhet väckt, och det är föga sannolikt, — tillade han med ett hemskt leende, — att marskalk Simon någonsin återkommer hit, för att så grymt pröfva er ödmjukhet. — Men om han återkomme? — och Rodin fästade ånyo sin skarpa, genomträngande blick på abbén; — om han återkomme, så skulle ni tvifvelsutän kunna möta denne råa sabelhjeltes våldsamerhet med all den undergifvenhet och ödmjukhet, som finnas hos en verkligt kristlig själ.

Tvenne sakta slag på dörren afbröto samtalet för några ögonblick.

En kammartjenare inträdde, bärande på en bricka ett stort, förseglat konvolut, som han lemnade prinsessan, hvarefter han åter gick ut.

Prinsessan de Saint-Dizier, som med en blick på Rodin bad om tillåtelse att få öppna konvolutet, genomögnade det hastigt, hvarvid en grym glädje lyste i den elaka qvinnans anletsdrag.

— Det är hopp! — ropade hon, vänd till Rodin. — Frågan är fullkomligt laglig . . . underdomstolen tillstyrker, att hon skall sättas under förmyndare; . . . följderna kunna blifva sådana, vi önska. — Med ett ord — min brordotter kan — redan i morgon dag, vara hotad af det förfärligaste elände . . . Hon! . . . så slösaktig! . . . hvilken omstöpnung af hela hennes lif!

— Säkert skulle man då kunna få någon makt med denna okuffiga karakter, — sade Rodin med fundersam min, — ty hittills har allt misslyckats. — Man skulle nästan kunna säga, att vissa lyckliga händelser göra människan osårbar, — mumlade jesuiten, i det han naggade sina svartha och platta naglar.

— Men, för att komma till det önskade resultatet, måste man till allra yttersta grad reta min brordotters stolthet; — det är således oundvikligt, att jag far till henne och språkar med henne — sade fru de Saint-Dizier tankfull.

— Fröken de Cardoville skall vägra er detta samtal, — sade d'Aigrigny.

— Rånke, svarade prinsessan. — Hon är nu så lycklig, att hennes djerfhet bör hafva hunnit sin höjd. — Ja . . . ja . . . jag känner henne! . . . Men jag skall skrifva henne till i sådana ordalag, att hon kommer till mig.

— Tror ni det? — frågade Rodin med tvifvelaktig min.

— Tvifla icke derpå, min far, — återtog prinsessan. — Hon kommer nog. — Och lyckas man blott att reta hennes stolthet, så kan man hoppas allt.

— Man måste således handla, madame — handla fermt och snart, — återtog Rodin. — Ögonblicket nalkas; hatet och misstroendet äro väckta.

— Här är ej en minut att förlora.

— Hvad hatet angår, — sade prinsessan, — så har fröken de Cardoville sett, huru långt hon kommit med den process, hon anställde mot oss, i anledning af hvad hon kallar sitt olagliga instängande uti en in-

rättning för svagsinta och fröknarna Simons qvarhållande i St Marie-klostret. Gud vare lof, vi ha öfverallt vännere; jag vet med säkerhet, att hennes skrik blifvit lemnadt utan afseende, och det i brist af bevis; oakadt hätskheten hos vissa parlamentariska lagkarlar, som skola bli brännmärkta, och det med besked, lita man på det.

— Under sådana omständigheter, — återtog Rodin, — kommer marskalkens resa väl till pass. Man måste oförtöfvadt verka på hans döttrar.

— Men på hvad sätt? — frågade prinsessan.

— Först måste man besöka dem, — svarade Rodin. — Man måste prata med dem . . . studera dem . . . och sedan handla i öfverensstämmelse dermed.

— Men soldaten skall intet ögonblick lemna dem — sade abbé d'Aigrigny.

— Då får man lof, i soldatens närvaro, språka med dem och leda honom på vår sida, — genmålte Rodin.

— Han? . . . detta är orimligt att hoppas, — ropade pater d'Aigrigny.

— Ni känner icke denna militäriska redlighet . . . ni känner icke den karlen.

— Jag icke känna honom? — sade Rodin, höjande på axlarna. — Fröken de Cardoville presenterade mig ju för honom, såsom sin befriare, den der gången, då jag kom och angaf er för att vara själen i hela denna plan? . . . Var det icke jag, som hos doktor Baleinier återgaf honom hans löjliga kejsarrelik . . . hans hederskors? . . . Var det icke jag också, som ur klostret återskaffade de unga flickorna och förde dem i fadrens armar?

— Ja, — återtog prinsessan. — Men sedan den tiden har min fördömda bror dotter gissat allt, upptäckt allt . . . Hon sade ju er sjelf, min far . . .

— Att hon ansåg mig som sin dödligaste fiende, — inföll Rodin. — Må vara. Men har hon sagt det till marskalken? — Männe hon nämt mig för honom? — Äfven om hon det gjort — är det väl så gifvet, att marskalken meddelat denna omständighet åt sin soldat? — Det kan väl hända, men icke är det säkert. I alla fall måste man underrätta sig derom: i fall soldaten bemöter mig som uppenbar fiende . . . så få vi väl se . . . men jag skall först försöka, om jag kan bli emottagen som vän.

— När då? — frågade prinsessan.

— I morgon bittida, svarade Rodin.

— Store Gud! . . . min bästa far! — ropade fru de Saint-Dizier med synbar fruktan. — Om soldaten betraktar er som fiende, så . . . tag er till vara.

— Jag tar mig alltid till vara, prinsessa! . . . Jag har väl slagit mig ut med värre kamrater, än så . . . Koleran, till exempel.

Jesuiten visade sina svarta tänder, i det han log.

— Men, om han bemöter er som fiende, så nekar han att emottaga er. Hur skall ni då kunna tränga er fram till fröknarne Simon? — sade pater d'Aigrigny.

— Det vet jag just icke nu, — svarade Rodin; — men har jag föresatt mig att hinna detta mål, så hinner jag det ock.

— Min far, — inföll prinsessan hastigt, efter någon besinning, — de der unga flickorna ha aldrig sett mig. — Om jag kunde, under någon förevändning, praktisera mig in till dem?

— Detta vore fullkomligt onödigt, madame; ty jag bör från början veta, hvad jag har att rätta mig efter, i anseende till de moderlösa. — Kosta hvad det vill, så måste jag komma in till dem och samtala med dem, både länge och väl. — När jag då väl hunnit uppgöra min plan, kan ert biträde blifva mig till nytta . . . I alla fall täcktes ni vara färdig i morgon bittida att åtfölja mig.

— Hvert, min far?

— Till marskalk Simon.

— Till honom?

— Just till honom: ni åkar i er vagn och jag tar en hyrvagn. Jag skall söka skaffa mig inträde hos de unga flickorna. Under tiden håller ni med ert ekipage några steg ifrån marskalkens port. Om jag lyckas och har behof af er hjälp, så går jag till er vagn och talar med er. Jag skall då gifva er mina instruktioner, och ingenting skall synas aftaladt oss emellan.

— Det går an, vördige fader; — men . . . i sanning darrar jag icke, då jag tänker på ert möte med den barske soldaten, — sade prinsessan.

— Herran skall vaka öfver sin tjenare, — svarade Rodin. — Hvad er, pater, angår, — tillade han, i det han vände sig till d'Aigrigny, — så skall ni på ögonblicket låta till Wien afsända den färdiga noten, som tillkännagifver för honom, ni vet, marskalkens afresa härifrån och snara ditkomst. — Allt är förutsedt, — I afton skall jag skrifva utförligare.

Följande morgon, omkring kl. 8, satt prinsessan de Saint-Dizier i sig vagn och Rodin i en hyrvagn, och båda två styrde kosan till det af marskalk Simon bebodda huset.

II.

SÄLLHET.

Marskalk Simon hade, för trenne dagar sedan, rest bort. Klockan var åtta på morgonen. Dagobert, gående ytterst försigtigt på täspetsarna, för att icke åstadkomma någon knarrning i golffet, klef sakta tvärs öfver salongen, som gränsade intill Rosas och Blendas sängkammare, och lade örat tätt intill de unga flickornas dörr. Rabat-Joie följde noga sin herre, och tycktes gå lika försigtigt som han.

Soldatens utseende var oroligt, tankfullt; under det han närmade sig dörren, sade han halfhögt:

— Bara inte de söta barnen hört något i natt! . . . Det skulle skrämt dem. — Det är bättre, att de, så sent som möjligt, få del af händelsen.

Den underrättelsen vore i stånd att göra dem gruffligt ledsna. Stackars små! — de äro så glada och så lyckliga nu, sedan de veta, huru mycket deras far håller af dem . . . De ha så modigt burit hans bortresa. — Bara de inte få veta, hvad som händt i natt! — Det skulle göra dem så ledsna!

Soldaten lyssnade ånyo, hvarefter han fortfor:

— Jag hör ingenting . . . ingenting! — De — som annars äro så tidigt vakna! — Det är kanske sorgen, som gör dem så tysta.

Dagoberts betraktelser afbrötos af en skrattsalfva med en förtjusande silfverklang, hvilken plötsligen utbröt ifrån det inre af de unga flickornas sofrum.

— Nå, det var väl; — de äro inte så ledsna, som jag fruktade, — sade Dagobert. — Sannolikt veta de ingenting.

Snart fördubblades skrattet till den grad, att den gamle soldaten, förtjust öfver detta glädjebrott, så ovanligt hos hans "älskade barn," kände sig i början helt rörd. För ett ögonblick blef han så vek, att hans ögon suktades af tårar, vid tanken uppå att de moderlösa ändtligen återfunnit sin ålders glädtighet; sedan öfvergick han ifrån rörelse till glädje; och, med örat ännu ständigt tätt invid dörren, kroppen framlutad och händerna stödda mot knäna, började han, leende, strålände af förnöjelse, läpparna uppdragna med ett uttryck af stum glädtighet, och sakta skakande på hufvudet, att med ett qväfadt skratt beledsaga de begge tvillingarnes tilltagande munterhet. Men slutligen . . . då ingenting i verlden är så smittsamt, som glädjen, och då den gamle soldaten hunnit blifva riktigt upprymd, slutade han med att skratta helt högt och af alla sina krafter, utan att veta hvarföre, endast för det att Rosa och Blenda skrattade af allt sitt hjerta.

Rabat-Joie hade aldrig sett sin husbonde i ett sådant utbrott af glädtighet; först såg han på honom med djup och tyst förundran, derefter började han gläfsa litet smått, liksom för att göra frågor.

Vid detta allt för bekanta ljud, upphörde på en gång de båda systrarnas skratt, och en frisk, ungdomlig röst, ännu litet darrande af den glada rörelsen, ropade:

— Ja så — det är du, Rabat-Joie, som kommer och väcker oss?

Rabat-Joie förstod, att man tilltalade honom; han viftade på svansen, sköt öronen tillbaka, lade sig, som en jagthund, tätt utmed dörren, och besvarade med en sakta morrning den unga matmodrens tilltal.

— Herr Rabat-Joie, — sade Rosa, som med möda återhöll ett nytt skratt, — ni är alltför tidigt uppe.

— Då kan ni väl också säga oss, hvad klockan är, herr Rabat-Joie, — tillade Blenda.

— Ja, mina fröknar, klockan är åtta, — sade Dagoberts grofva röst, och med ett fruktansvärdt gapskratt beledsagade han denna qvickhet.

Ett lätt rop af glad förväning lät nu höra sig, hvarefter Rosa återtog.

— God morgon, Dagobert.

— God morgon, mina barn. — J ären bra lata i dag, . . . utan förbräelse likväl.

— Det är icke vårt fel; den beskedliga Augustine har ännu icke kommit in till oss; vi vänta på henne, sade Rosa.

— Se der ha vi det! — sade Dagobert, hvars anletsdrag åter blefvo mulna och bekymrade. Derefter yttrade han, helt högt, i en temmeligen osäker ton, ty den goda mannen hade mycket svårt för att ljuga:

— Mina barn! . . . er *bonne* gick ut helt tidigt i morse; . . . hon for åt landet . . . för att . . . för att uppgöra några affärer . . . Hon kommer inte igen förr än om några dagar; . . . således är det bäst, att ni i dag stiga upp utan någon hjälp.

— Den goda fru Augustine! — inföll Blendas röst med deltagande. — Det måtte väl inte händt henne någonting ledsamt, som kunnat förmå henne att resa så der hastigt? . . . Det är väl inte någonting sådant, Dagobert?

— Nej . . . nej, — svarade den gamle. — Det är ingenting ledsamt. — Hon har rest i affärer . . . rest att halsa på släktingar.

— Nå, så mycket bättre, — sade Rosa. — Hör på, Dagobert; — när vi ropa dig, så kommer du in.

— Jag kommer igen om en fjerdedels timma, — sade soldaten, aflägsnande sig. — Sedan tänkte han för sig sjelf: Jag får lof att lexa upp det der kreaturet, Jocrisse, ty han är så dum och så slammeraktig, att han kan utsprida allt.

Efter det förmenta dumhufvudet nu blifvit nämndt, begagne vi tillfället att yppa orsaken till de båda flickornas munterhet; ty de skrattade åt ingenting annat, än denne lymmels dumheter.

De båda flickorna hade stigit upp och klädt sig, med hvarandras tillhjälp. Rosa hade kammat Blenda; nu var det Blendas tur att kamma Rosa. De unga flickorna, sålunda grupperade, utgjorde en behaglig, intagande tafla.

Rosa satt framför en toaletspegel. Systemen, stående bakom henne, flätade hennes vackra, bruna hår.

Sälla, förtjusande ålder, som ännu gränsar så nära intill barndomen, att det närvarande ögonblickets glädje bortjagar intrycket af utståndna sorger! Men det var mer än glädje, de moderlösa kände, — det var *sällhet*.

— Ja, en verklig och innerlig sällhet, som hädanefter aldrig af något skulle störas . . . så trodde de. — Deras far tillbad dem; långt ifrån att deras närvaro plågade honom, var den honom tvärtom en källa till obeskriflig glädje. Och han, likaledes lugnad i afscende på dottrarnas ömhet för honom, tyckte sig icke heller ha någon vidare sorg att frukta. Hvad var väl nu en kort skiljsmessa för dessa trenne varelser, som voro så säkra om sin ömsesidiga tillgifvenhet?

Häraf kan man lätt förstå, huru de unga flickorna, oaktadt sin fars bortresa, kunde vara så muntra, och man kan lätt förklara sig det glada, lyckliga uttryck, som stämplade deras förtjusande anleten, hvarpå de förr så matta färgerna åter började uppblomma. Deras förtröstan på framtiden gaf deras fysionomier någonting kraftigt och beslutsamt, som länade en ny retelse åt deras förtjusande drag.

Blenda släppte kammens i golfvet, under det hon kammade systemens

här. Hon lutade sig ned, för att upptaga den; Rosa förekom henne och återgaf henne kammern, sägande:

— Om den gått sönder, så skulle du lagt den i *grepkorgen*.

De båda flickorna började att storskratta vid dessa ord, som hade afseende på en af Jocrisses dumheter.

Den förment idioten hade brutit af grepen på en kopp. Då de unga flickornas guvernant bannade honom därför, hade han svarat: "Det gör ingenting, kära fru; . . . jag har lagt grepen i *grepkorgen*." — *Grepkorgen!* . . . hvad är det för slag? — "Jo, ser fru, det är der jag samlar alla grepar, som jag afbrutit eller hädanefter råkar att afbryta".

— Min Gud! — sade Rosa, torkande sina tårfulla ögon, — hvad det ändå är löjligt, att man så kan skratta åt dessa galenskaper!

— Ja, men huru skulle man också kunna afhålla sig derifrån? . . . det är ju så narraktigt, — sade Blenda.

— Det enda jag är ledsen öfver, är att vår far icke kan höra oss skratta så här.

— Ja; han, som fann sig så lycklig, när han såg oss glada.

— Vi måste i dag skriva honom till och berätta historien om *grepkorgen*.

— Ja — och historien om qvasten sedan. Det måste vi, för att visa honom, att vi icke äro ledsna under hans frånvaro.

— Skrifva honom till! . . . men nej, min syster . . . du mins ju, han sade, att han väl skall skriva till oss, men att vi icke kunna svara honom.

— Det är sant . . . men . . . något faller mig in . . . Låtom oss i alla fall skriva honom till, efter hans adress här. Dagobert skall bära brefven på posten, och, när pappa kommer hem, får han läsa vår korrespondens.

— Du har rätt! . . . det blir förträffligt! — Hvad galenskaper vi skola skriva, efter han tycker om det.

— Och vi med . . . ty vi måste tillstå: ingenting är roligare, än att vara glad.

— Ja visst. — Vår fars sista ord ingåfvo oss mod. Är det icke så, syster?

— Ja, ty då jag hörde dem, blef jag tryggad i afseende på ändamålet med hans bortresa.

— Och när han sade: "Mina barn, jag vill nu förtro er, hvad jag kan förtro er. — Jag hade en helig pligt att uppfylla . . . fördenskull nödgades jag lemna er på någon tid; . . . och, ehuru jag var nog blind att kunna betyfla er ömhet, kunde jag dock icke besluta mig till att öfvergifva er . . . Emellertid var mitt samvete upprördt och oroligt; sorgen nedslår till den grad, att jag icke ägde styrka att fatta ett afgörande beslut; och dagarne förflöto sålunda under en plågsam, ångestfull tvekan. Men så snart jag blef öfvertygad om eder ömhet, så försvann genast all obeslutsamhet. Jag förstod då, att här icke var fråga om att uppoffra den ena pligten för den andra och sålunda ådraga mig en ständig samvetsförbräelse; utan jag måste uppfylla tvenne pligter på en gång, båda

två heliga pligter; — och det gör jag nu med glädje, med sällhet, med friskt mod".

— O, tala, tala, min syster; fortfar! — ropade Blenda, i det hon steg upp, för att närma sig till Rosa. — Jag tycker mig höra vår far. Låtom oss ofta, ganska ofta, upprepa hans ord; det skall gifva oss mod och kraft, i fall vi skulle börja att blifva ledsna öfver hans frånvaro.

— Ja, så är det, min syster. Men då vår far ännu vidare sade: "I stället att vara sorgsna öfver min frånvaro, bören j, mina älskade barn, vara glada och stolta deröfver. Jag lemna er, för att utföra någonting stort och ädelt. Hören mig: — föreställn eder, att det fins någorstädes en stackars faderlös yngling, lidande, förtryckt, af alla öfvergifven — att denne ynglings far varit min välgörare, och att jag svurit att uppoffra mig för sonens väl. Läggen härtill, att denne sons lif nu sväfvat i fara, och sägen mig sedan, mina barn — skullen j sörja öfver att se mig ila till den faderlöses bistånd?"

— O nej, nej, älskade, tappra far! — svarade vi; då skulle vi ju icke vara dina döttrar, — inföll Blenda med hänförelse. — Res du och lita på oss. Vi skulle finna oss mycket olyckliga, om vi visste, att vår sorgsenhet hade i någon mån nedslagit ditt mod. Res, res, och vi skola, hvarje dag, med stolthet säga till hvarandra: Det är för att uppfylla en stor och ädel pligt, som vår far lemnat oss på en tid; — det blir oss således dubbelt ljust att vänta honom tillbaka.

— Hvad det är ljust! . . . Hvad tanken om tillgifvenhet och själf-uppoffring inger mod och styrka! — inföll Rosa med hänryckning. — Ser du, den ger vår far mod att utan sorg lemna oss, och den ger oss mod att muntra och glada afbida hans återkomst.

— Och hvad vi njute för ett lugn, nu för tiden! sade Blenda. — De der ledsamma drömmarne, som en tid plågade oss, oroa oss nu icke mera.

— Nej, det är som jag sagt dig, syster, — vi äro nu fullkomligt lyckliga.

— Ja, och sedan . . . är det så med dig också? . . . Jag tycker, att jag nu känner mig starkare och modigare, och att jag skulle kunna trotsa alla möjliga olyckor.

— Ja, så förhåller det sig verkligen. Se bara, hvad vi nu äro starka: Pappa i midten, du på ena sidan, jag på den andra och . . .

— Och Dagobert i fronten och Rabat Joie såsom eftertrupp — se så är arméen fullständig. Må man nu komma och anfälla oss! . . . Bomber och granater! . . .

Sålunda fulländade gubben Dagoberts grofva och glädtiga röst den unga flickans påbörjade mening. Strax derpå gläntade gubben på dörren och visade sig. Man skulle sett, huru lycklig, huru glädjestrålände han såg ut; ty den gamle skälmen hade en stund lyssnat på de unga flickornas samtal, innan han gaf sig tillkänna.

— Ja så, du lyssnade på oss, du nyfikne! — ropade glädtigt Rosa, som, tillika med systemen, kom ut ur sängkammaren. De drogo Dagobert med sig till midten af salongen, der de hjertligt och innerligt omfamnade honom.

— Jag tror väl, att jag lyssnade på er, mina barn, — sade denne; — men jag var bara ledsen öfver en sak, och det var, att jag icke hade så stora öron som Rabat-Joie, ty jag hade velat höra ännu mer, än hvad jag hörde. Raska flickor! se nu tycker jag om er . . . liten smula lustighet skall det vara . . . Besitta! jag tycker mig höra er säga till sorgen: Höger om, marsch! . . . nog nu . . . för fan i våld!

— Se så, nu skall du få se, att han lär oss svärja till på köpet, yttrade Rosa till sin syster, kiknande af skratt.

— Nå ja, det säger jag inte nej för, genmålde soldaten. — Ibland gör det en rätt godt att få svärja litet . . . det tröstar . . . det lättar . . . ty hur skulle man väl kunna uthärda så mycket elände af alla slag, om man inte finge svärja sina skock attan millioner tunnor tusan . . .

— Men så tig då! — ropade Rosa, i det hon lade sin vackra hand öfver Dagoberts grå mustascher, för att tysta honom. — Tänk, om fru Augustine hörde dig, då . . .

— Stackars gumm! hon som är så stilla, så saktmodig! tillade Blenda.

— Hvad du skulle skrämma henne! återtog Rosa.

— Ja, ja, sade Dagobert, som sökte dölja sin återvaknande förvirring; — men se nu hör hon oss icke, ty hon har ju rest åt landet.

— Den goda, hederliga qvinnan! — utbrast Blenda med en ton af innerligt deltagande. — Hon sade oss en gång, angående dig, Dagobert, några riktigt rörande ord, som bevisa hennes förträffliga hjerta.

— Ja, det gjorde hon, inföll Blenda. — En gång, då hon talade om dig, sade hon: — Ack, mina fröknar, jag vet väl, att min tillgifvenhet för er, som ännu är så ny, torde synas er ganska matt och obetydlig i jemförelse med Dagoberts, och att j icke behöfven den . . . men jag känner dock inom mig något, som säger mig, att äfven jag har rättighet att uppoffra mig för er.

— Utan tvifvel . . . utan tvifvel var hon . . . är hon . . . vill jag säga . . . ett hjerta af guld. — Det är då också förbannadt, tillade Dagobert sakt för sig sjelf — det är då också förbannadt, att de just alltid skola vända talet på den stackars menniskan.

— Ja-ja, pappa förstod nog, hvem han valde, han, återtog Rosa. — Augustine är enka efter en gammal militär, som varit i fält med vår far.

— På den tiden, då vi voro så sorgsna, sade Blenda, — då hade du bort se hennes oro, hennes deltagande, och allt hvad hon gjorde, för att skingra vår bedröfvelse.

— Tjugu gånger såg jag stora tårar glänsa i hennes ögon, då hon betraktade oss, vidtog Rosa. — Ack, hon älskar oss ganska ömt, och vi äro också mycket tacksamma därför. Men hör på, Dagobert, eftersom vi tala derom, så vill jag säga, att vi ha ett förslag, som skall sättas i verket, så snart vår far kommer hem . . .

— Tyst, min syster, ropade Blenda. — Dagobert skall ej kunna tiga.

— Han?

— Hör du, Dagobert, du tiger ju?

— Åh ja . . . ja visst — sade den gamle, hvars förvirring tilltog

N:o 45.

allt mer och mer. — I alla fall vore det rätt så godt, att ni . . . ingenting omtalade.

— Ja så, du kan då ingenting dölja för Augustine? sade Rosa.

— Aha, herr Dagobert! . . . herr Dagobert! — ropade Blenda, i det hon med pekfingeret hotade den gamle, — jag börjar misstänka, att du söker ställa dig in hos vår gamla bonne.

— Jag ställa mig in? — ropade soldaten.

Dagoberts ton och uttryck, då han yttrade dessa ord, voro till den grad löjliga, att de båda flickorna ånyo utbrusto i ett gapskratt. Deras munterhet hade just nått sin höjd, då Jocrisse inträdde i salongen och med hög röst anmälde: Herr Rodin!

I hamn och häl efter honom smög sig jesuiten skyndsamt in i rummet, liksom för att, så fort som möjligt, taga terrängen i besittning. En gång väl inkommen, trodde han sig hafva spelet vunnet, och vid denna tanka tindrade hans huggormsögon.

Det vore svårt att skildra de båda fröknarnes öfverraskning och Dagoberts harm, vid detta oförutsedda besök.

Dagobert sprang genast till Jocrisse, fattade honom i kragen och ropade:

— Hvem har gifvit dig lof att insläppa någon här, utan att först underrätta mig, att här var främmande?

— Nåd, herr Dagobert! ropade Jocrisse, kastade sig på knä och knäppte ihop händerna med en lika dum, som bönfällande min.

— Gå din väg . . . och ni också går ut härifrån . . . ni först och främst — tillade soldaten med en hotande min, i det han vände sig åt Rodin, som redan med leende uppsyn ualkades de unga flickorna, i det han tog på sig en riktigt huld beskyddarmin.

— Jag är färdig att lyda er, min bästa herre, — sade jesuiten ödmjukt, i det han bugade sig djupt, dock utan att röra sig ur fläcken.

— Går du din väg? — ropade Dagobert ytterligare åt drängen, som ännu låg på knä och, just till följe af denna ställning, kunde komma åt att säga en hel hop, innan Dagobert kunde få ut honom.

— Herr Dagobert! — sade Jocrisse med ängslig röst; — förlåt mig, att jag släppte in den der herrn, utan att först komma och säga er till; . . . men si . . . det är så . . . att mitt hufvud är alldeles upp- och nedvändt nu . . . sedan den der olyckan hände fru Augustine i natt.

— Hvad för en olycka? — ropade på en gång Rosa och Blenda, samt trängde sig tätt intill Jocrisse, under det deras ansigten antogo uttrycket af högsta oro.

— Vill du gå din väg? — röt Dagobert, i det han bakifrån högg Jocrisse i kragen, och dugtigt ristade honom, för att förmå honom att stiga upp.

— Tala, tala! — återtog Blenda, som trängde sig emellan soldaten och drängen. — Säg . . . hvad har hänt fru Augustine?

— Fröken, skyndade Jocrisse att säga, i trots af Dagoberts ristningar; — fru Augustine sjuknade i natt i koleran, och de ha fört . . .

Jocrisse förmädde icke vidare fortfara, ty Dagobert gaf honom på käftan ett det allra väldigaste slag, han på långliga tider utdelat, hvarefter

den gamle grenadieren, begagnande sig af den för hans ålder alldeles förvånande styrka, han ännu ägde kvar, med ett kraftigt tag reste Jocrisse på benen igen, och med en eftertrycklig spark forslade ut honom i nästa rum, der han i farten tumlade kullerbytta på golvet.

Nu vände han sig till Rodin. Hans kinder flammade och hans ögon gnistrade ännu af vrede. Den gamle soldaten visade jesuiten dörren, och det med den uttrycksfullaste åtbörd i världen, sägande med vredgad röst:

— Nu kommer er tur, i fall ni inte går . . . och det genast.

— Jo . . . jo . . . jag skall ha den äran — sade Rodin, och drog sig baklänges åt dörren, idkeligen bugande sig för de unga fröknarna.

III.

PLIGTEN.

Rodin verkställde långsamt sin reträtt, under den beständiga elden af Dogoberts vredgade ögonkast; slutligen nådde han dörren, under det han kastade förstulna, men genomträngande blickar på flickorna, hvilka voro synbart uppskakade af Jocrisses beräknade sqvalleraktighet. (Dogobert hade strängt förbjudit honom att i fröknarnas närvaro nämna ringaste ord om nattens tilldragelse, men den förmente stollen hade ändock gjort tvärt emot, hvad honom blifvit anbefaldt).

Rosa sprang helt ängsligt fram till soldaten, och ropade:

— Min Gud! . . . är det då sant, att den stackars fru Augustine sjuknat i kolera?

— Nej . . . det vet jag inte af . . . det tror jag inte, sade den gamle tveksamt. — För resten . . . hvad gör det er?

— Dogobert, du vill för oss dölja en olycka, sade Blenda. — Jag erinrar mig nu, huru förlägen du blef nyss, då vi talade om vår guvernant.

— Om hon är sjuk, inföll Rosa — så böra vi icke öfvergifva henne. Hon har visat oss deltagande i våra sorger; vi böra visa henne det samma tillbaka.

— Kom, min syster, låtom oss gå in i hennes kammare, — sade Blenda, i det hon tog ett steg åt dörren, der Rodin hade stannat, lånande en stigande uppmärksamhet åt detta oförutsedda upptråde, som tycktes gifva honom mycket att fundera på.

— Ni komma icke ut härifrån, — sade soldaten strängt, i det han såg på de båda systrarna.

— Dogobert, sade Rosa, — här är fråga om en helig pligt, och det vore lägt, om vi öfverträdde den.

— Jag säger er, att ni icke få gå ut, — svarade gubben, otåligt stampande med foten.

— Min vän, sade Blenda med icke mindre beslutsam min, än systemen, och med ett slags högsinhet, som gaf en ny glans åt hennes intagande anlete; — vår far gaf ju, i det han lemnade oss, ett beundransvärdt föredöme af pligtkänsla. Han skulle aldrig förlåta oss, om vi icke nu lyssnade till pligtens röst.

— Huru! — ropade Dagobert, alldeles utom sig, i det han med ett par steg närmade sig de båda systrarna. — J tron, att, om er guvernant hade koleran, jag skulle tillåta er att, under förevändning af pligt, gå in till henne? Ingalunda! Er pligt är att lefva lyckliga . . . för er far . . . och för mig till på köpet. Således icke ett ord mer om den saken!

— Vi löpa ju ingen fara vid att gå in i vår guvernants rum, sade Rosa.

— Och om det också vore fara dervid — tillade Blenda, så böra vi dock icke tveka. Således, Dagobert . . . var beskedlig och lät oss få gå!

Rodin, som med allt större och större uppmärksamhet hade affört det föregående, spratt hastigt till; han ögon gnistrade, och en helvetisk glädje lifvade hela hans ansigte.

— Dagobert, neka oss icke! bad Blenda. — Du skulle säkerligen göra för oss, hvad du nu förebrår oss att vilja göra för en annan.

Dagobert hade hittills så till sägandes stängt vägen för jesuiten och för de båda flickorna, i det han hade stått midt för dörren. Efter ett ögonblicks besinning, höjde han på axlarna, gick ur vägen och sade helt lugnt:

— Jag var en gammal narr; . . . gån, mina fröknar, gån! . . . Om j finnen fru Augustine här i huset, så tillåter jag er att få vara hos henne.

Försagda vid Dagoberts sista, med så mycken öfvertygelse, yttrade ord, blefvo de unga flickorna stående orörliga och obeslutsamma.

— Om vår guvernant icke är här, så hvar är hon då? sade Rosa.

— Ni tro, kanhända, att jag ämnar säga er det, då ni äro så der upprörda, — svarade Dagobert.

— Hon är död! — ropade Rosa, bleknande.

— Nej, nej! . . . lugna er, sade gubben lifligt. — Nej, jag svär vid er far, att hon icke är död . . . Hon anhöll blott, då hon fick det första anfallet af smittan, att hon skulle blifva förd ur huset, emedan hon fruktade att smitta dem, som bodde här.

— Goda och modiga qvinna! ropade Blenda, rörd. — Och du vill icke . . .

— Jag vill icke, att ni komma utom porten, afbröt Dagobert; — och det skola ni icke heller, ty jag ämnar stänga in er uti den här kammaren. — Vredgad stampade den gamle härvid i golfvet. Sedan crinrade han sig, att det var Jocrisses pratsjuka, som ensamt hade förorsakat all denna oreda; då tillade han med ökad vrede:

— Minsann skall jag icke slå af min käpp på den der skojarrens rygg!

I det han yttrade detta, vände han sig åt dörren, hvarest Rodin kvarstod, tyst och tankfull, döljande, under sin vanliga lånta likgiltighet, det grymma hopp, han hade fattat.

De båda unga flickorna, som icke tviflade på, att deras guvernant var bortförd ur huset, och som väl visste, att Dagobert ingalunda skulle säga, hvar hon fanns, stodo tysta, tankfulla och sorgsna.

Vid åsynen af jesuiten, som han ett ögonblick hade glömt, kände soldaten sin vrede ökas, och han sade snäsigt:

— Hvad? Ni är ännu kvar?

— Min bästa herre, sade Rodin med saktmodigaste min i världen, — jag ville blott göra er uppmärksam på den omständigheten, att, då ni stod midt framför dörren, så kunde jag väl icke gå ut.

— Nå, så är det åtminstone nu ingenting, som hindrar er. Ut bara!

— Genast, kära herre; ehuru jag tror mig hafva rättighet att förväna mig öfver ett sådant emottagande.

— Här är icke fråga om emottagande, utan om afsked. Se så, ut!

— Min herre . . . jag kom hit, för att med er tala om . . .

— Jag har icke tid att tala.

— Det handlar om viktiga affärer.

— Jag har inga viktigare affärer, än att vara hos barnen här.

— Må så vara, min käre herre, — sade Rodin, som redan med foten vidrörde tröskeln. — Jag skall icke besvära er längre. Ursäkt min näsvighet. Jag tänkte, att, efter jag medför underrättelser, förträffliga underrättelser ifrån marskalk Simon, så skulle jag . . .

— Underrättelser ifrån vår far, ropade Rosa med yttersta liflighet.

— O, så tala, tala, min bästa herre! bad Blenda.

— Ni medför underrättelser ifrån marskalken, ni? sade Dagobert, i det han på Rodin kastade en misstänksam blick. — Hvad är det för underrättelser, om jag får fråga?

Men Rodin, i stället att direkte besvara denna fråga, lemnade tröskeln, gick åter fram i salongen och sade, i det han med beundran tycktes betrakta Rosa och Blenda:

— Hvilken sällhet för mig att åter kunna göra dessa älskvärda fröknar någon glädje! Ja, de äro precis sådana, jag lemnade dem, alltid behagliga, intagande, förtjusande, ehuru mindre sorgsna nu, än den der dagen, då jag gick att hemta dem ur det der otäcka klostret, der man höll dem fångna. Huru lycklig var jag icke, då jag såg dem falla sin ärofulla far i armarna!

— Det var deras plats . . . men er plats är icke här — sade Dagobert stråft, i det han ständigt höll ena dörrflygeln öppen för Rodin.

— Tillstå åtminstone, att min plats var hos doktor Balcinier, sade jesuiten, i det han med slug min betraktade soldaten. — Ni mins väl . . . i det der huset för svagsinta . . . den der dagen, då jag återgaf er det ärofulla korset, som ni så mycket saknade . . . den der samma dagen, då den goda fröken de Cardoville, i det hon sade, att jag var hennes befria-re, hindrade er ifrån att strypa mig . . . som ni höll på att göra . . . min kära herre. Ja . . . det är verkligen sant, som jag nu säger, mina nådiga fröknar, tillade Rodin leende. — Den här beskedlige mannen höll på att strypa mig. Vare detta sagdt, utan att på något sätt vilja förarga honom . . . men han har . . . för sin ålder, en riktig jernnäfve. He! he! he! Preussare och Kossacker lära veta det ännu bättre, än jag.

Dessa få ord erinrade Dagobert och de båda flickorna om de tjänster, Rodin verkligen gjort dem. Ehuru marskalk Simon hade hört fröken de Cardoville beskrifva Rodin såsom en ytterst farlig menniska, af hvilken

hon blifvit bedragen, hade Rosas och Blendas far, som ifrån alla håll var besvärad och plågad, ej kommit att meddela Dagobert denna omständighet; men, lärd af erfarenheten, kände denne, oakadt så många för jesuiten gynnande omständigheter, en oöfvervinnelig afsky för honom. Också återtog han tvärt:

— Här är icke fråga om, huruvida jag har en jernnäfve eller icke, utan . . .

— Om jag gjorde anspelning på er ganska ursäktliga häftighet, min bästa herre, — afbröt Rodin med smilande ton, under det han, medelst ett slags ormslingring, som var honom egen, mer och mer närmade sig de unga flickorna, — om jag gjorde anspelning derpå, återtog han, — så var det derföre att jag, emot min vilja, erinrade mig de små tjenster, jag varit nog lycklig att kunna göra er.

Dagobert fixerade Rodin, som genast neddrog sina slappa, hängande ögonlock.

— Först och främst — yttrade soldaten, efter ett ögonblicks tystnad, — händer det aldrig, att en bra karl talar om de tjenster, han gjort andra . . . och ni har nu, tre gånger på denna korta stund, talat om de tjenster, ni gjort oss.

— Men, Dagobert, sade Rosa sakta, — om han medför underrättelser om vår far? . . .

Soldaten gjorde en rörelse med handen, liksom för att bedja den unga flickan låta honom tala ensam, hvarefter han fortfor, i det han oafslutligen fixerade Rodin:

— Ni är en lufver, ni . . . men, så är jag ingen dufunge heller.

— Jag . . . en lufver? — sade Rodin med helig min.

— Ja, i hög grad. Ni tror er kunna snärja mig med era vackra fraser . . . men det tar inte skruf, skall jag säga er . . . Hör på, hvad jag nu säger: Någon af ert band, ni svartrockar, hade fränstulit mig mitt kors . . . ni återställde mig det, må så vara! Någon af ert band hade fränröfvat mig dessa barn . . . ni hämtade dem tillbaka . . . hvad mer? Ni angaf renegaten d'Aigrigny . . . också sant . . . men allt detta bevisar blott tvenne saker: först, att ni varit usel nog att tjena dessa skojare såsom medbrotsling . . . för det andra, att ni kunnat vara usel nog att angifva dem. Ser ni, de der båda sakerna äro afskyvärda . . . Således är ni mig misstänkt. Skynda er, skynda er fort ut härifrån . . . er åsyn är icke helsosam för de här barnen.

— Men, min bästa vän . . .

— Inga men, sade Dagobert i uppretad ton; — när en sådan karl, som ni, gör något godt, så kan man lita på, att något elakt ligger till grund. Man måste vara på sin vakt . . . och jag är det nu.

— Jag begriper nog, yttrade Rodin kallt och döljande sin tilltagande förtret, ty han hade trott sig ganska lätt kunna narra den gamle soldaten, — jag begriper nog, att man icke rår för, om man fattar misstroende till någon . . . Men i alla fall . . . om ni tänker rätt efter . . . hvad skulle jag ha för godt af att bedraga er? . . . och hvaruti skulle jag bedraga er?

— Ni måtte säkerligen hafva någon afsigt med att qvarstanna här emot min vilja, då jag så många gånger tillsagt er att gå.

— Jag har ju haft äran tillkännagifva ändamålet med mitt besök, min bästa vän!

— Underrättelser ifrån marskalken — var det ej så?

— Jo, just det. Jag är lycklig nog att kunna lemna underrättelser ifrån marskalken — genmålde Rodin, i det han änyo närmade sig till de båda flickorna, liksom för att åter taga den förlorade terrängen i besittning. Han tillade nu:

— Ja, mina älskvärda fröknar, jag medför underrättelser om er tappra far.

— Så kom då genast med och lemna mig del af dessa underrättelser, sade Dagobert.

— Huru? . . . ni kunde ha den grymheten att beröfva de söta fröknarna den glädjen att få del af underrättelser . . . som . . .

— För tusan dj-r, min herre! ropade Dagobert med dundrande röst. — Ni ser, att jag ogera vill kasta en man af er ålder utgenom dörren. Men, om icke detta tar slut, så . . .

— Se så, se så, sade Rodin, saktmodigt — förifra er icke emot en gammal beskedlig gubbe, som jag. Tycker ni det lönar mödan? Lätom oss då gå in till er, så skall jag meddela er, hvad jag har att berätta . . . och ni skall ångra, att ni icke lätit mig tala i fröknarnas närvaro; det skall bli ert straff, elaka menniska!

Rodin bugade sig änyo, och döljande sin harm och förtret utgick han före Dagobert, som stängde dörren efter sig, sedan han först gjort ett tecken af hemligt förstånd åt flickorna, som nu förblefvo allena.

— Dagobert, hvad är det för nyheter ifrån vår far? — frågade Rosa lifligt, då soldaten, efter ungefär en fjerdedels timmas förlopp återkom, sedan han följt Rodin ut och talat med honom.

— Jo, den der gamle trollgubben vet verkligen, att marskalken är bortrest, och att han var glad, då han reste. Han sade mig, att han känner Robert. Hur tusan har han kunnat bli underrättad om allt det der? Jag kan icke begripa det — tillade gubben, tankfull — men detta är ett skäl mer att misstro honom.

— Men nyheterna från vår far . . . hvilka äro de? frågade Blenda.

— En vän eller bekant till den der uslingen . . . (det är jag viss på) känner, sade han, er herr far, och har träffat honom tjuugu mil härifrån. Då marskalken fått veta, att denne ämnade sig direkte till Paris, hade han anmodat honom att säga er eller låta säga er, att er herr far är vid fullkomligt god helsa och hoppas att snart få återse er.

— Ack, hvilken glädje! ropade Rosa.

— Du ser nu, att du gjorde orätt i att misstänka den beskedliga gubben, kära Dagobert, tillade Blenda. — Och du behandlade honom bra hårdt.

— Det är möjligt; men jag ångrar det icke.

— Huru då?

— Jag har mina skäl; det första och bästa är, ptt, då jag såg ho-

nom inträda här och smyga och slingra sig omkring er, gick en rysning genom merg och ben på mig, utan att jag kan förklara hvarföre . . . Om jag hade sett en orm slingra sig inpå er, hade jag aldrig kunnat bli mer förskräckt . . . Jag visste väl, att han, i min närvaro, ej kunde göra er något illa . . . men . . . kunna ni tro det, mina barn? . . . oakadt de tjänster, han i alla fall gjort oss, höll jag mig på fyra stegs afstånd ifrån honom, för att ej bli frestad att kasta honom ut genom fönstret . . . Jag måste tillstå, att detta sätt att tyda sin erkänsla icke är det naturliggaste; man måste således misstro de personer, hvilka ingifva oss sådana idéer.

— Godt, Dagobert, det är din tillgifvenhet för oss, som gör dig så der misstänksam, sade Rosa i smekande ton. — Det bevisar, huru mycket du håller af oss.

— Huru mycket du håller af dina barn — tillade Blenda, i det hon, med en hemlighetsfull blick på systemen, närmade sig till Dagobert, som om båda varit sinnade att utföra någon under den gamles frånvaro af-talad plan.

Denne, som nu var vid ett särdeles misstroget lynne, betraktade skiftevis de båda moderlösa, hvarefter han, skakande på hufvudet, yttrade:

— Hm! ni smeka mig så mycket . . . ni ha säkert något att be mig om.

— Nåväl, ja . . . du vet, att vi aldrig ljuga, sade Rosa.

— Hör, Dagobert . . . var bara rättvis . . . det är allt, hvad vi vilja be dig om, tillade Blenda.

Båda två gingo nu fram till den gamle, som stod midt på golvet; de lade sina händer på hans axlar och sågo honom i ögonen, i det de smålogo på det mest förföriska sätt i världen.

— Se så . . . se så . . . tala och låt mig höra! sade Dagobert, scen-de än på den ena, än på den andra. — Nu blir det att hålla sig rak, det märker jag. Säkert handlar det om något, som är rasande svårt att få beviljadt, det ger jag mig fan på.

— Så hör då, du som är så hederlig, så god, så rättvis; du, som så ofta berömt oss, för det vi varit behjertade, såsom krigardöttrar egnar och anstår.

— Till saken! . . . till saken! ropade Dagobert, som började bli orolig vid alla dessa oratoriska preludier.

Den unga flickan ämnade just börja sitt tal, då det sakta klappade på dörren. (Den lexa, Dagobert gifvit Joerisse, hade varit af en helsosam verkan; han hade nyss kört den förmente stollen på porten).

— Hvem der? frågade Dagobert.

— Det är jag Justin, herr Dagobert, — svarade en röst.

— Kom in!

En af husets betjenter, en redlig och trogen karl, visade sig i dörren.

— Hvad är det om? frågade soldaten.

— Herr Dagobert, svarade Justin, — det sitter en fru der nere, i ett grant ekipage. Hon skickade upp sin lakej, för att fråga, om hon kunde få lof att stiga upp och tala med hertigen och fröknarna. Man lät säga, att hertigen icke var hemma, men att fröknarna voro här uppe;

... då begärde hon att få tala med dem, och sade, att det var fråga om en insamling.

— Säg du den der frun? Har hon nämt sitt namn?

— Det har hon icke, herr Dagobert! ... men det ser ut att vara en förnäm dam ... ett ståtligt ekipage ... betjening i grant livré.

— Den der damen kommer i och för en insamling, sade Rosa till Dagobert; — sannolikt samlar hon in för någon fattig ... Man har sagt, att vi äro hemma ... vi kunna således icke undvika att taga emot henne ... tycker jag.

— Hvad menar du, Dagobert? frågade Blenda.

— Ett fruntimmer ... nå ja ... det är något helt annat, än den der gamle skälmen, som nyss var här ... Dessutom så ... går jag icke från er, — sade soldaten. Derefter vände han sig till Justin, sägande:

— Bed den främmande damen stiga upp.

Betjenten gick.

— Huru, Dagobert, du misstror äfven denna dam, som du icke känner?

— Hör på, mina barn; jag hade ingen orsak att misstro min ärliga och beskedliga hustru ... äf det icke så? Nåväl! ... Det oaktadt lemnade hon er i händerna på de fördömda svartrockarna ... och likväl är hon sjelf icke i stånd att göra något ondt ... ty, hvad hon gjorde, gjorde hon blott för att lyda sin skojare till biktfar.

— Stackars gumma! ... det är sant ... och hon höll ändå så mycket af oss, — sade Rosa, tankfull.

— När fick du underrättelse från henne? frågade Blenda.

— I förrgår ... Hennes helsa blir allt bättre och bättre. Landtluften gör henne godt, ty det är en skön landsort, der Gabriel har sitt kyrkoherdeboställe. Hon sköter hushållet der, medan han är borta och ...

I detta ögonblick uppslogos salongens båda flygeldörrar, och prinsessan de Saint-Dizier inträdde, efter en artig nigning. Hon bar i handen en af dessa röda sammetspåsar, som kollektinsamlerskor pläga begagna i kyrkorna.

IV.

INSAMLINGEN.

Såsom vi förut nämt, kunde prinsessan de Saint-Dizier, så snart det var förenligt med hennes planer, antaga det mest förbindliga i sitt yttre, anlägga den mest intagande vänskapsmask. Som hon dessutom hade bibehållit sitt behagliga ungdomskick och ett smekande, särdeles inställsamt koketteri, använde hon nu allt detta till befrämjande af sina gudlighetsintriger, liksom förr, till att befordra framgången af sina kärleksintriger. En förnäm dams skick och hållning, stundom förmildrad af en hjertlig enkelhet, hvarunder hon förträffligt spelade rollen af en gammal tant, ökade ännu mer behaget af hennes förledande yttre.

Sådan var prinsessan, då hon visade sig för marskalk Simons dotträr och för Dagobert. Hennes klädning af tjockt, svart moire, hade ett ovan-

ligt långt snibblif, som var ämnadt att dölja hennes fetma. En liten rund, svart sammetshatt prydde hufvudet, och en otalig mängd af blonda lockar nedföll på hvardera sidan om det med en treveckad isterhaka försedda ansigtet, som ännu var ganska behagligt, och hvaråt en intagande vänlig blick, ett täckt småleende, som i hela deras glans visade de ganska hvita tänderna, gäfvö ett uttryck af den älskvärdaste välvilja.

Dagobert, oakadt sitt elaka lynne, Rosa och Blenda, oakadt sin naturliga blyghet, kände sig alla intagna af prinsessan de Saint-Dizier. Denna, som närmade sig till de unga flickorna, helsade dem med en den allra nåttaste halfnigning, och sade med utomordentligt väljudande röst: — Det är ju fröknarna de Ligny, med hvilka jag har äran att tala? Rosa och Blenda, som ej voro vana att höra sig benämnas med detta namn, som tillkom dem, enligt deras faders hederstitel, rodnade och sågo på hvarandra, utan att svara.

Dagobert, som ville hjälpa dem ur deras förlägenhet, sade till prinsessan:

— Ja, min fru, de unga fröknarna äro döttrar till hertigen af Ligny; . . . men de benämnas vanligen rätt och slätt fröknarna Simon.

— Det förundrar mig icke, — sade prinsessan — att blygsamhet utgör en bland de älskvärda egenskaper, som pryda marskalk Simons döttrar; må de ursäktas mig, att jag nämt dem vid ett namn, som erinrar om en af deras fars ärofyllaste segrar!

Vid dessa smickrande och välvilliga ord, kastade Rosa och Blenda en erkännans blick på prinsessan de Saint-Dizier, medan Dagobert, lycklig och stolt öfver detta beröm, som på en gång egnades marskalken och hans döttrar, kände, liksom de, sitt förtroende för den behagliga insamlerskan mer och mer ökas.

Denna fortfor i beveklig ton:

— Jag är hitkommen till eder, mina fröknar, uppmuntrad af det ädla föredöme af frikostighet, som eder herr fader, marskalken, gifvit eder, jag är hitkommen att anropa eder barmhertighet om understöd åt offren för koleran. Jag är en af de fruar, som deltaga i direktionen af en nödhjulsanstalt, och ehuru stor eller liten eder gäfva än må blifva, mina fröknar, så skall den dock med lifligaste erkänsla emottagas.

— Det är vi, min fru, som få tacka er, för det ni behagat ihågkomma oss och bereda oss tillfälle att deltaga i ett sådant barmhertighetsverk, — yttrade Blenda behagfullt.

— Tillåt mig, min fru, — tillade Rosa, — att gå och hämta allt det lilla, hvaröfver vi, under vår fars frånvaro, kunna fritt disponera.

Efter att med system hafva vexlat en blick, lemnade den unga flickan salongen, och gick in i den derintill gränsande sängkammaren.

— Min fru, — sade med yttersta vördnad Dagobert, allt mer och mer förblindad af prinsessans behagliga sätt att vara, — var af den godheten och sitt, tills Rosa återkommer med sin lilla sparpennning.

Derefter fortfor den gamle, sedan han presenterat en stol åt prinsessan, som satte sig derpå:

— Förundra er icke, min fru, att jag helt simpelt säger Rosa, då jag talar om en af marskalkens döttrar; men . . . jag har sett fröknarna i vaggan.

— Och, näst vår far, hafve vi ingen ömmare, ingen tillgifnare vän, än Dagobert, — yttrade Blenda, vändande sig till prinsessan.

— Det tror jag nog, min fröken, — svarade den gudliga damen; — ty ni och er intagande syster synas mig alltför värdiga en sådan tillgifvenhet, . . . en tillgifvenhet — tillade prinsessan med en blick på Dagobert — ej mindre hedrande för dem, hvilka ingifva, än för den, som hysar densamma.

— Ja, minsann har ni icke rätt, min fru, — sade Dagobert; — jag finner mig både hedrad och smickrad deraf, ty det är verkligen något att berömma sig af . . . Men se der kommer Rosa igen med sin pung.

Den unga flickan trädde verkligen ut ur kammaren, bärande i handen en börs af grönt silke, som var temligen full. Hon lemnade den åt prinsessan, som redan tvenne gånger med sybar otålighet blickat åt den dörr, hvarigenom hon inkommit, alldeles som om hon hade väntat en person, hvilken ännu icke var kommen. Denna rörelse blef dock icke bemärkt af Dagobert.

— Vi skulle gerna gifva er mer, min fru, — sade Rosa, — men detta är allt, hvad vi äga.

— Huru? . . . guld! — sade skrymterskan, då hon genom maskorna på börsen såg åtskilliga louisdorer blänka, — Eder *blygsamma* gård, mina fröknar, är af en sällsynt frikostighet. — Prinsessan tillade sedermera, i det hon med låtsad rörelse betraktade de unga flickorna:

— Denna summa var utan tvifvel bestämd för eder toalett? — Detta ger gåfvan ännu högre värde. Ack! . . . jag hade rätt, då jag hos eder anade sådana hjertan. — J väcken min beundran, just genom denna, för unga flickor eljest så påkostande, försakelse.

— Min fru, — sade Rosa brydd, var försäkrad, att denna gåfva ingalunda är någon uppoffring för oss.

— Nä ja . . . jag tror er — sade prinsessan förbindligt. — J ären alltför vackra att behöfva dessa toalettens öfverflödiga hjälpmedel . . . och edra själar äro för sköna, att icke föredraga människokärlekens njutning framför alla andra nöjen.

— Min fru! . . .

— Se så, mina fröknar! — sade fru de Saint-Dizier, i det hon tog på sig sin tantmin — blifven icke brydda öfver mitt beröm. — Vid min ålder bryr man sig föga med att smickra, . . . och jag talar till eder som en mor . . . hvad säger jag? . . . som en mormor; — jag är dertill gammal nog.

— Vi skulle anse oss mycket lyckliga, min fru, om vår lilla gåfva kunde i någon mån bidraga till lindrande af de olyckligas nöd, åt hvilka ni insamlar, — sade Rosa. — Eländet måste vara förfärligt.

— Ja, — alldeles förfärligt! svarade den falska. — Men hvad som i någon mån kan inge tröst under sådana olyckor, är att se det deltagande, den medömkan, de väcka inom alla samhällsklasser . . . I egenskap

af insamlerska är jag, mer än någon annan, i tillfälle att uppskatta en sjelfuppoffring, som blir . . . så till sägandes . . . smittsam; . . . ty . . .

— Höra fröknarna? — afbröt Dagobert triumferande, emedan han af hennes ord ville hämta försvar, för det han satt sig emot de unga moderlösas begäran att få besöka sin sjuka guvernant. — Höra ni, hvad frun säger! . . . I vissa fall blir sjelfuppoffringen ett slags smitta; men ingenting är så farligt som smitta . . . och . . .

Soldaten fick ej tid att fortfara, emedan en betjent inträdde och bad honom komma ut, ty det var någon, som genast ville tala vid honom.

Prinsessan dolde förträffligt sin glädje öfver denna för henne icke oväntade omständighet, som på några ögonblick aflägsnade Dagobert från de unga flickorna.

Dagobert, något ledsen öfver att behöfva lemna rummet, lagade sig till att gå, och sade dervid åt prinsessan, i det han med en min af hemligt förstånd såg på henne:

— Jag tackar er, min fru, för er yttrade mening angående sjelfuppoffringens smitta, och jag ber, att ni värdigas, innan ni går, säga några ord af samma syftning åt dessa unga flickor; . . . ni skall derigenom göra både dem och deras far en stor tjenst. — Jag kommer strax igen, min fru, ty jag måste ännu en gång tacka er.

Sedan gick Dagobert helt nära förbi de unga flickorna, och sade med sakt röst:

— Lyssnen väl på hvad den här beskedliga frun säger, mina barn; j kunnen icke göra bättre. — Den gamle gick nu ut, vördnadsfullt bugande sig för prinsessan de Saint-Dizier.

Så snart han var utgången, yttrade hycklerskan till de unga flickorna, i en lugn ton och på det mest obesvärade sätt i världen, ehuru ifrig hon var att draga nytta af Dagoberts korta frånvaro, för att väl kunna utföra de instruktioner, hon af Rodin nyligen erhållit:

— Jag förstod icke er gamle väns sista ord . . . eller snarare . . . jag tror, att han orätt tolkat mina, då jag nyss talade med er om sjelfuppoffringens ädla smitta . . . Vare långt ifrån mig att vilja kasta skugga på en känsla, för hvilken jag sjelf byser den djupaste beundran.

— O ja! . . . så är det, min fru! . . . ropade Rosa lifligt. — Så är det vi hafva tolkat era ord.

— Och om ni kunde föreställa er, min fru, huru dessa era ord komma väl till pass för oss — tillade Blenda med en blick på sin syster.

— Jag var säker på, att era hjertan skulle förstå mig; — återtog bedrageriskan. — Visserligen har sjelfuppoffringen sin smitta, men det är en ädel, en heroisk smitta. — Om ni visste, hvilka rörande, tillbedjansvärda drag jag hvarje dag får bevittna, huru många handlingar af mod och försakelse, som stundligen kommit mitt hjerta att klappa af hänförelse! — Ja, ja — Herran vare pris och ära! — tillade den skenheliga med låtsad andakt; — alla samballets klasser, folk af alla stånd och vilkor, tälla i nit och kristlig välgörenhet. — Ack, om ni kunde föreställa eder huru, vid de sjukvårdsanstalter, hvilka blifvit inrättade, för att gifva den första och angelägnaste vården åt personer, som blifvit träffade af farso-

ten, — huru man der ser en verklig täflan i hjälpsamhet och sjelfförsä- kelse. Fattiga och rika, ynglingar och gubbar, qvinnor af alla stånd och åldrar, trängas der omkring de sjuka och anse som en utmärkelse, en ä- ra, om man tillåter dem att få vårda . . . uppmuntra . . . trösta de o- lyckliga.

— Och det är för alldeles främmande personer, som dessa ädla men- niskor betyga så mycket deltagande! — sade Rosa med rörd och innerlig ton till sin syster.

— Utan tvifvel, — svarade prinsessan. — Hören mig: i går blef jag rörd ända till tårar. Jag besökte en provisorisk sjukvårdsanstalt, just här i trakten . . . endast några steg ifrån detta hus. En af salarna var nästan öfverfylld af arma varelser ur den fattigare klassen, som blifvit dit- burna, nästan döende. Helt oförmodadt såg jag en fru af mina be- kanta inträda, åtföljd af sina begge döttrar, unga, intagande och medlid- samma, liksom ni, mina fröknar, och straxt derpå ser jag dessa trenne fruntimmer, såsom Herrans sanna tjenarinnor, urderkasta sig läkarnes be- fallningar, för att sköta de olyckliga.

De båda systrarna vexlade en talande blick, då de hörde prinsessans ord, svekfullt beräknade att ända till hjeltemod stegra de unga flickornas ädla böjelser, ty Rodin hade icke glömt att omtala deras djupa rörelse, när deingo underrättelse om sin guvernants hastiga sjukdom. Jesuitens snabba och genomträngande skarpblick hade genast förstätt att draga för- del af denna omständighet, och han hade ålagt fru de Saint-Dizier att handla i öfverensstämmelse dermed.

Den listiga fortfor således, i det hon allt emellanåt kastade på de mo- derlösa en pröfvande blick.

— J kunnen väl förstå, att man ser Herrans tjenare i främsta leder- na af dem, hvilka egna sig åt denna barmhertighetsöfning. Just denna morgon blef jag — vid en af dessa nödhjelpsanstalter, som är belägen ic- ke långt härifrån — liksom så många andra intagen af beundran, vid å- synen af en ung prest . . . nej — hvad säger jag! — en engel var det, som syntes nedstigen ifrån himlen, endast för att bära religionens tröst och hugsvalelse till de arma qvinnorna. — Ja, denne unge prest är en engla- lik varelse . . . ty, om ni, liksom jag, bevittnat dessa bedröfliga scener, och sett huru abbé Gabriel . . .

— Abbé Gabriel! — ropade de båda flickorna, i det de vexlade en blick af öfverraskning och glädje.

— J kätten honom? — frågade prinsessan, med låtsad förvåning.

— Om vi känna honom, min fru? . . . Han har räddat våra lif.

— Vid ett skeppsbrott, då vi utan hans hjälp skulle förgåtts.

— Abbé Gabriel har räddat edra lif? — utropade prinsessan, som syntes allt mer och mer förvånad. — Männe j icke bedragen eder?

— O nej, nej, min fru. — Ni talade ju om modig sjelfuppoffring, om beundrasvärdt ädelmod; . . . det måste vara han.

— Dessutom, — tillade Rosa oskyldigt, — är det alltför lätt att i- genkänna Gabriel . . . Han är skön som en erkeengel.

— Han har långt, ljust, lockigt hår, — sade Blenda.

— Och blå ögon, så milda, så goda, att man känner sig helt rörd, då man ser på dem.

— Intet tvifvel mer . . . det måtte vara han — sade prinsessan. — Då kunnen j'fatta den dyrkan, man visar honom, och den otroliga ifver, hans exempel ingifver allt slags folk. Ack, om ni hört, med hvilken beundran han, just denna morgon, talade om de ädelmodiga fruntimmer, som hafva, sade han, det tillbedjansvärda modet att komma och vårda, bistå och trösta andra qvinnor, deras kristendomssystrar, uti denna lidandets boning. — Ack! . . . jag tillstår, Herren anbefaller oss ödmjukhet och blygsamhet; likväl kan jag icke neka, att, då jag i morse hörde abbé Gabriel så tala, kunde jag icke afvärja en viss känsla af from stolthet. Ja, emot min vilja tog jag åt mig en liten del af det beröm, han gaf de fruntimmer, hvilka, enligt hans rörande uttryck, tyckas i hvarje fattig och sjuk qvinna, utmed hvilken de knäböja, för att egna henne sin värd, igenkänna en älskad syster.

— Hör du, min syster, sade Blenda med hänförelse till Rosa; — hvad man bör finna sig stolt öfver att förtjena ett sådant beröm!

— Ja, . . . ja, ropade prinsessan med låtsad entusiasm; — man kan verkligen vara stolt deröfver; ty det är i mensklighetens, det är i Guds namn, som han utdelar detta beröm, och man skulle verkligen kunna säga, att Gud talar genom hans mun.

— Min fru, — sade lifligt Rosa, hvars hjerta klappade af hänryckning vid den skenbeligas ord. — Vi ha ingen mor; vår far är frånvarande . . . ni har en så skön själ, ett så ädelt hjerta, att vi ej kunna vända oss till någon bättre, än er, . . . för att begära ett råd.

— Hvilket råd, mitt bästa barn? — frågade fru de Saint-Dizier med inställsam röst. — Ja, mitt söta barn; . . . tillåt mig att få benämna er så . . . det är mera passande för er och min ålder.

— Det skall bli ljuft för oss att få kallas era barn, min fru, — sade Blenda, hvarefter hon tillade: — Vi hade en guvernant; hon bevisade oss alltid den ömmaste tillgifvenhet. I natt sjuknade hon i koleran . . .

— O, min Gud! ropade den falska, med låtsadt deltagande. — Och hur är det med henne?

— Ack, min fru! . . . vi veta det icke.

— Huru? . . . J' hafven ännu icke varit hos henne?

— Beskylld oss icke för liknöjdhet eller otacksamhet, min fru, — sade Rosa, sorgset; — det är icke vårt fel, att vi icke länge sedan äro hos vår guvernant.

— Men hvem hindrar er att gå dit?

— Dagobert, vår gamle vän, hvilken ni nyss såg här inne.

— Han? . . . Hvarföre sätter han sig emot utöfningen af en erkännans och mensklighetens pligt?

— Det är således sant, min fru, att det är vår pligt att besöka den sjuka guvernanten?

Prinsessan de Saint-Dizier såg ömsevis på de unga flickorna, liksom hade hon varit betagen af yttersta förväning, hvarefter hon yttrade:

— J frågen mig, om det är eder pligt? . . . J, hvilkas själar äro så ädla och känslofulla . . . j kunnen göra mig en sådan fråga!

— Vår första tanke var att skynda till den sjuka, det försäkrar jag er, min fru, — sade Blenda; — men Dagobert älskar oss så mycket, att han beständigt fruktar för oss.

— Dessutom — tillade Rosa — har vår far anförtrott oss åt honom; detta gör, att han, i sin ömma vård om oss, öfverdrifver den fara, för hvilken vi torde utsätta oss, i det vi besöka vår guvernant.

— Den förträfflige gubbens skrupler äro ursäktliga, — sade prinsessan; — men hans fruktan är, såsom j sägen, öfverdrifven. Jag har nu i så många dar besökt kolerahospitalen; många fruntimmer af mina bekanta hafva gjort detsamma, och hittills har ingen af oss haft den ringaste känning af sjukdomen, hvilken dessutom icke är smittsam . . . detta har nu blifvit bevisadt. — Således . . . trösten eder.

— Om det är fara deryd eller icke, så kallar pligten oss i alla fall till vår guvernant, — sade Rosa.

— Det vill jag medge, mina barn; i annat fall skulle hon ha skäl att anklaga eder för otacksamhet eller feghet. — Dessutom, — tillade prinsessan med låtsad gudlighet, — är det icke fråga om att blott förtjena världens bifall . . . man måste äfven beflita sig om att vinna Guds nåd . . . för sig och de sina. — J hafven således haft den olyckan att förlora eder mor?

— Ack ja, min fru!

— Näväl, mina barn; ehuru det visserligen icke är att betvifla, det hon ju befinner sig i paradiset, bland de utvalda, ty hon dog ju som en kristen . . . är det icke så? . . . Hon erhöll ju vår moderliga kyrkas heliga sakramenter? — tillade prinsessan, i form af parentes.

— Min fru, — svarade Rosa sorgset, — vi lefde i en ödemark i det inre af Siberien . . . Vår mor dog i koleran; . . . der fanns ingen prest i närheten, som kunde bistå henne.

— Skulle det vara möjligt? — ropade prinsessan med bekymrad min.
— Er mor dog, utan bistånd af en Herrans tjänare?

— Min syster och jag vakade hos henne, sedan vi hade svept henne; och derunder bådo vi Gud för henne, på bästa sätt vi förstodo att bedja — hvarefter Dagobert gräfde den graf, der hon hvilar, — sade Rosa, badande i tårar.

— Ack, mina älskade barn! — ropade bedragerskan, i det hon låtsade den djupaste bedröfvelse.

— Hvad fattas er, min fru? — frågade flickorna.

— O Gud! . . . Er stackars mor har då, oakadt alla sina dygder, ännu icke kommit upp i himmelen, till Guds utvalda.

— Hvad säger ni, min fru?

— Hon har ju olyckligtvis dött, utan att erhålla andlig hugsvalelse. I följd deraf irrar hennes själ bland själarna i skärselden, afbidande tiden, då Herrans barmhertighet värdes befria henne . . . en befrielse, som kan påskyndas medelst de böner, man hvarje dag läser i kyrkan för olyckliga sjäalars frälsning.

Prinsessan de Saint-Dizier tog på sig en så tröstlös, så innerligt öfvertygad och andäktig min, när hon uttalade dessa ord, och de unga flickorna hyste en så djup känsla af barnslig kärlek, att de, som i sin enfaldighet trodde, hvad prinsessan sade om deras mor, började att med verklig sorg förebrå sig, att de förut icke vetat detta.

Bedragerskan, som på den förtviflan, hvilken i hast spridde sig öfver de unga tvillingarnas sköna anleten, märkte, att hennes skrymtaktiga knep hade lyckats, skyndade sig att tillägga:

— Man bör icke misströsta, mina barn. — Förr eller sednare skall Herren kalla eder mor till sitt paradiset. — Dessutom kunnen j ju sjelfva påskynda timman för denna älskade själs frälsning?

— Vi, min fru? . . . O säg, säg! ty de ord, ni yttrat, angående vår mor, förskräcka oss.

— Stackars barn! . . . hvad de äro intressanta! — sade prinsessan med djup rörelse, i det hon kramade de moderlösas händer i sina. — Lugna eder, har jag ju sagt — återtog hon; — j kunnen verka mycket, i afseende på eder mor. Ja — bättre än någon annan, kunnen j af Herran utverka denna älskade själs befrielse från skärselden; bättre än någon annan kunnen j förmå honom att upptaga henne i sitt heliga rike.

— Vi, min fru? . . . Min Gud! . . . på hvad sätt?

— Jo, derigenom att ni med en helig vandel söken göra eder värdiga Herrans nåd. Så, till exempel, kunnen j icke vara honom välbehagliga, utan att emot eder sjuka guvernant uppfylla tillgifvenhetens och erkänslans pligt. Ja — jag är derom öfvertygad — detta prof af kristligt nit, såsom abbé Gabriel kallar det, skall inför Herran kraftigt gälla, i fråga om eder mors befrielse; ty Gud upptager, i sin godhet, framför allt bönerna af de döttrar, hvilka bedja för sina mödrar, och som genom heliga handlingar söka tillviانا sig Hans nåd.

— Ack! . . . Det är således icke blott om vår guvernant, som det nu är fråga, — sade Blenda.

— Nu kommer Dagobert — sade hastigt Rosa, som lyssnade och genom väggen hörde den gamles steg, då han gick uppför trappan.

— Lugnen eder . . . sen glada ut! . . . Sägen ingenting åt den förtäfliga mannen — yttrade prinsessan lifligt. — Han skulle onödigtvis oro sig, och kanske lägga hinder i vägen för edert ädelmodiga beslut.

— Men huru skola vi bära oss åt att få veta, hvar vår guvernant är? — sade Rosa.

— Det skall vi nog få veta . . . Förtron eder åt mig! — svarade skrymterskan sakt. — Jag skall komma och helsa på eder, och vi skola konspirera tillsammans; ja vi skall konspirera för eder mors olyckliga själs snara befrielse ur skärselden.

Knappast hade prinsessan, med låtsad andakt, uttalat dessa ord, förrän Dagobert inträdde med glad och strålande fysionomi. I sitt hjertas innerliga förnöjelse varseblef han icke de båda flickornas djupa rörelse, den de icke genast kunde dölja.

Fru de Saint-Dizier, som ville skingra soldatens uppmärksamhet, sade, i det hon steg upp och gick emot honom:

— Jag har icke velat taga afsked af fröknarna, innan jag, inför er, min herre, fått utgjuta min beundran öfver deras sällsynta egenskaper.

— Hvad ni säger, min fru, förvänar mig icke; . . . jag finner mig icke derföre mindre lycklig deraf, — sade han. — Nå . . . jag hoppas, att ni lext upp de här små elaka flickorna för sjelförsakelsens smitta.

— Var lugn, min herre, sade prinsessan, i det hon med de unga flickorna vaxlade en blick af hemligt förstånd. — Jag har sagt dem allt, hvad jag behöfde säga; . . . vi förstå hvarandra nu.

Dessa ord tillfredsställde fullkomligt Dagobert. Prinsessan de Saint-Dizier, tog ett ganska vänligt afsked och gick ned, för att sätta sig i sin vagn, hvarefter hon åter träffade Rodin, som väntade henne några steg ifrån huset, nyfiken att få veta samtalets utgång.

V.

DET PROVISORISKA SJUKHUSET.

Bland en mängd af provisoriska sjukhus, som under koleratiden öppnades i alla den franska hufvudstadens kvarter, hade man äfven inrättat ett sådant på nedra bottnen af ett större hus vid gatan Mont-Blanc. Denna våning, som för tillfället stod obebodd, hade af husets ägare ädelmodigt blifvit upplåten till polismyndigheternas disposition. Hit fördes alla fattiga sjuka, som, hastigt angripna af smittan, befunnos vara alltför eländiga, att kunna transporteras till hospitalen.

Så mycket måste man säga till Parisarnes beröm, att icke allenast frivilliga gåfvor af alla slag strömmade till dessa anstalter, utan äfven att folk af alla klasser, såsom handverkare, fabrikanter, artister, m. fl., gingo dit, kvarblefvo der både natt och dag, samt erbjödo sin tjänst, dels för att bevaka ordningen, dels för att hafva öfverinseende öfver de provisoriska hospitalen och gå läkarne tillhanda, samt utföra deras befallningar och efterkomma deras föreskrifter, angående de kolerasjuka.

Qvinnor af alla klasser delade denna ifver af ädelmodigt deltagande i de olyckligas öde, och ingenting kan väl vara mer aktningvärdt, än den blygsamma välgörenhet, hvilken otackad gjorde så mycket godt. Såsom ett exempel bland tusende kunne vi anföra tvenne unga, intagande damer, af hvilka den ena tillhörde adeln, den andra den rikare borgarklassen, hvilka båda, under de fem à sex dagar, då sjukdomen rasade som värst, hvarje morgon kommo för att med de beundransvärda barmhertighets systrarna dela den farliga och besvärliga vård, som dessa egnade åt de beklagansvärda, hvilka intogos på de provisoriska sjukhusen i Paris.

Dessa bevis på människokärlek, i förening med så många andra dylika, hvilka vår tid har att uppvisa, ådagalägga, huru ogrundade och egenkära somliga ultramontaners fräcka påståenden äro. Ville man tro dem, så är det blott de eller deras munkar, som, i kraft af sitt lösslitande från alla jordiska förbindelser, äro i stånd att gifva verlden sådana beundransvärda efterdömen af försakelse och verksamt deltagande, hvilka utgöra

människoslägtets stolthet. I deras tanke fins, till exempel, inom hela samhället ingenting, som kan jämföras med modet och själfoppoffringen hos en prest, som går att hugsvala en döende. Ingen kan i deras tycke vara mera beundransvärd, än Trappisten, som — skulle man väl tro det? — drifver afsägelsen af världen ända derhän, att sköta, ja att själf odla, de landegendomar, som tillhöra hans orden . . . Är icke detta idealiskt? . . . är det icke gudomligt? . . . *Plöja och så en jord, hvars afkastning tillfaller en själf?* — I sanning — det är verkligen någonting stort! — också beundra vi det öfver all måtta.

Med erkännande af allt det goda, som kan finnas hos en god prest, tage vi oss friheten fråga, om de äro munkar, klerker eller prester:

Desse fattigläkare, hvilka, hvarje timma som helst på dygnet, vare sig natt eller dag, ila till den lidandes usla läger:

Desse läkare, hvilka, under koleratiden, tusende gånger vågade sitt lif, och det med lika mycken oegennyttia, som outtröttlighet.

Desse lärda, desse unga doktorer, som, af kärlek till vetenskapen och menskligheten, anhöllo som en nåd och som en ära, att få fara till Spanien och trotsa döden, just under det att gula febern rasade der som värst?

Var det väl celibatet, afsägelsen af allt verdsligt, som gaf styrka åt dessa ädelmodiga män? Tvekade de att uppoffra sitt lif, ehuru de voro upptagne af sina nöjen eller af familjelifvets ljuflva pligter? — Nej — ingen ibland dem var, som icke gerna ville afsäga sig världens fröjder. De flesta hade hustrur och barn, och just för det att de kände och värderade äktenskapets sällhet, faderskänslans ljufhet, just derföre hade de mod att utsätta sig för döden, blott för att rädda sina bröders makar och barn. Att de med så mycket mod, så mycken själförsakelse gjorde godt, var ändtligen derföre, att de lefde enligt Skaparens visa afsigter; ty Han har skapat människan för familjelifvet och icke för klostrets onyttiga enslighet.

Äro de Trappister, dessa millioner af jordbrukare, dessa dagsverkare på landet, som plöja och i sitt anletes svett vattna fält, *hvilka icke äro deras egna*, och det för en dagspenning — otillräcklig till deras barns underhåll?

Slutligen — (detta argument skall kanske synas barnsligt, men vi anse det såsom ovederläggligt) — äro de munkar, klerker eller prester, desse oförskräckte män, hvilka, hvad timma som helst på dygnet, med otrolig behjertenhet störta sig midt in uti lågorna och glödugnen, klättra på brinnande hjelkar, klifva i glödhet grus, för att rädda gods, som icke är deras eget, för att frälsa människor, som äro dem alldeles främmande, och detta helt anspråklöst, utan stolthet, utan prål, utan utmärkelse, utan annan belöning, än det kommissbröd de äta, utan annat ärofullt hederstecken, än den soldatuniform de bära, och framför allt . . . utan att af världen begära ringaste monopolium för sitt mod, eller för sin själfoppoffring fordra åtminstone den förhoppningen att en dag blifva kanoniserade och skrinlagda? — Och likväl skulle vi tro, att alla dessa djerfva sappörer, som vågat sina lif i tjugtals eldsvådor, som ur lågorna ryckt kvinnor, gubbar och barn, som frälsat hela städer ifrån eldens härjning-

gar, hafva åtminstone gjort sig lika förtjenta inför Gud och af menskligheten, som *Sanct Policarpus*, *Sanct Fructuosus* och flera andra större eller mindre helgon.

Nej, nej, tack vare alla seklers, alla folkslags, alla filosofers sedelärer, tack vare människoslägtets framskridande emancipation, hafva välgörenhetens, sjelfuppoffringens, brödrakärlekens känslor nästan blifvit naturliga instinkter, och utveckla sig på ett beundransvärdt sätt hos människan, då hon kommer i åtnjutande af den sällhet, hvartill Gud skapat henne.

Nej, nej, vissa ränkfulla och skrällande ultramontaner bibehålla icke ensamma, såsom de skulle vilja inbilla världen, traditionerna om människors sjelfuppoffring för människors skull, om den ena individens sjelfförsakelse för den andras lycka, såväl i teori, som praktik. Plato går fullkomligt upp emot *Sanct Augustinus*, *Confucius* emot *Sanct Christostomus*; ända från den aflägsnaste forntid intill våra dagar hafva *moderskärleken*, *vänskapen*, *kärleken*, *vetenskapen*, *äran*, *friheten*, utan all ortodoxi, en hel armé af ärofulla namn, af beundransvärda martyrer, att uppställa mot kalenderns helgon och martyrer. Ja, vi upprepa det: aldrig hafva de religiösa ordnar, hvilka som allra mest skrutit af sina uppoffringar för mensklighetens väl, gjort för sina bröder, än så många unga fritänkare, så många behagsjuka och intagande unga fruntimmer, så många hedniska artister, så många panteistiska lärde, så många materialistiska läkare gjorde under kolerans rysliga dagar.

Tvenne dagar hade förflutit sedan prinsessan de Saint-Diziers besök hos fröknarna Simon. Klockan var ungefär tio på morgonen. De personer, hvilka frivilligt tillbragt natten hos de sjuka på det provisoriska sjukhuset, beläget vid gatan Mont-Blanc, skulle nu aflösas af andra frivilliga tjänare.

— Nåväl, mina herrar, — sade en af de nyligen anlände, — huru förhåller det sig nu? . . . Har i natt varit någon minskning i de sjukas antal? . . .

— Nej, gunås! . . . Läkarna tro, att smittan nu uppnått sin yttersta höjd af intensitet.

— Då är åtminstone hopp att snart få se den i aftagande.

— Har ingen bland de herrar, vi nu komma att aflösa, blifvit angripnen af sjukdomen?

— Jo; vi hitkommo elfva i går aftons; nu äro vi icke flere, än nio.

— Det är bedröfligt. — Och de der tvenne personerna, blefvo de hastigt angripne?

— Ett af offren . . . en ung man om fem och tjugu års ålder, kavalieriofficer . . . blef, så till sägandes, slagen på stället. Inom en fjerdels timma var han död. Ehuru sådana fall icke äro sällsynta, blefvo vi alla mycket häpnade.

— Stackars unge man!

— Han hade, till hvar och en af oss, ett ord af uppmuntran och tröst. Han lyckades till den grad uppmuntra flera sjuka, att en del af dem, hvilka mindre hade blifvit angripne af sjelfva koleran, än af fruktan för sjukdomen, utgått härifrån nästan aldeles friska.

— Hvilken skada på en så hederlig yngling! . . . Dock, han har dött modigt, och det är lika mycken ära i en sådan död, som i döden på slagfältet.

— Det fins icke mer än en, som kan ställas i bredd med honom; det är en ung prest med ett verkligt engla-anlete . . . man kallar honom abbé Gabriel. — Han är alldeles outröttlig; knappast tar han sig några timmars hvila. Han springer från den ena sjuksängen till den andra och tjenar alla; ingen glömmar han. De tröstegrunder, han hämtar nr djupet af sitt hjerta, äro icke lärda utanlexor, dem han upprepar af vana, eller derföre att det hör till hans kall; nej — jag har sett honom gråta öfver en stackars qvinnas död, hvars ögon han tillslöt, sedan hon kämpat en hård döds kamp. — Ack, om alla prester liknade honom!

— Utan tvifvel är en rättskaffens prest någonting bra förnadsvärdt. — Men hvem var det andra dödssoffret i natt? . . . jag menar bland herrarna, som vakade.

— O, tala icke derom . . . det var en ryslig död . . . Jag har ännu denna hiskliga tafla för ögonen.

— En kolera-attack, knall och fall?

— Nej; om den olycklige dött af farsoten, så skulle ni icke se mig så förskräckt vid blotta hägkomsten af honom.

— Hvaraf dog han då?

— Åh, det är en hel historia, men en hemsk historia. — För tre dagar sedan hitförde man en karl, som troddes vara angripen af kolera; . . . ni har förmodligen hört talas om den personen . . . Det är ägaren och tämjaren af de vilda djuren, vilka narrade hela Paris att springa till Porte-Saint-Martin.

— Jag vet; han hette Morok, den der. Han gaf ett slags scen med en tam, svart panter.

— Precist. — Jag var med på en af dessa besynnerliga representationer, vid hvars slut en utländning, en Hindu, till följe af ett vad, som man säger, hoppade in på teatern och dödade pantern.

— Nåväl, hos denne Morok, hvilken först infördes såsom kolerasjnk, och verkligen företedde symptom af smitta, har sedermera en förfärlig sjukdom yppat sig.

— Hvilken då?

— Vattuskräck.

— Och han har råkat i raseri?

— Ja; han har, under rediga mellanstunder, upplyst, att han blifvit biten af en hund vid menageriet . . . Olyckligtvis nämde han icke detta förr än efter den olyckliga händelse, som kostade vår olyckliga kamrat lifvet.

— Men buru gick det till?

— Morok innehade ett rum, tillika med trenne andra. Hastigt anfallen af en rasande yrsel, springer han upp ur sängen, uppger de vildaste rop och rusar som en galning ut i korridoren. Den olycklige, hvars död vi beklaga, skyndar emot honom och söker fasthålla honom. Motståndet uppretar ännu mera Moroks raseri; han kastar sig öfver den, som

ville hejda hans lopp, biter honom . . . sargar honom . . . och faller sedan i de fasligaste konvulsioner.

— Ja, ni har rätt, då ni säger att detta var rysligt. — Och Moroks offer har . . . oaktadt alla räddningsförsök . . .

— Uppgifvit andan; och det under de förfärligaste lidanden; ty gifvet hade varit så starkt, att en häftig hjernfeber genast följde.

— Än Morok . . . är han också död?

— Jag vet icke. Han skulle i morse transporteras till ett hospital, hvarföre man under det förslappningstillstånd, som vanligen följer på sådana der häftiga kriser, bemäktigade sig honom. Men, under afvaktan af lägligt tillfälle att föra honom härifrån, har man instängt honom i ett rum, i öfra våningen af detta hus.

— Men han är väl förlorad?

— Förmodligen är han nu länge sedan död. Läkarna sade, att han ej kunde lefva i tjugufyra timmar.

De, som höllo detta samtal, befunno sig i ett förmak på nedra hotten, hvarest de personer vanligen församlade sig, hvilka kommo, för att frivilligt erbjuda sin hjälp och sitt bistånd.

På ena sidan gräusade detta rum till sjuksalarna, och på andra sidan till förstugan, hvars fönster åt gården stod öppet.

— Ack, min Gud! — sade en af de samtalande herrarna, blickande ut genom fönstret, — se, hvilka förtjusande unga flickor stiga ur den der granna vagnen! — Hvad de likna hvarandra! — En sådan likhet är i sanning verklig beundransvärd.

— Ja . . . de äro helt visst tvillingar. — Stackars unga flickor! . . . De äro sorgklädda. — Kanske sakna de far eller mor.

— Det ser ut, som om de ämnade sig hit.

— Ja, de komma uppför trappan här.

Rosa och Blenda inträde verklig i förmaket, med ett blygt, oroligt utseende, ehuru ett slags religiös hänförelse lyste i deras ögon.

En af de tvenne herrarna, som språkade sins emellan, blef rörd af de unga flickornas synbara bryderi, gick emot dem, sägande med förekommande artigket:

— Önsken j något, mina damer?

— Är icke detta kolerahospitalet vid gatan Mont-Blanc? — frågade Rosa.

— Jo, ganska riktigt.

— En fru, vid namn Augustine de Tremblay, lärer hafva blifvit hitförd, efter hvad vi hört sägas. — Skulle det vara möjligt att få gå in till henne?

— Jag tror mig böra erinra eder, mina unga damer, att det har någon fara med sig att gå in i sjuksalarna.

— Det är en kär vän, som vi vilja besöka, — sade Rosa med en mild, men stadig röst, som noga tillkännagaf hennes förakt för faran.

— Jag kan dessutom icke försäkra er om, att den ni söker, verklig fins här, — återtog herrn, med hvilken de talade; — men om da-

merna vilja vara så goda och stiga in i det här rummet till venster, så finna de derstädes den goda syster Martha, ty det är hennes kabinet. Hon har uppsigt öfver qvinnornas sal, och kan ge eder alla erforderliga upplysningar.

— Tack, min herre, — sade Blenda med en behagfull nigning, och gick, tillika med sin syster, in i det anvista rummet.

— De äro i sanning förtjusande, — sade mannen, i det han med ögonen följde de båda systrarna, som snart försvunno. — Det vore stor skada, om . . .

Han fick icke tid att fortsätta; ty plötsligt hördes ett förfärligt buller, blandadt med de fasansfullaste skrik ifrån rummen innanföre; nästan i samma ögonblick uppstöttes våldsamt de båda dörrarne, som ledde till de nästgränsande salarna, och en stor mängd sjuka, de fleste halfnakna, bleka, utmagrade, förfärliga, med anletsdrag vanställda af fasa, störtade in i rummet, ropande: Hjelp! . . . hjelp! . . . den vansinnige! . . .

Det är omöjligt att skildra den förtviflade, den ursinniga kamp, som uppstod emellan dessa stackars förskrämda sjuklingar, hvilka, för att undslippa den fruktade faran, sammanskockade sig i den enda dörr, som ledde till förstugan, och der, knuffande, skuffande, trampande hvarandra, slogs om, hvem som först skulle komma ut.

I samma ögonblick den siste af dessa olyckliga var nog lycklig att komma ut genom dörren, i det han släpade sig på sina blodiga händer, ty han hade under striden blifvit omkullskuffad och nästan krossad, visade sig föremålet för all denna förfärelse, visade sig — Morok.

Han var förfärlig att skåda. En trasa af ett täcke satt som en gördel kring hans höfter; hela den blekblå och sönderslagna öfra delen af kroppen var naken, äfvensom benen, kring hvilka man ännu såg lemnigar af de band, hvarmed han varit fängslad, och som han nyss hade afslitit. Hans tjocka, gulaktiga bår hade rest sig öfver hjessan, och sjelfva skägget tycktes vilja rakna, till följe af samma slags hudrysning (horripilation). Ögonen, förvirrade och blodiga, rullade i sina gropar och lyste af en glasartad glans. Läpparna omgäfvos af skum. Tid efter annan uppgaf han besynnerliga, vilda strupljud; ådrorna på hans jernhårda lemmar voro så spända, att de syntes vilja brista. Han sprang, skuttade som ett vildt djur, sträckande framför sig sina knotiga och sammankrumpna fingrar.

I det ögonblick, då Morok nalkades utgångsdörren, hade de, hvilka han förföljde, just nyss hunnit undan; några vid inrättningen tjenstgörande personer lyckades att stänga denna dörr, äfvensom de båda andra, hvilka förde till de angränsande sjuksalarna.

Morok såg sig fången.

Då sprang han till fönstret, i afsigt att slå sönder det och kasta sig ut på gården; men plötsligen stannade han och drog sig tillbaka för rutoras spegelglans, emedan han, liksom alla, hvilka äro angripna af vattuskräck, kände en ööfvervinnelig afsky för allt blänkande, i synnerhet glas.

De sjuka, dem han förföljt, och som nu stodo sammanskockade på gården, sågo honom snart genom fönstret; de sågo, huru han förgäfvos

uttömde sina krafter, för att öppna dörrarna, som man hade stängt för honom. Sedan, då han märkte, huru fåfänga hans bemödanden voro, började han att uppgifva de vildaste tjut och springa rundt omkring salen, likt ett vilddjur, som förgäfves söker komma ut ur sin bur.

Men de af åskådarne, hvilka stodo med ansigtana mot fönsterrutorna, uppgäfvo plötsligen ett häftigt rop af ångest och fasa.

Morok hade varseblifvit den lilla dörren, som förde till det kabinet, Martha innehade, och dit Rosa och Blenda några ögonblick förut hade inträdt.

Morok, som hoppades att den vägen komma ut, drog häftigt åt sig denna dörr och lyckades att få upp den på glänt, i trots af det motstånd, man inifrån gjorde.

Under ett ögonblick sågo de på gården sammanskockade syster Marthas och de unga fröknarnas spända armar med alla krafter bjuda till att draga igen dörren.

VI.

VATTUSKRÄCKEN.

Då de på gården församlade sjuke sågo ursinnigheten af Moroks försök att öppna dörren till kammaren, der syster Martha och tvillingarna voro instängda, förökades deras ångest och fasa.

— Den goda systemen är förlorad! — ropade man, utom sig af förskräckelse.

— Dörren ger snart vika.

— Och kabinetet har ingen annan utgång.

— Det är två unga, sorgklädda flickor inne hos henne.

— Man kan, i alla fall, icke lemna de arma fruntimren till rof för den ursinnige. — Hitåt, mina vänner! — ropade behjertadt en af de betjende, som sågo på; i det samma sprang han upp på den lilla trappan, som ledde till förstugan, och ville derifrån skynda in i förmaket.

— Det är för sent; . . . det är att förgäfves utsätta er för lifsfara, — ropade flera personer och kvarhöllo den hjälpsamme mot hans vilja. I detta ögonblick hörde man ropas:

— Der kommer abbé Gabriel.

— Han skyndar ned; . . . han har hört bullret.

— Han frågar, hvad det är.

— Hvad kan han göra?

Gabriel, som i en af de angränsande salarna egnat sin omsorg åt en döende, hade fått veta, att Morok slitit sina band och flytt genom en trång lucka på den kammare, der man för tillfället hade instängt honom.

Förutseende den förskräckliga olycka, som kunde blifva följderna deraf, att djurtämjaren kommit lös, ilade den unge missionären, som icke rådfrågade annat än sitt mod, ned på gården, i hopp att kunna förekomma de största olyckor.

På hans befallning åtföljde honom en sjukvaktare, bärande ett por-

tativt syrfat, uppfyllt med glödande kol, hvaruti lågo flera hvitglödgade jern, af hvilka läkarne betjenade sig vid förtviflade kolerafall.

Gabriels engalika ansigte var blekt; men en lugn beslutsamhet hvilade på hans ädla panna. Han gick hastigt genom förstugan, undansköt sakta, till höger och venster, den folkhop, som trängde sig i vägen för honom, och skyndade till förmaket. I det samma sade en af de sjuka med klagande röst.

— Ack, herr abbé, det är slut; . . . de, som äro på gården och titta in genom fönstren, säga, att syster Martha är förlorad.

Gabriel svarade icke, utan fattade häftigt i dörrlåset; men, innan han gick in i rummet, der Morok var, vände han sig till sjukvaktaren och sade: — Äro era jern glödgade, så att de äro hvita?

— Ja, herr abbé.

— Vänta mig här och håll er färdig. — Och ni, mina vänner, — yttrade han till några sjuka, som stodo der och skälde af köld, — så snart jag gått in, skolen j tillstänga dörren efter mig. — Jag svarar för allt. Ni, vaktmästare, kom icke in, förr än jag kallar er.

Derefter fattade den unge missionären i vredet till dörrlåset.

I detta ögonblick utstöttes ifrån alla bröst ett shri af fasa, af medlidande, af beundran; och deltagarne i detta uppträde skyndade sig bort på några ögonblick, öfverväldigade af en ofrivillig rysning.

Efter att hafva höjt ögonen emot himmelen, liksom för att anropa Gud om bistånd i detta maktpåliggande ögonblick, ryckte Gabriel upp dörren och tillslöt den genast efter sig.

Nu befann han sig ensam med Morok.

Djurtämjaren hade, medelst ett ytterligare, ursinnigt bemödande, lyckats att nästan helt och hållet öppna dörren till kabinetet, der Martha och fröknarne Simon befunno sig, halfdöda af förskräckelse och uppgifvande de mest förtviflade rop.

Vid ljudet af Gabriels steg, vände Morok sig hastigt om.

Långt ifrån att vidare fortfara med sitt bemödande att intränga i kabinetet, rusade han nu, med ett enda skutt, på den unga missionären.

Martha och de moderlösa, som voro okunniga om orsaken till deras förföljares oförmodade reträtt och ville begagna sig af detta ögonblicks rast, slogo hastigt igen dörren, sköto invändigt en regel före, och satte sig sålunda i skygd för ett nytt anfall.

Morok hade, med vildt rullande ögon och konvulsiviskt sammanbitna tänder, rusat emot Gabriel, hållande händerna utsträckta, för att fatta honom i strupen. Missionären mötte tappert detta anfall; sedan han med ett snabbt ögonkast gissat till sin motståndares afsigt, fattade han honom vid båda handlederna och nedhöll med kraftfull ansträngning hans händer.

Under en sekund stodo Morok och Gabriel sålunda, stumma, flämtande, orörliga, mätande hvarandra med blickarna; derefter ställde sig missionären stadigt på sina höfter, lutade kroppen bakåt och sökte tillintetgöra den ursinniges bemödanden, hvilken genom häftiga luftsprång sökte komma lös, för att sedan med framsträckt kufvud kasta sig öfver honom och sönderslita honom.

Hastigt syntes djurtämjaren vackla; hans knän svigtade, hans gulbleka, vanställda hufvud nedböjdes emot axeln; . . . han tillslöt ögonen. — Missionären, som trodde, att en hastig mattighet nu skulle följa på uslingens raseri, och att han höll på att falla, upphörde att hålla honom, i akt och mening att nu kunna stödja den olycklige. Men Morok, som genom denna list gjorde sig lös, reste sig hastigt upp, för att med hela styrkan af sitt raseri kasta sig öfver Gabriel. Öfverraskad af detta oförmådad anfall, vacklade denne, och snart kände han sig fattad af och insnärjd uti den ursinniges jernarmar.

Fördubblade sina krafter och sina bemödanden, kämpande bröst emot bröst och fot emot fot, kom slutligen äfven missionären sin motståndare att vackla, och lyckades att, med ett väldigt tag, kullslå honom, ånyo fatta hans händer och hålla honom, nästan orörlig, under sina knän. Då han sålunda, fullkomligt herre öfver den olycklige, vände sig om, för att kalla på hjälp, lyckades Morok, medelst en förtviflad ansträngning, att sätta sig upp och få missionärens venstra arm emellan sina tänder.

Vid detta hvassa, djupa, förfärliga bett, som trängde långt in i köttet, kunde missionären icke återhålla ett skri af smärta och fasa. Förgäfvets ville han göra sig lös; hans arm förblef fastpressad, som i ett skrufstöd, emellan Moroks konvulsiviska käftar, hvilka icke släppte sitt tag.

Detta förfärliga uppträde hade tilldragit sig på vida mindre tid, än som erfordras att uppteckna det, då dörren ifrån förstugan våldsamt öppnades och flera behjertade män, som af de skrämde sjuklingarna hade fått veta, i hvilken fara den unge presten sväfvade, ilade till hans hjälp, i trots af hans uppmaning att icke inträda, förrän han kallade.

Sjukvaktaren, som bar fyrfatet med de hvitglödgade jernen, inkom äfven. Då Gabriel blef honom varse, ropade han med sväfvande röst:

— Fort . . . fort, min vän! . . . hit med era jern . . . Jag tänkte derpå, Gud vare lof!

En af de inrusande hade lyckligtvis försett sig med ett ylletäcke, och, i samma ögonblick missionären lyckades att rycka sin arm ur gapet på Morok, som han ännu höll under sina knän, kastade förbemälte person täcket öfver hufvudet på den ursinnige, som sålunda blef insvept och fången, i trots af sitt förtviflade motstånd.

Då reste Gabriel sig upp, sönderref ärmen på sin prestrock, strök upp skjortan ifrån sin venstra arm, hvarpå syntes ett djupt bett, blödande och blåaktigt, gaf tecken åt sjukvaktaren att nalkas, fattade ett af de hvitglödgade jernen, och förde, med säker hand och med förvånande hjeltemod, det brännande stålet tvenne gånger öfver såret, till alla åskådarnes stora häpnad.

Men snart hade så många olika sinnesrörelser, hvilka så modigt blifvit öfvervunna, en oundvikligt förstörande verkan. Gabriels panna perlades af stora svett droppar; hans långa, ljusa hår klubbade fast vid tinningarna . . . Han bleknade . . . vacklade . . . förlorade sansningen och blef förd till ett annat rum, för att der erhålla nödig läkarevård.

En lätt förklarlig tillfällighet hade således, prinsessan de Saint-Dizier ovetande, gjort en af hennes lögnar till sanning. För att desto bättre kunna förmå de stackars flickorna att begifva sig till det provisoriska kolera-hospitalet, hade hon hittat på den uppgiften, att Gabriel var der, hvilket hon dock var långt ifrån att tro; ty då hade hon gjort allt, för att hindra detta möte, som kunde blifva så menligt för hennes planer, emedan hon ganska väl kände missonärens tillgifvenhet för de unga flickorna.

En liten stund efter nyss beskrifna, rysliga scen, inträdde Rosa och Blenda, beledsagade af syster Martha, i en stor sal af ett sällsamt, hemskt utseende, dit man hade fört en mängd qvinnor, hvilka hastigt insjuknat i kolera.

Denna ansefulla våning, ädelmodigt upplåten till sjukrum, var prydd med utomordentlig lyx. Det rum, som innehades af de sjuka qvinnorna, var eljest en emottagnings-salong. De hvita väggpanelerna och taklisterna lyste af dyrbara förgyllningar, präktigt infattade speglar upptogo vägg-rummen emellan fönstren, genom hvilka man såg de friska, gröna gräsmattorna i en förtjusande trädgård, prunkande i majgrönskans leende prakt.

Midt ibland denna lyx, dessa förgyllda panelningar, på ett golf, inlagdt af dyrbart, rikt inkrusteradt trä, sågos, symetriskt uppställda, fyra rader sängar af alla slags fasoner, hvilka också voro frivilliga gåfvor, ända ifrån den simpla och anspråkslösa tätsängen, till den dyrbara sängen af skulpteradt mahogny.

Detta långa rum hade blifvit afbalkadt längs efter midten genom en för tillfället uppförd brädvägg af fyra till fem fots höjd; på detta sätt hade man undanröjt svårigheten att kunna anbringa fyra rader sängar. Denna skiljevägg slutade på något afstånd ifrån salongens båda ändar, ty der hade den fått bibehålla hela sin bredd. På denna plats stodo inga sängar, utan uppehölo sig här de frivilligt betjenande personerna, då de sjuke icke behöfde deras omsorger. Vid en af dessa salongsändar var en dyrbar marmorkamin, med förgyllda bronsirater; deruti såg man åtskilliga drycker värmas. Slutdraget i denna märkvärdiga taffla, bildade qvinnor, som, tillhörande de mest olika samhällsklasser, frivilligt åtagit sig att sköta de sjuka, hvilkas klagoljud och snyftningar af dem möttes med ord af tröst och hopp.

Sådant var det på en gång underliga och hemska ställe, dit Rosa och Blenda, hand i hand, inträdde, en stund efter sedan Gabriel hade ådagalagt ett sådant hjeltemod i sin kamp med Morok.

Syster Martha följde marskalk Simons döttrar in. Efter att sakt hafva tillhviskat dem några ord, anvisade hon hvarsin sida om afplankningen, hvarest sängarne voro uppradade, och gick sedan till andra ändan af salen, för att utdela några befallningar.

De unga moderlösa, ännu under inflytandet af den förfärliga skräm-seln och skakningen vid den rysliga fara, hvarutur Gabriel ovetande hade frälst dem, voro ytterligt bleka; icke desto mindre stod en oryggelig beslutsamhet att läsa i deras ögon. Det var för dem icke allenast fråga om att uppfylla en erkänslans pligt och att sålunda visa sig värdiga sin

tappre fader; det gällde ju äfven deras mors salighet; ty man hade ju sagt dem, att hennes eviga väl berodde på de prof af kristlig sjelfupplöfning, de kunde hembära Herran. Behöfver man väl tillägga, att prinsessan de Saint-Dizier, noga följande Rodins föreskrifter, hade, vid ett nytt samtal emellan henne och de unga flickorna, hvilket ägt rum utan Dagoberts vetskap, ömsom förledt, exalterat och fanatiserat dessa stackars lättrogna, oskyldiga och ädla själar, i det hon ända till den olycksaligaste öfverdrift uppstegrat alla de känslor af själshöghet och sinnesstyrka, som hos dem funnos.

Då de unga fröknarna frågat syster Martha om fru Augustine de Tremblay blifvit förd till detta sjukhus, hade nunnan svarat, att hon icke visste det; men att de sjelfva lätt kunde underrätta sig derom, ifall de ville gå genom alla kvinnosalarna. Förhållandet var, att den afskyvärda prinsessan, som var Rodins medbrottsling, hade, för att blottställa de stackars barnen för en dödlig fara, ljugit för dem och föregifvit, att deras guvernant befann sig på detta sjukhus.

Marskalk Simons döttrar hade, både under sin landsflykt och under den ytterst besvärliga resan i sällskap med Dagobert, bestått många hårda prof; men aldrig hade de bevittnat ett så bedrägligt skådespel, som det, hvilket nu tedde sig för deras blickar.

Denna långa rad af sängar, der så många varelser plågades, der somliga med höga klagorop vred sig under de grufligaste marter, andra läto höra dofva dödsrosslingar, en del under feberyrseln utbröto i snyftningar eller med höga rop påkallade de personer, som voro kära för deras hjertan och från hvilken döden nu skulle skilja dem; detta äfven för män, hvilka varit i fält, så förfärliga skådespel skulle nästan oundvikligen, enligt Rodins och hans medbrottslingars uträkning, utöfva ett menligt inflytande på de stackars flickorna, hvilka af en hjertats hänförelse, lika ädel som öfverlagd, drefvos till detta farliga besök.

Dertill kom ännu en bedräglig omständighet, som så till sägandes icke uppenbarade sig för deras minne i hela dess förfärliga ryslighet, förrän de kommo till de första sjuksängarna; . . . det var ju i koleran, i denna fasliga sjukdom, som de stackars flickornas mor hade dött.

Må man då föreställa sig de båda systrarna, vid deras inträde i denna stora sal, der allt var så hemskt och så fasaväckande, helst de ännu voro djupt skakade af den förskräckelse; Morok ingifvit dem. De började nu sitt långsamma sökande bland de olyckliga, hvilkas plågor, dödskamp och död i hvarje ögonblick erinrade dem om deras mors lidande och sorgliga slut.

Vid åsynen af denna ohyggliga sal, kände Rosa och Blenda, för ett ögonblick, sin beslutsamhet vackla, och en mörk aning kom dem att ångra sitt lika hjeltomodiga, som obetänksamma, företag. Dessutom hade de, sedan några minuter, känt de dofva rysningarna af en isande, feberartad frossa, och emellanåt flögo smärtsamma ilningar upp åt tinningpulsarna, men emedan de trodde dessa symptom, hvilkas förskräckliga betydelse de icke anade, härröra från den skrämsel, Morok hade förorsakat dem, återlifvades deras mod, och båda två, Rosa på den ena, Blen-

da på den andra sidan om brädväggen, började sin ledsamma efterforskning bland de sjuka.

Gabriel, som blifvit förd till läkarnes rum, hade snart återfått sin sansning. Till följe af hans ovanliga själsnärvaro och beundransvärda mod, kunde såret, som i tid blifvit ändamålsenligt behandladt, icke medföra några farliga följder. Så snart han blifvit förbunden, ville han återvända till qvinnosalen; ty det var ju der han varit sysselsatt med att trösta en döende, då man kom och underrättade honom, att Morok slitit sig lös, och förberedde honom på de farliga följder, som deraf kunde uppkomma.

Kort innan missionären inträdde i sjuksalen, hade Rosa och Blenda på en gång hunnit målet för sitt fåfänga sökande, sedan den ena genomgått den högra gången af sjuksängar, den andra den venstra, på hvardera sidan om afbalkningen.

De båda systrarna hade ännu icke råkats.

Deras steg blefvo allt mera vacklande; allt eftersom de framgingo, kände de sig mattare och nödgades stödja sig emot sängarna, hvilka de gingo förbi; till den grad hade deras krafter aftagit.

Fattade af ett slags svindel, smärta och förskräckelse, tycktes de numera endast handla mekaniskt.

Ack! de moderlösa hade på en gång blifvit angripna af kolerans förfärliga symptom. I öfverensstämmelse med det slags fysiologiska af oss förut omnämde fenomen, som är så vanligt hos tvillingar, och som redan förut hade företett sig under de sjukdomar, hvaraf de unga flickorna hade på en gång blifvit angripna, tycktes äfven nu en hemlig orsak, som underkastade deras organisation samtidiga sensationer och inflytelser, gifva dem likhet med tyenne blommor på en och samma qvist, hvilka skiftevis återlifvas och vissna tillsammans.

Dessutom hade åsynen af alla de lidanden, af all den dödskamp, hvartill de under sin långsamma vandring genom den stora salen varit vittnen, ännu mer påskyndat den blixtnabba sjukdomens utbrott. Rosa och Blenda buro redan på sina af smärta oigenkänneliga anleten den dödliga smittans prägel, då båda två möttes, efter att hafva genomgått salen, utan att finna sin guvernant.

De båda systrarna, hittills åtskilda af den höga brädväggen, som sträckt sig längs utåt rummet, hade hittills icke kunnat se hvarandra; . . . men, då de slutligen kastade ögonen på hvarandra, inträffade en sön-derlitande scen.

VII.

SKYDDSENGELN.

Den förtjusande friskheten af Rosas och Blendas hy hade nu blifvit förbytt i en gulaktig blekhet; deras stora, blå ögon, som nu blifvit ihålliga och allt mera drogo sig in i ögongroparna, syntes ofantliga, i jämförelse med hvad de förr varit. Deras förr så rosenröda läppar öfverdrogos af en violettblå färg, . . . och innan kort äfven deras runda kinder

och fina fingrar . . . Rosen och purpurn på deras intagande anleten förvandlades småningom under pusten af dödens blåaktiga och iskalla läppar.

Då tvillingarna, utmattade, knappast i stånd att hålla sig uppe, kommo midt framför hvarandra, uppgäfvo de båda på en gång ett genomträngande skri; båda två utropade, vid åsynen af den förfärliga förändring, som de ömsesidigt undergått:

— Min syster! . . . du också . . . är sjuk!

De störtade hastigt i hvarandras armar och smälté i tårar; derefter betraktade de åter hvarandra.

— Min Gud, Rosa, hvad du är blek!

— Likaså du, min goda Blenda!

— Känner du icke en isande frossa?

— Jo . . . och jag är så matt . . . det skymlar för mina ögon.

— Mitt bröst brinner.

— Syster! . . . Rånhända skola vi dö.

— Gerna . . . blott vi få dö tillsammans.

— Än vår stackars far? . . .

— Och Dagobert?

— Syster! . . . Vår dröm . . . den slår in — ropade hastigt Rosa, som redan yrade. Hon slog armarna om systemns hals. — Se, se, Blenda; . . . engel'n kommer och häntar oss.

I samma ögonblick inträdde verkligen Gabriel i en af de halfrunder, som voro vid hvardera ändan af salongen.

— Himmell! . . . hvad ser jag! . . . marskalk Simons döttrar! — ropade den unge presten.

I detsamma ilade han fram och emottog tvillingarna i sina armar; ty de förmådde icke längre hålla sig upprätt. Redan började deras slocknande ögon, deras tunga andedrägt, att bebåda dödens annalkande.

Syster Martha var endast några få steg derifrån. Vid Gabriels utrop, skyudade hon fram; understödd af denna fromma qvinna, blef den unge presten i stånd att föra de unga flickorna till den säng, som annars begagnades af salens läkare.

På det icke skådespelet af denna sönderslitande dödskamp skulle göra för starkt intryck på de sjuka, som befunno sig i närheten, drog syster Martha en stor gardin före, och de båda unga fröknarna blefvo således afskilda från den öfriga delen af salen.

Deras händer hade så hårdt sammanflätats under ett anfall af nervkramp, att man omöjligen kunde skilja de hopkrympta fingrarna från hvarandra. Under sådana omständigheter måste man gifva dem den första hjälpen, en hjälp, som var för svag att öfvervinna det onda, men som åtminstone för en stund döfvade den våldsamma smärtan och spridde ett svagt ljus i deras af febern förmörkade själar.

Gabriel, stående vid deras hufvudgärd och lutande sig öfver dem, betraktade dem med ousäglig smärta. Med krossadt hjerta och ansigtet öfverströmmadt af tårar, tänkte han fasannde på det besynnerliga öde, som gjorde honom till vittne af de unga flickornas död, dessa unga flickor,

hvilka voro hans släktingar, och dem han, under få månader förut, hade ryckt undan stormens raseri. Oaktadt den unge missionärens fasta karakter, kunde han icke afhålla sig ifrån att rysa, vid tanken på de arma barnens öde . . . på Jacques Renneponts död . . . samt på den förfärande list, som hade fört herr Hardy till klostret Saint-Hérems hemska enslighet och gjort honom, nästan i samma stund han uppgaf andan, till en medlem af Jesu samfund *). Den unge missionären eftertänkte, att fyra medlemmar af familjen de Rennepont, af hans, Gabriels egen familj, hade efter hvarandra blifvit träffade af flera sammanstöta-
 olyckliga omständigheter; med fasa gjorde han sig slulligen den frågan, huru Ignatii Loyolas söners gemena intressen kunnat blifva så understödda af olyckliga skickelser. Den unge missionärens förundran skulle lem-
 nat rum för den djupaste afsky, om han kunnat ana den del, Rodin och hans medbrottsliga haft uti Jacques Renneponts död, i det de genom Mo-
 rok ända till yttersta grad retat denne handtverkares dåliga böjelser, samt

*) Det torde här icke vara ur sitt ställe att införa följande bref, som man nyligen meddelat oss, och för hvars äkthet vi kunne gå i borgen. Af känsla för det passande, vilje vi dock endast utsätta initialerna till ifrågavarande personers namn.

"Min herre!"

»Se här ett lockelseknepp, som Jesuiterne just i dessa dagar (d. 20 Juli 1843) lyckats ut-
 föra; detta skall bevisa er vidden af deras makt, samt huru mycket ondt de kunna anstifta:

»Sonen till urmakaren M . . ., gatan - - -, huset N:o - - -, är tjugufem år gammal. Han innehar en lärostol vid collegium i - - -. Det ser ut, som om Jesuiterne inträngt i denna läroan-
 stalt och genast ifrån början öfvertalat den unge mannen att inträda i det andeliga ståndet.
 — Fadren, urmakaren M . . ., har i trettiosex år bott på gatan - - - och är känd för en af de
 aktningvärdaste medborgare der på trakten. Flera medaljer och hederslegionskorset, hvilka
 blifvit honom tilldelade såsom belöningar för visadt mod och handlingar af sjelfsupoffring, samt
 officersgrad vid nationalgardet, honom tillerkänd genom hans medborgares val, bevisa nogsam-
 t, huru hederlig och förträfflig man han är. Men just därför, har han aldrig kunnat samla nå-
 gon förmögenhet. Fader till en talrik familj, räknade han förnämligast på sin äldsta sons
 stöd för sin alderdom och för de öfriga barnens fortkomst. Denne son hade alltid bevisat ho-
 nom den fullkomligaste tillgifvenhet och ömmaste barnsliga kärlek; han ville, hade han alltid
 sagt, förmedelst frukten af sitt arbete, "åt sin far köpa en landegendom, der denne kunde
 hvilat ut, efter sina långa mödor;" han lofvade äfven att "försörja sina yngre bröder och blif-
 va sina systrars beskyddare." Han tycktes ock hafva goda utsigter att ernå detta mål. Utom
 de 4,000 francs, som utgjorde hans lön, hade han goda inkomster af de enskilda föreläsningar,
 han gaf, och kunde göra sig minst 10,000 francs om året. Dertill ägde han godt hopp att en
 dag erhålla en plats i Sorbonne eller Franska Institutet. Sådan var den unge manns ställ-
 ning och goda hjerta — ett godt kap för Jesuiterna; de hafva ock bemäktigat sig det. Den
 unge M . . . blir Jesuit, han reser till Rom, dit generalen kallar honom. På fadrens tår-
 rar och förtviflan, på hans bröders och systrars, som väntade allt af honom, svarar den nye
 adepten, hvars hittills så ädla hjerta redan är förtorkadt och känslolöst, helt kallt: — "Himlen
 har annorlunda beslutat." Och då den vördnadsvärde fadren utropar: — Än dessa löften då,
 som du gifvit mig och dina syskon; — hvad har det blifvit af dem? — "Gud har förkunnat
 sin vilja". Detta är den nye jesuitadeprens enda svar. Det har varit alldeles omöjligt att få
 ett ord vidare af denne unge man, förut så god, så förtrolig, så tillgifven sin familj; han har
 ej mer något hjerta . . . han reser till Rom. — Den olyckligaste af fäder berättade mig i går
 detta grymma beslut, och tillade: "Om de bure honom till kyrkogården, så skulle jag befräda
 honom såsom död; men att veta, att han lever utan själ, utan hjerta, sedan han blef dessa
 nedriga själaförderfvares offer . . . det är värre, än döden."

Med all aktning etc.

*** Advokat vid La Cour Royale i Paris.»

Vi låta hvarje familjefader och hvarje familjemoder sjelfva bedöma detta afskyvärda knepp.
 Och prestpartiet, som tager sina order från Rom och som utöfvar en så förfärande inflytelse
 på ungdomen, äfven utom Seminarierna, vågar fordra lika andel i allmänna undervisningen
 med lekman! Och detta parti har nog oblyghet att förundra sig öfver, att förnuftigt folk icke
 vill bevilja dem mer än en trängt begränsad rättighet att deltaga i undervisningen, dessutom
 försigtigtvis kringskansad af de ytterligaste förbehåll, de strängaste inskränknningar och en oaf-
 lätlig direkt, omedelbar uppsyn!

E. S.

den del de ägde i Rosas och Blendas snart förestående slut, i det att prinsessan de Saint-Dizier exalterat de unga flickornas ädla böjelser ända till en mördande heroism.

Rosa och Blenda, som för några ögonblick hämtade sig ifrån den plågsamma dvala, hvarede varit försänkta, öppnade till hälften sina redan skumma, halfslocknade ögon. Sedan fäste de båda, under allt mer och mer tilltagande yrsel, en stirrande, hänryckt blick på Gabriel.

— Min syster, — sade Rosa med svag röst: — Ser du erkeengeln, liksom i vår dröm i Tyskland?

— Ja — och för tre dagar sedan sågo vi honom likaledes.

— Han kommer . . . för att hämta oss.

— Ack . . . manne vår död . . . skall frälsa . . . vår stackars mor . . . ur skärelden?

— Erkeengel! . . . Helige erkeengel! . . . bed Gud för vår mor och . . . för oss!

Hittills hade Gabriel, slagen af förvåning och smärta, nästan qväfd af snyftningar, icke kunnat finna ord, för att uttrycka, hvad han kände; men vid dessa, de unga flickornas yttranden, ropade han:

— Älskade barn, hvarföre betvifla edra moders salighet? . . . Ack! . . . aldrig har någon renare och heligare själ ilat upp till Skaparen . . . Eder mor! . . . Men jag vet ju, genom min fosterfar, att hennes dygder, hennes mod, utgjorde allas beundran, som kände henne. Också har Gud gjort henne salig; . . . tron mig, hvad jag säger.

— Ack, hör du, min syster! — ropade Rosa, och en blixst af himmelsk glädje upplyste för en sekund den arma flickans likbleka ansigte.

— Vår mor är salig hos Gud!

— Ja, ja, sade Gabriel. — Skingren dessa sorgliga tankar . . . Stackars barn! . . . Fatten mod . . . J skolen icke dö . . . Tänken på eder far!

— Vår far! — ropade Blenda och spratt till; hvarefter hon, med en blandning af förnuft och yrsel, som skulle sönderslitit äfven den kallaste själ, fortfor: — Ack! . . . han skall icke finna oss . . . vid sin återkomst . . . Förlåt oss, min far! . . . vi trodde oss icke göra något illa . . . Vi ville, liksom du, göra något ädelmodigt och vackert, i det vi gingo att bistå vår guvernant.

— Dessutom kunde vi visst icke tro, att vi skulle dö så fort och så snart, sade Rosa. — Vi voro ju ännu i går, så glada, så lyckliga.

— O, du gode erkeengel! — återtog Blenda; — du skall för vår far visa dig i drömmen, liksom du ofta visat dig för oss, i våra drömmar; . . . du skall säga honom, att . . . att . . . då hans barn dogo . . . var han deras sista tanke.

— Det var utan Dagoberts vetskap vi smögo oss hit, — sade Rosa. — Bara vår far icke bannar honom!

— Helige erkeengel! — stammade Blenda med ännu svagare röst än förut; — för Dagobert också . . . skall du visa dig . . . och säga, att . . . vi bedja honom . . . om förlåtelse . . . för den sorg, vi göra honom. — Må vår gode vän . . . på våra vägnar . . . smeka den stackars Rabat-Joie . . . vår trogna väktare — tillade hon, i det hon försökte småle.

— Vidare — tillade Rosa med allt svagare röst, — skall du lofva oss att . . . visa dig . . . för två personer till . . . som varit goda mot oss; . . . bär vår helsning till dem . . . till den goda Mayeux . . . och den sköna . . . fröken de Cardoville.

— Vi glömma ingen . . . af alla dem, som . . . älskat oss — sade Blenda med otroligt hemödande.

— Nu . . . gifve den gode Guden . . . att vi måtte träffa . . . vår mor, . . . för att aldrig mer . . . skiljas ifrån henne!

— Du har, — sade Rosa — du har lofvat oss det . . . gode erkeengel . . . i drömmen . . . då du sade: — "Stackars barn, . . . komma så långt ifrån . . . hafven j . . . farit öfver . . . hela jorden . . . endast för att . . . gå och hvila eder . . . för alltid . . . i den moderliga famnen".

— O! . . . det är förskräckligt . . . förskräckligt . . . så unga . . . och intet hopp att kunna rädda dem! — yttrade Gabriel, i det han med händerna betäckte sitt upprörda, sorgsna anlete. — Herre! Herre! dina vägar äro outränsakliga! . . . O! . . . hvarföre slå dessa älskvärda barn med en så grym död?

Rosa uppgaf en djup suck och sade med slocknande röst: — Må vi blifva . . . begrafna . . . tillsammans . . . på det vi . . . efter döden . . . liksom under hela vårt lif . . . må få vara tillsammans.

De båda systrarna vände mot Gabriel sina slocknande blickar och utsträckte, bedjande, sina händer emot honom.

— O, heliga martyrer af den ädlaste sjelförsakelse! — utropade missionären, höjande mot himmelen sina tårdränkta ögon — englalika själar! . . . skatter af oskuld och renhet! . . . återgå till himlen . . . emedan Gud dit återkallar eder . . . liksom icke jorden vore värdig att äga eder!

— Min syster! min far!

Dessa voro de sista ord, tvillingarna med döende röst uttalade.

Derefter tycktes de båda systrarna, till följe af en instintlik rörelse, vilja trycka sig intill hvarandra; deras tunga ögonlock öppnades till hälften, liksom för att ännu en gång vexla en blick. Då ryckte de på sig ett par gånger; deras lemmar började stelna, och en djup suck framträngde från deras halföppna, violblå läppar.

Rosa och Blenda voro döda.

Gabriel och syster Martha föllo, efter att hafva tillslutit de dödas ögonlock, på knä, för att bedja på hvar sin sida om sängen.

Hastigt uppstod ett buller i salen . . .

Man hörde skyndsamma steg och häftiga utrop. Snärt upplyftes gardinen, som dolde det sorgliga uppträdet, och Dagobert framstörtade, blek, förvirrad, med hår och kläder i oordning.

Vid åsynen af Gabriel och nunnan, som knäböjde vid hans barns lik, utstötte den förstenade soldaten ett förfärligt ängestrop, och försökte att taga ett steg; men förgäfves — ty innan Gabriel hann skynda honom till hjälp, föll den arme gubben baklänges ned på golfvet och hans grå hufvud slog emot stenarna.

Det är natt . . . en mörk och stormig natt. . .

Klockan har slagit ett i kyrkan Mont-Martre.

Det är till Mont-Martres kyrkogård som man, samma dag, fört Rosas och Blendas lik, enligt deras sista önskan inneslutna i en och samma kista.

I det tjocka mörker, som insveper de dödas stad, skådar man ett svagt, irrande ljus.

Det är dödgräfvaren, som går sakta och försigtigt med en blindlykta i handen.

En man, väl insvept i en kappa, följer honom . . . Han vandrar med nedsänkt hufvud . . . han gråter.

Det är Samuel.

Samuel . . . den gamle Juden . . . vaktaren af huset på Saint-François-gatan.

Den natten, då man begraf Jacques Rennepont, den af de sju arfvingarna, som först dog, kom Samuel också till kyrkogården, för att i hemlighet samtala med dödgräfvaren . . . för att genom guld utverka sig af honom en ynnest . . .

Sällsamma och förfärande ynnest!

Efter att hafva genomvandrat många med cypresser kantade gångar, strukit förbi många grafvar, kommo Juden och dödgräfvaren till en liten öppen plats, belägen vid vestra kyrkogårdsmuren.

Natten var ännu så mörk, att man knappast såg handen framför sig.

Sedan dödgräfvaren en stund vankat af och an, lysande sig med lyktan nedvid marken, visade han Samuel, vid foten af en stor idegran, som sträckte sina långa mörka grenar åt alla håll, en större jordhög, nyligen uppkastad, sägande:

— Här är det!

— Är ni säker på det? frågade gubben.

— Ja, ja; två lik i en och samma kista . . . sådant träffar man icke alla dagar.

— O Gud! . . . båda två i samma kista! — sade Juden suckande.

— Nu, då ni känner platsen, hvad vill ni nu mera? — frågade dödgräfvaren.

Samuel svarade icke; men han föll på knä och böjde andaktsfullt sitt hvita hufvud emot grafven; sedan reste han sig upp, med kinderna öfversköljda af tårar. Han nalkades dödgräfvaren och tilltalade honom helt sakta . . . hviskade honom helt tyst i örat . . . ehuru de voro allena, längst bort på den ödsliga kyrkogården.

Dödgräfvaren, förskräckt öfver hvad Samuel föreslog, svarade icke genast.

Men då Juden, efter hvartannat, försökte öfvertalelse, böner, tårar och slutligen frestelsen med guld, som redan hördes klinga, tycktes dödgräfvaren, efter ett långt motstånd, äntligen blifva öfvervunnen. — Ehuru han ryste vid tanken på det han lofvade Samuel, yttrade han med darrande röst:

— I morgon natt, . . . klockan tu.

— Jag skall vara bakom den der muren, — sade Samuel, i det han med lyktan visade åt den långa kyrkogårdsmuren. — Till signal skall jag kasta tre stenar in på kyrkogården.

— Ja . . . till signal . . . tre stenar! — svarade dödgräfvaren ryssande och borttorkade kallsvetten, som flödade öfver hans pannan.

Samuel, som för sin ålder ägde en ovanlig vighet, klättrade medelst tillhjälp af hål efter bortfallna stenar i muren, med temmelig lätthet öfver, på ett ställe, der det icke var så högt, och försvann.

Dödgräfvaren skyndade med stora steg hem till sin boning, litet emellanåt seende sig om, under häftig förskräckelse, liksom hade han varit förföljd af något rysligt spöke.

Samma afton, då Rosa och Blenda begrofvos, skref Rodin två biljetter.

Den första, adresserad till hans okände korrespondent i Rom, antyde Jacques Rennemots samt Rosa och Blenda Simons död, knepet med Hardy och Gabriels donation; — händelser, som förminskade arvingarnes antal till endast två: fröken de Cardoville och Dschalma.

Denna första biljett, skriven af Rodin och adresserad till Rom, innehöll följande ord:

— Fem ifrån sju, står två igen.

— Låt kardinalen veta detta resultat . . . ty . . . jag kommer målet allt närmare . . . närmare . . . närmare.

Den andra biljetten, skriven med förvänd stil, var adresserad till marskalk Simon, och Rodin var säker, att den skulle komma honom tillhanda.

Den innehöll dessa få ord:

— Om det ännu är tid, så skynda er tillbaka; era döttrar äro döda. Ni skall få veta, hvem som dödat dem.

VIII.

R U I N.

Det är dagen efter fröknarna Simons död.

Fröken de Cardoville är ännu okunnig om sina unga släktingars sorgliga öde; hennes ansigte strålar af glädje. Aldrig har hon varit skönare; aldrig hafva hennes ögon varit mera lysande, hennes hy mera bländhvit, hennes korall-läppar mera fuktiga. Enligt sin något excentriska vana att hemma hos sig kläda sig på ett ovanligt och pittoreskt sätt, bär Adrienne, ehuru klockan är tre på eftermiddagen, en klädning af ljusgrönt moire med ganska vid kjortel, och hvars rosenröda vidt utskurna lif och ärmar siras af snörmakerier, gjorda af utmärkt fina, hvita gagatperlor. Ett lätt nät af samma slags perlor, som döljer den sköna flickans tjocka hårfläta, utgör ett slags orientalisk huvudbonad af förtjusande originalitet, förträffligt passande till den unga flickans långa lockar, hvilka på båda sidor om det sköna anletet falla ända ned på bröstet.

Med ett uttryck af ousäglig sällhet, som sprider sig öfver fröken de Cardovilles ansigte, förenar sig en viss beslutsam min, en skämtsam,

bitande min, som hos henne icke är vanlig. Det förtjusande hufvudet tyckes, mera stolt än vanligt, bäras på den välformade halsen, hvit och mjuk som svanens; en illa dold hetsighet vidgar hennes rosenröda näsborrar och med högdragen otålighet synes hon afvakta ögonblicket för en kamp af ironi och stickord.

Nära intill Adrienne sitter la Mayeux; hon har återtagit den plats der i huset, hon förut innehade. Den unga flickan bär sorgdrägt efter sin syster; på hennes ansigte står att läsa en mild och stilla sorgsenhet. Hon betraktar fröken de Cardoville med förvåning, ty ännu aldrig har hon sett den unga adelsdamens sköna anlete stämpladt af så mycken djerfhet och ironi.

Fröken de Cardoville visste icke, hvad behagsjuka, i ordets inskränkta bemärkelse, var; det oakadt kastade hon esomoftast en frågande blick i spegeln, framför hvilken hon stod. Hon återgaf åt en af sina långa, guldfärgade lockar dess elastiska mjukhet, i det hon för ett ögonblick upprullade den på sina elfbenshvita fingrar, hvarefter hon med flata handen utplånade några nästan omärkliga veck, som bildat sig genom det tjocka sidentygets rykning omkring hennes täcka lif.

Denna rörelse och den hon gjorde, då hon till hälften vände ryggen åt spegeln, för att se, om klädningen satt fullkomligt väl, framtedde, genom en vågformig slingring, hela det vällustiga behaget, alla de gudomliga skatterna af denna fylliga, fina och smidiga växt; ty oakadt den plastiska rundningen af hennes höfter och af de hvita skuldrorna, fina, fasta och glänsande, som den utsöktaste penteliciska marmor, var Adrienne en af dessa naturens utkorade, som kunna nyttja sitt strumpband till skärp.

Sedan dessa intagande manövrer af qvinlig behagsjuka med en förtjusande gråce blifvit utförda, vände sig Adrienne till la Mayeux, hvars förvåning tilltog med hvar minut, sägande:

— Bästa Madeleine, gör icke för mycket narr af min fråga; . . . men hvad skulle du säga om en tafla, som föreställde mig så här?

— Jo, min fröken . . .

— Hvad? . . . fröken? — sade Adrienne, i en ton af mild förebråelse.

— Jo, . . . Adrienne, — återtog la Mayeux, — jag skulle säga, att jag såge en förtjusande tafla, och att ni nu, liksom alltid, är klädd med utsökt smak.

— Ja så . . . du finner mig i dag icke bättre klädd, än vanligt? . . . Min poetiska vän, . . . jag vill börja med den förklaringen, att det icke är för min egen skull jag gör denna fråga, — tillade Adrienne glädtigt.

— Jag förmodar det, — svarade la Mayeux smäleende. — Nåväl, för att säga sanningen, så kan man omöjligt upptänka en för er mera fördelaktig toalott. Denna klädning af ljusgrönt och ljusrött, förhöjd af de hvita gagatperlornas milda glans, så väl harmonierande med ert gyllene hår . . . allt detta gör, att jag . . . aldrig i min lefnad, jag upprepar det än en gång, har sett en vackrare tafla.

Hvad la Mayeux sade, tänkte hon äfven, och det var henne en glä-

dje att öppet kunna säga det; ty vi känna ju denna poetiska själs beundran för allt skönt.

— Nåväl, — återtog Adrienne, — jag är förtjust öfver, att du i dag finner mig vackrare, än vanligt, min goda vän.

— Endast — tillade la Mayeux, tvekande.

— Endast? — upprepade Adrienne, i det hon med en frågande min betraktade den unga sömmerskan.

— Endast med den skilnaden, — återtog la Mayeux. — att, om jag aldrig sett er vackrare, så har jag ock aldrig i era anletsdrag sett detta beslutsamma, ironiska uttryck, som ni nyss hade . . . Det liknade ett uttryck af otåligt trots.

— Det är så också, min lilla goda Madeleine, — sade Adrienne, i det hon med glädlig ömhet kastade sig om la Mayeux' hals. — Jag måste omfamna dig, för det att du så väl gissat till hvad, som föregår inom mig; . . . ty, ser du, om jag verkligen har denna något trotsiga min, så är det derföre att jag väntar min älskade tant.

— Fru prinsessan de Saint-Dizier? — ropade la Mayeux rädd; — den der förnämna frun, som är så elak, och som gjort er så mycket ondt?

— Just densamma. — Hon har bedt mig om ett ögonblicks samtal, och jag gör mig ett nöje af att emottaga henne.

— Ett nöje!

— Ett nöje . . . visserligen ett något spefullt . . . något ironiskt, elakt nöje, — återtog Adrienne glädligt. — Döm sjelf: hon saknar sin kurtis, sin skönhet, sin ungdom, den der heliga qvinnan; . . . dertill är hon besvärad af sin fetma; . . . nu skall hon se mig, ung, skön, älskad och . . . smal — ja, smal, framför allt. — tillade Adrienne, skrattande som en toka, hvarefter hon tillade: — Ty du kan aldrig föreställa dig, min vän, den bittra afund, den vilda förtviflan, som åsynen af en ung smal flicka väcker hos en behagsjuk, äldre, lunsig qvinna med dåraktiga pretentioner på skönhet!

— Min vän, — sade la Mayeux allvarsamt; — ni skämtar, och likväl vet jag icke, hvarföre prinsessans oväntade hitkomst förskräcker mig.

— Ädla och ömma vän, lugna dig, — återtog Adrienne. — Jag fruktar icke denna qvinna . . . jag fruktar henne icke mer. För att nu bevisa henne det och göra henne alldeles otröstlig, skall jag bemöta henne . . . henne — ett odjur af skrymteri, elakhet och nedrighet . . . henne — som sannolikt kommer hit i något ohyggligt uppsåt — jag skall bemöta henne som en oförarglig och löjlig qvinna — med ett ord: som en bobba.

Adrienne började åter att skratta.

En lakej inträdde och afbröt den häftiga yttringen af Adriennes barnsliga glädje, i det han sade:

— Fru prinsessan de Saint-Dizier låter fråga, om fröken kan taga emot henne.

— Ja visst, — svarade Adrienne.

Betjenten gick.

La Mayeux steg upp, för att lemna rummet.

Adrienne qvarhöll henne, och sade med en ton af allvarlig ömbet, i det hon fattade hennes hand:

— Min vän, blif qvar . . . jag ber dig derom.

— Ni vill . . .

— Ja, jag vill det . . . af idel hämd, — återtog Adrienne, småleende; — jag vill visa fru de Saint-Dizier, att jag har en tillgifven vän . . . med ett ord, att jag njuter all slags sällhet på en gång.

— Men, Adrienne, — inföll la Mayeux blygt, — betänk då, att . . .

— Tyst! . . . prinsessan kommer . . . stanna qvar! — Jag ber dig . . . jag anhåller derom som en stor tjänst. — Ditt ädla hjertas sällsyn-fa instinkt skall kanske gissa till det för mig dolda ändamålet med hennes besök . . . Var det icke dina aningar, som upplyste mig om den afskyvärde Rodins ränker?

För en sådan bön måste la Mayeux gifva vika; hon blef qvar, men tog några steg, för att draga sig tillbaka och ställa sig utmed spiseln. Adrienne fattade henne vid handen och nödgade henne att sitta qvar i samma länstol, der hon nyss suttit, sägande:

— Min kära Madeleine, behåll din plats; du är fru de Saint-Dizier ingenting skyldig . . . Med mig är det helt annorlunda; — det är mig hon kommer till.

Rnappast hade Adrienne uttalat dessa ord, förrän prinsessan inträdde med hög buret hufvud, vördnadsbjudande hållning, stadiga steg och stolt gång. (Vi veta, att hon kunde se ytterst förnämligt, när hon ville).

De klokaste hufvuden, de eftertänksammaste sinnen, hafva nästan alltid någon punkt, tillgänglig för barnsliga svagheter. En förfärlig afund, väckt af Adriennes skönhet, qvickhet och älskvärdhet, hade alltid haft sin stora del uti prinsessans hat till brodottern, churu det var omöjligt att med Adrienne täfla i någon af dessa egenskaper, och churu prinsessan sjelf aldrig med allvar tänkte derpå. Prinsessan hade icke kunnat afhålla sig ifrån att, i och för det tillämnade besöket, göra en utsöktare toalett än vanligt, och, så mycket görligt var, låta snöra, spänna och åtdraga sin klädning af skiftande taft, en åtdragning, som gaf hennes ansigte en vida högrödare färg, än det vanligen hade. Med ett ord, den ström af hatfulla och afundsjuka känslor, som genomfor henne vid blotta tanken på Adrienne, hade, vid erinringen om detta möte, vållat en sådan oröda i prinsessans auuars så lugna och beräkande sinne, att hon, i stället för den enkla och föga i ögonen fallande klädsel, den hon eljest, såsom ett fruntimmer af takt och god ton, vanligen bar, i dag begått den oskickligheten att påtaga denna skiftande, dufhalsfärgade taftsklädning, och dertill en granatfärgad hatt, prydd med en kostbar paradissfågelsfjäder.

Hat, afund och känsla af triumf (ormen tänkte på den lömska illslughet, hvarmed hon hade skickat marskalk Simons döttrar till en nästan säker död), — ett afskyvärdt och illa doldt hopp att lyckas uti nya ränker — allt detta stod att läsa i prinsessans ansigte, då hon inträdde till sin brodotter.

Adrienne, utan att gå sin tant ett enda steg till mötes, uppsteg dock

med mycken höflighet ur soffan, der hon satt, och gjorde en half nigning, full af behag och värdighet, hvarefter hon åter satte sig, i det hon med en åtbörd visade prinsessan en länstol midt emot kaminen, utned hvilken la Mayeux satt, vid ena hörnet, och Adrienne sjelf vid det andra, churu i soffan.

— Var så god och sitt, min prinsessa! — sade Adrienne.

Prinsessan vardt alldeles blodröd i ansigtet, förblef stående och kastade en blick af spotsk och föraktfull öfverraskning på la Mayeux, som, trogen Adriennes föreskrift, hade endast gjort en lätt nigning för prinsessan, utan att erbjuda henne sin plats.

— Var så god och sitt, madame! — återtog Adrienne med sin milda röst, ånyo pekande på den lediga stolen.

— Det samtal, hvarom jag bett er, min fröken, bör vara hemligt, — svarade prinsessan.

— Jag har inga hemligheter för min bästa vän, — svarade Adrienne; — ni kan således tala i mamsells närvaro.

— Jag vet, sedan lång tid tillbaka, — inföll prinsessan med bitter ironi, — att ni, i allt hvad ni gör, föga bryr er om hemlighet, och att ni icke är nogräknad i valet af hvad ni kallar era vänner. — Men ni torde tillåta mig att handla annorlunda, än ni gör. Om ni icke har någon hemlighet för den der mamsellen, så har jag det . . . och jag har icke lärt mig att till förtrogen välja den förstkommande . . .

Den skenheliga kastade ånyo en föraktfull blick på la Mayeux.

Denna, som sårades af prinsessans fräcka och färolämpande ton, svarade saktmodigt och okonstladt:

— Jag kan icke inse, hvilken skilnad det kan vara mellan den förstkommande eller sistkommande hos fröken de Cardoville.

— Hvad hör jag? — *den talar!* — ropade prinsessan i en ton af stolt och krossande förakt.

— Åtminstone kan man säga, att *den svarar*, — återtog la Mayeux, i lugn och stilla ton.

— Jag vill tala med er utan vittnen, min fröken; förstår ni? — sade prinsessan otåligt till sin brordotter.

— Förlåt mig . . . jag förstår er icke, — yttrade Adrienne med förundrad min. — Mamsell här, som hedrar mig med sin vänskap, har varit så god och samtyckt att vara närvarande vid det samtal, ni bedt mig om; jag säger med flit *varit så god*, emedan det verkligen fordras en hög grad af tillgifvenhet, för att stå ut med att — af pur vänskap för mig — afhöra alla de behagliga . . . välvilliga . . . sköna saker, dem ni sannolikt kommer att meddela mig.

— Men, min fröken! — ropade prinsessan lifligt.

— Tillåt mig att falla er i talet, madame, — återtog Adrienne med fullkomlig vänlighet, och liksom hon hade sagt den skenheliga de mest smickrande artigheter. — För att genast öfvertyga er, att mamsell gerna kan inlåtas i ert förtroende, skyndar jag att underrätta er, det hon har kännedom af all den heliga trolöshet . . . all den fromma nedrighet . . . all den gudfruktiga läghet, . . . hvarmedelst ni veldt göra mig till ett of-

fer, och deruti nära nog lyckats. — Hon vet äfven, att ni är en kyrkans moder, sådan man icke ofta får se. — Kan jag nu hoppas ett slut på er granulaga och intressanta förbehållsamhet?

— I sanning! — utropade prinsessan, lika förbluffad som uppbragt; — jag vet icke, om jag är vaken eller om jag drömmar.

— Ach, min Gud! — ropade Adrienne med bekymrad min; — det tvifvel, ni nu yttrar, är verkligen oroande, min prinsessa! Blodet stiger säkert upp åt hufvudet på er; . . . ty ert ansigte är alldeles eldrött. — Ni tyckes vara beklämd . . . tryckt . . . ja, alldeles förtryckt; . . . kanske (man kan ju säga det, fruntimmer emellan) . . . kanske ni är för hårdt snörd?

Dessa ord, dem Adrienne yttrade med en oesterhärlig ton af naivt deltagande, hade så när kommit prinsessan att spricka af harm, ehuru hon, för allt i världen, icke ville visa det. Hon blef karmosinröd i ansigtet och satte sig häftigt, sägande:

— Välan, . . . må så vara, min fröken! . . . Jag föredrager det der bemötandet framför hvarje annat; . . . det lättar mitt sinne . . . och inger mig frimodighet.

— Ja, är det icke så, madame? — sade Adrienne, småleende; — åtminstone kunna vi nu uppriktigt säga hvarandra allt, hvad som ligger oss på hjertat, . . . hvilket måste för er hafva nyhetens behag . . . Hör på . . . oss emellan sagdt, kan ni icke annat än stå i förbindelse hos mig, för det ni, genom min tillhjelp, får för några ögonblick aflägga den förargliga mask af gudsfruktan, mildhet och godhet, som så mycket måtte besvära och plåga er.

Då la Mayeux hörde Adriennes sarkasmer — en i sanning ganska oskyldig hämd, då man betänker allt det onda prinsessan tillfogat eller velat tillfoga sin bror-dotter — kände hon sitt hjerta sammanpressas; ty mer än Adrienne, och med mycket skäl, fruktade hon prinsessan, som med största kallblodighet i världen svarade:

— Tusan tack, min fröken, för er välmening och de känslor, ni hyser för mig; jag uppskattar dem efter deras värde, och hoppas att genast kunna bevisa er det.

— Låt höra . . . låt höra! — ropade Adrienne glädtigt. — Haf den godheten att utan omsvep berätta allt. — Jag är så otålig . . . så nyfiken . . . så . . .

— Och likväl, — inföll prinsessan, som å sin sida låtsade en ironisk och bitter munterhet; — likväl är ni långt ifrån att ana det, hvarom jag nu ärnar underrätta er.

— Verkligen? — Jag fruktar blott, min fru, att er uppriktighet, er blygsamhet bedraga er, — återtog Adrienne med samma skämtsamma vänlighet; — ty det ges få saker, som, då de komma från er, skulle kunna förvåna mig. Vet ni då icke, att af er väntar jag mig allt?

— Kanske, min fröken, — sade den elaka, och lade tonvigt på hvarje af de ord, hon nu långsamt uttalade. — Om jag, till exempel, sade er, att ni . . . inom tjugufyra timmar härefter skulle försättas i fattigdom och elände?

Detta var så oförväntadt, att Adrienne, emot sin vilja, gjorde en rörelse af öfverraskning, och att la Mayeux darrade.

— Ha! min fröken — sade prinsessan med triumferande glädje i en artigt grym ton, då hon såg sin brödotters tilltagande bestörtning — medgif nu, att jag kan förvåna er, ehuru ni nyss sade, att få saker skulle vara i stånd att hos er väcka denna känsla, så vida de komma från mig. Hvad ni gjorde rätt, då ni åt vårt samtal gaf den vändning, det nu tagit! — Jag skulle annars behöft en hel hop omsvep, för att kunna säga er: Min fröken! i morgon skall ni vara lika fattig, som ni i dag är rik . . . Men se, nu säger jag er det helt enkelt . . . helt okonstladt . . . helt öppet.

När första känslan af förvåning väl var öfver, återtog Adrienne, smälcende med ett lugn, som förundrade den skenheliga:

— Nåväl! . . . jag tillstår uppriktigt, att jag blef öfverraskad; . . . ty jag väntade verkligen någon af de svarta elakheter, dem ni är så hemmastadd uti, eller någon väl uttänkt och mycket obarmhertig trolöshet. Men ingalunda trodde jag, att ni skulle göra så mycket väsen af en liten småsak.

— Att bli ruinerad . . . fullkomligt ruinerad! — ropade prinsessan; — att bli ruinerad, redan i morgon, ni, som är så märkvärdigt slösaktigt! Att se icke allenast era inkomster, utan ock detta hotell, era möbler, era hästar, era nipper, med ett ord: allt hvad ni äger, ända till era löjliga granulåter, som äro så fäfängliga . . . att se allt detta undandragas er . . . kallar ni det en småsak? — Ni, som helt likgiltigt utger tusentals louisdorer, ni skall se er nödsakad att lefva af en årlig pension, vida mindre, än den lön, ni ger en af era kammarjungfrur! — och det kallar ni en småsak?

Adrienne, allt mer och mer lugnad, då hon märkte tantens bestörtning, ämnade just svara henne, då salongsdörren öppnades och prins Dschalma inträdde, utan att låta anmäla sig.

En svärmande och stolt ömhet spridde sig i detta ögonblick öfver Adriennes glädjestrålände ansigte, vid åsynen af prinsen; och det är omöjligt att beskrifva den blick af triumferande förakt, hon kastade på prinsessan de Saint-Dizier.

Också hade Dschalma aldrig varit så idealiskt skön; aldrig hade en mera himmelsk sällhet strålat på något menniskoanlete.

Den unge Hinduen bar en lång klädning af hvitt/kasimir med ränder af purpur och guld; hans turban var af samma slags tyg, och en dyrbar indisk schal tjenade honom till gördel.

Vid åsynen af Hinduen, som prinsessan icke hade väntat att få träffa hos fröken de Cardoville, kunde hon i början icke dölja sin djupa förvåning.

Emellan prinsessan de Saint-Dizier, Adrienne, la Mayeux och Dschalma ägde nu följande uppträde rum.

IX.

ERINNINGAR.

Dschalma, som aldrig förr träffat fru de Saint-Dizier hos Adrienne, blef i början temligen förundrad öfver hennes närvaro. Prinsessan, som under några ögonblick förblef tyst, betraktade med ett stumt hat och oförsonlig afund skiftevis dessa båda unga personer, så sköna, så förälskade, så lyckliga. Hastigt spratt hon till, som om hon erinrat sig någonting mycket viktigt; under några minuter stod hon alldeles försänkt i tankar.

Adrienne och Dschalma begagnade dessa ögonblick, för att berusa sig af hvarandras åskådande; de betraktade hvarandra med ett slags lågande afguderier, som gaf deras ögon en öfverjordisk glans; slutligen vid en rörelse, som prinsessan gjorde, då hon vaknade upp ur sin tankfullhet, sade fröken de Cardoville leende till Hinduen:

— Min bästa kusin, jag skall nu godtgöra en glömska, — som dock, jag bekänner det, är ganska frivillig (ni skall sedan få veta hvarföre) — i det jag nu för första gången presenterar för er en af mina släktingar, prinsessan de Saint-Dizier.

Dschalma bugade sig.

Fröken de Cardoville återtog lifligt, just då tanten var i begrepp att svara:

— Fru de Saint-Dizier har nyss med största behag i världen gifvit mig del af en den allra lyckligaste händelse för mig, . . . hvarom jag sedermera skall underrätta er, min kusin, så vida icke den goda prinsessan beröfvar mig något att sjelf få göra er detta förtroende.

Dschalmas oväntade ankomst, äfvensom det minne, hvilket så plötsligt hade vaknat hos prinsessan, ändrade utan tvifvel hennes första beslut; ty i stället att fortsätta samtalet angående Adriennes ruin, svarade fru de Saint-Dizier, i det hon smålog med en söt min, som dolde en bitter dubbelmening:

— Min prins, jag skulle vara otröstlig, om jag beröfvade min älskvärda och älskade bror dotter det något att sjelf meddela er den nyhet, hvarom hon talar och hvarom jag, i egenskap af en tillgifven släkting, skyndat att underrätta henne. — Se här, i anledning deraf, några handlingar, hvilka jag hoppas skola tydligt bevisa fröken sanningen af hvad jag säger.

I detsamma framräckte hon några papper åt Adrienne.

— Tusen tack, min bästa tant! — sade Adrienne, som med beundransvärd ligkiltighet emottog papperen; — detta försigtighetsmått . . . detta bevis var alldeles öfverflödigt; ni vet, att jag alltid tror er på era ord, så snart det är fråga om er välvilja för mig.

Oaktadt sin okunnighet om civilisationens förfinade grymheter och raffinerade trolöshet, erfor Dschalma, som, i likhet med alla okonstlade

och ytterst känsliga naturer, var begåfvad med en ganska fin takt, ett slags moraliskt illamående, då han hörde utbytet af dessa falska artigheter; — han kunde väl icke gissa till deras rätta mening, men — de ljödo falskt i hans öron. Derefter, vare sig af instinkt eller af aning, kände han ett slags afsky för prinsessan de Saint-Dizier.

Dennas utseende för tillfället var och verkligen egnadt att väcka en sådan känsla. Då hon tänkte på vigten af hvad hon hade i sinnet, kunde hon knappast bemästra sig den inre rörelse, som förrådde sig i ansigtets tilltagande rodnad, i det bittra leendet och i den ondskefulla blickens glans. Också förmådde Dschalma, vid betraktandet af denna qvinnas, icke öfvervinna en tilltagande antipati; han stod der, tyst och uppmärksam, under det hans beundransvärdt sköna anletsdrag förlorade en del af sin ursprungliga renhet.

La Mayeux kände sig likaledes under inflytandet af en allt mer och mer tryckande känsla; hon kastade, tid efter annan, rädda blickar på prinsessan, samt bönfällande på Adrienne, liksom för att anropa den sednare om upphörandet af ett samtal, hvaraf den unga flickan anade de förfärligaste följder.

Men olyckligtvis fann prinsessan de Saint-Dizier allt för mycket sin räkning vid att förlänga detta samtal, och fröken de Cardoville, som af den tillbeddes närvaro fattade nytt mod, ny förtröstan, ville allt för mycket njuta af hycklerskans bittra harm, vid åsynen af en lycklig kärlek . . . en kärlek, som ännu bibehöll sig, i trots af alla hennes och hennes medbrottsliges nedriga komplotter. Efter ett ögonblicks tystnad, tog fru de Saint-Dizier åter ordet och sade med en söt och inställsam ton:

— Min Gud, prins, . . . ni kan icke begripa, med hvilken förtjusning jag af allmänna ryktet — man talar nu om ingenting annat . . . och det med skäl — fått höra omtalas er dyrkansfulla tillgifvenhet för min älskade bror dotter; ty, utan att ana det, rycker ni mig ur ett stort bryderi.

Dschalma svarade icke; men han såg på fröken de Cardoville med bekymrad, nästan sorgsen min, liksom för att fråga henne, hvad hennes tant kunde mena.

Prinsessan, som märkte den stumma frågan, svarade:

— Jag vill förklara mig närmare, min prins. — Med ett ord, ni förstår väl, att, då jag är närmaste släktingen till denna lilla elaka — hon blickade på fröken de Cardoville — så var jag i verdens ögon mer eller mindre ansvarig för hennes framtid; och, ser ni, min prins, då anländer ni just i rättan tid, från en annan värld, för att helt godtroget åtaga er den framtid, som gjorde mig så mycket bekymmer . . . Så lyckligt! . . . så förträffligt! . . . Också frågar man hvarandra, hvad som är mest att beundra, er lycka eller ert mod.

Prinsessan kastade härvid på Adrienne en blick af djefvulsk elakhet, afvaktande svaret på denna utmaning.

— Hör väl på, hvad min goda tant säger, min älskade kusin! — sade Adrienne hastigt. — Från det ögonblick denna ömma släkting ser oss tillsammans, lyckliga och förenade genom kärlekens ljuflva band, är hon så genomträngd af glädje, att hon har behof af att utgjuta sig; och ni

kan aldrig föreställa er, hurudana en så schön själs utgjutelser måste vara. — Litet tålmod bara, och ni skall sjelf döma derom.

Derefter fortfor Adrienne på det otvungnaste, naturligaste sätt i världen:

— Jag vet icke, hvarföre jag under min tants utgjutelse — ty det ena har visst icke någon gemenskap med det andra — jag vet icke, hvarföre jag just då skall påminna mig, hvad ni, min kusin, en gång berättade mig om vissa huggormsarter uti ert land . . . Ni sade, att de ofta, vid ett vanmäktigt bett, afbryta tänderna, genom hvilka giftet utflyter, och att detta, som då icke kan utströmma, angriper och dödar dem sjelfva, så att de blifva offer för det gift de sjelfva hyst. — Hör, min bästa tant . . . ni, som har ett så godt hjerta . . . jag är viss på, att ni intresserar er ömt för dessa stackars huggormar . . .

Den skenheliga kastade en obarmhertigt blick på sin systerdotter, och yttrade med sväfvande röst:

— Jag kan icke rätt fatta meningen af den der naturhistoriska observationen; — än ni då, min prins?

Dschalma svarade icke; stödd emot spiselkanten, kastade han alltmera dystra och genomträngande blickar på prinsessan; — ett ofrivilligt hat till denna qvinna väcktes i hans hjerta.

— Ack, min bästa tant, — återtog Adrienne, i en ton af mild förbrärelse — skulle jag så kunnat misstaga mig om ert goda hjerta? . . . Ni har icke ens någon sympati för huggormar? . . . För hvem skulle ni då ha det? — Min Gud! men detta kan väl också möjligen förklaras — tillade Adrienne, liksom talande för sig sjelf; — de äro så *smala* . . . — Dock lemnom detta skämt — återtog hon glädtigt, då hon märkte prinsessans qväfda raseri. — Säg oss fort och på en gång, bästa tant, alla de vackra saker, som åsynen af vår sällhet kan ingifva er.

— Ja, det skall ni nog få höra, min älskvärda brordotter! — Först och främst kan jag icke nog lyckönska denne intagande prins, att hafva hitkommit ifrån det inre af Indien, för att på god tro och med tillslutna ögon åtaga sig er . . . den gode naboben, . . . er . . . stackars barn, . . . hvilken man nödgats instänga såsom svagsint . . . (för att ge ett anständigt namn åt era tygellösheter) . . . ni mins väl . . . för den der vackra gossens skull . . . som man fann gömd hos er, . . . hvad hette han nu igen? . . . ni har väl icke kunnat glömma hans namn . . . lilla stygga otrogna! . . . en rätt hyggelig gosse . . . och poet till, om så behagas . . . en viss Agricola Baudoin . . . som påfanns i en liten skrubbe . . . helt tätt intill er sängkammare . . . en ful skandal, hvarom hela Paris talade! . . . Ty, jag skall säga er, min prins, det är icke med ett fruntimmer utan rykte ni gifter er . . . tvärtom är er fästmöes namn uti hvars mans mun.

Då Adrienne, Dschalma och la Måyeux vid dessa oväntade och förskräckliga ord, ehuru de erforo helt olika intryck, för ett ögonblick förstummades af öfverraskning, brydde prinsessan sig icke längre om att dölja sin djefvulska glädje och sitt triumferande hat, utan ropade, i det hon med flammande kinder och gnistrande ögon steg upp och gick fram till Adrienne:

— Ja, jag trotsar er att kunna beslä mig med osanning. — Har man icke varit nödsakad att stänga in er, under förevändning af svagsinnet? . . . Fann man icke den der gesällen, er då varande älskare, gömd i er sängkammare?

Vid denna förfärliga anklagelse, blef Dschalmas hy, eljest guldfärgad och genomskinlig som ambra, i en hast matt och mörk som bly. Hans stora, stela och vidöppna ögon omgäfvos af en hvit cirkel; öfra läppen, röd som blod, uppdrogs, liksom af en ofrivillig ryckning, och visade de små hvita, konvulsiviskt sammanbitna tänderna: — med ett ord: hans fysiologi blef i detta ögonblick så fasaväckande, så hotande och vild, att la Mayeux darrade af förskräckelse.

Den unge Hinduen, hvars blod kokade i ådrorna, kände sig liksom fattad af en svindel af oöfverlagdt, ofrivilligt raseri; det gnistrade för hans ögon, och han erfor ett intryck, liknande det, som ifrån hjertat drifver blodet uppåt ögonen och förvirrar hjernan på en hederlig karl, då han får ett slag i ansigtet.

Om, i detta förfärliga ögonblick, hastigt som en blix, hvilken klyfver molnen, handlingen hade omedelbart följt på Dschalmas tanke, så hade prinsessan, Adrienne, la Mayeux och han sjelf blifvit förstörda genom en explosion, lika plötslig som den af en mina.

Han skulle mördat prinsessan, därför att hon beskyllde Adrienne för ett lågt förräderi; han skulle dernäst hafva mördat Adrienne, därför att hon kunde misstänkas för något så uselt; han skulle mördat la Mayeux, för det hon var vittne till anklagelsen, och sist sig sjelf, emedan han omöjligen kunnat öfverleva en så förfärlig tillintetgöring af alla förhoppningar.

Men . . . hvilket underverk! . . . hans blodgiriga, vansinniga blick mötte Adriennes, hvilken var full af värdighet, af lugn och oskuldsfull tillförsigt, — och se — genast försvann, som ett moln för vinden, Hinduens vilda raseri.

Men ännu mer; med största förvåning sågo prinsessan och den unga sömmerskan, att i samma mån de blickar, Dschalma fästade på Adrienne, blefvo allt mera skarpa och genomträngande, och ju mer de — om man så får uttrycka sig — uppfattade och begrepo denna så rena, så sköna själ, i samma mån stillade sig den unge Hinduen . . . ja, han förvandlade genast utseende; den nyss så förfärligt vanställda fysiologien klarnade, och snart återspeglade den Adriennes ädla lugn och säkerhet.

Låt oss nu gifva en fysiologisk förklaring af denna moraliska revolution, så glädjande för la Mayeux, hvilken i början var så förskräckt, och så nedslående för den elaka prinsessan.

Knappast hade den seduares giftiga tunga utgjutit den gemena smädelsern, förrän Dschalma, som då var stående vid spiselstället, hade, i första stormen af sin vrede, tagit ett hastigt steg emot prinsessan, hvarvid han, liksom för att tygla sitt raseri, gripit tag i spiselstället, hvars marmor tycktes lätt skola söndersmulas under hans jernhårda näfve; en konvulsivisk darrning skakade hela hans kropp, och hans anletsdrag, hopkrympta, oigenkänneliga, blefvo allt mera förfärliga.

Adrienne hade å sin sida gifvit vika för en hastig rörelse af vrede och förtrytelse, liksom Dschalma blindt lydt första känslan af sitt raseri. Hon hade, med blicken gnistrande af sårad stolthet, stigit upp ifrån soffan; men nästan i samma ögonblick ihågkom hon sin oskuld, stillades hon af medvetandet om sin renhet, och det sköna ansigtet återfick genast en tillbedjansvärd klarhet. — Det var då hennes blick mötte Dschalmas. För en sekund blef den unga flickan bedröfvad, — ja — mera bedröfvad, än förskräckt, öfver det hotande, förfärande uttrycket i Hinduens ansigte. — En så nedrig, dum och ogrundad beskyllning kan så hänföra honom, . . . han misstänker mig då! — tänkte hon för sig sjelf.

Men på denna betraktelse, lika hastigt öfvergående som den var plågsam, följde en omätlig glädje, då Adrienne, som länge hade fäst sina blickar på prinsens, småningom såg hans vilda drag mildras, liksom genom en förtrollning, och åter blifva strålande och förtjusta, såsom de förut voro.

Saledes tillintetgjordes prinsessan de Saint-Diziers nedriga plan af det värdiga, förtröstansfulla och uppriktiga uti Adriennes fysionomi.

Men detta var icke allt:

I det ögonblick, då prinsessan, — hvilken bevittnade denna stumma, men uttrycksfulla scen, som så väl bevisade den undransvärda sympatien emellan två människovarelser, hvilka, utan att säga ett ord och endast förmedelst några talande blickar, hade förstätt hvarandra, ömsesidigt förklarar sig och ömsesidigt blifvit lugnade — i det ögonblick, då prinsessan var nära att qväfvas af harm, räckte Adrienne, med ett förtjusande smäleende, sin vackra hand åt Dschalma, som kastade sig på knä, och tryckte på denna hand en lång, eldig kyss, hvars värma framkallade ett lätt, rosenrött moln på den unga flickans sköna panna.

Hinduen satte sig på hermelmattan vid Adriennes fötter, i en ställning full af behag och vördnad, stödde haken emot en af sina händer och försjönk i stum tillbedjan. Så satt han och beskådade Adrienne, som, lutad emot honom, smäleende och strålande af salighet, speglade, som det står i visan, *sina ögon i hans ögon*, med så mycken kärlek och förtjusning, som om den elaka tanten aldeles icke hade varit der.

Men snart tyckte Adrienne, att någonting felades i hennes lycka, hvarföre hon med en vink kallade la Mayeux och bad henne sätta sig bredvid henne. Då, med ena handen slutet i denna förträffliga väns hand, smålog Adrienne åt den tillbedjande Dschalma, och kastade på den allt mer och mer bestörta prinsessan en blick, på en gång så lugn, så ren, så beslutsam och så väl uttryckande det ädla medvetandet af hennes lyckas trygghet och den oätkomliga höjden af hennes förakt för allt nedrigt förtal, att prinsessan de Saint-Dizier, försagd och skamflåt, stammade några obegripliga och osammanhängande ord, och slutligen, då hon förlorade all fattning, rusade ut genom dörren.

Men la Mayeux, som fruktade något försåt, någon komplott eller något trolöst spioneri, steg genast upp och beslöt att, efter en blick, vexlad med Adrienne, följa prinsessan ända ned till vagnen.

Prinsessans vrede, harm och blygsel, då hon såg sig sålunda beledsagad och bevakad af la Mayeux, föreföllo fröken de Cardoville så löjliga, att hon ej kunde afhålla sig ifrån att gapskratta; det var således vid ljudet af denna försmädliga munterhet, som hycklerskan, aldeles utom sig af raseri och förtviflan, lemnade detta hus, dit hon hoppats bringa bekymmer och olycka.

Adrienne och Dschalma voro allena.

Innan vi gå att beskrifva, hvad som tilldrog sig dem emellan, äro några upplysande ord nödvändiga.

Man kan lätt förstå, att, så snart fröken de Cardoville och Hinduen, efter så många ledsamheter och missöden, hade närmat sig till hvarandra, deras dagar förflyto uti en oafbruten lycksalighet. Adrienne bemödade sig framför allt att iakttaga hvarje tillfälle, då Dschalmas ädla egenskaper, hvarom hon i böcker hade läst så mången lysande beskrifning, kunde läggas i dagen.

Adrienne hade ålagt sig detta ömma och tåliga studium af Dschalmas karakter, icke blott för att rättfärdiga den svärmiska kärlek, hon hyste för honom, utan ock derföre, att detta slags profvotid, hvars mål hon sjelf bestämt, hjälpte henne att tygla och förströ Dschalmas passion . . . en försigtighet, så mycket mera förtjenstfull af Adrienne, som hon sjelf erfor samma otåliga yra, samma passionerade eld. — Hos dessa båda af Skaparen så rikt begåfvade varelser, uppvägdessinnenas brinnande begär af de mest upphöjda själssträfvanden, och bibehöllo sig, märkvärdigt nog, i ömsesidig spänstighet; ty Gud hade begåfvat de begge älskande, icke allenast med den sällsyntaste kroppsliga skönhet, utan ock med hjertats dyrkansvärdaste egenskaper, liksom för att rättvisa den oemotståndliga dragningskraft, som fästade dem vid hvarandra.

Hvaruti skulle då slutet af denna plågsamma profvning bestå, som Adrienne underkastade Dschalma och sig sjelf? — Det är detta hon gick att meddela prinsen i det samtal, hon hade med honom, efter prinsessan de Saint-Diziers snöpliga bortfärd.

X.

PRÖFNINGEN.

Fröken de Cardoville och Dschalma voro allena.

Så stort var det ädla förtroende, som i den unga Hinduens själ hade följt på hans första känsla af oöfverlagdt raseri, då han hörde prinsessan de Saint-Diziers nedriga anklagelse, att han nu, blefven allena med Adrienne, icke nämde ett enda ord om den ovärdiga beskyllningen.

Hon, å sin sida, var för stolt och hade för mycket medvetande af sin kärleks renhet, för att nedlåta sig till ett rättfärdigande inför Dschalma. Hon skulle trött sig dermed förolämpa honom och förnedra sig sjelf. Dessa båda hjertan förstodo hvarandra, utan att behöfva yttra ett enda ord.

De båda älskande började derföre sitt samtal, som om den af prinsessan väckta förargelsen aldrig ägt rum.

Samma förakt sträckte sig äfven till papperen, hvilka, enligt prinsessans förmenande, skulle ådagalägga Adriennes fullkomliga ruin. Den unga fröken hade lagt denna skrift, utan att läsa den, på ett litet bord bredvid henne. Med en åtbörd af utesägligt behag gaf hon prinsen tecken att komma och sätta sig bredvid henne i soffan; han lydde genast, men lemnade icke utan saknad den plats, han innehaft vid sin herrskariņas fötter.

— Min vän, sade Adrienne, i en allvarlig och öm ton; — du har ofta och med mycken otålighet frågat mig, när slutet skulle nalkas af den pröfvotid, vi ålagt oss båda; . . . denna pröfning lider nu till sitt slut.

Dschalma spratt till, och kunde icke återhålla ett sakta utrop af sällhet och öfverraskning; men detta nästan darrande utrop var så stilla, så ljuft, att det tycktes vara uttrycket af en utesäglig erkänsla.

Adrienne fortfor:

— Åtskilda . . . omgifna af försåt, af lögner . . . båda förda bakom ljuset angående våra ömsesidiga känslor, hafve vi dock älskat hvarandra lika varmt. Deruti hafve vi följt en säker och oemotståndlig dragningskraft, vida starkare, än händelsernas makt. Men sedermera, under dessa dagar som vi tillbragt i en långvarig enslighet, afsöndrade från alla, hafve vi lärt att älska och värdera hvarandra vida mer, än förut. — Öfverlemnade åt oss sjelfva och båda två fria, hafve vi dock haft mod att öfvervinna passionens glödande berusning, för att förvärfva oss rättighet, att sedermera utan ånger öfverlemnna oss deråt. Under dessa dagar, då våra hjertan varit öppnade för hvarandra, hafve vi läst . . . läst i hvarandras hjertan, Dschalma! — Också tror jag på dig och du på mig. — Jag finner hos dig, hvad du finner hos mig; — är det icke så? — Vi finne hos hvarandra all upptänklig borgen för den önskvärdaste jordiska sällhet. — Men för denna kärlek fattas ännu en helgande stadfästelse . . . och i verdens ögon . . . inför denna verd, i hvilken vi äro kallade att lefva, fins icke mer, än en enda sådan: — det är äktenskapet . . . och detta sammankedjar för hela lifvet.

Dschalma betraktade henne med förvåning.

— Ja, för hela lifvet. — Men hvem är dock den, som kan ansvara för sina känslor, hela lifvet igenom? — återtog fröken de Cardoville. — Blott en Gud, som kände människohjertas framtid, skulle oåterkalleligen kunna sammanfoga tvenne varelser till deras inbördes lycka. — Men ack! för människors ögon är framtiden ogenomtränglig, och då man icke med säkerhet kan ansvara för uppriktigheten af sina känslor, för längre tid, än för det närvarande — är det icke då oförståndigt, egoistiskt, ja gudlöst, att pålägga sig oupplösliga band?

— Det är bedröfligt att tänka derpå — sade Dschalma efter ett ögonblicks besinning, — men det är dock riktigt. — Sedan betraktade han Adrienne med ett uttryck af tilltagande bestörtning.

Adrienne skyndade att i en öm och känslofull ton tillägga:

— Missförstå mig icke! Kärleken hos tvenne personer, hvilka, liksom

vi, efter tusende hjertats, själens och sinnets prof, hos hvarandra funnit all upptänklig borgen för jordisk lycka, — en sådan kärlek, som vår, är så ädel, så stor, så gudomlig, att den icke kan umbära religionens helgelse . . . Jag har icke någon messreligion, som min vörnadsvärda tant; men jag har tron på Gud. Från honom är vår brinnande kärlek kommen, och genom den vill Han blifva ärad. Under det vi med djup erkänsla anropa Honom, böre vi således . . . icke svärja att beständigt älska hvarandra, att oupplösligen tillhöra hvarandra . . .

— Hvad säger du? — ropade Dschalma.

— Nej, återtog Adrienne, — ty ingen kan uttala en sådan ed, utan att ljuga eller begä en dårskap; . . . men vi kunna, i känslan af vår uppriktiga kärlek, svärja att göra hvarandra så lyckliga, som i mänsklig förmåga står, på det att vår kärlek alltid må räcka till och att vi alltid må tillhöra hvarandra. Vi böre icke påtaga oss några oupplösliga band, ty, om vi alltid älske hvarandra, hvartill tjena då dessa band? Om deremot vår kärlek förkolnar, hvartill gagna då dessa bojor, som då icke blifva annat, än ett grymt tyranni? — Jag frågar dig, min vän.

Dschalma svarade icke; men med en nästan vörnadsfull åtbörd tecknade han åt Adrienne, att hon skulle fortfara.

— Ytterligare — fortfor hon med en blandning af ömhet och stolt-het, — vill jag, af aktning för både din och min värdighet, min vän, aldrig svärja att efterfölja en lag, som af mannen med en rå och föraktfull sjelfviskhet blifvit stiftad emot qvinnan; en lag, som tyckes fränkänna henne själ, förstånd och hjerta; en lag, som hon aldrig kan erkänna, utan att blifva slafvinna eller menederska; en lag, hvilken fräntager henne det namn, hon varit såsom *flicka* *), förklarar henne såsom *maka* **) i ett tillstånd af obotlig förståndslöhet, då den ställer henne under ett förnedrande förmynderskap; en lag, hvilken förvägrar henne såsom *mor* ***) all rätt, allt välde öfver sina barn, och gör henne såsom *människa* ****) till träl, i det den för alltid fastkedjar henne vid en annan människas

*) Hustrun antager sin mans namn. Men den qvinliga delen af den hög-re aristokratien har sedan länge visat sig upprorisk emot detta besynnerliga anspråk af den fulare och skäg-giga delen af människoläget, som rätt mycket tycker om att i afseende på äktenskapet vara icke en hälft, utan allt. — Så till exempel, då en ung fröken vid namn Montmorency gifte sig med en man, som hette Crillon, gjorde hon det vilkor att efter giftermålet alltid få skriva sig Montmorency de Crillon.

**) Qvinnan är i ett beständigt omyndighetstillstånd, och kan ingalunda förfoga öfver sin egendom.

***) Fadren ensam äger att leda barnens uppfostran; fadren ensam har rättighet att lemna samtycke till deras giftermål; om modren samtycker eller icke, gör föga till saken. Men hvem känner dock icke modershjertats beundransvärda skarpsynthet och märkvärdiga instinkt, synnerligast i fråga om döttrarna?

****) Hustrun skall alltid följa sin man, ehvart han behagar, från polarländerna allt intill den brännande zonen, utan att minsta afseende göres på helsa och tycke hos denna vid den man-liga nycken fastkedjade människovarelse, vore det ock ödöande för hennes hjerta att lemna en mor eller ett barn, som hon afgudar. Mannen kan äfven förvägra hustruns slägt att sätta foten öfver hans tröskel. Också är han i åtnjutande af många andra artiga . . . rätt ar-tiga husbondrättigheter, hvilkas uppräknande här blefve allt för vidlyftigt. E. S.

Det torde icke behöfva erinras, att ofvanstående af författaren påpekade äktenskapsförhål-landen äro grundade på fransk lag, och att de enligt vår svenska giftermålsbalk äro mer eller mindre modifierade.

godtycke, hvilken dock inför Gud är hennes like. — Du vet, min vän, — tillade den unga flickan med passionerad hänförelse, — du vet, huru mycket jag ärar dig, — dig, hvares far kallades *den ädelsinnades fader*; — jag fruktar således icke, ädle och tappre man, att se dig emot mig utöfva dessa tyranniska rättigheter; . . . men jag har aldrig i min lefnad ljugit, och vår kärlek är för helig, för himmelsk, att underkastas en helgelse, köpt med en dubbel mened. — Nej, aldrig skulle jag kunna med ed förbinda mig att lyda en lag, som min värdighet, mitt förnuft ogillar. Om lagen medgäfve äktenskapsskilnad, . . . om qvinnans rättigheter erkändes, . . . då skulle jag iakttaga dess föreskrifter, emedan de vore i öfverensstämmelse med mitt förstånd och mitt hjerta, . . . i öfverensstämmelse med hvad som är rätt, menskligt och möjligt. — Adrienne afbröt här, och tillade med en rörelse, så djup, så varm, så innerlig, att en tår skynde hennes sköna öga: — O, min vän, — om du visste, hvad din kärlek är för mig, . . . om du visste, huru dyrbar, hur helig din sällhet är mig! . . . Du skulle då ursäktas, du skulle då veta att rätt uppfatta ett älskande och redligt hjertas ädla vidskepelse, som uti en lögnaktig och menedisk ceremoni endast skulle se ett olyckligt förbud. — Det enda jag vill, är att fångsla dig genom behag och älskvärdhet, medelst lycksalighet fastkedja dig vid min person . . . och för öfrigt låta dig vara fri, endast bunden af pligterna mot din egen sällhet.

Dschalma hade med passionerad uppmärksamhet lyssnat till den unga flickans ord. Stolt och ädel, som han var, afgudade han denna stolta och ädla karakter. Efter ett ögonblicks eftertänka, sade han med sin klara och välljudande röst:

— Liksom du, uppröres jag af lögn, mened och orättvisa; liksom du, tänker jag, att en man förnedrar sig genom antagandet af rättigheten att vara tyrannisk och lägsinnad. — Ebury fast besluten att aldrig begagna mig af en sådan rättighet, skulle jag lika litet, som du, kunna tänka, att det icke vore ditt hjerta allena, utan det eviga tvånget af ett ouplösligt band, som jag hade att tacka för hvad jag icke ville erhålla af någon annan än dig. Jag tänker, som du, att utom frihet fins ingen värdighet . . . Men du har sagt, att du för en så stor, så gudomlig kärlek fordrar något, som helgar den; — och om du förkastar alla eder, som du ej, utan att göra dig skyldig till mened eller dårskap, kan aflägga, så finnas deremot andra, hvilka du kan aflägga; emedan ditt förnuft och ditt hjerta erkänner och gillar dem. — Denna gudomliga helgelse . . . hvem skall gifva oss den? . . . Denna ed . . . i hvilken händer skole vi aflägga den?

— Inom få dagar hoppas jag kunna säga dig det, min vän, — svarade hon. — Hvarje afton, sedan du gått bort, har det varit min enda tanke att påfinna något medel, hvarigenom vi kunde förbinda oss ömsesidigt, i Guds ögon, men utom lagarna och endast inom de gränser, förnuftet gillar . . . och allt detta, utan att stöta vanorna och fordringarna af en värld, hvares umgänge det framdeles kan falla oss in att söka, och

hvars skenbara granlagenhet man icke bör sára. Ja, min vän, när du får veta, i hvilka händer jag ville föreslå dig att sammansluta våra, . . . hvilken den är, som tillika med oss skall prisa Gud för denna förening, . . . en förening, som blifver helig, men dock skall lemna oss fria, på det vi alltid må förblifva hvarandra värdiga, . . . då skall du, liksom jag, säga, att renare händer aldrig kunnat läggas på våra hufvuden. — Förlåt, min vän . . . detta är allvarligt . . . allvarligt som vår sällhet, allvarligt som vår kärlek. — Om mina tankar förefalla dig besynnerliga, mina ord oförnuftiga . . . så säg ut . . . säg ut . . . min vän! — Vi skole då upptänka något bättre medel att med det, vi äro skyldige Gud, förena det, vi äro skyldige världen, och det, vi äro skyldige oss sjelfva. — Man påstår, att älskande personer ej äro rätt vid sina sinnen — tillade den älskvärda flickan, småleende; — jag deremot påstår, att ingen kan vara förnuftigare, än den, som är verkligt kär.

— Då jag hör dig sålunda tala om vår sällhet, — sade Dschalma, djupt rörd; — då jag hör dig tala med denna allvarliga och lugna ömhet, tycker jag mig oupphörligen höra en mor, sysselsatt med sin afgudade sons framtid . . . omgifvande honom med allt, hvad som kan göra honom tapper, stor och ädel . . . borttrödjande från hans väg allt, hvad som icke är skönt och värdigt. — Du ber mig säga rent ut, i fall dina tankar skulle förefalla mig besynnerliga; . . . men du glömmet då, hvad som utgör min tro, mitt förlitande på din kärlek, . . . nämligen, att jag under inflytandet derntaf delar alla dina känslor: hvad dig sårar, sårar äfven mig . . . hvad som stöter dig, stöter äfven mig. — Nyss, då du talade om detta lands lagar, hvilka i qvinnan icke högakta *modren* . . . då tänkte jag med stolthet uppå, att i våra barbariska länder, der qvinnan är slafvinnu, hon åtminstone blir fri, så snart hon blir mor . . . Nej, nej . . . de franska lagarna passa hvarken för mig eller dig. Är det icke att öppet visa den heliga vördnad, du hyser för vår kärlek, då du vill höja mig öfver detta ovärdiga slafveri, som skulle hafva befleckt dig? . . . Adrienne, . . . jag hörde ofta presterna i vårt land säga, att det funnes varelsor, hvilka vore gudomen underlägsna, men alla andra skapade väsenden öfverlägsna; . . . jag trodde icke dessa prester; nu tror jag dem!

Dessa sista ord uttalades, icke i smickrets ton, utan i tonen af den uppriktigaste öfvertygelse, med detta slags passionerade dyrkan, med denna nästan blyga andakt, som utmärker den sant troende, då han talar om sin tro; men hvad som är omöjligt att beskrifva, det är den utsägliga harmonien emellan hans nästan religiösa ord och den på en gång ljufva och allvarliga tonen i hans röst; hvad som är omöjligt att måla, är det uttryck af kärleksfull och brinnande melankoli, som åt hans intagande anletsdrag förlänade ett oemotståndligt behag.

Adrienne hade med en obeskriflig blandning af glädje, erkänsla och stolthet afhört Dschalmas ord. Kort derefter lade hon handen på sitt bröst, liksom för att hejda dess alltför häftiga slag, och återtog, i det hon med hänförelse såg på prinsen:

— Ack, jag känner igen honom! . . . alltid god, alltid rättvis, alltid storsint! . . . O, mitt hjerta! . . . mitt hjerta! . . . hvad det slår . . . så stolt och glädjesprittande! — Pris och tack vare dig, o Gud, som skapat mig för denne tillbedde älskare! — Du vill förvåna världen med de underverk af ömhet och menniskokärlek, en sådan kärlek kan alstra. Man känner icke ännu allmakten af en lycklig, brinnande och ren kärlek! . . . Ack, Dschalma; är det icke så? . . . vi skole laga, att på den dag, då våra händer blifva sammanlagda, hymner af glädje och erkänsla från många håll uppstiga till himlen . . . Nej, nej, man vet icke, af hvilken oändlig, hvilken omätlig glädje och lycksalighet tvenne älskande själar, sådana som våra, hafva behof. . . Man har icke begrepp om, man fattar icke all den outtömliga glädje, som strålar från den himmelska glorian af deras brinnande hjertan . . . Ja . . . ja . . . ja! . . . jag känner det . . . många tårar skola aftorkas . . . många af sorg isade hjertan skola återlifvas medelst den gudomliga elden af vår kärlek . . . Och det är af hulpna likars välsignelser man skall sluta till det heliga ruset af vår salighet.

För Dschalmas bländande ögon blef Adrienne allt mer och mer en idealisk varelse, tillhörande bimmelen i anseende till de outtömliga skatterna af sin godhet, men sinneverlden i anseende till sin värma; ty Adrienne, som emot sin vilja gaf vika för passionens hänförelse, fästade kärleksgnistrande blickar på Dschalma.

Berusad, sig sjelf icke mera mäktig, störtade Hinduen till den unga flickans fötter och ropade, i bönfällande ton:

— Nåd! . . . jag förmår icke mer . . . barmhertighet! . . . tala icke så . . . O, denna dag . . . denna dag . . . huru många år af mitt lif skulle jag icke gifva, för att påskynda dess annalkande!

— Tyst . . . tyst . . . Dschalma! . . . ingen hädelse! . . . dina år . . . tillhöra mig.

— Adrienne! . . . du älskar mig?

Adrienne svarade icke, men hennes blick, som var djup, brinnande, till hälften skynd af tårar, gaf sista stöten åt Dschalmas förnuft; fattande hennes båda händer i sina, ropade ynglingen med slämtande röst:

— Denna dag . . . denna lycksaliga dag . . . denna dag, då vi skole inträda i paradiset . . . denna dag, som skall göra oss till gudar i sällhet och godhet . . . denna dag . . . hvarföre aflägsna den?

— Emedan vår kärlek bör, för att vara fri och öppen, helgas af Guds välsignelse.

— Äro vi icke fria?

— Jo, jo, min älskade . . . min afgud! — vi äro fria . . . men låtom oss ock vara värdiga vår frihet!

— Adrienne! . . . nåd!

— Och jag . . . jag anropar också dig om nåd och förbarmande . . . ja — förbarmande med vår kärleks helighet . . . Vanhelga den icke i dess blomma! — Tro mitt hjerta . . . tro mina aningar; . . . det vore att döda eller förnedra den. — Mod, min vän . . . min tillbedde älskare!

. . . Ännu några dagar . . . och himmelens salighet skall utan ånger . . . utan samvetsagg . . . tillhöra oss.

— Men till dess, till dess, helvete och namnlösa qual . . . Ty du, vet icke, du . . . nej, du vet icke, huru hvarje afton . . . sedan jag lemnat din boning . . . minnet af dig följer mig . . . huru det omger mig . . . bränner mig; — alltid tycker jag din andedrägt sätta mig i låga. — Du kan icke göra dig en föreställning om mina sömlösa nätter; . . . jag har icke ännu talat derom; . . . men vet . . . hvarje natt ropar jag i min yrsel ditt namn . . . jag gråter . . . jag utbrister i snyftningar . . . alldeles likasom jag ropade dig, likasom jag gret och snyftade den tiden, då jag trodde, att du icke älskade mig; . . . och likväl vet jag nu, att du älskar mig . . . att du är min. — Men också . . . att se dig . . . att se dig hvarje dag mera skön, mera tillbedd . . . hvarje afton nödgas lemna dig . . . mera berusad! . . . Nej . . . nej . . . du vet icke . . .

Dschalma kunde icke fortfara.

Hvad han sade om sina sönderslitande qual, det hade Adrienne också erfarit, kanhända i ännu högre mått, än han. Hon blef således förvirrad, berusad af den elektriska tonen hos Dschalma, så skön, så passionerad. Hon kände sitt mod vackla. — Redan började en oemotståndlig tränad att förlama hennes krafter, hennes förnuft, då hon plötsligen, lifvad af en kysk vilja, steg upp, rusade åt dörren, som ledde till la Mayeux' kammare och ropade:

— Min syster! . . . min syster! . . . rädda mig! . . . rädda oss!

Knappast hade en sekund förflutit, och fröken de Cardoville, med ansigtet öfversköljdt af tårar, ännu lika skön, ännu lika ren, tryckte den unga sömmerskan i sina armar, under det att Dschalma låg vördnadsfullt knäböjd vid dörren, hvars tröskel han icke vågade öfverstiga.

XI.

ÄRELYSTNADEN.

Några dagar efter förestående samtal emellan Adrienne och Dschalma, spatserade Rodin ensam i sin sängkammare, i huset vid gatan Vaugirard, der han så modigt hade undergått doktor Baleiniers hårdhändta behandling. Med båda händerna instuckna på den gamla rocken och hufvudet nedsänkt emot bröstet, gick jesuiten i djupa betraktelser; de ömsom långsamma, ömsom hastiga stegen förrådade hans starka sinnesrörelse.

— Från Rom, — sade han för sig sjelf, — är jag lugn; . . . allt går bra . . . afsägelsen är så godt som medgifven . . . och bara jag förstår betala dem efter aftal . . . så har prinsen kardinalen lofvat, att jag, i nästa konklav, skall erhålla nio rösters majoritet; . . . vår general är på min sida; . . . de misstankar, kardinal Malipieri hade fattat, äro skingrade . . . eller hafva ej något eko der borta. — Icke desto mindre är jag icke utan oro i fråga om abbé d'Aigrignys brevexling med kardinal Malipieri, efter hvad man sagt mig . . . Det har varit mig omöjligt att

kunna ertappa något deraf. — Nå — lika mycket! . . . den der fordna sabelhjelten är redan . . . dömd; hans process är afgjord . . . litet tålmod bara, och han skall bli . . . affördad.

Rodins blekblåa läppar sammandrogos af ett bland dessa ohyggliga leenden, som gäfvö ett djefvuiskt uttryck åt hans ansigte.

Efter en paus återtog han:

— Begrafningen efter den der fritänkaren . . . efter den der filantropiska handtverkarvännen, försiggick i förrgår, vid Saint-Hérem . . . François Hardy slocknade under ett anfall af extasisk yrsel . . . Jag hade väl hans donation; . . . men detta är dock säkrare . . . Allt kan man processa om; . . . men de döda processa icke.

Rodin stod några ögonblick tankfull; sedan sade han med sammanpressad ton:

— Återstå den der rödhåriga och hennes mulatt . . . vi ha i dag den 27 Maj . . . den 1 Juni nalkas, och de der förälskade stararne tyckas vara osärbara! . . . Prinsessan trodde sig hafva hittat på rätta medlet . . . så trodde jag också . . . Det var en förträfflig idé att påminna om Agricola Baudoins ertappande hos den der token . . . ty den indiske tigern röt dervid af vild svartsjuka; . . . men knappast hade den förälskade dufvan kuttat med sin rosenröda näbb, förrän den svaga tigern kom och vred sig för hennes fötter, i det han drog in klorna; . . . det var skada . . . det hade kunnat bli något af.

Rodins gång förändrade allt starkare sinnesörelse.

— Ingenting är märkvärdigare, — återtog han, — än idéernas födsel den ena af den andra. — Då jag jemför den der rödhåriga näsperlan med en dufva, . . . hvarföre skall jag just då komma ihåg den der karingen Sainte-Colombe *), som kurtiseras af den der tjocka naren Jacques Dumoulin; och som, hoppas jag, abbé Corbinet slutligen skall bearbeta till vår nytta? . . . Jag har ofta märkt, att, liksom den märkvärdigaste slump ofta ger rimmaren de ypperligaste rimslut, likaså finnes ofta fröet till de förträffligaste idéer i ett ord, i en lika orimlig sammanställning, som den här: Sainte-Colombe, den otäcka trollpackan, och den sköna Adrienne de Cardoville . . . Det der passar just ihop, som en ring passar åt en katt, ett halsband åt en fisk. — Men . . . prat! . . . hvad har jag för gagn af sådant der snack!

Knappt hade Rodin utsagt dessa ord, förrän han spratt till; hans ansigte strålade genast af en hemsk glädje; snart antog det dock ett uttryck af tankfull förändran, alldeles liksom fallet är, då en händelse förer den hänryckte lärde på någon oväntad upptäckt.

Snart rätade Rodin upp sig; med pannan högburen, ögonen öppna och gnistrande, de slappa och tomma kinderna darrande under ett slags högmödig upplåsning, lade han, med ett uttryck af obeskriflig triumf, armarne i kors och utropade:

— Ah! . . . det ligger dock något skönt, beundransvärdt och underbart i själens hemlighetsfulla machineri, . . . i tankarnes obegripliga

*) Helig dufva.

sammankedjande, . . . hvilka ofta utgå från ett enda litet obegripligt ord, och slutligen leda till en snillrik, lysande, omätlig idé . . . Är detta svaghet? . . . är det storhet? . . . Besynnerligt! . . . besynnerligt! . . . besynnerligt! — Märk, huru jag jämförde den rödhåriga med en dufva; . . . denna jämförelse påminner mig om den der furien, som schackrat med så många stackares kropp och själ . . . Några pöbelaktiga ordstäfven falla mig in: en ring åt en katt! . . . ett halsband åt en fisk! . . . Och just som jag uttalar ordet *halsband*, slår blixten mig i ögat och upplyser det mörker, hvori jag nyss fördjupade mig, vid tanken på de der osärbara älskande . . . Ja — detta enda ordet *halsband*, har varit den gyldene nyckel, som i min hjerna öppnat ett nytt fack, hvilket så nöaktigt varit tillslutet, jag vet icke huru länge.

Rodin gick med hastiga steg af och an på golfvet, och återtog efter en stund:

— Ja . . . det går an att försöka; . . . ju mer jag tänker derpå, ju mer verkställbart synes mig detta förslag . . . Bara det der trollet *Sainte-Colombe* . . . men genom hvad medel? . . . Jo, den der tjocke narren . . . Jacques Dumoulin . . . gödt; . . . men den andra . . . hvar träffa henne? . . . huru sedan kunna öfvertala henne? . . . deri ligger knuten . . . jag har ropat victoria för bittida.

Rodin började åter spatsera af och an, i det han med ett utomordentligt tankfullt utseende bet på naglarna; för några ögonblick var han till den grad upprörd, var han i en sådan själsspänning, att stora svettdroppar perlade från hans gula, smutsiga panna; han gick, vände om, stannade, stampade med foten, böjde än ögonen emot himmelen, liksom för att söka en ingivelse, lät än, under det han gnagde på högra handens naglar och ref sig i hufvudet med den venstra, då och då undfalla sig några utrop af harm, af vrede eller af ett stundom vaknande, stundom slocknande hopp.

Om icke anledningen till missfostrets tankfullhet varit så ryslig, skulle det varit ett lika sällsamt som intressant skådespel att bevittna denna mäktiga hjernas födslovända, att följa, så till sägandes, en i sender de idéer, som aflöste hvarandra på detta rörliga ansigte, hvilket återspeglade alla de förslag, på hvilkas outtömlighet han stödde sitt rika snilles alla planer.

Äntligen tycktes arbetet gå framåt och lofva att snart vara färdigt, ty Rodin återtog:

— Ja . . . ja . . . det är vågadt . . . det är djerft . . . det är äfventyrligt . . . men det verkar fort . . . och följderna kunna vara oberäkneliga. Hvem kan förutse följderna af en minas explosion?

Derefter gaf han vika för en rörelse af entusiasm, som var honom föga naturlig, och ropade med strålände blick:

— O, de passionerna! . . . de passionerna! . . . hvilken magisk klaviatur för den, som förstår att deröfver låta en lätt, skicklig och kraftfull hand framlöpa! Ack, huru skön är icke tankans makt! . . . min Gud, huru skön! . . . Må man för mig gerna tala om den underbara kraften i ollonet, som blir en ek, i sädeskornet, som blir ett ax; . . . men axet fordrar månader, för att utveckla sig . . . ollonet behöfver sek-

ter, för att uppnå sin storhet! . . . hvaremot här blotta ordet *halsband*, sammansatt af åtta bokstäfver, ja . . . detta enda ord, detta enda frökorn, som för några minuter sedan föll in i min hjerna, växte . . . växte med blixstens hastighet och har nu blifvit någonting . . . någonting lika stort, som en ek. — Ja, detta ord, detta enda ord har varit fröet till en idé, hvilken, i likhet med eken, har tusende rötter under jord . . . hvilken, lik eken, höjer sig upp till skyarna. — Det är till utbredande af Herrans ära jag handlar . . . ja, Herran . . . sådan som de skapa sig honom . . . sådan de gifva honom åt folket . . . sådan jag alltid ämnar bibehålla honom . . . om jag når målet . . . och jag skall nå det . . . ty de der usla Rennepons skola försvinna som skuggor. — Och hvad gör det i alla fall den moraliska ordningen, hvars Messias jag skall blifva . . . hvad gör det den, om de der människorna lefva eller dö? . . . hvad väga sådana lif i världsplanens stora vågskål? . . . hvaremot detta arf, som jag, . . . jag och ingen annan, med dristig hand skall kasta i vågskålen, förer mig upp till en höjd, hvarifrån man . . . de må larma och skrika så mycket de orka . . . beherrska många konungar . . . många folkslag. — De enfaldiga stäckerne . . . de erkenöten . . . dock nej . . . tvärtom . . . de goda . . . de heliga . . . de älskvärda nöten . . . tro sig förkrossa oss, prester, i det de grötmyndigt säga: j skolen få det *andliga* . . . men vi, godt folk, vi behålla det *timliga* för vår räkning. — O! . . . måtte deras samvetsgrannhet och blygsamhet allt framgent ingifva dem den tanken att aldrig göra anspråk på något af det *andliga* . . . att afstå det *andliga* . . . förakta det *andliga*; — man ser också alltför väl, att de icke hafva något dermed att skaffa. — O, de beskedliga åsnorna! . . . de märka icke, de, att, liksom de gå vägen rakt fram till qvarnen, likaså är det just genom det *andliga* som vi gå raka vägen till det *timliga* . . . Liksom det icke vore genom anden man beherrska kroppen . . . De lemna oss det *andliga* . . . de försmå det *andliga* . . . d. v. s. våldet öfver samveten, själar, sinnen, hjertan och omdömen . . . d. v. s. makten att i Guds namn utdela straff, förlåtelse, belöning och näpst . . . och allt detta utan kontroll . . . allt detta i biktstolens skugga och lönlighet . . . allt detta, utan att den der oxmickeln, det *timliga*, äger att i fråga derom lägga sin hjerna i blöt . . . Honom tillhör allt hvad kropp är och materie . . . och i hjertans glädje gnuggar den beskedlige karlen sina händer . . . Slutligen märker han dock, efter långt betänkande . . . han märker, fastän något sent . . . att, om han påstår sig hafva kropparna, så hafve vi deremot sjä-larna . . . och, alldenstund själen regerar kroppen, så slutas det dermed, att kropparne också tillhöra oss; . . . till stor häpnad för den der beskedliga karlen, det *timliga*, som står der så storögd och gapar, med händerna öfver magen, sägande: Kors i Herrans namn, är det möjligt?

Härvid utstötte Rodin ett gapskratt af vildt förakt, hvarefter han återtog, under det han marscherade med stora steg:

— O! . . . låt mig bara en gång uppnå Sixti V:s lycka, så skall världen en dag, vid sitt uppvaknande, få se, hvad den *andliga* makten vill säga, då den kommer i händer, sådana som mina, då den kommer i händerna på en femtioårig prest, som ända till den åldern varit snuskig,

mättlig och absolut kysk, som, äfven om han skulle bli påfve, skall dö snuskig, mättlig och kysk.

All den vilda, gudlösa, afskyvärda ärelystnad, som funnits hos några beryktade påfvar, tycktes nu i blodsdrag stå att läsa på denne Ignatii sons panna; en allt uteslutande heresklustnad upprörde jesuitens orena blod; en brännande svett öfversköljde honom, och ett slags rå, från dunst spridde sig rundt omkring honom.

Hastigt ådrog sig en postvagn, som körde in på gården till huset vid gatan Vaugirard, Rodins hela uppmärksamhet. Ledsen att hafva låtit så hänföra sig af sin passion, uppdrog han sin smutsiga, röd- och hvitrutiga näsduk, doppade ett hörn deraf i ett glas vatten och aftorkade såmedelst pannan, tinningarna och kinderna, under det han närmade sig till fönstret, för att se, hvad det kunde vara för en resande, som hade anländt.

Men ett skämtak öfver porten, vid hvilken vagnen hade stannat, hindrade Rodin att se, hvem det var.

— Det är detsamma, — sade han, i det han småningom återvann sin kallblodighet, — jag får snart veta, hvem det var som kom. Men först måste jag skriva till den der närren, Jacques Dumoulin, att han genast begifver sig hit. Han har redan förut troget tjänat mig, i fråga om den der lilla lumpna flickan på gatan Clovis, som pinade mig med sina omqväden ur den fördömde Béranger. Nu kan Dumoulin åter göra mig en god tjänst. Jag har honom på mina fem fingrar. Han måste lyda.

Rodin satte sig vid sin byrå och skref.

Efter en liten stund hördes en knackning på hans dörr, som, emot ordens regler, var läst i dubbla läs. Men Rodin, som, under förevändning af ordeus intresse, af sin *general* för en viss tid utverkat sig befrielse från det besvärliga sällskapet af en *socius*, hade, säker om sin vikt och inflytelse, ofta tillåtit sig afvikelser ifrån ordensreglorna.

En tjänare inträdde och lemnade ett bref.

Rodin tog brefvet, men innan han öppnadedet det, sade han till karlen:

— Hvad var det för ett åkdon, som kom?

— Det har kommit ifrån Rom, min far, — svarade tjänaren, bugande.

— Från Rom? — upprepade Rodin, och emot hans vilja målade sig i hans anletsdrag en bestämd oro. Men han lugnade sig och tillade, under det han ännu höll i handen det bref, som han emottagit, utan att genast öppna det:

— Hvem är det då, som åker i vagnen?

— En vördig pater af vårt heliga samfund, min far.

Oaktadt sin brinnande nyfikenhet — ty han visste, att en vördig pater, som reste i postvagn, alltid är skickad i något viktigt och angeläget ärende — gjorde Rodin icke någon vidare fråga i ämnet, utan sade, pekande på brefvet, som han höll i handen:

— Hvarifrån är detta bref?

— Från vårt hus vid Saint-Hérem, min far.

Rodin såg nogare på utanskriften, och fann, att det var pater d'Aigrignys stil, ty denne hade blifvit anmodad att vara närvarande under Hardys sista stunder.

Brevet innehöll följande:

"Jag afsänder en express till ers vördighet, för att tillkännagifva en omständighet, måhända mera besynnerlig, än vigtig. Efter herr François Hardys begrafning, hade kistan, som innehöll hans jordiska kvarlevor, tills vidare blifvit nedförd i ett källarhvalf under vårt kapell, för att sedermera vid blifvande lägenhet transporteras till närmaste stads kyrkogård. I morse, då vårt folk nedgick i källaren, för att träffa nödiga förberedelser till likets bortförande, var det, jemte kistan försvunnet".

Rodin gjorde en rörelse af förvåning och sade:

— Detta är i sanning besynnerligt!

Derefter fortfor han att läsa:

"Alla spaningar efter gerningsmannen till detta helgerån hafva varit fruktlösa. Då kapellet, såsom ni sjelf vet, ligger afsides ifrån vårt hus och icke är försedt med vakt, så har man visserligen utan buller kunnat insmyga sig der. Det enda vi funnit är, att marken, som var uppblött efter regnet, visade spår efter en vagn, men på något afstånd ifrån kapellet hafva dessa spår förlorat sig i sanden, så att det varit omöjligt att upptäcka någonting vidare".

— Hvem har kunnat bortföra liket? sade Rodin med tankfull min, — och hvem kan väl ha någon fördel af ett liks bortröfvande?

Han läste vidare:

"Till all lycka är dödsbeviset i behörig ordning och lagligen bevittnad; en läkare från Étampes hitkom, på min begäran, för att konstatera Hardys död. Hans fränfalle är således i vederbörlig ordning intygadt, och i kraft deraf äro våra rättigheter till hans åt oss genom gåfvobref öfverlättna egendom i alla afseenden obestriddliga och gällande. Jag har dock trots min skyldighet vara att till ers vördighet affärda en express, för att underrätta om hvad som förefallit".

Efter ett ögonblicks fundering, sade Rodin för sig sjelf:

— D'Aigrigny har rätt . . . det är mer besynnerligt, än viktigt. Icke desto mindre ger det mig att fundera på. — Vi skole tänka på det der.

Derefter vände han sig till tjenaren, som hade inburit brevet, och yttrade, i det han lemnade honom biljetten till Dumoulin:

— Låt genast bära bort det här brevet; budet skall vänta på svar.

— Ja, min far.

I samma ögonblick tjenaren lemnade Rodins kammare, inträdde en af de vördiga fäderna och sade:

— Den vördige fadren, Cabocciui från Rom, har just nu anländt; har han något att meddela ers vördighet ifrån vårt öfverhufvud, *generalen*.

Vid dessa ord förekom det Rodin, som om allt hans blod stelnade i ådrorna; men han bibehöll ett yttre, skenbart, orubbligt lugn, och sade helt enkelt:

- Hvar är fadren Caboccini?
- I rummet näst intill, min far.
- Bed honom komma in, och lemna oss, — sade Rodin.

En sekund derefter inträdde den vördige pater Caboccini från Rom, och befann sig allena med Rodin.

XII.

ÄNNU EN SOCIUS.

Romerska jesuiten, pater Caboccini, som inträdde till Rodin, var en liten karl, på sin höjd trettio år gammal, fet, trind och frodig, med en istermage, som rundade den svarta prestrocken i halfcirkel.

Den lille beskedlige patern var enögd, men det öga, han hade kvar, lyste med så mycket större glans. Hans blomstrande ansigte var leende, fryntligt, förekommande och rikligen prydt med ett tjockt, kastanjebrunt hår, lockigt liksom på en genius af vax; hans åtbörder, hjertliga ända till förtrolighet, och hans fria, muntra skick harmonierade fullkomligt med hans ansigte.

Inom en handvändning hade Rodin fyllest studerat den italienska utskickades fysionomi; och som han på sina fem fingrar kände Jesu sällskap och Roms sedvana, erfor han genast ett slags hemsk aning, vid åsynen af denne lilla pater med sina väuliga fasoner. Han skulle mindre hafva fruktat en lång och knotig prest, med ett strängt, graflikt ansigte; ty han visste, att sällskapet söker, så mycket som möjligt, att medelst sina agents utseende och sätt att vara, leda alla forskningar på villospår. Ty om Rodin gissade rätt, hade denne lilla prest, att döma af hans hjertliga och förekommande min, fått något för Rodin ganska farligt uppdrag.

Misstrogen, uppmärksam, med vakande öga och sinne, lik en gammal varg, som vädrar anfall eller försåt, hade Rodin, enligt sin vana, långsamt och slingrande nalkats den lilla enögde mannen, för att hafva tid att noga granska och säkert genomtränga detta jovialiska skal; men Romaren lemnade honom icke tid härtill. I häftigheten af sin ömma vänskap, rusade han ifrån dörren, kastade sig om halsen på Rodin, tryckte honom med förtjusning i sina armar, omfamnade honom flera gånger och kysste honom på begge kinderna, så eftertryckligt, så smällande, att de vidunderliga kyssarne genljödo från eua ändan af rummet till den andra.

I hela sin lefnad hade Rodin aldrig varit ute för något dylikt; allt mer och mer orolig öfver det hofstreck, som sannolikt låg doldt under så varma omfamningar, dessutom doft äggad af sina plägsamma aningar, gjorde den franske jesuiten allt hvad han kunde, för att undandraga sig den romerske jesuitens temligen öfverdrifna ömhetsbetygelser; men denne sednare lät sig icke förtycka. Hans armar, churu korta, voro ganska starka, och Rodin kysstes gång på gång af den lilla enögde, ända tills denne sednare förlorade andedräkten.

Man torde ej behöfva nämna, att dessa ursinniga vänskapsyttringar beledsagades af de broderligaste, de ömmaste, de vänskapligaste utrop; alltsammans på temligen god fransyska, men med den starkaste italienska accent, för hvilken vi vilje förskona läsaren, i det vi bedje honom att sjelf i inbillningen supplera detta slags temligen löjliga rotvelska, sedan vi förut lemnat en fräs till prof.

Man torde erinra sig, att Rodin, besinnande de faror, som till följe af hans ärelystna planer kunde hota honom, och kännande af historien, att bruket af förgift ofta i Rom ansetts såsom en statspolitisk nödvändighet, hade fattat misstänkar vid kardinal Malipieris ankomst, och att han, då han så plötsligt angreps af koleran, men ännu var okunnig om, att de grymma plågor, han kände, kunde vara symptomter af smittan, hade ropat, i det han slungade en ursinnig blick på den romerske prelaten:

Jag är förgifven!

Ovillkorligt väcktes nu samma fruktan hos jesuiten, och under det han gjorde häftiga men fruktlösa ansträngningar att undslippa de plågsamma omfamningarna af sin *generals* sändebud, sade han sakta för sig sjelf:

— *Den här enögde är fastligt öm och vänlig; bara det icke är gift i hans Judaskyssar.*

Ändtligen var den lille flåsande patern tvungen att släppa Rodins hals, då denne, som lagade i ordning sin flottiga rockkrage, sin halsduk och sin gamla väst, hvilka blifvit mest besvärade af denna smekningsorkan, sade i sin vanliga buttra ton:

— Tjenare, pater, . . . tjenare . . . Ni behöfver icke kyssa så der.

Men utan att svara härpå, fäste den lille beskedlige patern sitt enda öga på Rodin, med ett uttryck af entusiasm, hvarefter han, beledsagande sina ord med sprittande åtbörder, utropade:

— *Enfin ze la vois citte soupârbe louniâre de noutré sinté coumpagnie, ze pouis la sarrer contre mon cûr . . . si . . . si encoûre, encoûre.* (Slutligen får jag då se honom . . . detta vårt heliga samfunds herrliga ljus; . . . jag kan då få trycka honom till mitt hjerta! . . . Ja . . . ja . . . ännu . . . ännu en gång!)

Och som den lille tjocke patern nu hade tillräckligt hämtat andan, beredde han sig att åter rusa på Rodin, för att ånyo haka sig fast vid hans hals; men denne drog sig hastigt baklänges och sträckte armarna framför sig, liksom för att sätta sig till motvärn; hvarvid han yttrade till den skonslöse omfamnaren i det han gjorde anspelning på den af pater Cabocchini föga logiskt gjorda jämförelsen:

— Godt . . . godt, min far! . . . Först och främst trycker man icke ett ljus emot sitt hjerta; . . . för det andra är jag icke något ljus . . . jag är blott en simpel och ödmjuk arbetare i Herrans vingård.

Romaren återtog med hänförelse, med riktig emfas:

— Ni har rätt, min far . . . man trycker icke ett ljus till sitt hjerta; men man knäböjer för detsamma, för att beundra dess herrliga, strålande glans.

Caboccini ämnade låta sina ord åtföljas af handling, och var just i begrepp att kasta sig på knä för Rodin, då denne lyckades förekomma denna afgudiska rörelse, i det han fattade Romaren i armen och sade med mycken otålighet:

— Det der stöter på afgudadyrkan, min far! . . . Låt vara . . . låt vara allt sådant, och säg mig hellre ändamålet med er hitresa. — Hvad är ert ändamål?

— Detta ändamål, min bäste fader, detta ändamål fyller mig med glädje, med sällhet, med ömhet. Jag har sökt betyga er denna ömhet genom mina smekningar och mina omfamningar, ty mitt hjerta flödar öfver; jag har haft all möda att under den långa vägen hålla det tillbaka, ty det ville ständigt ila till er, till er, min älskade far! . . . Ändamålet med min hitresa förtjusar, hänrycker mig . . . detta ändamål . . .

— Men det der ändamålet, som förtjusar er, — afbröt Rodin, förargad öfver all denna söderländska öfverdrift, — hvaruti består det?

— Denna skrifvelse från vår högvördige och allra förträffligaste *general* skall underrätta er derom, min vördige fader!

Pater Caboccini uppdrog ur sin portfölj ett med tre sigill försegladt konvolut, hvilket han vördnadsfullt kysste, innan han lemnade det åt Rodin, som tog det, kysste det likaledes och bröt i stark ångest förseglingen.

Under läsningen förblefvo jesuitens anletsdrag orörliga; hans inre rörelse märktes endast af den häftighet, hvarmed tinningspulsarne slogo.

Emellertid stoppade han helt kallt brevet i fickan, såg på Romaren, och sade:

— Det skall ske, såsom vår allra förträffligaste *general* befaller.

— Således, — ropade Caboccini med ett nytt uppkok af allt slags förtjusning och beundran, — således är det jag, som skall bli skuggan till ert ljus, som skall bli en annan ni sjelf; jag skall åtnjuta den sällheten att aldrig, hvarken natt eller dag, behöfva lemna er, med ett ord, att vara er *socius*, emedan vår allra förträffligaste *general*, efter att hafva beviljat er rättigheten att under en längre tid icke hafva någon *socius*, enligt er begäran, samt i och för framgången af vår heliga ordens angelägenheter, nu finner lämpligt att ifrån Rom sända mig hit, för att hos er bestrida denna funktion; en gunst, den jag aldrig kunnat hoppas, en omätlig gunst, som uppfyller mig med tacksambet för vår *general* och med ömhet för er, min älskade och vördade fader!

— Bra ageradt! — tänkte Rodin; — men mig narrar man dock icke så lätt, och det är blott i de blindas rike den enögde är konung.

Samma afton som detta uppträde tilldrog sig emellan Rodin och hans nye *socius*, begaf sig Nini-Moulin, sedan han, i Caboccinis närvaro, af Rodin erhållit nödiga förhållningsorder, till fru de la Sainte-Colombe.

XIII.

FRU DE LA SAINTE-COLOMBE.

Fru de la Sainte-Colombe, som i början af denna berättelse kom för att bese godset och slottet de Cardoville, i afsigt att köpa denna egendom, hade samlat sin förmögenhet derigenom, att hon höll ett modemagasin, under trågallerierna i Palais-Royal, på den tid, då de allierade inryckte i Paris; — ett märkvärdigt magasin, der de arbetande flickorna alltid voro skärare och vackrare, än de af dem sydda hattarne.

Det vore temligen svårt att säga, genom hvilka medel denna varelse hade kunnat samla en så anseelig förmögenhet, hvarpå de vördige fäderna, fullkomligt obekymrade om sättet, huru rikedomar tillkommit, blott de (*ad majorem Dei gloriam*) få stoppa dem i sin ficka, hade allvarsamma afsigter. De hade gått till väga enligt sitt yrkes reglor. Gumman var inskränkt, rå och obildad. De vördige fäderna, som lyckats göra hennes bekantskap, hade just icke särdeles mycket klandrat hennes fordna vandel, ehuru afskyvärd den varit. De hade till och med hittat på råd att förringa vigten af dessa småsynder, ty deras moral är mycket artig och beqväm; men de hade tillika sagt henne, att liksom en kalv växer till tjur, likaså tillväxa ock synderna, i obotfärdighetens tillstånd, och att, om småsynder fritt få växa, tills en människa blir gammal, så antaga de slutligen form och skapnad af svåra dödsynder, och till straff för dessa dödsynder komma då djefvulen med sina horn, lågor och gafflar, hvaremot, ifall småsynderna i rättan tid stäcktes medelst någon liten donation till dem och deras sällskap, åtog sig de vördige fäderna att forsla Lucifer tillbaka till sina ugnar och att försäbra fru de Sainte-Colombe om en god plats ibland de utvalda, . . . allt efter värdet i hennes gåfvor i fast eller löst.

Oaktadt dessa medels vanliga verksamhet, hade denna omvändelse likväl haft talrika svårigheter. Fru de Sainte-Colombe, som tid efter annan angreps af starka ungdomsrecidiver, hade redan uttröttat två eller tre andeliga ledare. Slutligen kom Nini-Moulin, som med ens gjorde slag i saken. Med allvarsamma afsigter på den lastbara varelsens förmögenhet och — såsom tvungen följd häraf — på hennes hand, hade han i betydlig mån korsat de goda fädernes planer.

Då den religiösa skribenten begaf sig till fru de la Sainte-Colombe, såsom agent för Rodin, behodde hon första våningen af ett hus på Richelieu-gatan, ty, fastän hon var temligen till ären, fann hon ett obeskripligt nöje uti det döfvande bullret och det brokiga hvimlet af en folkrik och bullersam gata. Denna bostad var rikt möblerad, men nästan alltid ostädad och smutsig, oaktadt, eller snarare just till följe af, de omsorger, som två eller tre tjenstehjon egnade den. Med dessa tjenstehjon lefde la Sainte-Colombe understundom i sätaste vänskap och förtrolighet, understundom trätte hon ursinnigt på dem.

Vi införa läsaren i det allra beligaste, der denna kvinna en längre stund suttit i hemligt samtal med Nini-Moulin.

Föremålet för de vördige jesuiterfadernas omvändelseifver tronade på en mabognyssoffa, klädd med karmosinrödt siden. Hon hade två katter på sina knän och en hund vid sina fötter; en stor, grå papegojhane spatserade på soffkarmen, och en grön papegojhona, mindre tam eller mindre favoriserad, skrek då och då, bunden vid sin stång, nära fönsternischen. Hanen skrek icke, men blandade sig stundom, helt ombedd, i samtalet, i det att han med en skallande röst lät höra de förfärligaste eder, eller på det tydligaste sätt i världen framskorrade en hop ord, hämtade från mångskornas språk eller inlärdade på de oanständiga ställen, der fågelns barn-dom hade förrunnit; med ett ord — denna la Sainte-Colombes gamla bordskamrat hade af sin matmoder, före hennes omvändelse, erhållit en uppfostran, som vittnade om den skola, hvori hon blifvit uppfödd, och hade äfven fått ett af de fulaste namn i världen; men detta namn hade nu, sedan la Sainte-Colombe blifvit from och afsvurit sina fordna villor, utbyttis emot det mer ärbara namnet *Barnabé*.

Fru de la Sainte-Colombe var en stor grof qvinna, omkring femtio år gammal. Hennes ansigte var bredt, hade stark färg och visade spår af skägg; rösten liknade en karls. Hon var, denna afton, klädd i ett slags orangefärgad turban och en violett sammetsklädning, ehuru man var i slutet af Maj; dessutom bar hon ringar på alla fingrarna och på pannan en ferrennière af diamanter.

Nini-Moulin hade bortlagt den något ofasonliga säckpaletå, han vanligen bar, och hade nu en komplett svart klädning samt en stor hvit väst à la *Robespierre*. Håret låg väl slätstruket omkring hans finliga panna, och han hade antagit en den gudligaste min, ett det frommaste beteende, hvilket han fann lämpligare till motvägande af abbé Corbinets inflytande, än den sorglösa dagdrifvar-ton, han förut affekterat.

Vid detta tillfälle lemnade den religiöse skribenten sina egna intressen helt och hållet å sido, och tänkte endast på att väl kunna uträtta det grannliga uppdrag, han fått af Rodin — ett uppdrag, som jesuiten, med mycken slughet framställt för honom i bästa dager, och hvars, i allmänhet att tala, goda och lofvärda ändamål ursäktade de något vågsamma medlen.

— Således — sade Nini-Moulin, som fortsatte ett redan börjadt samtal — således är hon tjugu år?

— På sin höjd — svarade la Sainte-Colombe, som tycktes vara plågad af yttersta nyfikenhet; — men det är väl i alla fall bara gyckel, hvad ni nu säger mig, min tjocka bibi? (La Sainte-Colombe stod, såsom man finner, redan på en ljuft förtrolig fot till den religiöse tidningsskrifvaren.)

— Gyckel är väl kanske icke rätta ordet, min värdiga vän — sade Nini-Moulin med uppbygglig min. — Det är rörande . . . intressant . . . hvad ni nu behagar säga; ty om ni tills i morgon kunde få rätt på den ifrågavarande personen, så . . .

— För fan i våld! . . . tills i morgon, min skatt! — ropade fru la Sainte-Colombe helt karlavulet. — Så ni talar! . . . det är ju öfver året

sedan jag hörde talas om henne. — Men . . . tyst! . . . ge mig se . . . Antonia, som jag träffade för en månad sedan, sade mig, hvar hon fins. — Nå, skulle man då icke, genom det medel, ni nyss omnämde, kunna få rätt på henne?

— Åh jo, tjocke bibi! . . . men de äro en smula motbjudande nu, de der medlen, sedan man vant sig af med dem.

— Huru, min sköna vän! . . . ni, som är så from . . . ni, som så flitigt arbetar på er salighet . . . ni skulle rygga tillbaka för några medel . . . om också obehagliga . . . när det är fråga om en exemplarisk handling, . . . när det är fråga om att rycka denna unga flicka ur satans garn . . .

Papegojan Barnabé drog härvid till med tvenne de mustigaste svordomar, ganska tydligt uttalade.

I första harnen häröfver, vände sig la Sainte-Colombe häftigt om åt Barnabé, och ropade med förargad min:

— Den der . . . (ett ord, fullkomligt lika groft, som det Barnabé nyss uttalat) . . . vill då aldrig låta sig förbättras. — Vill du tiga, du? . . . (En hel ramsa af andra ord ur papegojans uppbyggliga ordbok) . . .

— Det låter som om hon gjorde det med flit — sade matmodren. — I går skände hon så ut sig, att Corbinet rodnade ända upp öfver öronen . . . Vill du tiga, du?

— Om ni ständigt på detta sätt bannar Barnabé för hennes förvillelser, så blir hon nog till slut helt och hållet förbättrad — sade Nini-Moulin, med orubblig allvarsamhet. — Men för att nu återkomma till våra affärer . . . var, som ni är af naturen, min värnadsvärda vän, . . . förbindlig och medgörlig; bidrag till en i dubbelt hänseende god gerning: först och främst, såsom jag nyss sade, att rycka en ung flicka ur satans garn, i det man försäkrar henne om en hederlig utkomst, d. v. s. medel att kunna återvända på dygdens väg; för det andra, . . . någonting lika viktigt . . . att sålunda kanske lyckas återge förståndet åt en stackars mor, som blifvit tokig af sorg. — För att vinna allt detta, hvad behöfver man väl göra? . . . taga några obetydliga mått och steg . . . det är allsammans.

— Men hvarföre den flickan hellre, än någon annan, min tjocke bibi? . . . Hon måtte riktigt vara en raritet, den der?

— Visserligen, min värnadsvärda vän; annars skulle icke den stackars tokiga modren, som man vill göra klok igen, bli så slagen vid hennes blotta åsyn.

— Ja, det är sant.

— Se så ja . . . välan . . . bara en liten ansträngning, min värnadsvärda vän!

— Så må gå då, spektakelmakare! — sade la Sainte-Colombe med en vek eftergifvenhet. — Jag får väl lof att göra allt, hvad ni begär.

— Ni lofvar således? — frågade Dumoulin lifligt.

— Jag lofvar . . . och hvad än bättre är . . . jag ämnar genast bege mig dit . . . jag vet nog jag . . . det blir det säkraste. — Redan i af-

ton får jag veta, hvad man har att rätta sig efter, . . . och om det går eller inte.

Då fru de la Sainte-Colombe hade sagt dessa ord, steg hon upp, icke utan mycket besvär, lade de båda kattorna i soffan, sköt med foten hunden ifrån sig och ringde häftigt.

— Ni är ett guld — sade Nini-Moulin med mycken värdighet. — Jag skall aldrig i min lefnad glömma . . .

— Besvära er icke, min tjocke patron, — afbröt fru de la Sainte-Colombe. — Jag gör det icke för er skull.

— För hvems skull då? — eller för hvad? — frågade Dumoulin.

— Ah, det tiger jag väl med, — svarade hon.

Derefter yttrade hon till sin kammarpiga, som nyss hade inträdt i rummet:

— Var snäll, min unge, och säg åt Ratisbonne, att han skaffar mig en hyrvagn, och ge mig hit min vallmoröda sammetshatt med plymerna.

Medan jungfrun gick att uträtta sin matmoders befallning, närmade sig Nini-Moulin till den sednare, och sade halfhögt, men i en mycket blygsam och öm ton:

— Ni bör åtminstone hafva märkt, min vackra vän, att jag i qväll icke sagt er ett enda ord om min kärlek. — Ni håller mig ju räknig för min tystlåtenhet?

Just i detta ögonblick hade la Sainte-Colombe aftagit sin turban; hon vände sig hastigt om, satte den på Nini-Moulin's kala skalle, och gaf till ett gapskratt.

Den religiöse tidningsredaktören syntes oändligen förtjust öfver detta tecken till förtroende, och i det ögonblick, då pigan återkom med fruns schal och hatt, kysste han med passion den gula turbanen och kastade förstulna blickar på ägarinnan.

Dagen efter denna scen gick Rodin, med triumferande min, sjelf på posten med ett bref.

Utanskriften på detta bref lydde:

Till Herr Agricola Baudoin,

Gatan Brise-Miche, N:o 2.

Paris.

Högst angeläget.

XIV.

FARINGIS KÄRLEK.

Då Dschalma första gången fick veta, att han var älskad af Adrienne, hade han, såsom läsaren torde erinra sig, i ruset af sin salighet yttrat till Faringi, hvars förräderi han då nyss upptäckt:

— Du har förbundit dig med mina fiender, fastän jag aldrig gjort dig något ondt. — Du är elak, emedan du förmodligen är olycklig. . . . Jag vill göra dig lycklig, på det du må blifva god. — Vill du ha guld?

du skall få det . . . Vill du ha en vän? . . . du är slaf . . . jag är en konungs son; . . . men jag tillbjuder dig min vänskap".

Begåfvad med utmärkt förstånd och ovanlig förställningsgåfva hade mestisen utan svårighet lyckats om sin uppriktiga ånger, sin eviga erkänsla och varma tillgifvenhet öfvertyga en man med en så öppen, förtroendefull och ädel karakter, som Dschalma. Dessutom — hvad skäl kunde denne hädanefter hafva att misstro sin slaf, som numera blifvit hans vän? Viss om fröken de Cardioilles kärlek, hos hvilken han tillbragte alla dagar, skulle han också, genom den älskvärda flickans helsamma inflytande varit skyddad emot de försåtliga råden, det illsluga förtälet af mestisen, detta trogna och hemliga redskap åt Rodin, som hade förstätt att införlifva honom med Jesu sällskap; men Faringi, som hade ganska fin takt, handlade icke obetänksamt; han talade aldrig med prinsen om fröken de Cardioille, utan afbadade med grannligheten de förtroenden, Dschalma då och då, i sin glädjes fullhet, gjorde honom.

Ett par dagar efter den, då Adrienne, genom den alltid segrande ansträngningen af en fullkomligt kysk och ren vilja, undsluppit det smittande ruset af Dschalmas passionerade kärlek, och dagen efter den, då Rodin, säker om en god framgång af det uppdrag, han gifvit Nini-Moulin, till fru de la Sainte-Colombe, sjelf hade varit på posten med ett bref till Agricola Baudoin, hade mestisen, som under en längre tid visat sig mycket nedslagen, tyckts vara angripen af en häftig sorg, hvilken tilltog till den grad, att prinsen, förvånad öfver det förtviflade utseendet hos denne man, den han genom vänskap och lycka ville återföra till det goda, flera gånger frågade honom om orsaken till denna synbara bedröfvelse; men mestisen hade, oakadt han med mycken rörelse tackade prinsen för hans deltagande, iakttagit en sträng förbehållsamhet.

Man skall nu lättare begripa följande uppträde:

Det tilldrog sig midt på dagen, i det lilla huset på gatan Clichy, bebodt af Hinduen.

Dschalma hade, mot sin vana, icke tillbragt denna dag hos Adrienne. Han hade, aftonen förut, blifvit af sin älskarinna underrättad, att hon af honom fordrade uppoffringen af hela denna dag, emedan hon ämnade använda den till vidtagandet af nödiga åtgärder, att deras äktenskap måtte blifva helgadt och giltigt i världens ögon, oakadt de inskränkningar, både hon och Dschalma önskade. Hvilka medel den unga flickan ämnade använda, för att komma till detta resultat, hvilken den så rena och vördnadsvärda person var, som skulle helga deras förening, — detta var en hemlighet, som icke tillhörde Adrienne ensam, och således ej kunde förtros åt Dschalma.

För prinsen, som så länge varit van att åt den tillbedda egna hvarje ögonblick af dagen, var det en evighet att tillbringa en hel dag skild ifrån henne. — Ännu mer: — efter det passionerade uppträde, då fröken de Cardioille så när dukat under, hade hon, misstroende sitt mod, anbefallt la Mayeux att aldrig mera lemna henne allena med hennes älskare. Dschalmas plågsamma otålighet hade således nått sin höjd.

Ömsom plågad af en brännande oro, ömsom försjunken i ett slags dvala, hvarmedelst han sökte söfva de tankar, som orsakade honom så gruffliga marter, låg Dschalma utsträckt på divanen, med händerna för ansigtet, som om han velat undfly en alltför retande syn.

Hastigt inträdde Faringi, utan att först hafva klappat på dörren, hvilket var alldeles emot hans vana.

Vid det buller, mestisens inträde väckte, spratt Dschalma till, upplyfte hufvudet och blickade förvånad omkring sig; men vid åsynen af tjenarens bleka och förstörda ansigte, steg han hastigt upp, gick några steg emot honom och ropade:

— Hvad fattas dig, Faringi?

Efter ett ögonblicks tystnad, och liksom han gifvit vika för en plågsam tvekan, kastade Faringi sig för Dschalmas fötter, och mumlade med svag röst och förtviflad nedslagenhet, nästan bönfällande:

— Jag är mycket olycklig; . . . haf medlidande med mig, Monseigneur!

Mestisens ton var så rörande, ytterligheten af den smärta, han tycktes erfaras, förlänade åt hans anletsdrag, eljest hårda och orörliga liksom på en bronsmask, ett så hjertslitande uttryck, att Dschalma kände sig djupt röd. Han böjde sig ned, för att uppressa mestisen, och sade med godhet:

— Tala, tala! — förtroendet lindrar hjertats plågor . . . Haf förtroende till mig, . . . räkna på mig . . . Engeln sade mig härom dagen, att en lycklig kärlek icke tål att se några tårar.

— Men en olycklig kärlek . . . en eländig kärlek . . . en förrädd kärlek . . . den gjuter tårar af blod — sade Faringi med smärtsam nedslagenhet.

— Hvad är det för en förrädd kärlek, som du talar om? — sade Dschalma, bestört.

— Jag talar om min kärlek, — sade mestisen med dyster min.

— Om din kärlek? — sade Dschalma, allt mer och mer förvånad; icke för det Faringi, som ännu var ung och hvars ansigte hade ett slags dyster skönhet, ansågs af honom oförmögen att ingifva eller erfaras en ömmare känsla; men för det han hittills trott honom ur stånd att känna en så djup bedröfvelse.

— Monseigneur! — återtog mestisen — ni sade en gång: olyckan har gjort dig elak. Var lycklig, och du skall bli god . . . Dessa ord . . . innehöllo ett förebud; man skulle kunna säga, att en ädel kärlek, för att taga sin boing i mitt hjerta, blott väntade på, att hatet och sveket veko bort derifrån. — Jag, till hälften en vilde, fann en ung och vacker flicka, som besvarade min kärlek; åtminstone trodde jag så. Men jag hade varit en förrädare mot er, Monseigneur, och för en förrädare, äfven den ångerfullaste, ges ingen sällhet. — Jag har, i min ordning, blifvit bedragen . . . nedrigt bedragen.

Då mestisen märkte prinsens stigande förvåning, tillade han, som om han varit krossad af blygsel.

— Af barmhertighet, Monseigneur, . . . skratta icke åt mig. De gruffligaste marter skulle icke aftvingit mig denna ömkliga bekännelse;

. . . men ni, en konungs son, ni har värdigats säga till er slaf: var min vän!

— Och denne vän skall veta motsvara ditt förtroende — sade Dschalma lifligt . . . Långt ifrån att skratta åt dig, skall han trösta dig. — Var lugn! . . . Huru? — jag . . . skratta åt dig?

— En förrädd kärlek . . . är ett mål för så mycket förakt, så många försmädliga hvisslingar — sade Faringi med bitterhet. — Äfven de dåligaste människor tycka sig hafva rättighet att peka fingrarna åt en försmädd älskare; . . . ty i detta land är det så, att när människorna se en, som blifvit bedragen i hvad som utgör hans själs själ . . . hans blods blod . . . hans lifs lif . . . så höja de på axlarna och utbrista i gap-skrott.

— Men är du då säker på detta förräderi? — frågade Dschalma mildt, hvarestefter han tillade, med en tvekan, som röjde hans hjertas godhet:

— Hör på, Faringi, och förlåt mig, för det att jag med dig talar om det förflytna . . . Det skall för öfrigt bevisa dig, att jag icke hyser ringaste ovilja mot dig, och att jag sätter tro till den ånger och tillgifvenhet, du dagligen och stundligen visar mig. — Kom ihåg, att det var en tid, då äfven jag trodde, att den engel, som nu utgör hela mitt lifs sällhet, icke älskade mig; . . . och likväl var detta blott en falsk förmodan. — Hvem säger dig, att icke du, liksom jag, kan vara bedragen af ett villande sken?

— Ack . . . Monseigneur! . . . jag önskade tro det, men jag vågar icke hoppas något sådant. Under denna ovisshet har mitt bufvud blifvit alldeles förvirradt. — Det afslag, hon ger mig, i det hon skyller på sina pligter . . . och sedan . . . — mestisen afbröt. Han tyktes gifva vika för en iure röst, och tillade, efter några minuters tystnad:

— Med ett ord, Monseigneur . . . hon resonerar om sin kärlek; . . . detta bevisar, att hon icke älskar mig, eller att hon upphört att älska mig.

— Detta kan snarare bevisa, att hon älskar dig mera, emedan hon är mån om att bevara sin kärlek ren och helig.

— Ja, så säga de alla; — återtog mestisen med bittraste ironi, i det han på Dschalma fästade en lång, dröjande blick. — Ätminstone säga de så, de som älska ljumt; men de, som älska uppriktigt, visa aldrig detta förolämpande misstroende . . . För dem är ett ord af den man, de tillbedja, en lag; . . . de dagtinga icke, för att bereda sig det grymma nöjet att uppreta sina älskares passioner ända till yrsel och sedan så mycket säkrare kunna beherrska dem. — Nej . . . nej . . . hvad helst deras älskare af dem begära, . . . skulle det än kosta dem lifvet, . . . hedern, . . . det bevilja de, emedan deras älskares vilja är för dem öfver all gudomlig lag . . . öfver alla menkliga afseenden. — Men qvinnor af samma slag som den, hvilken plågar mig, . . . dessa listiga qvinnor, som sätta en ära i att kufva mannen . . . att beherrska honom . . . de handla på alldeles motsatt vis. Ju stoltare deras älskare är och ju otåligare han bär oket, dess mer roa de sig att reta hans passion, i det de stundom låt.

sa sig vilja gifva vika därför. — Dessa qvinnor äro afgrundsandar . . . de glädja sig åt mannens plågor . . . åt hans tårar, . . . den starke mannens, . . . som älskar dem med ett barns olyckliga svaghet. — Under det han af kärlek är färdig att dö vid deras fötter, sitta de trolösa varelserna och beräkna med mycken slughet verkan af sitt afslag . . . ty de få icke göra sitt offer helt och hållet förtvifladt. — O, hvad de äro kalla och dälige i jemförelse med dessa passionerade, behjertade qvinnor, som, utom sig af kärlek, säga till den de älska: — i dag är jag din . . . efter din önskan . . . din . . . helt och hållet din; . . . må i morgon blifva min lott att öfvergifvas, må vanära, död vänta mig . . . stor sak! var du lycklig! mitt lif uppväger icke en af dina tårar.

Dschalmas panna hade under mestisens tal småningom mörknat; ty han hade för denne man iakttagit den djupaste tystnad, angående alla de omständigheter, som rörde hans passion för fröken de Cardoville; och kunde således icke anse hans ord anörnlunda, än som en oafsigtlig och tillfällig anspelning på Adriennes berusande afslag; och likväl kände Dschalma för ett ögonblick sin stolthet sårad, vid tanken uppå, att det verkligen, såsom Faringi sade, kunde ges afscenden och pligter, som en älskande qvinna satte framför sin kärlek; men denna bittra och plågsamma tanka vek snart ur Dschalmas själ, vid det ljufva minnet af Adrienne. Hans panna klarnade småningom, och han svarade mestisen, som forskande sneglade på honom:

— Sorgen villar dig . . . Om du icke har något annat skäl att tvifla på den du älskar, än hennes afslag, . . . dem ditt misstroagna sinne genom obestämda misstankar på allt sätt söker förvärta, så lugna dig; . . . du är älskad, . . . kanske mer, än du någonsin anar.

— Ack, att ni sade sant, Monseigneur! — svarade, efter ett ögonblicks tystnad, mestisen med mycken nedslagenhet, och liksom rörd af Dschalmas ord. — Och likväl säger jag till mig sjelf: — Det ges då för denna flicka någonting högre, än hennes kärlek till mig; . . . grannligheten . . . betänkligheter . . . värdighet . . . heder . . . — må vara; men hon älskar mig icke nog, att för min skull uppoffra denna grannligheten . . . dessa betänkligheter . . . denna värdighet . . . denna heder. — Må så vara . . . tänker jag; . . . men till sluts kommer det derhän, att hon uppoffrar min kärlek.

— Min vän, du bedrar dig, — svarade Dschalma mildt, ehuru mestisens ord redan väckt en bitter känsla hos honom; — ja, du bedrar dig; ju större en qvinnas kärlek är, dess renare och kyskare är den; . . . det är kärleken ensam, som väcker alla dessa betänkligheter; . . . han beherrsakar allt . . . i stället att af allt beherrsakas.

— Det är sant, Monseigneur — återtog mestisen med bitter ironi. — Den flickan påtvingar mig sitt sätt att älska; . . . det är jag, som får underkasta mig . . .

Här afbröt Faringi, gömde ansigtet i sina händer, och uppgaf en djup, klagande suck. Hans anletsdrag uttryckte en blandning af hat, raseri och förtviflan, på en gång så förskräcklig och så smärtsam, att Dschalma, allt mer och mer rörd, fattade hans hand och ropade:

— Stilla din häftighet och lyssna till vänskapens röst; . . . den skall besvärja dessa bittra känslor . . . Tala . . . tala . . .

— Nej . . . det är alltför rysligt . . .

— Tala, säger jag.

— Ack! lemna en olycklig åt sin obotliga förtviflan.

— Tror du mig i stånd dertill? — sade Dschalma med lika mycken värdighet som mildhet. Detta tycktes göra intryck på mestisen.

— Ack! — svarade han, ännu mera tvekan. — Ni vill det då, Monseigneur?

— Ja, jag vill det.

— Vålan! . . . Jag har icke sagt er allt; . . . ty det ögonblick, då jag ämnade aflägga min bekännelse, återhölls jag af blygsel och af fruktan för åtlöje . . . Ni frågade mig, hvad jag hade för skäl att tro på ett förräderi; . . . jag svarade undvikande, i det jag talade om obestämda misstankar, om afslag . . . om köld . . . Ack! det var icke allt. — I afton . . . har den flickan . . .

— Fortfar.

— Hon har aftalt ett möte med den, hon föredrager framför mig.

— Hvem har sagt dig det?

— En obekant, som tyckte synd om mig.

— Än om den obekante bedrar dig . . . bedrar sig sjelf?

— Han har erbjudit mig bevis.

— Hvad för bevis?

— Att i afton göra mig till vittne af detta möte . . . Det är möjligt; — sade han, — att samtalet ej innehåller någonting brottsligt, ehuru skenet är emot . . . Ni bör sjelf döma derom, — tillade mannen; — haf mod att bestå detta prof, och era plågande tvifvelsmål skola med ens upphöra.

— Nå, hvad svarade du?

— Ingenting, Monseigneur; mitt hufvud var alldeles förvirradt . . . då, liksom nu. Det föll mig då in att begära råd af er, Monseigneur.

Efter en förtviflansfull åtbörd, återtog mestisen, sedan han först utbrutit i ett vildt skratt:

— Ett råd! . . . ett råd! . . . Det var slidan af min kandjjar, som jag hade bort rådfråga; . . . den skulle hafva sagt: Blod! . . . blod!

Mestisen slöt konvulsiviskt handen om sin långa dolk, som hängde på sidan om hans hälte.

I somliga känsloyttringar ligger en olycklig, hemsk smitta.

Vid åsynen af Faringis anletsdrag, så vanställda af svartsjuka och ursinnighet, påmint Dschalma sig det anfall af raseri, för hvilket han sjelf nyligen var utsatt, då prinsessan de Saint-Dizier steg fram till Adrienne och trotsande frågade henne, om hon kunde neka, att Agricola Baudoin, hennes förmente älskare, funnits gömd i hennes sängkammare.

Dock, i nästa ögonblick hade ju Dschalma, lugnad af den älskvärda flickans värdiga och stolta hållning, icke känt annat, än det djupaste förakt för detta nedriga förtal, hvarpå Adrienne icke ens vårdat sig att svara.

Men, liksom en blixst efter stormens slut stundom genomkorsar den

klaraste himmel, så hade likväl, tre eller fyra gånger efteråt, minnet af denna ovärdiga anklagelse som en eldblext genomfarit den unge Hinduens själ; men det hade nästan i samma ögonblick försvunnit, vid tanken på hans molnfria sällhet och hans hjertas fasta, orubbliga förtroende till Adrienne.

Detta minne, jemte hägkomsten af Adriennes passionerade afslag, väckte nu åter en vemodig känsla hos Dschalma, och gjorde honom mera medlidsam mot Faringi, än han skulle varit, om det icke funnits en besynnerlig likhet emellan mestisens ställning och hans egen. Han visste af erfarenhet, till hvilken yrsel ett blindt raseri kan föra, föresatte sig därför att ytterligare kufva Faringi medelst godhet, och yttrade till honom med allvarlig och mild röst:

— Jag har tilljudit dig min vänskap; . . . och som en vän vill jag handla mot dig.

Men mestisen, som tycktes vara ett rof för ett stumt och blindt raseri, stod med ögonen stirrande och stela, och tycktes icke höra, hvad prinsens sade.

Denne återtog då, läggande sin hand på mestisens axel:

— Faringi, . . . hör mig.

— Monseigneur! — sade mestisen, hvilken liksom yrvaken hastigt spratt till, — förlåt . . . men . . .

— I den ångest, hvori dina grymma misstankar försänkt dig, är det icke af din kandjar du bör begära råd; . . . det är af en vän . . . och jag har ju sagt, att jag vill vara din vän.

— Monseigneur! . . .

— Du bör infinna dig vid det der mötet, som skall bevisa din älskarinnas oskuld eller trolöshet.

— Ja . . . ja! — sade mestisen med dof röst och ett hemskt leende; — ja! . . . jag skall gå dit.

— Men, icke ensam.

— Hvad menar ni, Monseigneur? — ropade Faringi. — Hvem skall då följa mig?

— Jag.

— Ni, Monseigneur!

— Ja, för att kanske bespara dig ett brott; . . . ty jag vet, huru blinda och orättvisa vredens första rörelse kan göra oss.

— Men också är det vredens första ögonblick, som hämnar oss, — genmålte mestisen med ett grymt småleende.

— Faringi . . . denna dag tillhör mig helt och hållet . . . jag lemnar dig icke, — sade prinsen beslutsamt. — Endera går du icke till detta möte, eller följer jag med dig.

Mestisen syntes öfvervunnen af denna ädelmodiga enträgenhet. Han kastade sig för prinsens fötter, tog hans hand, förde den vördnadsfullt till sina läppar och sade:

— Monseigneur! . . . ni måste sträcka ert ädelmod ända derhän, att ni förlåter mig.

— Hvad vill du jag skall förlåta?

— Jo, . . . innan jag gick in till er, . . . hade jag den djerfva afsigten att begära, . . . hvad ni nu sjelf haft det ädelmodet att erbjuda mig. — Ja, emedan jag icke visste, huru långt raseriet kunde föra mig, . . . ämnade jag hos er, Monseigneur, bönfälla om detta prof af godhet, som ni kanhända icke ens torde bevilja någon af era likar; . . . men sedan . . . vågade jag icke. — Jag skyggade också tillbaka för bekännelsen om det befarade förräderiet, och kom slutligen hit, endast i afsigt att säga er, att jag är mycket olycklig, . . . emedan ni är den ende . . . den ende i hela världen, åt hvilken jag kan förtro mig.

Man kan syärligen föreställa sig, med hvilken uppriktig enkelhet mestisen uttalade dessa sista ord, . . . med hvilken vek, djupt rörd, nästan gråtande ton han yttrade de känslor, som nu följde på hans förra vilda häftighet.

Dschalma, djupt rörd, räckte honom handen, uppreste honom och sade: — Du hade rättighet att af mig begära ett vänskapsprof. — Det fögnar mig, att jag förekom dig . . . Se så . . . mod nu! . . . mod och hopp! . . . Jag skall följa dig till stället, . . . och är det så som jag tror och önskar, . . . så har du blifvit bedragen af ett falskt sken.

Så snart natten var inbruten, stego Dschalma och Faringi i en hyrvagn. De voro båda väl insvepta i kappor.

Faringi gaf kusken adress på fru de la Sainte-Colombes boning.

XV.

EN AFTONSTUND HOS FRU DE LA SAINTE-COLOMBE.

Dschalma och Faringi hade stigit i en hyrvagn och styrt kosan till la Sainte-Colombes boning.

Innan vi beskrifve denna scen, torde några upplysande ord vara nödiga. Nini-Moulin, som ännu var okunnig om verkliga afsigten med de mått och steg, han efter Rodins föreskrift tagit, hade aftonen förut, på denne sednares befallning, bjudit la Sainte-Colombe en anseelig summa, för att af denna gemena varelse, som alltid var ytterst vinningslysten, utverka sig tillåtelsen att för en afton begagna hennes rum. La Sainte-Colombe, som gerna gått in på detta förslag, hade om morgonen rest bort med sina tjeustehjon, dem hon, till belöning för deras trogna tjänst, sade sig vilja roa med en liten lusttur åt landet.

Så snart Rodin blifvit herre öfver våningen, hade han, med svart peruk på sin kala hjässa och blå glasögon på näsan, insvept i en kappa och hakan begrafven i en stor yllehalsduk, med ett ord, alldeles förklädd, helt tidigt på morgonen, i sällskap med Faringi, kommit till huset, för att taga en öfversigt af rummen och gifva mestisen nödiga förhållningsorder. Denne hade, så snart jesuiten gått bort, uppjudit all sin slughet och fintlighet, för att inom tvenne timmar träffa nödiga anstalter, hvar-

efter han hastigt återvänt till Dschalma, för att hos honom med oförligneligt hyckleri spela den roll, vi i föregående kapitel sett.

Under färden ifrån gatan Clichy, till gatan Richelieu, der la Sainte-Colombe bodde, syntes Faringi försänkt i en plågsam dvala. Hastigt ytttrade han till Dschalma, med dof och kort röst:

— Monseigneur, . . . om jag är förråd, . . . så måste jag ändå hafva hämd!

— Föraktet är en förfärlig hämd, — svarade Dschalma.

— Nej, . . . nej! — sade Faringi med qvåfadt raseri — Nej, . . . det är icke nog. — Ju mer ögonblicket nalkas, dess mer finner jag, att det fordras blod.

— Hör mig . . .

— Monseigneur, haf medlidande med mig! . . . Jag var feg, . . . jag var rädd, . . . jag ryggade tillbaka för min hämd. — Nu deremot, nu skulle jag, för att tillfredsställa den . . . löna qval med qval. — Monseigneur, . . . tillåt mig att lemna er; . . . jag skall gå ensam till detta möte.

Faringi gjorde härvid en rörelse, som om han velat kasta sig ur vagnen.

Dschalma fattade honom häftigt i armen, qvarhöll honom och sade:

— Blif kvar! . . . Jag lemnar dig icke . . . Om du är bedragen, så skall du icke utgjuta blod. — Föraktet skall hämna, vänskapen trösta dig.

— Nej, . . . nej, Monseigneur! . . . Jag har fattat mitt beslut: när jag har dödat, skall jag döda mig sjelf, ropade mestisen med vild ifver. Åt förrädarne denna kandjjar! (han fattade härvid tag i den långa dolk, som hängde vid hans gördel) åt mig det gift, som denna dolk gömmer i sitt fäste.

— Faringi!

— Monseigneur! — förlåt, om jag gör motstånd . . . mitt öde måste gå i fullbordan.

Tiden var dyrbar; Dschalma, som misströstad om att kunna tygla mestisens vilda raseri, beslöt att använda list.

Efter några minuters tystnad yttrade han:

— Jag lemnar dig icke; jag skall göra allt, för att afvärja ett brott; . . . om jag det icke förmår . . . om du icke lyssnar till min röst, så må det blod, du utgjuter, falla på ditt eget huvud! . . . Aldrig mer i mitt lif skall min hand vidröra din.

Dessa ord syntes göra ett djupt intryck på Faringi; han uppgaf en lång, klagande suck, fällde sitt huvud emot bröstet och satt länge orörlig och försänkt i djupa tankar. Dschalma ämnade, vid det svaga sken, som lyktorna kastade in i vagnen, begagna list eller våld, för att afvärja mestisen, då denne, som med en förstulen blick märkte prinsens afsigt, hastigt förde handen till sin kandjjar, drog den, instucken i slidan, ur bältet, höll den i handen och yttrade till prinsen, i en lika högtidlig som vild ton:

— Denna dolk, handterad af en säker hand, är förfärlig; — denna flaska, här i fästet, förvarar ett gift, fint och starkt, såsom alla gifter i vårt land.

Mestisen tryckte härvid på en fjäder i dolkfästet; knappen lyfte sig då, liksom ett lock, och lät se halsen af en liten, helt liten kristallflaska, gömd inuti skaftet till detta mordvapen.

— Två eller tre droppar af detta gift på läpparna, — återtog mestisen, — och döden följer, . . . men långsam . . . stilla och ljuf . . . utan dödskamp . . . först efter några timmar; . . . första symptomen är, att naglarna blifva blå . . . Men den, som tömmer denna flaska i ett drag, . . . den nedfaller död på stället, liksom slagen af åskan; . . . dock utan plågor, utan lidande.

— Ja, — svarade Dschalma, — jag vet, att i vårt land finnas hemliga giftsorter, hvilka småningom isa hvar bloddroppe eller ock döda med blixstens hastighet . . . Dock, . . . hvarföre upphålla dig så mycket vid detta mordvapens rysliga egenskaper?

— För att bevisa er, Monseigneur, att denna dolk försäkrar mig om en ostraffad hämd. Med denna dolk dödar jag . . . medelst detta gift undslipper jag, genom en hastig död, människornas rättvisa . . . Ock likväl lemnar jag denna dolk åt er, Monseigneur . . . Tag den! . . . Hellre afstår jag ifrån min hämd, än jag gör mig ovärdig att framdeles vidröra er hand.

Mestisen räckte dolken åt Dschalma.

Denne, lika glad som öfverraskad af detta oförmodade beslut, skyndade att i sin gördel insticka det förfärliga mordvapnet, hvarvid mestisen sade med röd stämma:

— Behåll denna dolk, Monseigneur; när ni hört och sett allt, skall ni endera återgifva mig mordvapnet och jag skall dermed straffa en niding, . . . eller ock skall ni ge mig giftflaskan . . . och jag skall dö, utan att hämnas . . . Det är ni, som befaller; . . . jag, som lyder.

Just som Dschalma var i begrepp att svara, stannade vagnen utanför la Sainte-Colombes boning.

Prinsen och mestisen, väl insvepta i sina kappor, inträdde i en mörk portgång.

Inkörsporten tillslöts efter dem.

Faringi vexlade några ord med portvaktaren, som lemnade honom en nyckel.

Snart kommo de båda Hinduerne till en af de dörrar, som ledde till la Sainte-Colombes våning. Denna hade tvenne ingångar ifrån förstugan och en bakifrån gården.

Faringi, som nu stod i begrepp att sätta nyckeln i låset, ytrade med sväfvande röst till Dschalma:

— Monseigneur, . . . haf förbarmande med min svaghet; . . . men . . . i detta förfärliga ögonblick . . . darrar jag; . . . jag tvekar; . . . kanske vore det bättre, att jag förblefve ett rof för mina tvifvelsmål . . . eller ock att jag glömde . . .

Men, just som prinsen öppnade munnen, för att svara, utropade mestisen:

— Nej, nej! . . . ingen feghet!

N:o 45.

52.

Dermed öppnade han hastigt dörren och gick in.

Dschalma följde honom.

Då dörren åter var tillsluten, befunno sig prinsen och mestisen i en trång korridor, midt i det tjockaste mörker.

— Er hand, Monseigneur! . . . Låt mig leda er, . . . och gå sakta! — sade Faringi med låg röst.

Han räckte handen åt prinsen, som fattade den.

Båda två framgingo tysta i mörkret.

Sedan han låtit Dschalma göra en temligen lång omväg, i det att flera rum passerades, flera dörrar öppnades och stängdes, stannade mestisen helt tvärt och hviskade till prinsen:

— Monseigneur, . . . det afgörande ögonblicket nalkas. — Vänta här en liten stund.

En lång och djup tystnad följde på dessa ord.

Mörkret var så ogenomträngligt, att Dschalma ej kunde urskilja något enda föremål. Efter en minut hörde han Faringi aflägsna sig ifrån honom, hvarpå genast en dörr öppnades och igenlöstes i dubbelt lås.

Detta plötsliga försvinnande började oroa Dschalma. Med en machinmessig rörelse förde han handen till dolken, och tog hastigt några steg åt det håll, der han förmodade en utgång.

Hastigt nådde mestisens röst prinsens öra; och, utan att han förmodade utreda, hvar den person, som talade, befann sig, uppfattade han tydligt dessa ord:

— Monseigneur, . . . ni har yttrat till mig: Var min vän! — Jag handlar nu som vän emot er. — Jag har brukat list, för att narra er hit, ty blindheten af er passion skulle hindrat er att komma frivilligt. — Prinsessan de Saint-Dizier nämnde för er Agricola Baudoin, fröken de Cardovilles älskare. — Så hör nu sjelf: hör, . . . se . . . och döm!

Rösten tystnade; den tycktes komma från ett hörn af rummet.

Dschalma, ständigt försänkt i djupaste mörker, fann nu, ehuru alltför sent, i hvilken snara han råkat. — Han darrade af raseri, nästan af fasa.

— Faringi! — ropade han. — Hvar är jag? . . . Hvar är du? — Om ditt lif är dig kärt, så öppna; . . . jag vill genast gå ut.

Dschalma utsträckte händerna framför sig, tog några brådskande steg och kom till en tapetserad vägg, den han följde, trefvande med fingrarna i hopp att finna någon dörr. Han fann och verkligen en; men den var stängd. Förgäfves ryckte han på låset; det emotstod alla hans bemödanden. Fortsättande sina spaningar, kom han till en spis, hvars brasa var fullkomligen utslocknad; derefter till en annan dörr, likaledes stängd. Inom få sekunder hade han sålunda gjort en tur omkring hela rummet, och befann sig åter vid spisen, der han nyss varit.

Prinsens ångest ökades med hvarje ögonblick. Med vredgad stämma ropade han Faringi.

Ingen svarade.

Utanförrådde djupaste tystnad.

Inne herrskade det fullkomligaste mörker.

Snart utbredde sig, i det lilla rum, der Dschalma befann sig, ett slags väluktande doft, ljuf, behaglig och fin, men ganska stark och genomträngande. Man skulle kunnat tro, att denna balsamiska doft genom mynningen af ett rör flöt in i kammaren.

Dschalma, upptagen af sina förfärliga tankar och skällyvande af vrede, fäste ingen uppmärksamhet vid denna lukt; men snart började hans tinningpulsar att slå häftigare, och en brännande hetta genomlopp alla hans ådror; han erfor en obeskriflig känsla af välbefinnande. De häftiga sinnesrörelser, som nyss skakat honom, tycktes, emot hans vilja, småningom utslockna och förbytas i en ousäglig ljuf dyala, utan att han själf ägde fullt medvetande af den förändring, som med honom föregick.

Men ännu en gång tog Dschalma sin slocknande vilja till hjälp, och gick på måfå att ånyo uppleta och försöka öppna en dörr, som han också verkligen fann; men på detta ställe af rummet var den balsamiska ångan/så stark, att dess verkan fördubblades, och snart förmodade Dschalma ej att taga ett enda steg, utan måste stödja sig emot panelningen *).

Då inträffade någonting ganska besynnerligt.

Ett svagt sken spridde sig småningom ifrån ett tillgränsande rum. Dschalma, försänkt i en fullkomlig sinnevilla, märkte nu tillvaron af ett slags oxöga, som efter behag insläppte eller borttog dagern ifrån det rum, der han befann sig.

På den sidan, som vette åt prinsen, var denna öppning försedd med ett jernträdsgaller, lika starkt som lätt, och nästan omärkligt för ögat. På andra sidan befanns, i själfva tjocka muren, en glasruta anbragt, två å tre tum ifrån nämde stålträdsgaller.

Det rum, hvilket Dschalma genom denna glasruta såg småningom upplysas med ett mildt, darrande och svagt ljus, var temligen rikt möbleradt.

Emellan de båda med karmonsinrödt siden draperade fönstren befanns ett stort spegelskåp, som tjänade till *Psyche*. Midt emot spiseln, der en brasa af glödande blodröda kol syntes, var en bred och lång divan, försedd med nödiga dynor.

Efter ungefär en sekunds förlopp inträdde ett fruntimmer i detta rum. Man kunde icke urskilja hvarken hennes anletsdrag eller hennes växt, emedan hon var sorgfälligt insvept i en lång vid kappan med kapuschong, af underlig snitt och mörk färg.

Asynen af denna kappan kom Dschalma att darra. På det välbefinnande, han nyss hade erfarit, följde en feberaktig oro, lik den, som infinner sig vid de stigande verkningarna af ett rus. Det susade i hans öron, liksom då man dyker till botten i en sjö.

Dschalma betraktade med ett slags häpnad, hvad som tilldrog sig i det angränsande rummet.

Fruntimret, som visade sig der, hade inträdt med mycken försigtighet; det såg nästan ut, som om hon varit rädd. Först gick hon att fö-

*) Sådan är den besynnerliga verkningen af wambay, ett kädligt gummi, som fås af en buske på Himalaja, och hvars utdunstning har en döfvande verkan, vida starkare, än den af opium, af hachich etc. — Man tillskrifver detta gummi det slags sinnevilla, som träffade de olyckliga, dem mördarnes furste (den Gamle på berget) gjorde till redskap för sin hämd.

ra i sär de sammanslutna gardinerna och kastade genom jalousierna en blick ut åt gatan; sedan trädde hon långsamt fram till spisel, mot hvilken hon under några ögonblick stödde sig, tankfull, såsom det syntes, och ständigt insvept i sin kappa.

Dschalma, som nu helt och hållet var fängslad af den stigande yra, hvilken förvirrade hans förstånd, och alldeles hade glömt Faringi, jemte alla de omständigheter, som fört honom till detta hus, samlade nu hela styrkan af sin uppmärksamhet omkring det skådespel, som visade sig för hans ögon och förekom honom likt en dröm. — Hans ögon voro oafälligen fästade på fruntimret.

Men plötsligen såg han henne lemna spisel och vända tillbaka till spegeln; hon ställde sig midt framför densamma och lät kappan, som förut hade betäckt hela hennes gestalt, nedhalka ända till fötterna.

Dschalma stod liksom slagen af åskan.

Han hade för sina ögon Adrienne de Cardoville.

Ja, han trodde sig se Adrienne de Cardoville, sådan han aftonon förut hade sett henne, och klädd alldeles på samma sätt, som hon var, då hon emottog besök af prinsessan de Saint-Dizier, nämligen i en ljusgrön klädning, med rosenrött lif, siradt med snörmakeri af hvita gagatperlor. Ett hårnät, äfvenledes af hvita gagatperlor, betäckte den tjocka hårflätan bak i nacken, och harmonierade förträffligt med det glänsande guldgula båret. — Så mycket åtminstone tyckte Hinduen sig kunna skönja vid det bleka sken, som, darrande genom glasrutan, nästan liknade en skymning. Det var Adriennes nymfiska växt, hennes alabasterskuldror, hennes svanhals, så stolt och så behagfull.

Med ett ord, det var fröken de Cardoville. Han kunde icke tvifla derpå, han tviflade icke.

En brännande svett strömmade öfver den olyckliges panna. Hans sinnesyrsel tilltog med hvarje ögonblick. — Med inflammerade ögon, flämtande bröst och orörliga lemmar betraktade han flickan, utan att vara mäktig af en enda redig tanke.

Den unga damen vände ständigt ryggen åt Dschalma. Sedan hon med förtjusande behagsjuka lagat sina rika lockar i ordning, aftog hon perlnätet ifrån hufvudet, lade det på spiselkransen, och gjorde sedan en rörelse, liksom för att häkta upp sin klädning; men hon lemnade nu spegeln, framför hvilken hon en lång stund hade stått, och försvann helt och hållet för Dschalmas blickar.

— *Hon väntar Agricola Baudoin, sin älskare* — sade då den besynnerliga rösten, som tycktes komma från väggen af det mörka rum, der Dschalma befann sig.

Oaktadt den sinnesförvirring, hvari den olycklige prinsen befann sig, blef han dock genast slagen af de förskräckliga orden: *Hon väntar Agricola Baudoin, sin älskare*. De genomforo hans hjerta och bjerna, hyassa, brännande, som eldpilar. Ett blodmoln drog förbi hans syn; . . . han uppgaf ett doft rytande, som för glasets tjocklek ej kunde intränga i nästa rum, och den olycklige sönderref sina naglar, i det han försökte borttrycka stålträdsgallret på oxögat.

I denna paroxysm af yrande raseri, såg Dschalma det dunkla sken, som nyss upplyst rummet bredvid, småningom blifva allt mattare, liksom hade man med flit försvagat det. Sedan såg han, i detta töckniga halfdunkel, den unga flickan återkomma, klädd i en lång, hvit badkappa, som blottade de sköna armarna och axlarna, öfver hvilka de långa bucklorna af hennes hår fladdrade.

Hon gick varsamt och styrde sina steg till en dörr, som Dschalma icke kunde se.

I detta ögonblick öppnades sakt, af en osynlig hand, en dörr i samma rum, der prinsen befann sig, och på samma vägg, der oxögat var anbragt. Dschalma märkte det på låsets gnisslande och på den friskare luft, som fläktade mot hans ansigte, ty intet ljus trängde till hans ögon.

Denna utgång, som man hade öppnat för Dschalma, förde, äfvensom en dörr ifrån nästa rum, der den unga flickan befann sig, till ett yttre rum, näst intill trappan, hvarifrån man snart hörde någon uppkomma, stanna utanföre och klappa tvenne gånger på yttre dörren.

— *Det är Agricola Boudoin . . . Lyssna och se!* — sade i mörkret den röst, som Dschalma redan förut hade hört.

Rusig, vansinnig, men ock med den rusiges och vansinniges beslutsamhet och fixa idé, drog Dschalma dolken, som Faringi hade lemnat honom. — Sedan stod han orörlig och väntade.

Knappast hade de tvenne slagen på dörren blifvit hörda, förrän den unga flickan gick ut ifrån det svagt upplysta rummet och sprang till dörren åt trappan, så att ett matt ljus trängde till den halföppna skrubb, der Dschalma stod nedhukad, med dolken i handen.

Derifrån såg han den unga flickan springa igenom yttre rummet till dörren utåt trappan, och hörde henne sakt fråga:

— Hvem är der?

— Jag, . . . Agricola Boudoin, — svarades utanföre af en manlig och stark röst.

Hvad sedermera tilldrog sig, var så hastigt, så blixtnabbt, att endast tanken förmår återgifva det.

Knappast hade den unga flickan dragit regeln ifrån dörren, . . . knappast hade Agricola Boudoin stigit öfver tröskeln, förrän Dschalma hoppade fram som en tiger, och nedstack nästan på en gång, — ty så blixtnabba voro hans styng, — både den unga flickan, som genast nedföll död, och Agricola Boudoin, som, utan att vara dödligt sårad, vacklade och stupade omkull bredvid den olyckligas döda kropp.

Denna mordscen, hastig som blixten, hade tilldragit sig i ett halfmörker; men plötsligt utsläcktes helt och hållet det svaga skenet i det rum, der den unga flickan förut hade varit, och en sekund derefter kände Dschalma, som nu åter befann sig i ett fullkomligt mörker, huru en jernhård näfve fattade hans arm, och han hörde Faringis röst säga:

— Du är hämnad . . . kom . . . flykten är säker.

Dschalma, rusig, sinnesslö, modlös efter mordet, gjorde intet mot-

stånd, utan lät släpa sig af mestisen till det inre af våningen, som hade två utgångar.

Då Rodin, i sin beundran öfver tankarnes besynnerliga sammanlänkning, hade utropat, att ordet *Halsband* varit fröet till den helvetiska plan, hvartill han då gjorde första utkastet, hade slumpen nyss erinrat honom om den beryktade *halsbandsaffären*, hvaruti ett fruntimmer, som mycket liknade drottning Marie Antoinette, hade, klädd alldeles som hon och gynnad af en halfskymning, så väl spelat rollen af denna olyckliga drottning, att kardinalen, prins Rohan, ehuru hemmastadd vid hofvet, blef narrad deraf.

Så snart Rodin hunnit besluta sig för den afskyvärda planen, hade han affärdat Jacques Dumoulin till fru la Sainte-Colombe, utan att för honom yppa det egentliga ändamålet med hans uppdrag, som inskränkte sig till att fråga denna erfarna qvinna, om hon icke kände någon ung, lång, vacker, rödhårig flicka. Så snart flickan var funnen, anskaffades en kostym, alldeles lika med den prinsessan de Saint-Dizier beskrifvit för Rodin, och som borde göra illusionen fullkomlig.

Vi måste tillstå, att prinsessan alls icke hade någon aning om denna nya ränkväfnad.

Man vet eller gissar det öfriga. Den olyckliga flickan, som skulle föreställa Adrienne, hade spelat den roll, man inlärt henne, i den tro, att alltsammans blott var ett narri.

Agricola hade fått ett bref, hvaruti han uppmanades att begifva sig till ett möte, som kunde blifva af mycken vigt för fröken de Cardoville.

XVI.

BRUDSÄNGEN.

Det milda skenet ifrån en klotrund lampa af orientalisk alabaster, som hängde i taket på trenne silfverkedjor, upplyser svagt Adrienne de Cardovilles sängkammare.

Den breda elfbenssängen, inkrusterad med perlemor, står ännu tom. Den gömmer sig till hälften under böljor af hvitt muslin och valenciennes, lätta gardiner, genomskinliga och dunstlika som skyar.

På den hvita marmorkaminen, hvars koleld kastar ett rosenrött sken på hermelmattan, står en stor korg, efter vanligheten fylld med en buske af naturliga friska rosenröda kamelier, med sina glänsande gröna blad.

En bebaglig aromatisk lukt sprider sig ifrån ett badkar af kristall, fullt med ljumt, parfymerad vatten; denna välukt intränger i sängkammaren genom den halföppna dörren till Adriennes badrum.

Utanföre är allt tyst och stilla.

Klockan är ungefär elfva på aftonen.

Elfbensdörren, midt emot den, som går till badrummet, öppnas helt sakta . . .

Dschalma inträder.

Tvenne timmar hafva förflutit, sedan han begick ett dubbelt mord, och han tror sig hafva mördat Adrienne, under ett anfall af ursinnig svartsjuka.

Fröken de Cardovilles folk, som voro vana att se prinsens ditkomma alla dagar, utan att de behöfde anmäla honom, och som ej hade erbållit någon ny befallning i detta hänseende, blefvo icke öfverraskade af Hinduens ankomst, churu det var sent, emedan fröken ännu var uppe och sys-selsatt med något arbete i ett af rummen på nedra botten.

Ännu aldrig hade Dschalma varit inne i den unga flickans sängkam-mare; men då han visste, att hennes hvardagsrum voro belägna en trappa upp, hittade han lätt dit.

I det ögonblick, då Dschalma inträdde i denna jungfruliga helgedom, var hans ansigte temligen lugnt, till denna grad förmådde han att beherr-ska sig; knappast sågs en lindrig blekhet på hans sköna, ambrafärgade anletsdrag. Han var denna dag klädd i en purpurröd kasimirsklädnung med silfverränder, så att man icke kunde se de många blodfläckar, som hade stänkt på hans granna dräkt, då han sårade den unga guldhåriga flic-kan och Agricola Baudoin.

Dschalma stängde dörren efter sig och kastade sin hvita turban långt ifrån sig, ty den tryckte som en brännande jernring hans panna. Det blåsvarta håret infattade med sina lockar hans bleka och sköna ansigte. Liggande armarna i kors öfver bröstet, blickade han långsamt rundt om-kring sig. När hans ögon nu fästades på Adriennes säng, tog han hastigt ett steg, han skalf synbart och hans ansigte purprades; men snart strök han handen öfver pannan, sänkte hufvudet och förblef under någ-ra ögonblick orörlig som en staty.

Efter några minuters hemsk och dyster eftersinuing, föll Dschalma på knä och lyfte sitt hufvud emot höjden.

Hinduens ansigte, som nu öfversköljdes af tårar, visade intet spår till någon våldsamt passion; hvarken hat eller förtviflan stod att läsa på hans ansigte, icke den vilda glädjen öfver en mättad hämd, utan snarare uttrycket af en, om man så får säga, lika barnslig som oändlig sorg.

För några ögonblick qväfdes han af snyftningar, och tårarna ström-made öfver hans kinder.

— Död! . . . död! — mumlade han med dof röst — Död! . . . hon som ännu i morse hvilade så lycklig här i rummet! . . . Jag har mördat henne! . . . — Nu, då hon är död . . . hvad gör mig nu hennes trolös-het? — Jag hade icke bort mörda henne för det . . . Hon bedrog mig, . . . hon älskade den der karlen, som jag också genomorrade; . . . hon älskade honom, för det jag icke förstod att göra mig älskvärdare, än han — tillade han med ångerfull resignation och djup rörelse. — Jag, stac-kars halfvilde, . . . hvarmed kunde jag förtjena hennes hjerta? . . . hvil-ka rättigheter hade jag? . . . hvilken förmåga att behaga? Om hon icke älskade mig, . . . så var det ju mitt eget fel; . . . alltid ädelmodig, dol-de hon sin kallsinnighet under ett sken af tillgifvenhet, för att icke göra mig alltför olycklig; . . . och derföre har jag nu mördat henne . . . Hvad hade hon förbrutit? . . . Kom hon icke frivilligt till mig? . . .

öppnade hon icke sin boning för mig? . . . tillät hon mig icke att tillbringa hela dagarna hos henne? . . . Sannolikt ville hon älska mig, men kunde icke . . . Jag, jag älskade henne med hela min själs styrka; men min kärlek var icke sådan hennes hjerta önskade . . . jag hade därför icke bort döda henne . . . Men en olycksalig svindel fattade mig . . . och, efter brottet, vaknade jag liksom ur en dröm . . . Men ack, det är ingen dröm! . . . Jag har dödat henne . . . Och livväl . . . ända till denna afton . . . hvilken sällhet har jag icke haft att tacka henne för? . . . hvilket utsägligt saligt hopp? . . . hvilket långvarigt sällhetsrus? . . . Och huru mycket bättre, ädlare, renare gjorde hon icke mitt hjerta! . . . Denna gåfva af henne . . . den hade jag ju åtminstone kvar — tillade den arme Hinduen, under tilltagande snyftningar. — Denna skatt, bergad från det förflutna, den kunde ju ingen beröfva mig . . . den hade bort trösta mig . . . Dock, hvarföre tänka derpå? . . . Hon och den der karlen . . . jag mördade dem båda . . . Ett fegt mord . . . utan kamp . . . den vilda tigers grymhet, då han rytande söndersliter ett värnlöst offer!

Dschalma gömde, i djup smärta, sitt ansigte i sina händer; derefter fortfor han, aftorkande sina tårar:

— Jag vet väl, att jag skall döda mig sjelf också; . . . men min död återger ju icke lifvet åt henne.

Dschalma reste sig långsamt upp, drog ur sin gördel Faringis blodiga dolk, framtog ur fästet den lilla kristallflaskan, som innehöll giftet, och slungade sedan den blodiga dolken på den hvita hermelinmattan, som dervid svagt blodfläckades.

Ja — återtog Dschalma, tryckande flaskan konvulsiviskt i sina händer — ja, jag vet väl, att jag skall döda mig; . . . jag bör det; . . . blod för blod; min död skall hämnna henne. Huru kom det till, att icke stålet vände sig emot mig sjelf, när jag nedstack henne? . . . Jag vet det icke; . . . men lika mycket, hon dog . . . dog för min hand . . . Lyckligtvis är mitt hjerta fullt af ånger, sorg och utsäglig ömhet för henne; därför ville jag komma hit och dö.

— Här . . . i detta rum, — återtog han med sväfvande röst; — i denna himmel för mina brinnande drömmar!

Åter ropade han, i sönderslitande ton, döljande ansigtet i sina händer:

— Hon död! . . . död!

Efter några snyftningar fortfor han, med stadig röst:

— Välan, äfven jag skall snart vara död; . . . nej, jag vill dö långsamt, icke snart. — Med lugn blick betraktade han härvid flaskan. — Detta gift kan döda på ögonblicket; det kan också verka långsamt, men alltid säkert, sade mig Faringi. Därföre har jag nog af några få droppar . . . Så snart jag blir säker om att dö, skola mina samvetsqual blifva mindre rysliga . . . I går, då jag lemnade henne och hon tryckte min hand . . . hvem skulle då hafva sagt detta?

Hinduen förde beslutsamt flaskan till sina läppar och drack några droppar, hvarefter han satte den ifrån sig på ett litet elfenbensbord, som stod utmed Adriennes säng.

— Denna vätska är skarp och brännande, — sade han. — Nu är jag dock säker att få dö. — O, må jag åtminstone få tid att berusa mig af detta rummets åsyn och af dess vällukt! . . . Må jag åtminstone få hvila mitt döende hufvud på denna bädd, der hennes hvilade!

Dschalma knäböjde vid sängen och stödde mot den sin feberheta panna.

I samma ögonblick hördes en elfbensdörr, som ledde till Adriennes badrum, sakta knarra på sina gångjern, och Adrienne inträdde.

Den unga fröken hade nyss bortskickat kammarjungfrurna, som varit tillstädes vid hennes nattoalett.

Hon var klädd i en lång badkappa af bländhvitt musslin. Det guld-färgade håret, med intagande behagsjuka flätadt för natten i små fina flätor, formerade på detta sätt tvenne breda bindlar, som åt hennes sköna ansigte gäfvo en förtjusande ungdomlighet. Hennes snöhvita hy var något lifvad af det ljumma, parfymerade badet, hvaruti hon sänkte sig några minuter hvarje afton innan hon gick till sängs.

Då hon öppnade elfbensdörren till sängkammaren och på dess mjuka hermellinsmatta satte sin lilla blottade fot, instucken i en hvit satinstoffel, var hon hänförande skön. I hennes ögon, på hennes panna, i hela hennes hållning strålade sällhet. — Alla svårigheter, i afseende på den förening hon ämnade ingå, voro nu undanröjda. Inom tvenne dagar skulle hon tillhöra Dschalma, och åsynen af brudkammaren väckte hos henne en obeskriflig, ljuf längtan, för hvilken hon sjelf icke kunde göra sig reda.

Elfbensdörren hade så långsamt vändt sig på sina gångjern, den unga flickans första steg på den mjuka mattan hade varit så lätta, att Dschalma, som låg knäböjd vid sängen, med pannan stödd deremot, ingenting hade hört.

Ett plötslig rop af bestörtning och häpnad träffade hans öra. — Han vände sig hastigt om.

Adrienne stod för hans ögon.

Med en ofrivillig känsla af qvinlig blygsel skyndade Adrienne att draga badkappan öfver sin blottade barm; och tog några steg baklänges, mera ledsen än vred, emedan hon trodde, att Dschalma, under ett anfall af tygellös passion, lifvad af ett brottsligt hopp, hade smugit sin in till henne.

Den unga flickan, djupt sårad af detta oredliga försök, öppnade just munnen till förebräelser, då hon varseblef dolken på mattan.

Vid åsynen af detta mordvapen, vid åsynen af den fasa, den häpnad, som förstenade Dschalmas drag, under det han fortfor att ligga knäböjd, orörlig, med kroppen tillbakadragen och armarna sträckta framför sig, ögonen stirrande, vidt uppspärade, fruktade Adrienne icke längre någon kärlekens öfverraskning, men hon greps af en ovilkorlig fasa. I stället att fly prinsen, tog hon nu några steg närmare honom, och sade med bäfvande röst, i det hon pekade på kandjiarn:

— Min vän! . . . hur kom du hit? . . . Hvad fattas dig? . . . hvarföre denna dolk?

Dschalma svarade icke.

N:o 45.

35.

I början hade åsynen af Adrienne förekommit honom som en syn, den han tillskref sin förvirrade hjerna, hvilken han redan trodde vara försvagad af det intagna giftet.

Men då den älskades ljufva röst hade nått hans öra, då hans hjerta spruttit till vid det slags elektriska stöt, han alltid kände, då han fick skåda denna så innerligt älskade och tillbedda qvinna; då han hade sett detta dyrkansvärda ansigte, så rosenrött så friskt, så lugnt, oaktadt dess uttryck af liflig oro; då begrep Dschalma, att han icke var därad af någon dröm, utan att det verkligen var Adrienne de Cardoville, som stod för hans ögon.

I den mån han, så till sägandes, genomträngdes af den tanken, att Adrienne icke var död, och eburu han icke kunde förklara sig denna återuppståndelse, förvandlades nu Hinduens ansigte: den blekgula hyn blef åter varm och röd; ögonen, fördunklade af ångrens tårar, lifvades och började åter stråla; hans anletsdrag, nyss förvidna af ursinnig sorg, uttryckte alla gradationerna af en yr, ursinnig, vildt stormande glädje.

På knä närmande sig till Adrienne, lyftande mot henne sina sammanknäppta händer, alltför upprörd att kunna framföra ett enda ord, betraktade han henne med en blick, så full af häpnad, af kärlek, af dyrkan, af erkänsla; ja, erkänsla för det hon lefde, att den unga flickan, förtrolad af denna oförklarliga blick, likaledes stum, orörlig, kände på sitt hjertas ovanligt häftiga slag, på en ofrivillig rysning af förskräckelse, att det var frågan om någon förfärlig hemlighet.

Slutligen ropade Dschalma, med ständigt sammanknäppta händer och med en ton, omöjlig att härma:

— Du är då icke död!

— Död! — upprepade Adrienne, bestört.

— Det var icke dig . . . det var icke dig . . . jag mördade. — Gud är god och rättvis.

I det den olycklige med vansinnig glädje uttalade dessa ord, glömdes han det oskyldiga offer, han i sin villfarelse hade dödat.

Allt mer och mer förskräckt, kastade han ånyo sina blickar på dolken, och, då hon märkte, att den var blodig, — en förfärlig upptäckt, som bekräftade Dschalmas rysliga ord, — ropade hon:

— Hvad? . . . mördat? . . . du, Dschalma. — O, min Gud! hvad är det han säger? . . . Jag kan bli ursinnig af allt detta.

— Du lefver . . . jag ser dig . . . du är här! — sade Dschalma med flämtande, berusad röst; — det är du, . . . lika skön . . . lika ren, . . . ty det var icke du, . . . o nej! det var icke du; . . . om det varit du, så hade — som jag nyss sade — stälet vändt sig emot mig sjelf.

— Du har mördat! — skrek Adrienne, nästan rubbad till sina sinnen af denna oförmodade upptäckt, i det hon med fasa hopknäppte sina händer. — Hvarföre? hvem har du mördat?

Hvad yet jag? . . . en qvinna . . . som liknade dig . . . och sedan . . . en karl . . . som jag trodde vara din älskare. Det var en villa . . . en ryslig dröm . . . Dock, du lefver, . . . ty du är ju här.

Hinduen snyftade af glädje.

— En dröm! . . . men det är icke en dröm . . . På denna dolk är blod! — ropade den unga flickan, i det hon med en förfärad åtbörd visade på kandjiarn. — Hör du, det är blod på dolken.

— Ja — ty nyss kastade jag den ifrån mig, för att taga in giftet, emedan jag trodde mig hafva mördat dig.

— Giftet! — ropade Adrienne, och hennes tänder skallrade konvulsiviskt. — Hvad för gift?

— Jag trodde mig hafva mördat dig, . . . och ville komma hit, för att dö här.

— Dö? . . . huru, dö? . . . O, min Gud! . . . hvarföre? . . . Dö? . . . Men hvem skall då dö? — ropade Adrienne, nästan yrande.

— Jag . . . det är jag, som skall dö, — svarade Dschalma med obekriffligt saktmod; — jag trodde mig hafva mördat dig . . . och derföre tog jag in giftet.

— Du! — ropade Adrienne, blek som ett lik, — du! . . .

— Ja.

— Det är icke sant! — sade hon med en åtbörd af sublim förnekelse.

— Se hit! — sade Hinduen.

— Han vände mekaniskt hufvudet åt sängen, till det lilla elfenbensbordet, der kristallflaskan glindrade.

Till följe af en ofrivillig rörelse, snabbare än tanken, kanske till och med snabbare, än hennes vilja, ilade Adrienne till bordet, fattade flaskan och förde den hastigt till sina läppar.

Dschalma, som ända hittills legat på knä, var med ett hopp bredvid den älskade, och, i det han uppgaf ett förfärligt skri, fränryckte han henne flaskan, som hon höll tryckt emot sina läppar.

— Det gör detsamma . . . jag har druckit lika mycket som du, — sade Adrienne med hemsk och triumferande tillfredsställelse.

För en stund herrskade en förfärlig tystnad.

Adrienne och Dschalma betraktade hvarandra stumma, orörliga, förfärade.

Adrienne var den, som först bröt denna hemska tystnad, i det hon sade med bruten röst, den hon försökte att göra stadig:

— Nåväl! . . . hvad är då häruti för utomordentligt? . . . Du har mördat, . . . du ville genom döden försona ditt brott, . . . detta var rättvist . . . Jag vill icke öfverleva dig, . . . det är helt naturligt. — Hvarföre ser du på mig så? . . . Detta gift är mycket skarpt . . . på läpparna; . . . är dess verkan hastig? . . . Säg, min Dschalma!

Prinsen svarade icke; darrande i alla lemmar kastade han en blick på sina händer.

Faringi hade sagt sant; en lätt anstrykning af violblått syntes redan på den unge Hinduens glatta naglar.

Döden nalkades, långsamt, smygande, ännu nästan obemärkt, men säkert.

Dschalma, krossad af förtviflan, vid tanken uppå, att Adrienne också skulle dö, kände sitt mod öfvergifva honom. Han uppgaf ett långt klagoljud, hans knän vacklade, och han nedföll på sängen, utmed hvilken han ståt.

— Redan! — ropade Adrienne utom sig, i det hon störtade på knä bredvid honom. — Redan döende! . . . du gömmer ditt ansigte för mig.

I sin ångest fattade hon prinsens båda händer och drog dem ifrån hans ansigte, hvilket var öfverströmmadt af tårar.

— Nej . . . icke ännu . . . har döden kommit, — stammade han emellan snyftningarna; — detta gift . . . verkar långsamt.

— Är det sant! — ropade Adrienne med utesäglig glädje, hvarefter hon åter fattade Dschalmas händer, kyste dem med utesäglig ömhet, och tillade:

— Eftersom giftet verkar långsamt, hvarföre gråter du då?

— Men du, . . . men du!! — sade Hinduen med sönderslitande ton.

— Det är icke fråga om mig, — yttrade Adrienne beslutsamt; — du har mördat . . . vi skola tillsammans försona ditt brott. — Jag är okunnig om hvad som tilldragit sig; . . . men jag svär vid vår kärlek, att du icke gjort ondt för det ondas skull; . . . det ligger någon förfärlig hemlighet derunder.

— Ja, — återtog Dschalma med brådskande och flämtande röst; — under en förevändning, som jag ansåg för grundad, förde mig Faringi till ett främmande hus . . . Der sade han mig, att du bedrog mig; . . . jag trodde det icke i början, men jag vet icke hvad för en svindel kom öfver mig . . . och snart blef jag dig varse i det halfmörker, som rådde der.

— Mig?

— Nej . . . icke dig . . . utan en flicka, klädd som du; . . . hon liknade dig så mycket, . . . att jag . . . i det rus, som förvirrade mitt förnuft . . . tog synvillan för verklighet. — Slutligen kom en karl, . . . du sprang emot honom . . . Då blef jag ursinnig af svartsjuka; . . . jag stäck ihjel . . . först qvinnan . . . och sedan mannen; . . . jag såg dem nedfalla döda; . . . då kom jag hit, . . . för att dö här . . . Jag återfiner dig i lifvet . . . men blott för att ändå förorsaka din död! . . . O, höjden af all olycka! . . . du skulle då dö genom mig!!

Dschalma, denne fruktansvärdt kraftfulle man, började ånyo med ett barns svaghet utbrista i snyftningar.

Vid åsynen af denna så djupa, så rörande, så stormande förtviflan tog Adrienne sin tillflykt till det mod, som, i fråga om kärlek, qvinnan allena äger. Hon tänkte nu icke på annat, än att trösta Dschalma. — Då hon af prinsens berättelse fann, att en helvetisk komplott varit skulden till allt, blef den unga frökens ansigte, förmedelst verkan af en öfverjordisk passion, så strålande af kärlek och sällhet, att Hinduen betraktade henne med häpnad och fruktade ett ögonblick, att hon mistat förståndet.

— Inga tårar mer, min tillbedde älskare, — ropade den unga flickan med strålande ögon. — Inga tårar mer! . . . blott småleende af glädje och kärlek! — Lugna dig; . . . nej, . . . nej . . . våra hätska fiender skola icke triumfera!

— Hvad säger du?

— De ville göra oss olyckliga; . . . beklagom dem! . . . vår sálhet skulle väcka hela världens afund.

— Adrienne, . . . sansa dig.

— Ah, jag har nog mitt förstånd . . . hela mitt förstånd! — Hör på, min engel, — nu begriper jag allt. Du har fallit i de snaror, som de uslingarne utlagt, och du har mördat . . . I detta land, ser du, straffas ett mord med vanära, eller med schavotten. — I morgon, kanske redan i denna natt, skulle du blifvit gripen och kastad i fängelse. Våra fiender hafva tänkt: en man, sådan som prins Dschalma, afbidar icke vanäran eller schavotten; han tar lifvet af sig. En flicka, sådan som Adrienne de Cardoville, öfverlefver icke sin älskares vanära eller hans död; . . . hon dödar sig, . . . eller dör hon af förtviflan. — Således — en ryslig död för honom, . . . en förfärlig död för henne, . . . och åt oss det omätliga arf, vi eftersträfva. — Så hafva dessa svarta själar sagt.

— Men för dig, . . . som är så ung, så skön, så dygdig, . . . är det rysligt att dö! — utropade Dschalma. — Dessa missfoster hafva sagt sant; . . . de skola triumfera!

— De hafva ljugit, — sade Adrienne; — vår död skall bli himmelsk, . . . berusande; . . . ty detta gift verkar långsamt, . . . och jag tillber dig, min Dschalma!

I det Adrienne uttalade dessa ord med låg och darrande röst, i det hon stödde sina armar på Dschalmas knän, nalkades hon honom så nära, att han kände på sina kinder den unga flickans beta andedrägt.

Vid detta berusande intryck, vid de lågor, Adriennes tårfuktade ögon kastade på honom, under det att hennes läppars purpur blef allt högre och varmare, spratt Hinduen till. — En brännande tränad väcktes inom honom. Hans rena, kyska blod, upphettadt af ungdomens eld och kärlek, började sjuda i hvarje åder. Han glömde allt, både sin förtviflan och den annalkande döden, som hos honom, liksom hos Adrienne, gaf sig tillkänna genom ett slags feberaktig spänning. Hans ansigte hade, i likhet, med den unga flickans, fått en strålande, idealisk skönhet.

— O, min älskare, . . . min tillbedda make, . . . hvad du är skön! — utropade Adrienne med afgudereri. — O! . . . dina ögon, . . . din pan-na, . . . din hals, . . . dina läppar, . . . hvad jag är förtjust i dem! — Huru ofta har icke minnet af din intagande gestalt, ditt behagliga väsen-de, din brinnande kärlek, förvirrat mitt förstånd! — Huru ofta har jag icke känt mitt mod vackla, under afbidan af det gudomliga ögonblick, då jag skulle blifva din, . . . ja, din, . . . helt och hållet din . . . Du ser det; . . . Himlen vill, att vi skola tillhöra hvarandra, och att ingenting skall fattas i vår kärleks hänryckning; ty den evangeliske mannen, hvil-ken om tvenne dagar skulle välsigna vår förening, erhöll just denna mor-gon af mig, på dina och mina vägnar, en kunglig gåfva, som för alltid skall fästa glädjen i många olyckligas hjertan och boningar. — Således, min engel, . . . hvad hafve vi att sakna, . . . att ångra? . . . Våra o-

dödliga själar skola utandas under kyssar, för att sålunda, genomdränkta af kärlek, uppstiga till den oändliga Guden, som är idel kärlek.

— Adrienne!

— Dschalma!

De lätta, halft genomskinliga gardinerna igendrogos och skuggade, likt moln, denna dödssäng.

XVII.

ETT OFÖRMODADT MÖTE.

Adrienne och Dschalma hade dött den 30 Maj.

Följande uppträdde tilldrog sig den 31 i nämde månad, dagen före den, då Reunepontska arfvingarne för sista gången voro kallade att anmäla sina anspråk.

Läsaren torde kanske erinra sig belägenheten af den våning, som Hardy hade innehaft i de vördige fädernes hus på gatan Vaugirard, en liten mörk, afsöndrad våning, hvars sista rum gränsade till en liten dyster trädgård, planterad med idegranar och omgifven af höga murar. För att komma till dessa aflägsna rum, måste man gå genom tvenne mycket större, hvilkas dörrar, då de voro tillslutna, utestängde allt buller, all gemenskap utifrån.

Låt oss, efter denna erinran fortsätta.

Sedan tre eller fyra dagar bebodde pater d'Aigrigny denna våning; han hade icke sjelf valt den, utan hade blifvit öfvertalad att antaga den, under giltiga förevändningar, som den vördige fadren, hvilken hade ekonomien om hand, på Rodins anmodan framställt till honom.

Klockan var ungefär tolf på dagen.

Pater d'Aigrigny, sittande i en länstol bredvid glasdörren, som förde till den lilla dystra och otrefliga trädgården, höll en morgontidning i handen och läste bland nyheter ifrån staden Paris, följande:

"Klockan elfva på aftonen. En lika förskräcklig, som tragisk, händelse har försatt hela Richelieu-quarteret i förskräckelse. Ett dubbelt mord har blifvit begånget på en ung flicka och en ung handverkare. Den unga flickan har blifvit dödad med ett dolkstyg; den unge handverkarens lif hoppas man kunna rädda. Man tror, att detta brott härrört af svartsjuka. Domstolen skall ransaka i målet. Mera härom i morgon."

Efter läsningen af denna artikel, kastade pater d'Aigrigny tidningen på bordet och föll i djupa tankar.

— Det är otroligt, — sade han med bitter afund, tänkande på Rodin.

— Nu har han således uppnått det mål, han föresatt sig; . . . nästan ingen af hans förutsägelser har slagit felt. — Denna familj är utrotad, endast genom det fria spelet af de onda eller goda passioner, han förstätt att sätta i rörelse . . . Han sade det . . . O, jag tillstår, — tillade pater d'Aigrigny med ett afundsjukt och hatfullt leende, — pater Rodin är en slug, ganska skicklig, tålig, kraftfull, ihärdig och ovanligt skarpsinnig

karl . . . Hvem skulle sagt mig för några månader sedan, då han, en ödmjuk och tystlåten *socius*, skref, hvad jag dikterade honom, . . . hvem skulle då sagt, att denne man redan länge var besatt af den djerfvaste, omätligaste ärelystnad, att han vågade höja sina blickar ända upp till den heliga stolen, och att han, genom sina så ytterst fint anlagda intriger och sina så skickligt utförda bestickningar inom det heliga kollegium, hade bästa hopp att ernå sitt mål, . . . samt att denna infernaliskt ärelystna plan kanske inom kort skulle blifvit förverkligad, om icke denne så högst farlige mans görande och låtande, sedan längre tid tillbaka, enligt hvad jag nyss förnummit, blifvit, honom ovetande, bevakadt. — Bah! — fortfarande pater d'Aigrigny med ett ironiskt, triumferande småleende, — bah! . . . Du, din smutsiga figur, . . . du ville agera Sixtus V, du! . . . Men, icke nöjd med denna djerfva ärelystnad, . . . ville du, om du kunde lyckas, tillintetgöra hela vårt sällskap och kufva det under den heliga stolen, liksom sultan kufvat janitscharerna. — Ha! . . . vi äro för dig icke annat, än en stege, hvarpå du vill upplifva till målet . . . Mig har du nedböjt, förödmjukat, krossat under tyngden af ditt spotska förakt; . . . men — tålomod bara! — Tålomod! — tillade pater d'Aigrigny med hjertinnerlig glädje. — Tålomod! . . . vedergällningens dag nalkas . . . Jag ensam är innehafvare af vår generals förtroende; pater Cabbocchini, hvilken blifvit hitskickad som *socius*, är sjelf okunnig derom. — Pater Rodins öde är således i mina händer . . . Ab! . . . han vet icke, hvad som väntar honom. I denna Rennepontska affär, som lyckats honom så förträffligt, igenkänner jag honom; — han tror sig genom sina intriger hafva utträngt oss; han tror, att han lyckats blott för sin egen räkning; . . . men . . . i morgon . . .

Pater d'Aigrigny blef plötsligen störd i sina angenäma betraktelser; han hörde de båda dörrarna utanför det rum, der han befann sig, öppnas och tillslutas.

I samma ögonblick han vände sig om, för att se, hvem det var som kom, knarrade dörren på sina gångjern.

Pater d'Aigrigny gjorde en hastig rörelse, och blef purpurröd i ansigtet.

Marsskalk Simon stod framför honom.

Bakom marsskalcken, i skuggan, blef d'Aigrigny varse Rodins likaktiga ansigte.

Denne sednare försvann hastigt, sedan han på d'Aigrigny kastat en blick af djefvulsk glädje, och dörren tillslöts efter honom. Pater d'Aigrigny och marsskalk Simon voro allena.

Rosas och Bleudas far var nästan oigenkännelig. Hans grå hår hade blifvit alldeles hvitt; på hans bleka, magra, nästan köttlösa kinder framstack ett tjockt skägg, som icke på flera dagar blifvit rakadt. Hans ögon, ihåliga, röda, brinnande och utomordentligt rörliga, hade någonting vildt, ohyggligt. Han var insvept i en vid kappa, och den svarta halsduken var vårdslöst knuten kring hans hals.

Rodin hade, i det han gick ut, liksom oförvarandes tillstängt yttre dörren i dubbelt lås.

Så snart marskalken såg sig ensam med jesuiten, lät han, medelst en häftig åtbörd, sin kappa nedfalla från axlarna, och pater d'Aigrigny såg tvenne blottade, skarpslipade värjor framsticka ur en silkesnäsduk, som Rosas och Blendas far bar om lifvet, i stället för gehäng.

Pater d'Aigrigny begrep nu allt.

Han erinrade sig, att Rodin hade, flera dagar förut, frågat honom, hvad han skulle göra, om marskalken gifve honom en örfil. — Intet tvifvel mera: d'Aigrigny, som nyss ansåg sig hafva Rodins öde i sina händer, var sjelf på ett förfärligt sätt fångad och lurad af honom; ty han visste, att, då de båda dörrarne utanför det rum, der han befann sig, voro stängda, var det ingen möjlighet för honom att göra sig hörd, om han ropade på hjälp, och trädgårdens höga murar gränsade till obebodda trakter.

Den första tanke, som föll honom in och icke saknade sannolikhet, var att Rodin, vare sig genom sina kunskapare i Rom, eller af en otrolig aningsförmåga, hade kommit under fund med, att hans öde helt och hållet berodde af d'Aigrigny, och att Rodin hoppades nu kunna göra sig af med honom, i det han öfverlemnade honom hjälplös åt Rosas och Blendas fars obevekliga hämd.

Marskalken, som ännu icke yttrat ett ord, löste af sig näsduken, hvilken tjenade honom till värjgehäng, lade de båda värjorna på bordet, och gick långsamt fram till d'Aigrigny, i det han lade armarna i kors öfver bröstet.

Således befunno sig, midt emot hvarandra, desse tvenne män, som hade under hela sin krigstjenst med oblidkeligaste hat förföljt hvarandra, som i tvenne fälttåg fäktat emot hvarandra, och sedan duellerat på lif och död — desse båda män, af hvilka den ene, marskalk Simon, kom att af den andre kräfva räkenskap för sina döttrars död.

Vid marskalkens annalkande, steg d'Aigrigny upp. Han var, den dagen, klädd i en svart prestrock, som gjorde ännu mera märkbar den förfärliga blekhet, hvilken hastigt efterträdt rodnaden på hans ansigte.

För några sekunder stodo desse män midt emot hvarandra, utan att någondera sade ett ord.

Marskalken var förfärlig att skåda. Hans faderliga förtviflan var ytterlig. Hans lugn, obevekligt som ödet, var vida förskräckligare, än det häftigaste utbrott af vrede.

Slutligen bröt han den långa och hemska tystnaden, i det han med långsam och ihålig röst yttrade till jesuiten:

— Mina barn äro döda! . . . Jag måste nu döda er.

— Min herre, — ropade d'Aigrigny, — hör mig! . . . Tro icke . . .

— Jag måste döda er, — afbröt marskalken. — Ert hat förföljde min hustru ända in i ödemarken, der hon förgicks . . . ni och era medbrottslige hafva skickat mina barn till en säker död . . . Under tjugn års tid har ni varit min onda genius . . . Det är nog; . . . jag måste ha ert lif; . . . och jag skall taga det.

— Mitt lif tillhör först och främst Gud, . . . och sedan den, som vill taga det, — svarade d'Aigrigny front.

— Vi skole här i rummet strida på lif och död, — sade marskalken; — och som jag har min hustrus och mina barns död att hämnna, är jag lugn.

— Min herre, — sade pater d'Aigrigny kallt, — ni glömmet, att mitt embete förbjuder mig att fäkta. Förr i världen kunde jag antaga er utmaning . . . nu har min ställning förändrats.

— Ha! — ropade marskalken med ett bittert leende. — Ni vägrar att slåss, för det ni är prest?

— Ja, min herre, för det jag är prest.

— På det sättet skulle en sådan usling, som ni, för det han är prest, vara säker att ostraffadt få gömma sin läghet, sina brott och sin nedrighet under den svarta rocken?

— Jag begriper icke ett ord af era anklagelser, min herre . . . I alla fall fins det ju lagar — sade pater d'Aigrigny, som bet sig i de af vrede hvitblå läpparna, ty han kände djupt styngtet af de förebräelser, marskalken gjorde honom. — Om ni har att beklaga er, — fortfor han, — så må ni vända er till domstolen; den står öppen för alla.

Marskalk Simon höjde på axlarna med ett utomordentligt förakt, och sade:

— Era brott kunna ej hinnas af rättvisans arm. — Om hon ock skulle straffa er, så skulle jag dock icke lemna henne det uppdraget att hämna mig, efter allt det onda ni gjort mig, . . . efter allt, hvad ni beröfvat mig. — Vid minnet af dottrarna blef marskalkens röst något bruten; men han lugnade sig snart och fortsatte, i stadig ton: — Ni begriper väl, att jag numera icke lefvär får något annat, än hämden; . . . men jag måste känna ert nedriga hjerta skälftva mot udden af min värja . . . Vår sista duell var blott en lek; . . . men den här . . . vänta bara . . . vänta.

Marskalken gick fram till bordet, der han hade lagt de båda värjorna.

För pater d'Aigrigny fordrades ett utomordentligt välde öfver sig sjelf, för att i detta ögonblick kunna beherrska sig. Det outsläckliga hat, han alltid hade kyst till marskalk Simon, dennes förolämpande utmaningar, allt väckte hos honom tusende vilda sinnesrörelser; men det oakadt svarade han i temligen lugn ton:

— Jag säger er, min herre, en gång för alla, att det embete, jag bekläder, hindrar mig att slåss.

— Ni vägrar således? — ropade marskalken, i det han hastigt vände om och gick tillbaka.

— Jag vägrar.

— Bestämdt?

— Bestämdt. — Ingenting skall kunna tvinga mig dertill.

— Ingenting?

— Nej, min herre, ingenting.

— Vi få se, — sade marskalken.

Hans hand föll med hela sin styrka på d'Aigrignys ansigte. — Jesuiten uppgaf ett skri af raseri, allt hans blod rusade till den hårdt slagna kinden. Hans mod — ty modig var han — vaknade härvid. Hans

fordna krigiska anda hänförde honom, emot hans vilja; ögonen gnistrade, tänderna sammanbetos, händerna knöto sig. — Han tog ett steg emot marskalken och ropade:

— Värjorna! . . . värjorna!

Men plötsligen erinrade han sig, att Rodin hade visat sig, och ihågkom den fördel, denne kunde skörda af detta möte; då hämtade han, från viljan att undslippa den djefvulska snara, hans fordre *socius* utlagdt för honom, mod att beherrska en så ryslig sinnesrörelse.

På d'Aigrignys flyktiga raseri följde hastigt ett lugn, fullt af skenhelig ånger; och, som han ville spela sin roll ända till slut, föll han på knä, nedböjde hufvudet, slog sig med ruelse för bröstet och sade:

— Förlåt mig, . . . o min Gud och Herre, att jag tåtit hänföra mig af ett ögonblicks vrede; . . . men framför allt, förlåt honom, som förolämpar mig!

I trots af den skenbara undergifvenheten, var jesuitens röst darrande och upprörd. Han tyckte sig känna ett glödande jern på den slagna kinden; ty för första gången i hela sitt lif, både som militär och prest, vederfors honom en sådan skymf. Han hade kastat sig på knä, dels af hyckleri, dels för att icke möta marskalkens blick; ty han fruktade, att i detta fall icke längre kunna beherrska sig.

Då marskalken såg jesuiten knäböja, då han hörde dennes skrymtaktiga bön, spratt han till af harm, och med handen på värjan, som han redan hade fattat, ropade han:

— Upp med dig, skurk, . . . bof! . . . Upp, säger jag, på ögonblicket!

Marskalken sparkade till jesuiten med sin ridstöfvel.

D'Aigrigny hoppade upp, som om han af en stålfiäder blifvit satt i rörelse. — Det var mer än han kunde uthärda. Utom sig af raseri, rusade han till bordet, der den andra värjan låg, fattade den och ropade, i det han skar tänderna:

— Ah! . . . ni måste ha blod! . . . nåväl . . . blod! . . . men ert eget, . . . om jag kan . . .

Jesuiten, i mannaålderns hela styrka, med ansigtet purpurfärgadt och de grå ögonen gnistrande af hat, ställde sig, med en fulländad gladiators lätthet och säkerhet, i positur.

— Ändtligen! — ropade marskalken, i det han lagade sig till att korsa klingan.

Men eftertankan kom ännu en gång att släcka modet hos pater d'Aigrigny. Han betänkte ånyo, att denna äfventyrliga duell skulle uppfylla Rodins käraste önskuingar, denne Rodin, hvars öde han hade i sina händer, denne Rodin, som han trodde sig kunna krossa, som han afskydde kanske ännu mer, än marskalken. I trots af sin ursinniga vrede, i trots af det hemliga hopp han hyste att som segervinnare kunna gå nr denna strid, — ty han kände sig full af kraft och helsa, hvaremot förfärliga sorger hade undergrävt marskalkens styrka — i trots af allt detta, lyckades det jesuiten att åter kunna lugna sig, och, till marskalkens stora häpnad sänkte han spetsen af sin värja, sågande:

— Jag är Herrans sändebud, . . . jag bör icke utgjuta blod. Ännu en gång, förlåt mig denna häuförelse, o Herre, och förlåt äfven denne min broder, som har retat mig till vrede.

Dervid sköt han hastigt värjklungan under ena foten, och drog fästet häftigt åt sig, så att värjan sprang af.

Således var ingen duell möjlig.

Pater d'Aigrigny hade satt sig ur stånd att gifva vika för en ny våldsamhet, ty han kände noggsamt de oberäkneligt farliga följderna deraf.

Marskalk Simon stod några ögonblick stum och orörlig af bestörtning och förtrytelse, ty äfven han fann nu, att duellen omöjlig kunde gå för sig; men hastigt gjorde han på samma sätt som jesuiten, sköt sin värja under foten och afbröt den likaledes. Derefter upptog han den hvassa spetsen, ungefär tio tum lång, aftog sin svarta silkeshalsduk, lindande den omkring detta fragment, improviserade sålunda ett handtag, och sade till d'Aigrigny:

— Så låt det bli med dolk, då!

Förskräckt öfver så mycken kallblodighet och så mycken halsstarrighet, utropade d'Aigrigny:

— Men, det är ju sjelfva helfvete!

— Nej, det är en far, hvars barn man dödat, sade marskalken med dof röst, i det han väjde sin dolk i handen, och en tår halkade ned från hans öga, som i nästa ögonblick åter blef brinnande och vildt.

Jesuiten märkte denna tår. Ut i denna blandning af hämdufullt hat och faderlig smärta låg någonting så fasligt, så hotande, men tillika så heligt, att pater d'Aigrigny för första gången i sitt lif erfor en känsla af fruktan — af feg och låg fruktan — af fruktan för sitt lif.

— Så länge det varit fråga om en strid på värja, byarvid list, skicklighet och erfarenhet äro så mäktiga bundsförvandter åt modet, hade han ej behöft annat, än kufva utbrottet af sitt raseri och sitt hat; men för denna strid, bröst emot bröst, ansigte mot ansigte, hjerta mot hjerta, darrade han ett ögonblick och ropade:

— Ett slagande med knifstyng . . . aldrig!

Jesuitens röst och utseende förrådde så mycken fasa, att marskalken blef förvånad deröfver, och fruktande, att händen skulle gå honom ur händerna, ropade han:

— Men han är då verkligt feg! . . . Den uslingen hade då endast mod att göra fäkiknep, — hade endast stolthetens mod . . . denne eländige affälling, denne förrädare mot sitt fädernesland, som jag örfilat, . . . som jag sparkat . . . ja . . . jag har örfilat er, . . . jag har sparkat er, markis af den gamla stammen . . . Ni är en vanära för er familj; . . . en vanära för alla värdiga ädlingar, både i äldre och sednare tider . . . Ha! det är icke af skrymteri eller beräkning ni vägrat att slåss, såsom jag först trodde; . . . det är af rädsla. — Ni behöfver krigets buller eller vittnens åsyn, för att hämta mod till en strid . . .

— Min herre, . . . akta er, — ropade d'Aigrigny stammande och med sammanbitna tänder; ty vid dessa krossande ord skingrade hat och raseri all hans fruktan.

— Jag måste då spotta dig i ansigtet, för att ditlocka den lilla kvarleva blod, som fins kvar i dina ådror, — ropade marskalken, utom sig.

— O, det är för mycket . . . det är för mycket, — stammade jesuiten.

Han skyndade att upptaga den afbrutna värjspetsen, som låg vid hans fötter, i det han ropade :

— Det är för mycket!

— Nej, ännu icke nog, — yttrade marskalken med flämtande röst; — der har du, din Judas!

Han spottade honom i ansigtet.

— Om du nu icke slåss, — tillade marskalken, — så tar jag en stol och slår ihjel dig med, din nedrige barnamördare!

Pater d'Aigrigny, som led den yttersta skymf, en redan skymfad man kan lida, blef nu aldeles utom sig, glömde sina intressen, sina beslut, sin fraktan, glömde till och med Rodin. Då han nu återvunnit hela sitt mod, var han långt ifrån att frukta denna kamp; han snarare glädde sig derät, då han jämförde sitt frodiga hull med marskalkens magra, af sorger aftärda gestalt; ty vid en sådan vild, grym strid, en strid bröst emot bröst, ger den fysiska styrkan en omätlig fördel.

I ett ögonblick hade pater d'Aigrigny lindat sin näsduk omkring den ifrån golfvet upptagna värjspetsen, och rusade på marskalken, som oförskräckt afbidade stöten.

Under de få ögonblick denna strid varade, — denna olika strid, ty marskalken hade några dagar varit plågad af en brännande feber, som undergräfvade hans krafter, — voro de båda stridande aldeles stumma; intet rop utgick af deras mun. Om någon varit närvarande vid detta rysliga uppträde, skulle han omöjligt kunnat säga, hvar eller huru stötarne träffade; han skulle endast sett tvenne hufvuden med dödsbleka, konvulsiviska anleten, allt efter stridens lopp, sänka sig, höja sig eller böja sig bakåt; han skulle sett armar spännas såsom jernstänger, slingra sig såsom ormar, och stundom, vid fläktandet af marskalkens blå rock eller jesuitens svarta, en stålblxt framglimma. Han skulle hört ett doft, ojemnt trampande, samt då och då några tunga, stönande andetag.

Efter ungefär två minuters förlopp, föllo de båda motståndarne och rullade öfver hvarandra.

Den ene, pater d'Aigrigny gjorde en våldsam ansträngning och lyckades såmedelst att slita sig lös ur de armar, som fasthöllo honom, och resa sig på knä. Hans armar nedföllu dock maktlösa, under det att marskalkens röst stammade orden:

— Mina barn! . . . Dagobert!

— Jag har dödat honom! — sade d'Aigrigny med svag röst; — men . . . jag känner . . . att jag själf är dödligt sårad.

Jesuiten stödde ena handen emot golfvet, medan han förde den andra till sitt bröst. Hans prestrock var öfverallt genomstungen; men klingorna eller snarare värjspetsarne, som hade tjänat till vapen, voro trekantiga och mycket spetsiga, så att blodet, i stället att strömma utåt, utgöt sig invertes i kroppen.

— O, jag dör! . . . jag qväfs! — sade d'Aigrigny, hvars redan vanställda anletsdrag tillkännagävo dödens snara annalkande.

I detta ögonblick hördes nyckeln tvenne gånger med ett eget slags buller kringvridas i dörrlåset. Rodin visade sig på dörrtröskeln och stack in hufvudet i det han med ödmjuk och försigtigt min frågade:

— Får man stiga in?

Vid denna rysliga ironi gjorde pater d'Aigrigny en rörelse, för att rusa på Rodin; men han nedsjönk åter emot den ena af sina händer, i det han uppgaf ett långt, uthållet klagoljud. Blodet qväfde honom.

— Ha, missfoster ifrån afgrunden! — stammade han, i det han på Rodin kastade en förfärlig blick af raseri och dödsångest. — Det är du, som är orsaken till min död.

— Jag sade ju alltid min käraste fader, att er gamla kämpaifver skulle bli er menlig — svarade Rodin med ett afskyvärdt smäleende. — För ett par dagar sedan förutsade jag er det och rådde er att tåligt låta örfila upp er af den der sabelhjelten, som nu icke mera skall sabla ner någon . . . hvilket är rätt bra; ty, först och främst, . . . den som drager svärd, han skall ock med svärd förgås, säger skriften; . . . och för det andra skulle marskalk Simon ärftt sina döttrar. — Hör på, . . . oss emellan sagt, min allrakäraste pater, . . . hvad ville ni jag skulle göra? . . . Jag borde väl uppoffra er för det allmänna bästa; . . . helst som jag visste, hvad ni till morgondagen ämnade mig. — Men *ni lurar man icke så lätt.*

— Innan jag dör — sade d'Aigrigny med svag röst, — skall jag demaskera er.

— Åh! . . . alldeles icke — svarade Rodin, höjande på axlarna med illparig min — alldeles icke. . . Jag skall ensam vara här och bikta er, om ni behagar.

— O! det förskräcker mig — mumlade d'Aigrigny, hvars ögonlock redan blefvo tunga. — Mätte Gud ha förbarmande med mig! . . . om det icke är för sent . . . Ack! . . . i denna min sista stund känner jag . . . att jag . . . är en stor . . . syndare . . .

— Ännu mer . . . en stor stympare — sade Rodin, som under axelryckningar och med kallt förakt åsåg sin medbrottslings dödskamp.

Pater d'Aigrigny hade endast några få ögonblick att lefva. — Rodin märkte det och sade för sig sjelf:

— Det är tid att ropa på hjälp.

Med en skräm, förfärad blick sprang jesuiten ut på gården och skrek.

Vid dessa rop skyndade flera personer till stället.

Rodin gjorde, såsom han sagt: han lemnade icke pater d'Aigrigny, förrän denne uppgifvit sin sista suck.

På aftonen var Rodin allena i sitt rum, der han, vid skenet af en lampa, var försänkt i ett slags hänryckt åskådande af gravyren, som föreställde Sixtus V.

Husets stora klocka slog långsamt tolf.

Så snart sista slaget hade förklingat, rätade Rodin upp sig, i hela det vilda majestätet af sin infernaliska triumf, ropande:

— Vi hafva nu den 1 Juni . . . Det fins icke mer någon Rennepont . . . Jag tycker mig höra Sanct-Petersklockan i Rom.

XVIII.

EN BESKICKNING.

Medan Rodin, försänt i ärelystna drömmar, med hänryckning betraktade Sixti V:s porträtt, hade den beskedlige lille pater Cabocini, hvars varma och envisa omfamningar så mycket besvärat Rodin, i hemlighet gått till Faringi, lemnat honom en bit af ett elfbenskrusifix, och med sin vanliga godsinta och fryntliga min, yttrat dessa ord:

— Hans eminens, kardinal Malipieri i Rom har uppdragit mig att lemna er detta, först i dag, den 31 Maj.

Mestisen, som vid prestens inträde knappast hade rört sig, spratt till och såg nästan sorgsen ut. Hans ansigte fördystrades ännu mer, då han på den lilla enögda patern fästade sin genomträngande blick och sade:

— Ni skulle ju dessutom säga mig några ord.

— Det är sant, — återtog Cabocini; — de orden voro: — *ofta är det långt emellan koppen och läpparna.*

— Det är rätt, — sade mestisen.

Med en djup suck passade han den emottagna biten af krucifixet ihop med den bit, han förut hade, och fann, att de utgjorde ett helt.

— Pater Cabocini åsåg med förundran, hvad han gjorde, ty kardinalen hade icke sagt honom någonting annat, än att han skulle lemna elfbensbiten till Faringi och för honom upprepa nyssnämnda ord, för att bevisa, att han var den rätte utskickade. Den vördige fadern, som var särdeles nyfiken, sade till mestisen:

— Hvad skall ni göra med det der krucifixet, som nu är fullständigt?

— Ingenting — svarade Faringi, ännu försänt i en dyster och plägsam betraktelse.

— Ingenting? — återtog abbén, förvånad. — Men hvarföre skulle jag då föra det hit, så långt bort ifrån?

Utan att besvara denna nyfikna fråga, sade mestisen:

— Huru dags i morgon begifver Rodin sig till gatan Saint-François?

— Ganska tidigt.

— Dessförinnan går han väl i kapellet, för att göra sin bön?

— Ja, enligt bruket bland alla våra vördiga fäder.

— Ligger ni inne hos honom?

— I egenskap af hans socius, behor jag en kammare, näst intill hans.

— Det skulle möjligen kunna hända, sade Faringi efter ett ögonblicks tystnad, — att pater Rodin, upptagen af de viktiga affärer, som nu sysselsätta honom . . . glömmer att begifva sig till kapellet. — Lofva mig att påminna honom om denna heliga pligt.

- Det skall jag icke glömma.
- Nej, . . . glöm icke det! — bad Faringi ifrigt.
- Ni kan vara lugn, — sade den beskedlige lille patern. — Jag ser, att hans salighet ligger er mycket om hjertat.
- Mycket.
- Detta ert bekymmer är lofvärdt; fortfar sålunda, och ni kan en dag komma ett helt och hållet tillhöra vårt samfund — sade pater Cabocchini vänligt.
- Jag är ännu icke annat än en stackars världslig tjänande medlem — svarade Faringi ödmjukt; — men ingen kan i högre grad än jag, vara samfundet med lif, ande och kropp tillgifven. Bohvani är ett intet emot detta samfund — tillade mestisen med hänförelse.
- Bohvani! . . . hvad är det, min vän?
- Bohvani gör lik, som multna; . . . men det heliga samfundet gör lik, som kunna gå.
- Ack ja! . . . *Perinde ac cadaver*; . . . det var vår store, helige Ignatii Loyolas sista ord; . . . men, hvad är Bohvani för slag?
- Bohvani är i jemförelse med det heliga samfundet, hvad barnet är i jemförelse med mannen, — ropade mestisen med stigande exaltation.
- Ära, ära vare detta samfund! — Om min egen far vore en fiende till detta samfund, så skulle jag döda honom. — Om en man, hvars snille ingåfve mig beundran, vördnad och räddhåga, vore detta samfunds fiende, — så skulle jag döda denne man, i trots af den beundran, den vördnad och räddhåga, han ingåfve mig — sade mestisen med mycken tonvigt. Efter en stunds tystnad tillade han, i det han såg pater Cabocchini stint i ansigtet:
- Jag talar sålunda, på det att ni må kunna framföra mina ord till kardinal Malipieri, och be honom framföra dem . . . till . . .
- Faringi tvärstannade.
- Till hvem skall kardinalen framföra era ord?
- Det vet han, — svarade mestisen tvärt. — God natt!
- God natt, min gode vän! — Jag kan icke annat än berömma er för era tänkesätt, angående vårt sällskap. — Ack! det behöfver kraftiga försvarare, ty man säger, att förrädare smugit sig ända in i dess sköte.
- Mot sådana måste man alltid vara utan nåd och barmhertighet, — sade Faringi.
- Utan nåd och barmhertighet — upprepade den gode fadren. — Vi förstå hvarandra.
- Kanhända, — genmälte mestisen. — Framför allt, glöm icke påminna pater Rodin, att han begifver sig till kapellet, innan han går ut.
- Det skall jag icke underlåta — svarade pater Cabocchini.
- De båda männen åtskiljdes.
- Då Cabocchini kom hem, fick han veta, att en kurir ifrån Rom samma natt anländt och medfört depescher till Rodin.

XIX.

DEN FÖRSTA JUNI.

Kappellet, som tillhörde de vördige fädernes hus vid gatan Vaugirard, var grant och präktigt. Stora, kulörta glasfönster spridde der en behäglig halfdager. Altaret var öfversvämmadt af guld- och silfverkärl. Vid porten till denna lilla kyrka, under orgelläktaren, i en mörk fördjupning, stod ett stort vigvattenskärl af marmor, rikeligen beprydt med bildhuggeri.

Utmed detta vigvattenskärl, i en mycket mörk vrå, der man knappast kunde urskilja något föremål, kom Faringi och knäböjde helt tidigt på morgonen, den 1 Juni, så snart kapellets dörrar öppnades.

Mestisen var djupt bedröfvad. Tid efter annan darrade han och suckade, som om han haft en våldsam inre strid att utbärda. Denna vilda, obufliga själ, denne afgudadyrkare, besatt af förstörelsens demon, hyste, såsom man sett, en djup beundran för Rodin, som på honom utöfvade ett slags magnetisk trollkraft. Mestisen, ett vilddjur med en människas ansigte och tankegåfva, ansåg Rodins sataniska snille för någonting öfvermenskligt, och Rodin, nog klarseende, att ej vara öfvertygad om denne uslings ursinniga tillgifvenhet, hade, som vi sett, med framgång betjenat sig af honom, för att ävägbringa Adriennes och Dschalmas olyckliga slut. Hvad som till otrolig grad stegrade Faringis beundran, var det han kände eller förstod af Jesu sällskap. Detta omätliga, vidt utsträckta välde, som undergräfvade verlden medelst sina hemliga minor, och genom helyetiska medel visste uppnå sitt mål, hade ingifvit mestisen en vild entusiasm. Och om någonting i verlden förmådde öfverträffa hans fanatiska beundran för Rodin, så var det hans blinda tillgifvenhet för Ignatii Loyolas samfund, hvilket gjorde *lik som gingo*, enligt mestisens sätt att uttrycka sig.

Faringi, gömd i skuggan af kapellet, var försänkt i djupa betraktelser, då steg hördes på afstånd. Snart visade sig Rodin, åtföljd af sin socius, den lille beskedliga, enögda patern.

Rodin, antingen för tankfull att märka Faringi, eller hindrad derifrån af den skugga, orgelläktaren kastade, gick och doppade sina fingrar i vigvattenskärl, utan att blifva varse mestisen, hvilken stod orörlig som en staty, under det att en ymnig kallsvett rann ifrån hans panna, så häftig var hans sinnesrörelse.

Rodins bön var kort, det kan man väl begripa. Han bade brådtom att komma till Saint-Françoisgatan. Sedan han, i likhet med pater Cabocchini, knäböjt några ögonblick, reste han sig upp, bugade sig vördnadsfullt för koret och gick åtföljd af sin socius till utgångsdörren.

I samma ögonblick Rodin näskades vigvattenskärl, varseblef han mestisen, hvares höga växt aftecknade sig emot den mörka vrån, der han hittills hållit sig. Mestisen gick ett litet stycke fram och bugade sig vördnadsfullt för Rodin, som med tankfull min yttrade helt sakta:

— Klockan tu . . . hemma hos mig.

Då Rodin hade sagt detta, utsträckte han armen, för att doppa handen i vigvattenskärl; men Faringi besparade honom denna möda, i det han hastigt räckte honom vigvattensqvasten, som vanligen låg i det heliga vattnet.

Kramande mellan sina smutsiga fingrar de våta stråna af qvasten, som Faringi höll vid skaftet, blötte Rodin tillräckligt tummen och pek-fingret, samt förde dem till sin panna, der han, enligt vanan, tecknade ett kors, hvarefter han öppnade kapelldörren och trädde ut, sedan han ännu en gång vändt sig till Faringi och helt sakta yttat:

— Klockan tu . . . hemma hos mig.

Pater Caboccini, som ville begagna tillfället och med det samma nyttja vigvattensqvasten, den Faringi, stel och orörlig, ännu höll i handen, sträckte fram sina fingrar, för att fatta den; Faringi, som förmodligen icke unnade sin artighet åt någon annan än Rodin, ryckte hastigt undan det heliga redskapet. Caboccini, bedragen i sin väntan, skyndade att följa Rodin, som han aldrig fick lemna ur sigte, särdeles denna dag, och uppsteg tillika med honom i en hyrvagn, hvilken förde dem till gatan Saint-François.

Det är omöjligt att skildra den blick, mestisen hade kastat på Rodin, i det ögonblick, då denne gick ut ur kapellet.

Så snart Faringi blifvit ensam i det heliga rummet, sjönk han tillsammans och föll ned på golvet, till hälften knäböjande, till hälften hopkruken och gömmande ansigtet i sina händer.

Allt som vagnen nalkades kvarteret Marais, der Marius de Renneponts hus var beläget, blefvo en feberaktig spännig, en sönderslitande otålighet och en känsla af triumf allt mera läsliga på Rodins ansigte. Ett par gånger öppnade han sin portfölj, genömläste och lade i ordning de särskilda medlemmarnes af familjen Rennepont dödsattester, och med mycken ångest stack han då och då hufvudet ut igenom vagnsfönstret, som om han velat påskynda vagnens långsamma fart.

Den lille beskedlige patern, hans socius, tog aldrig sin blick ifrån honom; denna blick hade ett doliskt, besynnerligt uttryck.

Slutligen körde vagnen in på Saint-Françoisgatan, och stannade vid den gamla jernbeslagna porten till det aldriga huset, som för kort tid sedan öppnades, sedan det varit stängdt under halftannat sekel.

Rodin hoppade lätt som en yngling ur vagnen, och bultade häftigt på porten, medan Caboccini, mindre qvick, nedsteg sakta och försigtigt.

Ingen svarade på Rodins dåuande slag med portklappen.

Darrande af ångest, bultade han ännu en gång; denna gång lade han uppmärksamt örat intill porten, och hörde långsamma, släpande steg närma sig, men stegen stannade på något afstånd ifrån porten, som ej öppnades.

— Det här är att stekas på glödande kol, — sade Rodin, ty det tycktes honom, som om hans bröst brann och började hopkrympas af ångest. Sedan han ännu en gång våldsamt bultat på porten, började han, efter vanan, att gnaga på naglarna.

Plötsligt vände sig körporten på sina hakar. — Samuel, den judiske vaktaren, visade sig i porthvalfvet. Gubbens anletsdrag uttryckte den bittraste smärta. På hans vördnadsjudande ansigte syntes spår efter nyligen utgjutna tårar, dem hans torra och darrande händer skyndade att bortortka, då han öppnade porten för Rodin.

— Hvilka ären j, mine herrar? — frågade Samuel.

— Jag är fullmäktig för abbé Gabriel, ende lefvande arfvingen af Remepontska familjen, — svarade Rodin hastigt. — Den der herrn är min sekreterare, — tillade han, pekande på Caboccini, som helsade.

Efter en uppmärksam blick på Rodin, återtog Samuel:

— Jag känner verkligen igen er. — Värdes följa mig, mine herrar!

— Den fördömde gubben retade mig till den grad, då han lät mig vänta vid porten, att jag tror nästan, jag fått feber — sade Rodin sakta till sin socius. — Mina läppar och min strupe äro torra och brännande som pergament, då det hopkrumpnat för elden.

— Kanske ni vill förtära något, min gode far, min bäste far! . . . Om ni skulle begära ett glas vatten af den der mannen? — ropade den enögde med ömmaste bekymmer.

— Nej . . . nej — svarade Rodin; — det är ingenting. Otåligheten förtär mig . . . ingenting annat.

Blek och tröstlös, stod Bathseba, Samuels hustru, vid yttre dörren till de rum, hon tillika med sin man bebodde, ty denna dörr låg utåt porthvalfvet; då Israeliten gick förbi med de begge främmande, yttrade han på hebreiska till henne:

— Än gardinerna i sorgsalen?

— De äro igendragna, svarade Bathseba.

— Och jernskrinet?

— Det är i ordning, — svarade hon, likaledes på hebreiska.

Efter att hafva vexlat dessa ord, fullkomligen obegripliga för Rodin och Caboccini, sågo Samuel och Bathseba, oaktadt den tröstlöshet, som målade sig i deras anletsdrag, med ett besynnerligt och hemskt småleende på hvarandra.

Kort derefter förde Samuel de begge jesuiterna uppför den höga trappan till sjelfva boningshuset, och in i den nedra förstugan, hvarest en lampa brann. Rodin, som hade ett förträffligt lokalminne, styrde genast sina steg till den röda salongen, der arfvingarne förra gången hade varit församlade; men Samuel hejdade honom, sägande:

— Det är icke dit vi skola gå.

Dervid tog han lampan och vandrade uppför en mörk trappa, ty fönstren i huset voro ännu igenmurade.

— Men, — sade Rodin — sist samlades man i en röd salong, här nere.

— I dag samlas man der uppe, — svarade Samuel.

Juden fortfor att långsamt sträfva uppför trappan.

— Hvar, . . . der uppe? — frågade Rodin, i det han följde honom.

— I sorgsalen, — svarade Israeliten.

Han fortfor att stiga uppåt.

— Hvad villsorgsalen säga? — frågade Rodin, allt mer och mer förvånad?

— Ett dödens och tårarnes rum, — genmälte den gamle Juden.

Han fortfor att stiga uppføre i mörkret, som blef allt tjockare, ty den lilla lampan skingrade det med möda.

— Men, — sade Rodin, i det han tvärstannade och såg allt mera bestört ut — hvarföre skole vi gå till det rummet?

— Pengarne förvaras der, — svarade Samuel.

— Pengarne förvaras der . . . nå, då är det lika mycket — återtog Rodin och skyndade att upphinna Samuel, som hade fått några stegs försprång.

Samuel, gick immerfort uppføre. Då han kommit till en viss höjd, bildade trappan en vinkel. De båda jesuiterne kunde vid den lilla lampans bleka sken, på det tomma rum, som var lemnadt emellan jernstaketet och hvalfvet, skåda profilen af den gamle Israeliten, som, ett stycke högre upp än de, sträfvade uppför trappan, hållande sig vid jernledstängen.

Rodin blef förvånad öfver uttrycket i Samuels ansigte; hans stora svarta ögon, vanligen ganska milda och höljda af ålderdomens flor, lyste nu af den lifligaste glans. Hans anletsdrag, som alltid buro stämpeln af sorgsenhet, klokhet och godhet, tycktes sammadragas och hårdna; kring de tunna läpparna sväfvade ett oförklarligt leende.

— Det är icke så fasligt högt, — sade Rodin sakta till pater Cabocchini — och ändå äro mina ben, som om de vore afbrutna; . . . jag är alldeles andtruten och det susar i mina öron.

Rodin flåsade verkligen ganska tungt; — hans andedrägt var mycket besvärad; men den gode pater Cabocchini, som eljest var så full af ömhet och förekommande artighet, gaf dock icke ringaste svar på hans förtroende; han tycktes vara för mycket upptagen af egna tankar.

— Hinna vi icke snart upp? frågade Rodin med otålig ton.

— Vi äro der nu, — svarade Samuel.

— Ändtligen! . . . det var då väl det, — sade Rodin.

— Ganska väl, — svarade Israeliten.

— Samuel gick nu före Rodin genom en smal korridor, och pekade på en dörr, hvarifrån ett svagt sken utgick.

Rodin; som med hvarje ögonblick kände sin förundran ökas, inträdde dock modigt, åtföljd af Cabocchini och Samuel.

Det rum, hvaruti de tre personerna nu befunno sig, var ganska stort. Det fick sin dager endast ifrån en ofvantill anbragt belvédère; men rutorna på de fyra sidorna af detta slags lanternorna voro betäckta af blyskifvor, hvar och en genombruten af sju runda hål, som bildade ett kors, sålunda:

*

* * *

*

*

*

Alldenstund dagern inträngde i detta rum endast genom dessa punkterade kors, skulle der rådt ett fullkomligt mörker, om icke en lampa brunnit på en stor massiv svart marmorkonsol vid en af väggarna. Man skulle kunnat taga detta rum för ett likrum, ty der fanns ingenting annat, än draperier och gardiner af svart tyg med hvita fransar. Man såg ingen annan möbel, än nyssnämnda marmorkonsol.

På denna konsol stod ett smidt jernskrin ifrån XVII:de seklet, så utmärkt väl genombrutet, att det liknade ett stycke spetsar af stål.

Samuel vände sig till Rodin, som med sin smutsiga näsduk torkade sig i pannan och såg sig omkring med förvånad, dock ingalunda förfärad, blick.

— Testators vilja, — sade den gamle — ehuru besynnerlig den kan förekomma er, är dock helig. — Hvad mig beträffar, skall jag till alla delar uppfylla den, . . . om ni behagar.

— Ingenting är billigare, — svarade Rodin; — men hvad skola vi göra här?

— Det skall ni strax få veta, min herre. — Ni är ju fullmäktig för den ende af familjen Rennepouts nu lefvande arfvingar, herr abbé Gabriel de Rennepont?

— Ja, min herre, och här äro mina dokumenter, — sade Rodin.

— För att spara tiden, — återtog Samuel, — vill jag nu, innan notarien kommer, i er närvaro inventera summorna, som utgöra Rennepontska arfvet, och som finnas inneslutna i detta skrin, hvilket jag i går hämtade hit ifrån franska banken.

— Dessa summor . . . äro då der! — skrek Rodin ifrigt, i det han störtade fram till skrinet.

— Ja, min herre — svarade Samuel; — se här är min annotationsbok. — Herr sekreteraren kan för er uppnämma summorna; jag skall hvar efter annan framvisa de derå lydande papperen, och sedan skole vi lägga dem tillbaka i skrinet, som jag sedan, i notariens närvaro, öfverlemnar till er.

— Det är ganska riktigt, genmälte Rodin.

Samuel lemnade Cabocchini en annotationsbok, närmade sig till skrinet och tryckte på en fjäder, som Rodin icke kunde märka; det tunga locket gick upp, och allt efter som pater Cabocchini, hvilken läste i boken, uppnämde en summa, visade Samuel det motsvarande papperet för Rodin, som efter sorgfällig granskning sedan lade det tillbaka i skrinet.

Denna inventering var snart gjord, ty det ofantliga arfvet bestod, som man vet, endast af åtta titlar och en fyllnadssumma af femhundra tusen francs i bankosedlar, trettiofem tusen francs i guld och tvåhundra femtio francs i silfver. — Totalbeloppet utgjorde *tvåhundra tolf millioner etthundra sjuttiofem tusen francs*.

Då Rodin, sedan han räknat de femhundra bankosedlarna på tusen francs vardera, återlemnade dem åt Samuel och yttrade: — Det är allt riktigt; . . . totalsumman: *Tvåhundra tolf millioner etthundra sjuttiofem tusen francs* — kände han visst ett slags qväfning af glädje, ett slags svindel af lycka, ty hans andedrägt hämmades för några sekunder,

hans ögon tillslötos, och han nödgades stödja sig emot den lille beskedlige pater Caboccini's arm, i det han med förändrad röst hviskade till denne: — Det är besynnerligt; . . . jag trodde mig . . . stark emot alla . . . sinnesrörelser, . . . men hvad jag nu känner . . . är ovanligt.

Jesuitens naturliga blekhet ökades till ytterlig grad, så att pater Caboccini ropade, i det han stödde honom:

— Min käre far, . . . sansa er . . . Det går icke an att låta glädjeruset så taga öfverhand . . .

Medan den lille enögdeatern egnade Rodin detta nya prof af ömsorg, nedlade Samuel penningarna och papperen tillbaka i jernskrinet.

Rodins okusliga kraft och oerhörda glädje, då han såg sig så nära målet, satte honom i stånd att öfvervinna detta anfall af svaghet; lugn och stolt rätade han upp sig och yttrade till pater Caboccini:

Det är ingenting; . . . jag ville icke dö i koleran; . . . än mindre skall jag dö af glädje, den första Juni.

Fastän jesuitens ansigte var aldeles förfärligt blekt, strålade det af högmod och djerfhet.

När Rodin nu tycktes hafva fullkomligen hämtat sig, syntes pater Caboccini i hast blifva förvandlad: ehuru kort, tjock och enögd, antogo hans anletsdrag, som nyss varit så leende, på en gång ett så stadigt, hårdt och herrsklystet uttryck, att Rodin tog ett steg tillbaka, då han såg på honom.

Då framdrog pater Caboccini ur sin ficka ett papper, som han vördnadsfullt kysste, i det han på Rodin kastade en ytterst sträng blick, och läste, med högljudd och hotande röst, följande:

”Vid inhändigandet af denna skrifvelse, skall pater Rodin öfverlemnade sin fullmakt åt pater Caboccini, hvilken, tillika med pater d'Aigrigny, äger att uppbära det Rennepontska arvet, ifall Herran i sin eviga rättvisa värdigas tillåta, att dessa medel, hvilka fordom blefvo vårt sällskap afhända, nu blifva oss återgifna.”

”Dessutom skall, vid inhändigandet af denna skrifvelse, pater Rodin, bevakad af någon bland våra fäder, hvilken pater Caboccini dertill behagar utse, föras till vårt hus i staden Laval, der han skall inspärras i cell, för att der förblifva i absolut afsöndring ifrån världen, tills vidare om honom varder förordnad.”

Sedan Caboccini uppläst skrifvelsen, räckte han den åt Rodin, för att visa honom ordensgeneralens underskrift.

Samuel, lifligt intresserad af denna scen, lemnade skrinet halföppet och närmade sig ett par steg.

Hastigt utbrast Rodin i ett skrott, . . . men ett skrott af glädje, förakt och triumf, omöjlig att beskrifva.

Pater Caboccini såg förundrad och harmsen på Rodin, då han, ännu mer upprätad, ännu mer högdragen, befällande och föraktfull, med afvigande af sin smutsiga hand bortsköt papperet, som Caboccini höll, och sade:

— Af hvad datum är den der skrifvelsen?

— Af den 11 Maj, — svarade Caboccini, bestört.

— Se här, — sade Rodin, — ett bref, som jag i natt erhöll; det är dateradt den 18, och förkunnar mig, att jag är utnämnd till ordens general . . . Läs! . . .

Pater Caboccini tog skrifvelsen, läste och stod några ögonblick som förstenad.

Sedan återlemnade han den ödmjukt till Rodin, i det han vördnadsfullt böjde ett knä för denne.

Således hade Rodin uppnått första målet för sin ärelystnad. — Oakadt alla de misstankar, allt det misstroende och hat, som Rodin väckt hos det parti, för hvilket kardinal Malipieri stod i spetsen, hade han dock, medelst slughet, list, djerfhet, öfvertalningsförmåga, men framför allt till följe af den höga tanke, hans anhängare i Rom hyste om hans sällsynta förmåga, genom sina seiders verksamhet och intriger lyckats utverka sin generals afsättning och sin egen utnämning till denna höga värdighet. De stämplingar, för hvilkas framgång han hade en borgen i de millioner han snart skulle få i sin ägo, gjorde det sedan blott till ett steg för honom från generalsposten till påfvestolen.

Samuel var ett stumt vittne till ofvanbeskrifna scen; men äfven han log, med ett utseende af triumf, då han hade tillslutit skrinet medelst tryckning på lönnfjädern, som endast han kände.

Detta metalliska ljud återkallade Rodin ifrån hans tygellösa ärelystnads drömmar till det verkliga lifvet, och han sade helt kort till Samuel:

— Ni har ju hört? . . . Jag . . . jag ensam . . . har rättighet att emottaga dessa millioner.

Han sträckte sina otåliga och snåla händer emot skrinet, liksom för att genast, innan notariens ankomst, taga det i besittning.

Men nu blef det Samuels tur att förvandla sig. Med armarna korslagda öfver bröstet, rätade han ut sin af hög ålder krökta gestalt; han syntes befallande och hotande. Hans ögon, som blefvo allt mer och mer glänsande, slungade blixtrar af förtrytelse, och han sade i högtidlig ton:

— Denna förmögenhet, i början en obetydlig lemning af den ädlaste mans egendom, en man, som genom ränker och svek af Loyolas söner tvangs till sjelfmord, . . . denna förmögenhet, som förmedelst samvetsgrannheten hos tre generationer af trogna tjenare nu blifvit kunglig, skall icke blifva priset för lögn, skrymteri och . . . mord! — Nej . . . nej! — Gud i sin eviga rättvisa vill det icke.

— Hvad är det ni talar om mord, min herre? frågade Rodin fräckt.

Samuel svarade icke; han stampade med foten i golvet och utsträckte armen sakta mot fonden af salen.

Då sågo Rodin och pater Caboccini en förfärande syn.

Draperierna, som betäckte väggarna, fördes i sär liksom af en osynlig hand.

Det inre af salen bildade härvid liksom ett slags grafkor, upplyst af det blåaktiga skenet ifrån en silfverlampa. På svarta draperier, och klädda i långa, svarta klädningar, lågo här sex lik.

De voro:

Jaques Rennepont.

François Hardy.

Rosa och Blenda Simon.

Adrienne och Dschalma.

De syntes insomnade, . . . ögonlocken voro tillslutna, . . . händerna korslagda öfver bröstet.

Pater Caboccini darrade i alla lemmar, korsade sig och gick baklänges, ända till motsatta väggen, hvaremot han stödde sig och dolde ansigtet i sina händer.

Rodin deremot tycktes gifva vika för en hemlig oförklarlig dragningskraft; — med ögonen stirrande och håret rest på ända, nalkades han de liflösa kropparna.

Man skulle trott, att dessa sista ättlingar af Rennepontska familjen hade just nyss uppgifvit andan, ty de tycktes vara i den eviga sömnens första timma *).

— Se här äro de, hvilka ni mördat, — återtog Samuel med en af snyftningar bruten stämma. — Ja, det var era förfärliga stämplingar, som vållade deras död; . . . ty ni behöfde den för era planer . . . Hvarje gång någon af denna olyckliga familjs medlemmar föll offer för era illgerningar, lyckades jag att med from omsorg bemäktiga mig dess jordiska kvarlevor; . . . ty . . . ack! . . . de skola alla, alla hvila i en och samma grift. — O, förbannad, förbannad, förbannad vare ni, som mördat dem! — Men, hvad de efterlemnadt skall åtminstone räddas undan era roflystna händer.

Rodin, som emot sin vilja drogs dit bort, hade småningom närmat sig till Dschalmas likbädd. Öfvervinnande sin första rädsla, vågade jesuiten, för att öfvertyga sig, att han icke var en lekboll för en ryslig synvilla, vidröra Dschalmas händer, som voro korslagda öfver hans bröst. — Dessa händer voro kalla, men deras hud var mjuk och fuktig.

Rodin drog sig med fasa tillbaka; för några sekunder darrade han konvulsiviskt, men så snart första förskräckelsen väl var öfverstånden, återkom eftertanken och med denna den öofvervinneliga kraft, den djefvulska halsstarrighet, som förlånade honom så mycken makt. Han ställde sig stadigt på sina vacklande ben, strök med handen öfver pannan, upplyfte hufvudet och slickade sig två eller tre gånger om läpparna, innan han talade; ty han kände allt mer och mer i sitt bröst, i sin strupe och mun, liksom en brinnande eld, utan att kunna förklara orsaken till denna förfärliga hetta. Han lyckades gifva sina förstörda anletsdrag ett besallande och ironiskt uttryck, vände sig till Samuel, som gret i tysthet, och sade med hes strupstämma.

— Jag behöfver således icke visa er dödsattesterna; . . . de äro ju här . . . personligen.

Med sin köttlösa hand visade han på de sex liken.

*) Den, som finner detta orimligt, må erinra sig de sista märkvärdiga upptäckterna rörande konsten att förvandla lik till mumier, bland andra den af doktor Gannal.

Vid dessa den nyss utnämde generalens ord, korsade sig pater Cabocini på nytt, som om han sett den onde i högstecken person.

— O, min Gud! — yttrade Samuel. — Du har då helt och hållet tagit din hand ifrån honom. — Se, med hvilken blick han betraktar sina offer!

— Se så, min herre, — sade Rodin med ett ohyggligt småleende, — det här är en exposition af *Curtius in natura*; . . . ingenting annat. — Mitt lugn bevisar er min oskuld. — Nu till saken; . . . ty jag har stämt en person hem till mig klockan tu. — Låt om oss lyfta ned det här skrinet.

Han tog ett steg fram åt konsolen.

Samuel, gripen af förtrytelse, vrede och förskräckelse, skyndade Rodin i förväg, tryckte med all sin styrka på en pinne midt uti skrinlocket, hvilken gaf vika för denna tryckning, och ropade:

— Er djefvulka själ känner inga samvetssagg; men den svikna girighetens raseri torde kanske skaka den.

— Hvad säger han? — ropade Rodin; — hvad gör han?

— Se hit — ropade Samuel i sin tur, med vild segerglädje. — Jag sade er ju, att, hvad era offer efterlemnadt, skall undgå era rofgriga händer.

Knappast hade den gamle Juden uttalat dessa ord, förrän några fina rökstrimmor trängde sig ut igenom hålen på det genombrutna jernskrinet, och ett lindrigt os af brändt papper spridde sig i rummet.

Rodin begrep nu, hvad som var å färde.

— Eld! — ropade han, i det han rusade till skrinet, för att bortrycka det.

Men det var fastnagladt vid den tunga marmorkonsolen.

— Ja . . . eld! — sade Samuel. — Inom några minuter skall af denna omätliga skatt blott en askhög vara öfrig . . . och vida bättre är det, att den förvandlas till aska, än att den skall komma i era och era likars händer. Denna skatt tillhör icke mig; . . . mig återstår endast rättigheten att förstöra den; . . . ty Gabriel de Rennepont skall vara trogen den ed, han svurit.

— Hjelp! . . . hjelp! . . . vatten! . . . vatten! — skrek Rodin, i det han störtade sig öfver skrinet och betäckte det med sin kropp, sökande förgäflvas att qväfva elden, som, gynnadt af luftdraget, lågade ut igenom skrinets tusen genombrutna hål. Snart minskades dock dess häftighet; några smala strimmor af blåaktig rök framträngde ännu; . . . innan kort var allt slockadt.

Det var förbi med hela herrligheten.

Rodin, alldeles utom sig, flämtande af ångest, vände sig nu om; han stödde ena handen på marmorkonsolen; . . . för första gången i sitt lif fällde han tårar; . . . stora tårar . . . tårar af raseri strömmade utför hans likfärgade kinder.

Men plötsligen kände han de förfärligaste invertes plågor. Han hade länge haft en dof känning af dem, och småningom hade de ökat allt mer, men han hade uppjudit hela sin själs styrka, för att bekämpa dem . . .

Nu stego de till en sådan häftighet, att han föll på knä, förde begge händerna till bröstet och mumlade, i det han försökte småle:

— Det är ingenting, . . . gläden eder icke; . . . några spasmer . . . det är alltihop, . . . skatten är förstörd, . . . men jag är och förblifver . . . i alla fall . . . ordens general, . . . och jag, . . . o, hvad jag lider! . . . hvilken brand! — ropade han, i det han vred sig under olidliga plågor. — Sedan jag trädde in i detta fördömda hus — fortfarande — vet jag icke, hvad som kommit åt mig . . . Om jag icke sedan lång tid . . . lefvat af bara vatten . . . bröd och rötter . . . som jag själf går och köper mig, . . . kunde jag tro, . . . att jag fått gift, . . . ty . . . jag triumferar . . . och kardinal Malipieri . . . har långa armar . . . Ja . . . jag triumferar, . . . också skall jag icke dö; . . . nej, icke denna gång . . . mer än de förra; . . . jag . . . vill icke . . . dö, jag . . .

I det han gjorde ett konvulsiviskt språng och spände begge armarna, sade han:

— Men det är ju . . . eld, . . . som söndersliter mina inelfvor; . . . intet tvifvel mer! . . . man har velat . . . förgifva mig . . . i dag; . . . men hvar? . . . hvem?

Efter några sekunders paus, ropade Rodin ånyo med halfqväfd röst:

— Hjelp! . . . men så hjälpen mig då! . . . Der stån j . . . båda två . . . liksom spöken . . . och sen på mig . . . Hjelp!

Samuel och Caboccini, betagne af fasa vid åsynen af denna förfärliga dödskamp, förmådde icke göra en enda rörelse.

— Hjelp! . . . ty det här giftet . . . är förskräckligt — ropade Rodin med halfqväfd röst. — Men hur har man . . . gifvit mig det? . . .

Derefter utstötte han ett förfärligt skri af raseri, liksom hade en plötslig tanke fallit honom in:

— Ha! . . . Faringi . . . i morse . . . vigvattnet . . . som han gaf mig! . . . han känner . . . de finaste gifter. Ja . . . ja . . . det är han; han hade . . . haft . . . ett möte . . . med Malipieri . . . O du djefvul, . . . det är väl speladt, . . . det tillstår jag . . . De der Borghierna . . . de vanslägtas icke . . . O! . . . det är slut . . . jag dör . . . De skola . . . sakna mig, . . . de stymparne . . . O! . . . helvete! . . . helvete! . . . ja . . . kyrkan . . . vet icke . . . hvad hon . . . förlorar; . . . jag . . . jag brinner! . . . Hjelp!

Man ilade till Rodins hjälp.

Skynsamma steg hördes i trappan; snart visade sig doktor Baleinier i dörren till sorgsalen, åtföljd af prinsessan de Saint-Dizier.

Prinsessan, som på morgonen hört ett obestämdt rykte om d'Aigrignys död, skyndade hit, för att göra Rodin några frågor i detta ämne.

Då denna qvinna, vid sitt häftiga inträde, hade kastat en blick på det rysliga skådespelet, . . . då hon såg Rodin, som vred sig i den förfärligaste dödskamp, och längre bort, vid skenet af grafflampan, de sex liken, . . . bland dessa äfven liket af hennes brorsdotter och af de unga flickorna, dem hon skickat till andra världen, blef prinsessan stående liksom förstenad, — Hennes förstånd kunde icke motstå denna rysliga stöt . . . Se-

dan hon långsamt sett sig omkring, upplyfte hon händerna mot himmelen, och utbrast i ett vansinnigt skratt. Hon var rubbad till sina sinnen.

Medan den bestörte doktor Balcinier understödde Rodius hufvud och denne dög i doktors armar, visade sig Faringl i dörren, stannade i skuggan och sade, i det han kastade en vild blick på Rodius lik:

— Han ville göra sig till hufvudman för Jesu sällskap, i afsigt att förstöra det. — För mig ersätter Jesu sällskap Bohvani; jag har lydt kardinalen.

— Men det är ju . . . eld . . . som sänder till min hufvud; . . . intet tvivel . . . jag . . .

— Hvilki . . . men så hjälpa mig . . . Der står . . .

— Hvilki . . . ty det här gifte . . . för mig det? . . .

— Hvilki . . . de styparne . . . följare . . .

— Hvilki . . . jag . . .

— Hvilki . . .

— Hvilki . . .

— Hvilki . . .

EPILOG TILL DEN VANDRANDE JUDEN.

XX.

FYRA ÅR EFTERÅT.

Fyra år hade förflutit efter ofyannämnda händelse.

Gabriel de Rennepont skref följande bref till herr *Abbé Josef Charpentier*, vice pastor i *Saint Aubin*, en fattig by i Sologne.

Hemmanet *Les Vives-Eaux*, d. 2 Juni 1856.

I afsigt att skriva dig till, min gode Josef, satte jag mig i går med vid det lilla svarta bordet, du vet; mitt kammarfönster har, såsom du mins, utsigt åt den lilla gården vid vårt hemman; från bordet, der jag sitter, kan jag se allt, hvad som tilldrager sig på gården.

Detta är ju ganska allvarsamma preludier, min vän! Du småler. Nå jag vill nu komma till saken.

Solen var i sin nedgång, himmelen obeskrifligt klar, luften värlik, ljum och genomdränkt af välukt från de i full blomma stående hagtorshäckarna, hvilka, invid den lilla bäcken, tjena till stängsel omkring vår gård. Under det stora päronträdet vid loduväggen satt min fosterfader, Dagobert, den der hederlige och kække soldaten, som du tycker så mycket om. Han såg tankfull ut; hans hvita hjessa var nedböjd emot bröstet. Med ena handen smekte han den gamla Rabat-Joie, som stödde sitt kloka hufvud emot sin husbondes knä. På andra sidan om Dagobert satt hans hustru, min älskade fostermoder, sysselsatt med någon sömnad, och icke långt ifrån dem Angela, Agricolas hustru, som gaf di åt sitt yngsta barn, medan den beskedliga la Mayeux, som hade det äldsta i knä, lärde det att eftersäga bokstäfverna ur en abc-bok.

Agricola återkom ifrån åkern; han började fränspanna sina oxar, då han, liksom jag, öfverraskad af den taffla, han hade för ögonen, stannade och blef stående några ögonblick, för att betrakta den, med handen ofätligen stödd på oket, hvarunder hans begge, stora starka oxars breda pannor tåligt böjde sig.

Jag kan icke, min vän, beskrifva det förtjusande lugn, som spridde sig ifrån denna taffla, upplyst af den nedgående solens sista strålar, hvilka här och der framträngde genom de gröna löfven.

Huru många olika och rörande typer! — Den gamle soldatens vördnadshjudande figur; min fostermors milda och goda fysionomi; det vackra friska och intagande ansigtet af Angela, som log åt sitt lilla barn; de ljuft melankoliska dragen af la Mayeux, hvilken allt emellanåt tryckte sina läppar emot den lilla ljuslockiga hjessan af Agricolas äldsta son; det leende, jollrande barnet; och slutligen han sjelf, Agricola, denne så manliga, så rasla, så vackra karl, i hvars ansigte en redlig och ädel själ framlyser.

O, min vän, då jag betraktade denna lilla grupp af varelser, så goda, så sjelfförsakande, så ädla, så kärleksfulla, så dyrbara för hvarandra, och som dragit sig hit i ensligheten, till ett hemman i vår fattiga Sologne, då höjde sig mitt hjerta till Gud med en känsla af öfversvallande tack-samhet. Denna hemmets frid, denna så klara och lugna afton, denna väl-lukt ifrån skogens vilda blommor, som aftonvinden ditsförde, denna djupa tystnad, afbruten endast af sorlet ifrån det lilla vattenfallet nära intill gården, allt detta väckte i mitt hjerta de milda, ljafva, men obestämda rörelser; som man erfar, utan att kunna göra sig reda derför, och som man icke kan uttrycka . . . Du vet det, min vän, som på dina omätliga slätter, beväxna med rosenfärgad ljung och omgifna med dyster granskog, så ofta känner dina ögon fuktas af tårar, utan att för dig sjelf kunna förklara denna ljuft melankoliska känsla; en känsla snarlik den jag ofta erfor under de beundransvärdt sköna nätter, jag tillbragte i Amerikas öde nejder. Men ack! en sorglig omständighet kom att skymma klarheten af denna leende tafsla.

Jag hörde Dagoberts hustru hastigt utropa:

Min vän, du gråter!

Vid dessa ord stego Angela och la Mayeux upp och skyndade, jemte Agricola, att omgifva den gamle. Oron stod måladt på alla anleten. Då upplyfte soldaten hastigt sitt hufvud, och man kunde verkligen se tvenne stora tårar, som öfver kinderna runno ned i hans hylita mustascher. "Det är ingenting, mina barn — sade han med rörd stämma. — Det är ingenting, . . . men i dag hafve vi den 1 Juni . . . I dag för fyra år sedan . . ."

Han kunde icke fortfara. Då han förde händerna till sina ögon, för att borttorka sina tårar, blef man varse, att han höll en liten bronskedja, hvarvid en medalj var hängande.

Det var hans allra dyrbaraste relik; ty för fyra år sedan hade han, nästan döende af sorg och förtviflan öfver förlusten af de tvenne englar-na, jag så ofta för dig omtalat, på halsen af marskalk Simon, som död hembars ifrån en duell, funnit denna medalj, den nämde marskalks dot-trar så länge hade burit.

Som du väl kan föreställa dig, min vän, gick jag genast ut, för att i min mån söka lugna den förträfflige gubbens plågsamma hägkomster; småningom mildrades och hans bittra saknad, och aftonen förflöt under en from och stilla sorgsenhet.

Du kan icke föreställa dig, min bäste vän, alla de sorgsna tankar, som öfverföll mig, då jag kom upp i min kammare och började tänka på det förflytna; du kan icke göra dig ett begrepp om den ångest och fasa, alla dessa tankar hos mig väckte.

För min inbillning framträdde då de beklagansvärda offren för dessa förfärliga och hemlighetsfulla händelser, hvilkas fasansfulla djup man aldrig rätt kunnat utgrunda; i anseende till abbé d'Aigrignys och Rodins död, samt prinsessan de Saint-Diziers obotliga vansinne; ty dessa tre personer voro anstiftare till alla de förskräckliga olyckorna; . . . olyckor, som aldrig kunna gottgöras, emedan de, som offrades åt en omätlig ärelystnad,

skulle blifvit mensklighetens stolthet, i anseende till det myckna goda, de skulle hafva gjort.

Ack, min vän, om du hade känt dessa förträffliga hjertan! Om du hört alla de förslag till en mer än kunglig välgörenhet, som den unga fröken de Cardoville gjorde, hvilken hade ett så ädelt hjerta, så upplyst förstånd, så mycken själsstorhet. — Dagen före hennes död hade jag med henne ett samtal, af hvars innehåll jag måste göra en hemlighet, till och med för dig, min bästa vän; liksom till ett förespel af sina herrliga välgörenhetsplaner, lemnade hon mig efter detta samtal en anseelig penningsumma, i det hon, med sin vanliga godhet och det henne egna behag, yttrade: — "Man hotar att vilja ruinera mig; kanske skall man häruti lyckas! . . . Men detta, som jag nu lemnar er, skall åtminstone räddas undan, till nytta för lidande och olyckliga likar . . . Gif . . . gif mycket . . . Gör så många lyckliga ni kan. Jag vill på ett kungligt sätt inviga min lycka.

Jag vet icke, om jag nämt för dig, min vän, att, då jag efter alla de olyckliga händelserna såg min fostermor bragt till tiggarslafven, såg den goda la Mayeux knappt äga sitt lifsuppehälle af en alldeles otillräcklig arbetslön, såg Agricola fattig, gift och snart blifvande far, såg mig sjelf afsatt ifrån min kyrkoherdesyssla, och bannlyst af min biskop, för det jag meddelat religionens heliga tröst åt en protestant, och för det jag fallit på knä och gjort bönen på en människas graf, hvilken af förtviflan blifvit drifven till sjelfmord — då jag sålunda såg mig utan alla utvägar, emedan det yrka, jag omfattat, förbjuder mig att antaga hvilken sysselsättning som helst — jag vet icke, om jag nämt för dig, att jag då, efter fröken de Cardovilles död, trodde mig med godt samvete kunna förskingra något af hvad hon anförtrott mig, och som skulle användas till välgörande ändamål. Jag tog deraf en mindre summa, för hvilken jag i Dagoberts namn köpte detta hemman.

Ja, min vän, detta är upphovet till hvad du kallar min *förmögenhet*. Bonden, som sålde hemmanet åt oss, gaf oss första undervisningen i jordbruket; studerandet af några goda praktiska böcker har gjort det öfriga. Från en förträfflig handverkare, som Agricola var, har han nu blifvit en förträfflig jordbrukare. Jag har sökt likna honom: jag har med egen hand kört plogen, utan att *nedsetta mig*, ty det närande jordbruket är trefaldt heligt, och man tjenar och ärar Gud, då man odlar den jord han skapat. Dagobert har, sedan hans första sorg hann lägga sig, under detta verksamma och helsosamma lif efterhand återunnit sin fordna kraft och rashet; ty under sin långvariga landsflykt hade han godt tillfälle att lära sig jordbruket. Slutligen hafva min fostermor, samt Agricolas förträffliga hustru och den goda la Mayeux tillsammans åtagit sig de inre hushållsgöromålen, och Gud har välsignat denna lilla koloni af människor, som blifvit hårdt pröfvade af olyckan, och som i ensligheten och landtlifvets tunga sysslor söka ett stilla, idogt och fredligt lif, samt glömska af sina svåra sorger.

Du har stundom, under våra treffliga vinteraftnar, lärt att uppskatta den milda *Mayeux'* fina, grannliga och upphöjda karakter, *Agricolas* sällsynta poetiska talang, *Franciskas* beundransvärda moderskärlek, *Dagoberts* originella, bottenärliga sinne och *Angelas* älskvärda lynna. — Säg mig derfore, min vän, om man möjligen kan få se flera ämnen till den innerligaste och varmaste förtrolighet. Huru mången lång vinterafton hafve vi icke sålunda passerat kring en stor brasa af sprakande vingvistar, ömsom läsande, ömsom anställande betraktelser öfver innehållet af dessa gudomliga böcker, visserligen gamla, men för oss dock alltid lika nya, emedan de innehålla detta heliga, oförgängliga ord, som värmer sinnet och hjertat. Hvilket förtroligt prat, fortsatt ända långt in på nätterna! . . . Och *Agricolas* herdeqväden . . . och de blyga förtroendena af *la Mayeux'* poetiska utgjutelser . . . Och *Angelas* ljufva, rena sångröst, i förening med *Agricolas* klara, manliga stämma, vid afsjungandet af landtliga visor på enkla melodier . . . Och *Dagoberts* berättelser, så kraftfulla, så målande i sin krigiska enkelhet; och de små barnens förtjusande glädthet, samt deras omtumlande med den beskedliga *Rabat-jolie*, som lånar sig åt deras lekar snarare, än han deltar deruti. — Goda och kloka djur! . . . som alltid synes söka någon, säger *Dagobert*, hvilken så väl känner hunden; och han har rätt. — Ja, också han saknar djupt de små englar, hvilkas väktare äfven han var.

Tro icke, min vän, att vår sällhet gör oss glömska; nej, nej, ingen enda dag förflyter, utan att några för våra hjertan kära namn halka öfver våra läppar och uttalas med en from och öm högaktning. — Dessutom gifva de sorgliga minnen, hvilka följa oss öfver allt, en anstrykning af lugn och allvar åt vår stilla lycka.

Visserligen, min vän, är detta lif, sålunda inskränkt inom familjekretsen och icke strälände utomkring, till olyckliga bröders förbättring och gagn, af en mycket sjelfvisk natur. Men ack! det fattas oss medel; och ehuru den fattige alltid finner en plats vid vårt tarfliga bord och en fristad under vårt tak, måste vi afstå från alla tankar på någon välgörehet i större skala. Den måttliga inkomsten af vårt hemman räcker nätt och jemnt till våra dagliga behof.

Ack! då dessa tankar komma öfver mig, kan jag, oakadt den saknad, jag känner, dock icke ångra det beslut, jag fattade, att obrottsligt hålla min heliga ed, och att anse som en oundviklig följd af mitt gifna hederslöfte, att ej bryta hvad jag en gång lofvat, nämligen att afstå från allt anspråk på det mig tillfallna arvet, hvilket genom mina släktingars frånfälle blef alldeles omätligt. Ja, jag tror mig hafva uppfyllt en helig pligt, då jag förmädde innehafvaren af denna skatt att hellre förbränna den till aska, än att låta den falla i händerna på dessa ohyggliga varelser, hvilka säkert hade gjort det afskyvärdaste bruk deraf, eller ock att blifva menedare, i det jag återtog en donation, som jag fritt, otvunget och frivilligt gjort.

Och likväl, när jag tänker på verkställandet af min stamfaders ädel-sinnade vilja, denna beundransvärda utopi, möjlig allena med sådana omätliga tillgångar, och som fröken de *Cardoville*, före de olyckliga hän-

delserna, ämnade förverkliga, i förening med François Hardy, prins Dschalma, marskalk Simon, hans döttrar och mig, — då jag tänker på den förbländande brännpunkt af alla slags lefvande krafter, som en sådan förening kunnat avägabringa; då jag tänker på det omätliga inflytande, dess utstrålningar kunnat hafva på hela mensklighetens väl, så ökas ännu mera min afsky, en hederlig mans och en kristens harm, afsky och hat till detta brottsliga sällskap, hvars svarta stämplingar hafva i sitt frö dödat en så skön, så stor, så fruktbar framtid.

Hvad återstår nu af alla dessa lysande förslager? — Sju grafvar; . . . ty äfven min är gräfd i den mausolé som Samuel låtit resa på gården till huset vid gatan Neuve-Saint-François, och der han allt intill ändan förblifvit en trogen väktare.

Så långt hade jag hunnit på mitt bref, då jag erhöll ditt, min vän.

Således . . . sedan din biskop förbjudit dig allt umgänge med mig, förbjuder han dig äfven att brevexla med mig.

Din djupa och smärtsamma saknad har på det ömmaste rört mig. Min vän, vi hafve ofta talat med hvarandra om den presterliga disciplinen och om biskoparnes oinskränkta makt öfver oss, stackars lägre prester, utan stöd, utan tillflykt öfverlemnade åt deras godtycke . . . Det är påkostande; men kyrkolagen är sådan, min vän, och du har svurit att lyda denna lag. — Du, liksom jag, måste underkasta dig; . . . hvarje ed är helig för en hederlig karl.

Stackars min gode Josef! Jag skulle önska att du ägde den tröst, jag äger, efter upplösningen af en förbindelse, som var så ljuf för mitt hjerta . . . Men nej . . . jag är för mycket upprörd . . . jag lider . . . ja . . . jag lider mycket . . . mycket . . . ty jag föreställer mig, hvad du måste känna.

Det är mig omöjligt att fortsätta detta bref. Jag skulle då måhända bli bitter emot dem, hvilkas befallningar vi måste vörda.

Efter det då så måste vara, skall detta bref blifva det sista. Farväl, ett ömt och hjertligt farväl, min vän! Farväl, ännu en gång och för alltid farväl. Mitt hjerta vill brista . . .

Gabriel de Rennepont.

XXI.

FÖRLOSSNINGEN.

Dagen började gry.

Ett rosenfärgadt, nästan omärkligt sken begynte synas i öster, men stjernorna tindrade ännu klart vid det azurblå zenith.

Fåglarna vaknade under de breda löfven i dalens stora skogar och preluderade med några enstaka qvitringar sin blifvande morgonkonsert.

En lätt, hvitaktig dimma uppsteg ifrån det af den nattliga daggen badade gräset, medan det lugna och klara vattnet i en stor sjö från blådjupet återspeglade den allt mera ljusnande horisonten.

Allt bebådade en af dessa glada och varma dagar, i början af sommaren.

På sluttningen neråt dalen, åt öster till, bildades ett naturligt skygd af en grupp gamla mossbevuxna, af tidens hand ungröpta pilträd, hvilkas murkna bark nästan helt och hållet betäcktes af slingrande vild kaprifolium och konvolvler med klockblommor af alla färger; på dessa träds knöliga, mossbetäckta, ofantliga rötter sutto en man och en qvinna; deras alldeles snöhvita hår, deras djupa skrynklor och krökta ryggar vittnade om en hög ålder.

Likväl var denna qvinna för kort tid sedan ung och vacker, och ett långt, mörkt hår omgaf hennes bleka panna.

Likväl var denne man nyligen i sin mannaålders hela styrka!

Från det ställe, der mannen och qvinnan sutto, kunde man se dalen, sjön, skogen, och öfver skogen de skarpt aftecknade spetsarna af ett blåaktigt berg, bortom hvilket solen höll på att uppstiga.

Denna tafsa, till hälften skuggad af en blek och darrande gryning, var på en gång leende, melankolisk och högtidlig.

— O, min syster, — sade gubben till den gamla qvinnan, hvilken liksom han hvilade i den vilda fristad, trädgruppen formerade — o min syster, huru många gånger hafve vi icke, under så många århundraden, då Herrans hand jagat oss, och då vi, skilda från hvarandra, vandrat öfver hela jorden, från ena polen till den andra, huru många gånger hafve vi icke med en känsla af namnlös smärta bevittnat naturens uppvaknande! Ack! vi hade då en ny pinodag för oss . . . från gryningen allt intill skymningen — en dag, onyttigtvis lagd till våra förra dagar, hvilkas antal den förgäfves ökade, emedan döden ständigt flydde oss.

— Men nu, min broder, hvilken sällhet! Herran har nu, af nåd och förbarmande beslutat, att för oss, liksom för alla andra lefvande varelser, hvarje gången dag är ett steg närmare grafven. — Ära, ära vare Herran!

— Ära vare Herran, min syster! . . . Ty sedan i går, då hans heliga hand närmade oss till hvarandra, har jag känt den obeskrifliga mattighet, som är ett förebud till dödens annalkande.

— Liksom du, min broder, har jag också känt mina redan förut mycket afminskade krafter ännu mer försvagas under en stilla och plågfri mattighet. Utan tvifvel nalkas vår lefnads slut. Herrans vrede är tillfredsställd. \

— Ack, min syster, säkert skall den siste ättlingen af min af Gud förbannade släkt genom sin nära förestående död fullborda min förlossning;

ty Guds vilja har då äntligen gifvit sig tillkänna. Jag skall undfå förlåtelse, så snart den sista ättlingen af min stam försvunnit ifrån jorden. Åt denne siste, . . . den heliga bland de heliga, . . . var förbehållet att fullborda min återlösning, . . . han som gjort så mycket för sina bröders sällhet.

— Ja, min broder, . . . han som lidit så mycket . . . han som, utan att beklaga sig, tömt så mången bitter kalk, burit så tunga kors; . . . han som, en Herrans tjenare, varit Christi afbild på jorden, . . . han skulle vara sista redskapet till denna återlösning.

— Ja, min syster, . . . det är sant . . . ty jag känner, att denna sista telning af min släkt, detta rörande offer för en så långvarig förföljelse, nu är nära att åt Gud återgifva sin engalika själ. Således skulle jag, ända intill slutet, vara en olycka för min af Gud förbannade släkt . . . Herre, Herre, är din mildhet stor, så har ock din vrede varit stor.

— Mod och hopp, min broder! . . . Betänk, att på straffet följer förlåtelse, och på förlåtelse följer belöning. Herren har i dig och dina efterkommande bestraffat handverkaren, som genom olyckor och orättvis behandling hade blifvit elak . . . Han sade till dig: Gå, . . . gå, . . . utan rast eller ro; . . . din gång skall dock vara förgäfvad; . . . hvarje afton, då du kastar dig ned på den hårda marken, skall du icke vara närmare målet, än du var om morgonen, då du började din eviga vandring. Så hafva ock i sekler de obarmhertiga människorna sagt till handverkaren: Arbeta! . . . arbeta! . . . arbeta! . . . utan rast eller ro; ditt arbete, som är nyttigt för alla, skall dock för dig allena vara gagnöst . . . Du skall i morgon icke vara närmare sällheten och lugnet, än du är i dag, då du slutar ditt vanliga dagsverke. . . Din arbetslön skall nätt och jemnt räcka till att underhålla detta lif af smärta, försakelse och elände.

— O, min Gud! skall det då alltid så vara?

— Nej, nej, min broder! . . . I stället att gråta öfver de sista ättlingarna af din släkt, må du glädja dig i tanken på dem; ty, om Herren i och för din förlösning äskat deras död, så skall Herren, då han i dig förlösar den af honom förbannade handverkaren, också förlösa den handverkaren, som är förbannad och fruktad af dem, hvilka böja honom under ett hårdt jernok . . . Kortligen, min broder, jag vill säga dig, att den tid nalkas, . . . ja, den tid nalkas, då Herrans barmhertighet ej skall stanna vid oss allena. — Ja, jag säger dig det, i och med oss skola återlösas den nyare tidens trälar, både man och kvinna. — Pröfningen har varit hård, min broder, . . . den har räckt i nära aderton sekler . . . men den är nu till ända . . . Se, min broder . . . se i öster detta rosenröda sken, som snart, snart hinner firmamentet . . . Likaså skall frigörelsens nya sol snart uppgå, . . . en fredlig, helig, stilla, välgörande, fruktbarande frigörelse, som öfver hela världen skall sprida sin klarhet och sin lifgivande värme, lik den stjerna, som nu snart skall stråla på himmelen.

— Ja, ja, min syster, jag känner det, dina ord äro profetiska; . . . ja, vi skole tillykta våra tunga ögonlock, i det vi skåde åtminstone morgonrodnaden af denna befrielsens dag, . . . en dag, lika skön, lika klar, som den nu gryende dagen. — O nej! . . . nej! . . . nu har jag icke andra tårar, än stolthetens och förtjusningens, öfver dem af min släkt, hvilkas död måhända bidragit till denna befrielse, — mensklighetens heliga martyrer, offrade af mensklighetens eviga fiender . . . ty förfädrän till dessa hädare, hvilka försmäda Jesu heliga namn, i det de gifva det åt sitt samfund, äro Fariseerne, desse falska och ovärdiga prester, som Christus har förbannat. — Ja, ära vare afkomlingarna af min släkt, om de varit de sista martyrer, som offrats af upphofsmännen till allt slafveri, till all despotism, af frihetens oförsonliga fiender, dessa fiender till alla dem, som vilja tänka, men icke vilja lida, till alla dem, som i egenskap af Guds utkorade barn, vilja njuta af allt, hvad Skaparen ämnat åt samtliga medlemmarna af den stora familjen. — Ja, ja, det lider till slutet af dessa våra Fariseers regering, dessa falska prester, som låna ett syndigt stöd åt den starkes obevekliga förtryck emot den svage, i det de, midt ibland skapelsens outtömliga skatter, våga påstå, att Gud skapat människan till olycka, tårar och elände . . . Dessa falska prester, som förfäktat allt slags förtryck, som vilja till jorden nedböja sin broders panna och unna honom endast förödmjukelse, mörker och elände. Nej, nej, må människan med stolthet upplyfta sin panna; Gud har skapat henne att vara dygdig, upplyst, fri och lycklig.

— O, min broder, . . . äfven dina ord äro profetiska; . . . ja, ja, morgonrodnaden till denna herrliga dag nalkas, . . . den nalkas, . . . liksom nu ingående dag, hvilken, med Guds nåd, skall bli den sista af vår jordiska lefnad.

— Ja, den sista, min syster; . . . ty jag vet icke, hvilken förintande känsla öfverväldigar mig; . . . jag tycker mig känna allt, hvad hos mig är materia, upplöses; jag känner de djupa andetagerna af min själ, som längtar att få svinga sig upp till himlen.

— Min broder, . . . mina ögon skymmas, ögonlocken tillslutas, och knappast förmår jag skönja denna morgonrodnad i öster, som nyss var så rosenröd.

— Min syster . . . det är liksom genom en oredig dimma jag ser dalen, . . . sjön, . . . skogen; mina krafter öfvergifva mig helt och hållet.

— Min broder, . . . Gud vare lofvad! . . . den eviga hvilans ögonblick närmar sig.

— Ja, det nalkas, min syster; . . . den eviga sömnens ljufhet . . . betager alla mina sinnen.

— O sällhet! . . . min broder . . . jag dör.

— Min syster . . . mina ögon tillykta.

— Vi ha vunnit förtätelse . . . förlåtelse.

— O, min broder! . . . måtte denna gudomliga återlösning . . . sträcka sig till . . . alla på jorden . . . som lida.

— Dö i frid . . . min syster . . . Morgonrodnaden . . . af denna . . . stora dag . . . har uppgått . . . — Solen uppstiger på himmelen; . . . se . . . se.

— O, Gud vare lofvad!

— O, Gud vare lofvad!

I samma ögonblick dessa båda röster för alltid tystnade, syntes den strålände solen i hela sin glans och öfvergöt hela dalen med sitt gudomliga ljus.

XXII.

SLUTET.

Vår uppgift är löst, vårt verk är fullbordadt. Vi vete alltförväl, huru ofullkomligt detta arbete är, både i afscende på stil, plan och fiktion.

Vi tro oss dock hafva rättighet att kalla det till sitt syfte värlment, samvetsgrant och uppriktigt.

Under loppet af dess utgifvande, har det blifvit ett mål för många hätska, orättvisa, oförsonligt bittra anfall; mången sträng kritik, stundom passionerad, men dock ärlig, har mött densamma.

De häftiga, hatfulla, orättvisa, bittra anfallen hafva roat oss, just derföre — vi bekänne det i all ödmjukhet — att de träffade i form af bannstrålar, från höjden af vissa biskopliga predikostolar. Dessa löjligen utbrott af ilska, dessa narraktiga anathemer, som i mer än ett års tid blifvit slungade mot oss, hafva varit alltför roliga att kunna väcka förargelse; de utgöra endast profbitar på prestlämpornas höga, sköna och vackra komedi.

Denna komedi har roat oss ganska mycket; den har tillskyndat oss en verklig njutning; återstår oss nu att hembära vår uppriktiga tacksägelse till dem, hvilka, liksom den gudomlige Molière, äro denna komedis både författare och skådespelare.

Hvad åter de stränga kritikerna angår, så, ehuru bittra, ehuru hvasa de än varit, medgifve vi deras riktighet uti allt hvad som rör den litterära sidan af vårt arbete, och det så mycket hellre, som vi alltid sökt efterfölja de råd, man ofta, kanske något skarpt, gifvit oss. Då vi sålunda i all ödmjukhet bugat oss för en opinion, yttrad utan sympati och välvilja, hafve vi måhända svikit deras vänskapsfulla förväntan och gjort

dem någon liten förtret; vi äro i dubbelt hänseende ledsna deröfver, ty vi hafve rättat oss efter deras kritiker, och vi vilje ogerna misshaga dem, som göra oss en tjänst, äfven då de tro sig göra oss en otjänst.

Ännu några ord rörande anfall af en annan art, men allvarsammare.

Man har nämligen lagt oss till last, att vi vädjat till passionerna, i det vi sökt göra alla medlemmar af Jesu sällskap till föremål för allmänhetens hat.

Se här vårt svar:

Det är numera utom allt tvifvel, det är ovedersägligen bevisadt af skrifter, underkastade de mångsidigaste granskningar, allt ifrån Pascal ända intill våra dagar — det är, säge vi, af dessa skrifter bevisadt, att de teologiska arbeten, som blifvit utgifna af de anseddaste medlemmar af Jesu sällskap, innehålla ursäkt och rättfärdigande för:

Stöld. Äktenskapsbrott. Våldtäkt. Mord.

Det är likaledes bevisadt, att dessa orena, moraliskt upprörande böcker, undertecknade af de vördige fäderna af Jesu sällskap, hafva mer än en gång blifvit satta i händerna på unga seminarister.

Sedan nu sistberörde factum, redan förut genom offentligen utgifna skrifter noggranna granskning bevisadt, ytterligare helt nyligen blifvit högtidligen konstateradt, genom herr general-advokaten Dupatys tal vid den rättegång, som den lärde och aktningvärde herr Busch i Strassburg nyligen väckt — ett tal, utmärkt för upphöjda tänkesätt, sträng logik, samt en allvarlig, ädel värtalighet, — huru hafve vi gått tillväga?

Jo, vi hafve sökt framställa medlemmar af Jesu sällskap, inspirerade af sina klassiska teologers afskyvärda grundsatser och handlande enligt bokstafvens anda i dessa förkastliga skrifter, i deras katekes och läroböcker; slutligen hafve vi satt i handling, i rörelse, i relief, med ett ord gjort lefvande dessa rysvärda lärosatser, — hvarken mer eller mindre!

Hafve vi någonsin påstått, att alla medlemmar af Jesu sällskap äga den ohyggliga talangen, den djerfheten eller brottsligheten att bruka de farliga vapen, deras ordens mörka arsenal innehåller? — Icke på minsta sätt — Hvad vi angripit, det är den afskyvärda andan af Jesu sällskaps *Konstitutioner*, det är deras klassiska teologers verk.

Behöfve vi väl slutligen tillägga, att sedan påfvar, konungar, nationer och helt nyligen Frankrike hafva bränmärkt detta sällskaps förfärliga läror, i det de utdrifvit dess medlemmar eller upplöst deras kongregation, vi egentligen ingenting annat gjort, än att vi under en ny form framställt idéer, bevis och fakta, länge sedan allmänt kända och intygade.

Låtom oss nu gå vidare:

Man har desslikes förebrått oss att vilja reta de fattiges agg till de rika, att gjuta nytt gift i den afund, som den olycklige alltid känner vid åsynen af rikedomens lyx.

Härpå svare vi, att vi tvärtom i Adrienne de Cardoville sökt personifiera den del af börds- och rikedom-aristokratien, som, lika mycket af en öm och ädel impuls, som genom erfarenhet ifrån det förlutna och en förutseende blick in i framtiden, räcker eller borde räcka en välgörande och broderlig hand åt alla dem, som lida, åt alla dem, som i sin fattigdom förblifva ärliga, åt alla redliga arbetare. Kan det kallas att utså tvedrägtens frö mellan den fattige och den rike, att låta Adrienne de Cardoville, den sköna och rika adelsdamen, kalla la Mayeux för syster — henne — denna fattiga, eländiga och ofärdiga sömmerska?

Är det att uppreta arbetaren emot den, som använder honom, att låta François Hardy lägga första grunden till ett gemensamt boningshus för fabriksarbetare?

Nej; vi hafve tvärtom försökt åstadkomma ett närmande, en försoning emellan de tvenne klasser, som blifvit ställda på de båda yttersta ändarna af samhällets trappa; ty för tre år sedan nedskrefvo vi de orden: *Om de rika visste!! . . .*

Vi hafve sagt och vi upprepa, att det ges förfärliga, oräkneliga lidanden; att massorna, mer och mer upplysta om sina rättigheter, men ännu lugna, tåligen och undergifna, fordra, att de styrande måtte, något mer än hitintills skett, sysselsätta sig med förbättringen af deras beklagansvärda ställning, hvilken dagligen försämras genom den anarki och den obarmhärtiga täflan som råder inom industrien.

Ja, vi hafve sagt och vi upprepa, att den ärlige arbetaren har rättighet till ett arbete, som förskaffar honom tillräcklig arbetslön.

Må slutligen tillåtas oss att i några få rader sammanfatta de i detta verk af oss väckta frågor.

— Vi hafve sökt bevisa den grymma otillräckligheten af kvinnornas arbetslöner och de rysliga följderna af denna otillräcklighet.

— Vi hafve äskat nya garantier emot den lätthet, hvarmed hvem som helst kan blifva mottagen och instängd på ett dårhus.

— Vi hafve fordrat, att handverkaren må kunna komma i åtnjutande af lagens förmån, då den medgifver, att en tilltalad får förblifva på fri fot emot borgen, en borgen, så högt tilltagen (500 fr.), att han omöjliggen förmår anskaffa densamma; likväl har han, mer än någon annan, behof af frihet, emedan oftast hela hans familj lefver endast af hans arbete, och i fängelset kan han ju icke arbeta. Vi hafve således föreslagit en summa af endast sextio eller åttio francs, som ungefär svarar emot hvad en handverkare kau förtjena på en månad.

Slutligen hafve vi sökt åskådliggöra organisationen af ett gemensamt boningshus för arbetare, och, enligt hvad vi hoppas, dermed tydligen bevisat, hvilka oberäkneliga fördelar de arbetande klasserna, äfven vid nuvarande arbetslöner, så otillräckliga de än äro, kunde skörda af associations-principen, ifall man ville för dem underlätta medlen att praktiskt utföra den.

Ändtligen — måtte icke detta anses som en blott utopi! — hafve vi med siffror ådagalagt, att *spekulanterne* kunde på en gång göra en välgörande, ädel, för alla nyttig handling, samt dertill hafva 5 procent på sina penningar, om de bidroge till grundläggandet af gemensamma boningshus för arbetare.

En ädel och välgörande handling, som vi desslikes rekommenderat till municipalrådets uppmärksamhet, denna korporation, som alltid visar så mycken öm omvårdnad om den parisiska befolkningen. Staden Paris är rik; skulle den icke med fördel kunna placera en del af sina kapitaler, om den i hvarje kvarter af hufvudstaden låte bygga ett gemensamt boningshus, som kunde tjena till modell? Först och främst skulle hoppet, att emot en måttlig betalning derstädes vinna inträde, väcka en berömvärd täflan bland de arbetande klasserna; dernäst skulle de af dessa exempel hämta de första och mest fruktbara grundarna för allmänna föreningar.

Till sluts få vi framföra vår hjertligaste tacksägelse till de kända och okända vänner, hvilkas välvilja, uppmuntran och sympatier oafslätligen följt oss och så kraftigt understödt oss under detta långvariga arbete.

Ännu ett ord af aktningfull och oskrymd erkänsla till våra vänner i Belgien och Schweiz, som värdigats gifva oss offentliga bevis på sin sympati, hvilka alltid skola blifva oss en källa till glädje och som utgjort en af våra ljufvaste belöningar.

Till Herr C. P. (*Carl Fihlman. v.*)

Min vän, jag har dedicerat denna bok till dig; detta innefattade med detsamma förbindelsen att lemna ett arbete, hvilket, om det än bruste i talang, åtminstone borde vara stämplat af samvetsgrann välmening, och hvars inslytande, eburu inskränkt, borde blifva välgörande. Mitt mål är vunnet; några ädla hjertan, sådana som ditt, min vän, hafva redan satt arbetets, kapitalets och kunskapens lagliga association i praktik, och redan beviljat sina arbetare en proportionerad andel af vinsten. Andra hafva lagt första grundstenen till gemensamma boningshus, och en bland de störste industriidkarne i Hamburg har benäget gifvit mig del af sina förslag i fråga om en sådan anläggning, tilltagen i gigantiska proportioner.

Hvad beträffar försakingringen af Jesu sällskaps medlemmar, så har jag visserligen i min mån dertill bidragit, liksom så många andra fiender till Loyolas afskyvärda lärosatser, men deras röst har dervid haft mycket mera gehör, än min ringa stämma.

Farväl min vän! . . . Jag hade velat göra detta arbete dig värdigt; men du är öfverseende och skall åtminstone hålla mig räkning för de goda uppsåt, som förestafvat detsamma.

Din vän,
Eugène Sue.

Paris den 25 Augusti 1845.

... ..

Till den som ... ..

... ..

The Hon. C. P. ... ..

... ..

Ruots. kamok. 3
Romanen.

